

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijk en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

305

COOKINLUKE BIBLIOTHEEK

20 1335

14/4

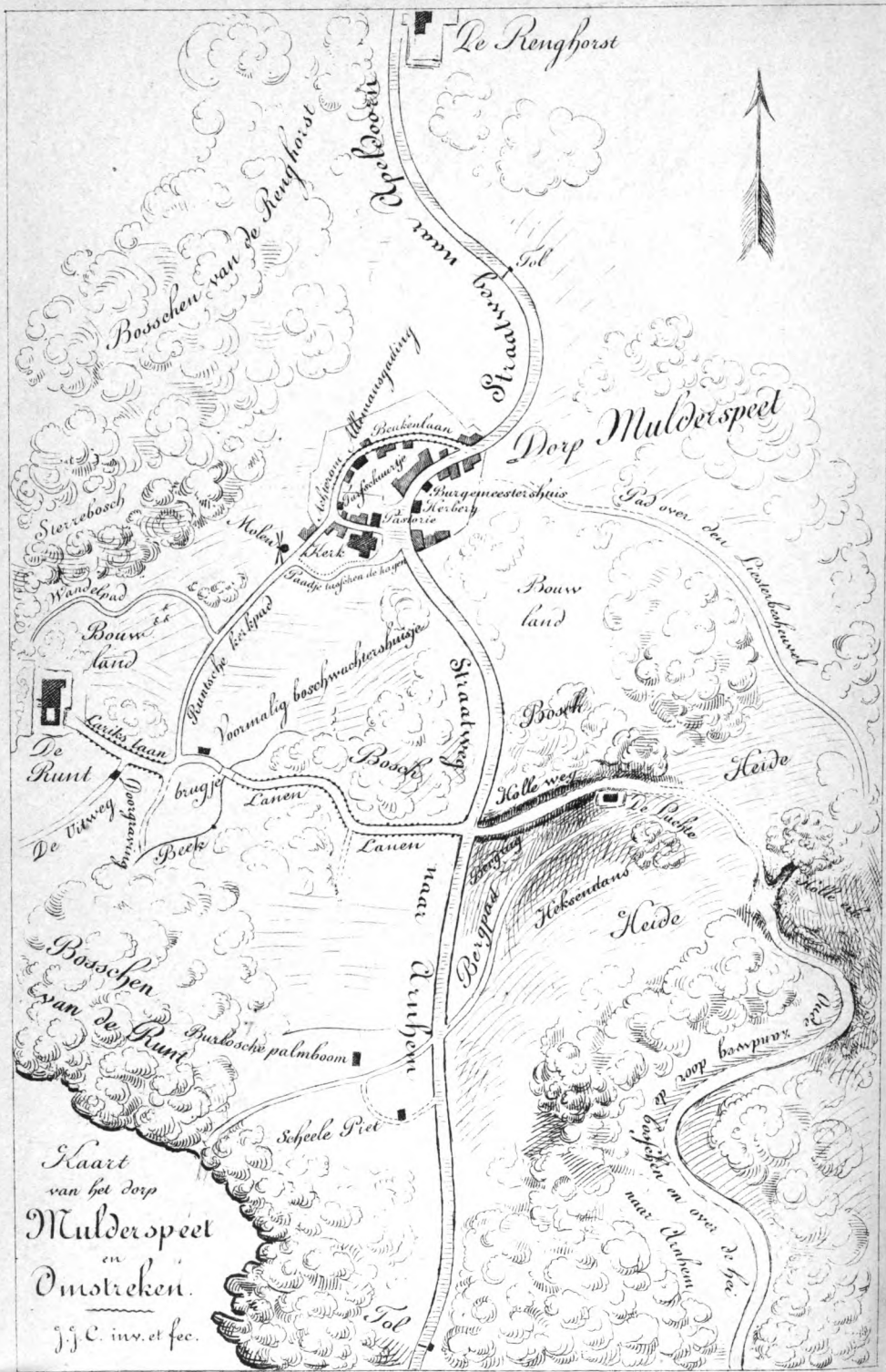

ANNA ROOZE

LEIDEN: BOEKDRUKKERIJ VAN A. W. SIJTHOFF.

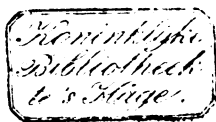
189 F-1

ANNA ROOZE

DOOR

J. J. CREMER

EERSTE DEEL

'S-GRAVENHAGE, LEIDEN, ARNHEM
M. NIJHOFF, A. W. SIJTHOFF, D. A. THIEME

1868

GEËERDE LEZER!

Het was mijn bedoeling niet U met eën voorrede lastig te vallen.

Dewijl echter in het derde deel van dezen roman een rechtspleging voor het Hof van Gelderland wordt beschreven, en men daaruit zou kunnen opmaken dat de Leden van het genoemde Hooge Rechts-college, zooals ze er in den jare 1860 zitting hadden, handelend worden voorgesteld, zoo ben ik wel verplicht met een enkel woord nadrukkelijk te verklaren, dat het geen oogenblik in mij is opgekomen om werkelijk bestaande of misschien reeds ontslapen rechters — mij allen, wellicht op een enkele uitzondering na, zelfs bij namen onbekend — aansprakelijk te stellen voor woorden die door hen niet gesproken, maar inzonderheid voor mogelijke feilen die door hen, althans op de geschetste wijze, nooit zijn begaan.

Met de verzekering ten slotte dat men te vergeefs naar de origineelen mijner romanfiguren zal zoeken, tenzij ik ze naar den eisch van mijn verhaal bij hun namen noemde; en voorts dat het nooit mijn doel was iemand in zijn godsdienstige meening te krenken, innig overtuigd dat men den goeden mensch zoowel als den kwaden onder alle godsdienstrichtingen, ofschoon in verschillende vormen, terugvindt, wensch ik U heil, en teeken mij,

Uw Dw. Dienaar:

J. J. C.

DEN HAAG 23 Nov. 67.

EERSTE HOOFDSTUK.

Met zes doffe slagen verkondigt de oude torenklok van het Zuid-Hollandsche dorp Akkersveen, dat de laatste Octobermorgen van het jaar 1859 is aangebroken.

Op hetzelfde oogenblik dat de haan van het landhuis „De Riethof” den toren voor die aankondiging bedankt, loopt de wekker op het bovenportaal van het genoemde landhuis met een oorverdoovend ratelen af, en, als hij met zijn onharmonisch geweld vrijpostig in alle slaapvertrekken is doorgedrongen, dan ontwaakt ook jufvrouw Marnix, de eigenaresse van De Riethof, de hooggeëerde institutrice van Akkersveen.

Aan de andere zij van het groote ledekant heeft jufvrouw Marnix al spoedig eenig toilet gemaakt, en, zichtbaar in droeve gedachten, treedt ze nu op het venster toe, opent de blinden en haalt de valgordijn naar boven.

Toen de institutrice van Akkersveen voor ongeveer twee maanden de fraaie schrijftafel die ginds bij het raam staat van haar leerlingen ontving, was zij juist haar vijf-en-veertigsten zomer ingetreden.

Jufvrouw Marnix roemt geenszins op uiterlijk schoon.

Een breed en rond gezicht met ontelbare sproetels; een eenigszins platte neus en een niet kleine mond geven er haar dan ook weinig recht toe. Sommigen meenen dat juf-

vrouw Marnix dáarom haar leerlingen zoo dikwijls van de „geringe waarde der lichamelijke schoonheid” spreekt; maar — blanke handjes en mooie tanden ziet ze gaarne. Jufvrouw Marnix' handen zijn klein en blank en haar gebit is fraai en wit als sneeuw.

Jufvrouw Marnix staart naar buiten. 't Is een sombere morgen. De digte motregen heeft de groote kastanjeboomen achter in den tuin als met een grauwen sluier bedekt. Ter linkerzij — in de tuintjes der élèves — daar schudden de zonnebloemen en dahlea's, door een nijdig herfstwindje bewogen, aan hun struiken alsof ze elkaar g'en-dag knikken; en het schuitje van den grooten schommel zwabbelt ook al heen en weer, en 't is telkens alsof het zijn vaart wil nemen maar niet scheiden kan.

In het oog der dame blinkt een traan. — „Lief kind! dat je ons verlaten moet!” zegt ze bijna hoorbaar, en terwijl ze dat zegt staat haar het beeld der schoone Anna, met de lange donkerbruine lokken en haar rijzig figuur, in het stemmig rouwkleedje, zoo helder voor den geest alsof zij haar in de werkelijkheid voor zich zag.

Nog nooit heeft de kostschoolhouderes zóoveel van een harer leerlingen gehouden als van de achttienjarige lieveling die heden haar instituut zal verlaten. Ja, het moet een moederlijk gevoel zijn dat haar voor Anna Rooze, de lieve wees, vervulde.

Op vijfjarigen leeftijd moederloos geworden, is Anna door haar vader, die zich als marine-officier onmogelijk met de opvoeding van zijn kind belasten kon, aan jufvrouw Marnix' zorgen toevertrouwd. Dertien jaren lang was het lieve meisje de lust en vreugd van haar huis en haar hart geweest, en nu, nadat het bericht was gekomen dat de arme vader verre van zijn kind in de Oost-Indiën het leven verloor, nu was Anna wel is waar nog eenige maanden onder de

hoede van jufvrouw Marnix gebleven, doch thans ook door haar oom — een zwager van moederszijde — opontboden om haar intrek in zijn woning te nemen, een woning waarheen ze zich heden begeven zal.

Met haastigen tred verlaat jufvrouw Marnix het raam; treedt uit haar slaapkamer den langen bovengang op, waar de Engelsche secondante, een beeldachtige schoone figuur, haar met een deftig: „Good morning miss” voorbijgaat; spoedt zich dan naar een deur aan het einde van dien gang; tikt er even, en, na een zacht: „Entrez!” te hebben vernomen, gaat zij Anna Rooze's kamertje binnen.

— „Ah c'est vous ma chère demoiselle!” klinkt der komende een vriendelijke stem te gemoet, en Anna die, over een geopenden reiskoffer gebogen, Marnix zag naderen, staat haastig op, legt haar hand in de hand die haar wordt toegereikt en ontvangt ter zelfder tijd een kus, een moederlijken kus.

— „Wij willen Hollandsch spreken, niewaar mijn beste kind.... op den dag van je vertrek?” Die laatste woorden uit Marnix' mond treffen Anna diep.

— „Och lieve moeder, ik ben zoo bitter bedroefd dat ik heenga, en u en allen en alles verlaten moet!”

— „Heb goeden moed Anna. Al zullen wij niet meer samen wonen en dagelijks met elkander zijn, de band der liefde wordt niet verbroken. De vriendinnen en ik, wij zullen je schrijven, en zoo kunnen we dikwijls, heel dikwijls met je praten en je van hier alles vertellen beste kind.”

— „Ik zal geen morgenzoen meer van u krijgen en uw goeden raad missen,” zegt Anna, en slaat de armen om den hals der oudere vriendin, terwijl zij het rijk gelokte hoofd aan den boezem verbergt waaronder voor haar een moederhart klopt.

— „Anna hoor eens, nu moet je heden zooals altijd flink

zijn...." herneemt de dame, terwijl zij zich zelve vermant om te schijnen wat ze van het meisje begeert: „'t Is op de wereld niet anders: komen en gaan; beminnen en scheiden! Zie, menschen die elkander liefhebben kunnen niet altijd zij aan zij den weg des levens bewandelen; dikwijls wil de Heer dat de een ter linker.... en de.... ander.... ter rechter zal gaan...." Het was alsof een sombere herinnering een oogenblik het hooge voorhoofd der dame kwam plooiën. — „Wees flink Anna. Wanneer je oom het toestaat, dan zul je hier dikwijls terugkomen. De reis van Gelderland is zoo gemakkelijk met den spoortrein. Kom nu mijn beste, laat het hoofd niet hangen, ik geloof dat de meisjes je zoo niet kennen zouden. Is er nu niets vergeten....? heeft Leen de chemisetjes al boven gebracht? heeft Miechel woord gehouden en de laarsjes bezorgd? Kom liefste, nu gaan we naar beneden en kunnen straks na 't ontbijt nog wat praten. — Hoe! heb je de snuisterijen vergeten die nog op de commode staan?"

— „Nee lieve moeder, ze moeten hier blijven. Ik heb er papiertjes aan vast gemaakt met de namen er op voor wie ze bestemd zijn. Het schildpadden werkdoosje dat u altijd zoo lief vindt is voor u. Ja wel, dat weigert u niet al is het weinig. De boekenhanger is voor mijn goede Emma. Och, moeder, ook om harentwille zie ik zoo tegen dat uur van scheiden op. Zij heeft zich zoo vast aan mij gehecht; u zult haar zeker nóg meer liefhebben wanneer ik er niet meer zijn zal; haar gevoelig hart heeft er zulk een behoefte aan."

— „Anna, ik gevoel meer voor onze Emma dan zij gelooft, maar het is mij telkens alsof ze mijn liefde mistrouwt, alsof...."

— „Beste moeder, mag ik voor 't laatst nog eens onbescheiden zijn..... Maar nee, ik zal het niet! U zult het goed

met mijn teergevoelig Van Walletje maken, dát weet ik vast en, zij zal u aanhangen zooals allen doen die u kennen! Ik, ik ken u lieve moeder. O vergeef in dit uur aan uw Anna al wat zij jegens u te kort kwam aan gehoorzame liefde. Dikwijls heb ik mijn wil gedaan en niet den uwe, dikwijls ....”

— „Ga zoo niet voort beste kind: op mijn moeilijk levenspad, bij smartelijke herinneringen ben jij mijn troost en vreugde geweest. Dit zij genoeg. En wat je wil betreft mijn kind, o, als je mij goed verstaat, dan mag ik je nu zelfs zeggen dat je niet zelden juist dán het liefste waart, wanneer ik je om het doordrijven van dien wil berispen moest. De vreugd over het eekhoortje dat je in het eerste jaar van je hierzijn, tegen mijn herhaald en uitdrukkelijk verbod, in stilte van den armen Klaas had gekocht, alleen om het zijn vrijheid te hergeven; de vreugd over dat diertje, vroolijk in zijn vrijheid, en in weerwil van de straf die ik niet kwijtschelden mocht, vergeet ik nimmer. Was Anna niet altijd de beschermster der verdrukte onschuld....?”

— „Ja, in mijne oogen: verdrukt, beste moeder.”

— „’t Zij zoo: de voorspraak voor allen wanneer er gestraft moest worden....?”

— „Het was niet altijd verstandig. Met de jaren wordt men zachtjes aan wijzer; mijn wil was....”

— „Een zucht naar vrijheid Anna; maar ook daarom mag de moederlijke vriendin je nog wel in dit afscheidsuur een ernstigen wenk op den levensweg medegeven. Er bestaat maar éene waarachtige vrijheid Anna; het is de vrijheid in God! Volg voortaan — terwijl je maatschappelijk vrijer zult wezen dan hier, gebonden door de regelen van ons instituut — naar hartelust je goeden wil; maar Anna, vergeet ook nimmer dien wil te

toetsen aan den waarachtigen wil van den Drieëni-gen God, een wil geopenbaard in Zijn heilig en onveranderlijk Woord, en voleindigd in het Lam Gods dat de schuld eener gansche wereld heeft gedragen aan het kruis. Zijn dierbaar bloed, Anna, reinigt van alle zonden, en slechts het geloof aan dien zoendood der Liefde geeft toegang tot den hemel van Gods heerlijkheid door Zijne genade."

Zie, nu was het Anna weer eensklaps alsof die dierbare vrouw een geheel ander mensch was geworden. Het was haar alsof ze in de kerk onder het gehoor van den ouden braven dominé Zegenmond zat — wanneer ze altijd moeite moest doen om de oogen open te houden, opdat ze den goeden man niet ergeren zou.

Anna gevoelde het wel: Marnix' laatste woord was een herinnering aan 't geen zij het „eenige noodige" noemde. 't Was een afscheidsgebed! Maar ach, zij weet het evenzeer dat haar onvergetelijke vader, de brave luchthart, niet in dat „dierbaar geloof" was gestorven; en, evenals een Radbout, begeerde zij den hemel niet, waar haar Engel werd uitgesloten. — Eens toch — bij zijn laatst verblijf in 't vaderland, toen heeft hij nog gezegd dat hij nooit in den bijbel las of in de kerk kwam, omdat je Onzen lieven Heer nergens mooier dan op zee vooral in een storm kondt zien. Ja de goede Marnix, ofschoon ze vast vertrouwt dat Anna tot de zaligheid verkoren is in den Heer, ze heeft toch wel eens met diepe droefheid bespeurd, dat de omgang met haar vader — den anders „maatschappelijk lieven man" — haar met denkbeelden had vervuld die in strijd waren met de ontferminge Gods in Jezus Christus.

Het kwam Anna nu verstandiger voor op Marnix' laatste bede niet te antwoorden. Zij drukt haar de hand en zegt:

— „Goede moeder!” en dan, terwijl ze haar portemonnaie uit den zak haalt: „zie, dat zou ik haast vergeten. Miel met zijn zeepen en kramerijen heeft gisteren in de keuken verteld — zooals miss Lewes zeide — dat hij erg ziek is geweest en in veertien dagen niets heeft verdiend. Hier zijn twee gulden voor hem, lieve. Als ik maar rijk was en niet op reis moest, dan deed ik graag meer. Mag ik ze u geven? denk er aan, morgen komt hij. ’t Is weinig hé? twee gulden. — Ja, als ik rijk was....!”

Jufvrouw Marnix heeft haastig het hoofd naar een andere zij gewend en schermt met den zakdoek langs de oogen. Eensklaps ziet Anna luisterend op.

— „Hoor, daar luidt de morgenschel,” zegt ze, „o! wat doet dat geluid mij nu zonderling aan. Moederlief kom, voor het laatst wil ik nog eens zingen met allen mee. ... kom moeder, kom!”

Binnen het ruime schoollokaal in het benedenhuis wordt het oog door een bekoorlijk tafereel getroffen.

Wat een aantal schoone kopjes bevinden zich daar onder de vijf-en-twintig élèves van jufvrouw Marnix.

Lieve Emma, blauwoog van zeventien jaren met uw lange blonde krullen, wat staart ge met droeven blik naar de deur, terwijl kleine Nelly met haar donkere heldere kijkers die richting volgt en zachtjes vraagt:

— „Notre Anna ne viendrait-elle pas?”

Maar Emma antwoordt niet.

— „Si Nelly, sans adieux elle ne partira pas!” zegt een vroolijk snaakje met roode koontjes en oogjes vol levenslust; en zachter voegt zij in ’t Hollandsch er bij, terwijl zij een zijdelingschen blik slaat op de Suisse die aan de piano eenige muziekbladen uitzoekt: „en als ze niet komt, dan poets ik ’em stil, ja, al kreeg ik drie verbes tot straf!”

— „Anna m’a dit, moi, elle encore un baiser donner à

moi aujourd'hui aussi," brabbelt een elfjarig bleekneusje, o zoo'n fijn lief blank freuletje, en voegt er bij, terwijl zij van onder haar witten boezelaar een doosje te voorschijn haalt en dat aan een aardig wipneusje laat zien:

— „Moi, j'ai encore promis cela à Anna!"

Een rond dikkertje met zwaar kastanjebruin haar — dat in lange vlechten achter op den witten boezelaar neerhangt — slaat een blik op het doosje dat Maria haar toonde, krijgt een kleur en zegt verlegen:

— „Moi je n'ai rien, moi. Moi je veux aller dans mon petit jardin; j'ai la belle rose..."

— „Mais la pluie!"

— „Ah je veux demander;" en snel loopt zij naar de bleke Suisse en vraagt — in een Fransch dat de Suisse à peine verstaat — verlot om uit haar tuintje den bedoelden rozepot te halen, waarop echter een: „Impossible ma chère Julie; il pleut mon enfant," het kind opnieuw een blos naar het dikke bakkesje jaagt.

Daar gaat de deur open.

— „Ah c'est-elle! La voilà! Anna avec mademoiselle Mar-nix! Ha!" zoo klinken zacht eenige stemmetjes hier en daar, en ook een klein persoontje met een erg scheef rugje en de teere voetjes in beugeltjes geklemd, roept met een schrill stemmetje: „Ha, c'est Anna!" en er komt een blijde trek op het bleek ineengedrongen gezichtje.

Terwijl de institutrice op hartelijken toon den morgengroet der secondanten en élèves beantwoordt, waarbij de laatsten een kleine dienaarssse maken, en jufvrouw Mar-nix tevens aan allen die het willen verlot geeft om straks de Hollandsche taal te spreken, worden er zóoveel knikjes met Anna gewisseld, en wordt er zóoveel gefluisterd, dat la Suisse, die voor de piano had plaats genomen, het noodig oordeelt om luider dan gewoonlijk te verzoeken:

— „Attention mesdemoiselles. Le salut à notre Seigneur!
N°. trois!”

En weinige oogenblikken later klonk het loflied, door de piano begeleid, waarlijk rein en treffend uit al die monden:

„Dieu tout puissant,
Dieu protecteur,
Nos voix, célèbrent
Ta grandeur!
Dieu tout puissant,
Divine Trinité,
Sur terre comme dans vos cieux
Soit faite ta volonté. —
Dieu tout puissant
Plein de bonté,
Sur terre comme dans vos cieux
Soit faite ta volonté.”

En, met den arm om den hals harer beste Emma geslagen, zong Anna Rooze, haar welluidende stem verheffend, met de schoone oogen naar boven gericht, krachtiger dan ooit te voren de reprise mede:

„Sur terre comme dans vos cieux,
Soit faite, O, Dieu puissant, ta sainte volonté!”

Nu de lofzang is geëindigd en de meisjes een kwartier vrij hebben om haar lessen na te zien, alvorens de schel van negen uren haar naar de onbijtzaal roept, nu staan Anna en Emma in Marnix' kleine voorkamer.

Zij hadden nog zooveel te praten; elkander nog zooveel te zeggen — en eigenlijk zeggen ze nu niets, of zeer weinig althans. Emma's lieve blauwe oogen zijn gedurig met tranen gevuld. Anna heeft zich voorgenomen het zachte gevoelige kind door haar voorbeeld tot kalmte te stemmen; zij slaagt maar ten deele.

— „Anna, wat moet ik beginnen als ik je niet meer zien zal! Wie kan ik zóo liefhebben, wie....? Zonder jou heb ik niemand....! Nee Anna, niemand!”

— „En onze Marnix, en Evangeline, en....?”

— „O, de eerste acht ik hoog, en Evangeline heeft een gevoelig hart, maar ik kan ze niet liefhebben zooals ik mijn eenige Anna liefheb. O, waarom ga je nu heen? Ach, Anna!”

— „Omdat mijn oom het wil. Ik moet beste blondje!”

— „En ik zal ziek worden; ja zeker! Met wie zal ik kunnen spreken? Er is er immers maar één in de wereld die mijn geheimen kent. — Anna, zeg, je zult er immers nooit over praten, niewaar?”

— „Zou ik de geheimen van mijn lief blondje verklappen?”

— „Och nee, dat weet ik wel. 't Is ook een geheim dat niemand aangaat, en dat ik mee in het graf neem.”

— „Foei malle zusje, wat wor' je weer sentimenteel. Kom wees nu eens heel kloek, en hoop maar — evenals ik — dat we elkaar heel spoedig zullen terugzien. Als oom en tante Lijning lieve menschen zijn, dan kom je de kerstdagen bij ons logeeren, of misschien kom ik hier... of.... ja, hoe het gaan zal weten we niet, maar de tijd van weerzien zal er zijn eer we er om denken, en dan zullen we dubbel genieten; kom beste, maak me het afscheid nu niet al te moeilijk en geloof maar vast dat de goede Marnix je zoo liefheeft als.... ja, haast zooals ik.”

— „Dat blijkt zeker duidelijk uit haar weigering om je mee naar Gouda te brengen.”

— „Ja, ik geloof dat vast! 't Zou voor ons beiden niet goed zijn lieve Emma.”

— „Nee zeker niet goed, omdat ik het zoo innig graag wilde, dáarom! Anna, éene is er maar die mij hartelijk

liefheeft en die éene ben jij!” Snikkend valt zij om Anna’s hals, en het kost der vriendin geen geringe moeite om het blonde kind tot kalmte te stemmen. En — zij vermag het alleen met de nimmer genoeg herhaalde verzekering, dat zij altijd zal blijven: Emma’s eerste trouwe en beste vriendin.

Nog drie uren moeten er na het ontbijt verlopen eer het rijtuig komt waarmee jufvrouw Marnix haar oudste pensionnaire — die zij bij voorkeur haar pleegkind noemt — zal uitgeleide doen. ’t Is niet vreemd dat Anna schier wenschte of zij in den vroegen morgen had kunnen vertrekken. Zij gelooft haast niet dat zij zich al dien tijd zal kunnen goedhouden.

Voor eenige oogenblikken is zij haar vriendinnen en kameradjes ontvlucht.

Zie, de breede trappen die naar de bovenverdieping leiden, voelen den druk van het voetje niet, zoo snel vliegt ze naar boven. De deuren der meeste slaapkamers staan open, in allen werpt zij een haastigen blik! Jans en Kee spreiden er de bedden voor den nacht die komen zal en waarin allen hier zullen slapen, allen! behalve zij.

Hier, hier is het vertrek waarin zij ziek was, ernstig ziek, acht weken lang, toen Marnix geheel haar moeder was en de lieve Emma haar niet verliet. O die uren! die uren van smart, maar ook die uren van dankbaarheid aan God en aan de lieven die haar omringden toen zij beter werd. Nog één blik door het venster naar buiten! ’t Was lente toen ze herstelde, nu is het herfst.

— „Dag vriendelijk kerkje met je spitsen toren; dag huisjes laag en hoog; geestig molentje van verre, vaartwel! vaartwel!”

Op den overloop werpt Anna in het voorbijgaan een blik

op de groote waterkannen — groen van buiten en rood van binnen — die daar weer frisch gevuld staan, en treedt dan haar eigen slaapvertrekje binnen: „En jij, lief aardig kamertje,” zoo denkt ze voort, „van avond zie je me niet, dan blijft het hier donker en stil en zal het wezen alsof ik dood ben.” Snel het hoofd beurend, trekt ze haastig de gordijn van haar ledekant ter zij: „En hier, hoe dikwijls droomde ik hier van mijn Engel in den hemel, van dien besten vader, alsof hij nog bij mij was; en eens ook van die lieve vroeg gestorven moeder, zoo levendig en klaar, dat haar vriendelijk beeld er van opleefde voor mijn geest en mijn geheugen niet meer zal ontgaan.”

— „Och jufvrouw Anna, gaat u nu waarlijk heen?” zegt Jans de werkmeid op den drempel der kamerdeur.

— „Ja Jans! dat zal er nu toe komen. Kom eens hier. Zie je die platen Jans? De een is De Ruyter en de ander is Tromp. Je kent ze al lang niewaar?”

— „Ach ja jufvrouw, al heel lang.”

— „Nu Jans, één is er voor jou en één voor Kee. Mettertijd in je huishouwen hoor!”

— „Maar jufvrouw Anna! zulke mooie schilderijen. 't Is waarlijk altee — als ik u niet ontrief!”

— „Och nee Jans! ik heb zooveel van die portretten en Tromp en De Ruyter zelfs op allerlei manieren. Je weet wel Jans, m'n lieve vader was ook ....!” Doch ze spreekt niet verder; 't is haar telkens alsof haar spraak wordt belemmerd; haastig wendt zij zich naar de deur en terwijl Jans De Ruyter met Tromp vergelijkt, en besluit den eerste te nemen, omdat ie zoo'n mooie onderkin heeft en omdat ie nog meer parade boven het theeblad met den roodbonten doek zal maken, werpt Anna aleer zij haar kamertje verlaat nog een laatsten blik in het rond.

Jans volgt haar op den overloop. Zij moet de jufvrouw

nog eens hartelijk en met een handdruk bedanken, en ook omdat de jufvrouw altijd zoo lief en zoo minzaam geweest is.

Maar nu — nu is het genoeg. Zonder meer om te zien snelt Anna naar beneden, en — in den gang gekomen aarzelt ze wel, doch weerstaat de verzoeking niet om door gindsche deur nog even naar binnen te gaan.

Dit is de gymnastiekkamer, ook de groote speelkamer genoemd.

O darte! vroolijke jeugd! Zij is voorbij. 't Is dwaas nietwaar, maar nóg eens, en voor 't laatst, moet Anna de hand aan den grooten gymnastiekring slaan. Doch zij denkt er niet aan dat het dwaas is; reeds heeft ze den ring gegrepen en heft zich krachtig omhoog. En nu vaarwel! die tijd is voorbij!

Zie, nóg werpt ze een blik door het venster op dat kleine plaatsje met de groen geverfde deuren. Op die éene deur vooral rust een wijle haar oog. 't Is de deur van het donkere turfhok. Als een sombere dag met een zonneschijntje er tusschen, komt die vreeselijk lange morgen haar weer voor den geest; de morgen toen zij een zeer weerspannige daad met de grootste straf: het turfhok, moest boeten; het uur toen ze daar opgesloten, in den aanvang schier radeloos bonsde en beukte op de deur, en het haar werd alsof ze blind was en in een doodkist lag en stikken zou, zoo aanstonds stikken; toen ze zich moe had geschreeuwd en de hakken stuk had geklotst tegen de deur, en de vuistjes bond en blauw getrommeld, omdat men niet wilde wat zij verlangde: haar de vrijheid hergeven eer de zware straftijd voorbij was; toen ze eindelijk wat kalmer geworden, een kleine opening had gezien tusschen de pannen, niet grooter dan een bikkel, waardoor een lichtstraaltje naar binnen schoot, een scherp glanzend lichtstraaltje,

waar ze naar getuurd had als haar eenigen troost, getuurd totdat een ander lichtpunt, beneden in den hoek, haar oog had getrokken. O gij kleine muis die telkens dat lichtgaatje stoppen kwaamt en heen en weer trokt van buiten naar binnen, vrij en frank, wat zijt ge toen benijd geworden; arme kleine bewoner van het donkere turfhok. Anna denkt ook aan u en aan het kleine lichtstraaltje, doch — slechts vluchtig, zeer vluchtig.

Nu keert ze met langzamen tred tot haar lieven terug.

't Was drie uren later. De groene vigilante met de impériale stond al een kwartier voor de huisdeur te wachten. De bruintjes — die de drokke warme zomer nog in de botten zat — stonden al wachtende te lodderoogen en door te zakken, nu op den rechter- dan op den linkerachterpoot, en droomden misschien van een wereld met eeuwig groene weiden en eeuwig gevulde haverbakken, maar, zonder modderwegen of koetsiers met zweepen.

Hannes de voermansknecht uit de dorpsherberg, had juist met behulp van Adam — jufvrouw Marnix' tuinman — een zwaren koffer en nog een paar kleinere stukken bagage op den wagen geborgen, en trok er nu een kleed overheen, ofschoon, zooals de tuinman verzekerde, de lucht zoetjes aan begon op te klaren, en dat, als de wind zus of zoo liep, en de Heer het verkoos, en er geen spullen of ongemakken bijkwamen, de regen wel zoo'n stroom niemeer stroomen zou.

De beste profeten zijn profeten met een slag om den arm; maar dan zijn ze toch ook een arm slag van profeten. Hoe 't zij, en wat Adam ook wezen mocht, hij was een dood eerlijk braaf en werkzaam man; maar, Adam bezat ook verder al de merkwaardige eigenschappen van een tuinman die zijn vak verstaat, namelijk het radbraken der Latijnsche namen van

bloemen en planten; het eigenwijs zijn op een ervaring van het „heele leven”; een onmetelijke langdradigheid, beginnende met een bemesting in het voorjaar en eindigende met een profetie van Maleachi of een woord uit de Openbaring, terwijl een vaste tuinmans-eigenschap eindelijk levendig uitkwam in zijn vergelijken van bloemen en planten — tot kropsla toe — bij den mensch, zich meestal luchtend in deze bespiegeling: „Ik zeg maar, als ze geen vet in der lijf hebben, en geen water over d'er hart krijgen, dan doen ze net als een mensch die z'n behooren niet heeft, en zeggen: ph'tt!”

— „Wie moet ik naar 't station brengen?” vroeg Hannes, terwijl hij zijn tabaksdoos opende en een „klontje” nam.

— „Ja, wie d'r meegaan van de dames dat zou ik je voor de vaste waarheid niet durven zeggen,” antwoordde Adam, „maar zóoveel is zeker, dat je de fleurigste blom uit de heele trekkast meeneemt. Net zoo lang als ik op De Riethof doppers poot, heb ik altijd de zon en de lente voor me gezien als ik jufvrouw Anna op m'n weg zag. Dat kleine wijvengoejde Hannes, kan het 'en mensch sikkeneurig genoeg maken, en als ze in de moezerij kunnen komen, dan blijkt het dat er maar één onderscheid tusschen dat jonge volkje en wespen of oorwurmen is, namelijk dat de juffertjes heel vlug — en de laatsten heel langzaam in het opvreten van perziken en abrikozen zijn. Maar wát ik je zeggen wou Hannes, zóo'n wezentje als jij nou wegbrengen zult, dat zien je oogen nooit weerom; 't is net precies 'en mispel Hannes, vijf harten voor één, vijf zie je! Toen ik met Sinte-Mathijs een jaar geleden van de zenuwkoorts op de dood lei, kwam dat eigenste lieve vlugge ding — die jufvrouw wil ik zeggen,” Adam kwam even met de vereelte hand aan den rand van zijn pet, „toen kwam ze, ja iederen dag, in het speeluur bij den ouden

Adam en bracht hem wat mee dat verkwikken kon, en dan, ja dan kon ze je zoo opmonteren. Zie je,” vervolgde de man terwijl hij strak naar een der paardepooten of wel daar naast tuurde, „dan kon ze je zoo — zoo moed geven weet je, en ook tegen de verdoemenis zie je, voor 't geval dat je bij okkaze geen uitverkoren vat waart.... weet je. Ja waarlijk Hannes, als ik vandaag de handen niet vol had met het opbinden van de andijvie, dan zou ik geen dag hebben, zoo'n sjagrein zie je. Och Heere, die lieve juffer, net 'en kamperfoelie: wild maar mild! Wat is de mensch!”

— „Kom Anna-lief, 't zal onze tijd worden!” klinkt de stem der institutrice binnenshuis, terwijl zij Anna op hoed en mantel wijst en zich zelve voor het vertrek, ter uitgeleide, gereed maakt.

— „Ja moeder, ja!” is Anna's bescheid, en, nadat zij in allerijl den mantel heeft omgedaan en het ronde hoedje op de donkere lokken gedrukt, snelt zij met een reistaschje in de hand de kleine huiskamer uit, den gang in — en verdwijnt door de achterdeur.

Ja, ondanks den regen — die echter merkelijk minder werd — moet zij nog even in haar tuintje zijn. Ja, haar tuintje heeft ze behouden al had zij ook reeds haar acht-tiende jaar bereikt. En daar staat ze nu.

Zie, nog altijd schudden de dahlea's en de zonnebloemen haar hoofdjes trillend en bevend heen en weer; en de herfstseringen hangen zoo treurig; en de foksia's, die schoone kelkjes, zijn voor 't grootste deel neergevallen op den doorweekten grond; en de asters en de reseda's liggen droevig, als treurden ze, naar de zij gedrongen waarheen de wind van den herfstnacht ze zweepte. En, aan iedere bloem, en aan ieder blaadje biggelt een traan, en — een naamloos wee doorstroomt eensklaps weer den boezem van die bloem der bloemen. Die

zodenbank dáár, ze heeft ze zelve gemaakt geheel alleen, nu zes jaar geleden. Met Emma heeft ze daar in de schaduw van den grooten kastanje, *The wide wide world* gelezen, beurt om beurt hardop, en 't was wel mooi geweest, maar *The Lamplighter* hadden ze toch niet zoo langdradig en niet zoo onnatuurlijk braaf, en *Uncle Toms cabin* nog veel mooier dan al het andere gevonden. Ja, op dat bankje heeft haar hart wel dikwijls luide geklopt voor de rechten van den verdrukten evenmensch. Met Tom en de arme *Quadrone* heeft ze er bitter geleden, en den vreeselijken *Legree* heeft ze er — verafschuwde. Maar ook, *Beilings* trouw en *Kenaus* moed hebben er haar boezem met eerbied vervuld en tot navolging ontvonkt. Heerlijke uren heeft ze er met haar Emma doorgebracht, met de blonde blauwoog die Anna dan altijd zoo vertrouwend kon aanzien alsof ze het gevoelde, dat de sterkere vriendin ook altijd zoo trouw en zoo moedig zou wezen wanneer het mocht noodig zijn.

— „Anna Anna!” klinkt het van de zijde der woning, en Anna, eensklaps afgetrokken van de beelden die haar uit vervlogen dagen voorbijstormden en tot de werkelijkheid teruggebracht, ziet nog eens haar tuintje rond, plukt snel een paar *reseda's* en *asters* en .... hoort dan een voetstap naderen en *Adams* stem die er zegt:

— „Ha jufvrouw Anna is uwé daar; de mevrouw” — mevrouw, zoo noemde Adam jufvrouw *Marnix* altijd, want d'r was net zoowel verschil van standazie bij de menschen als bij de bloemen: je hadt enkele violieren maar je hadt er dubbelde ook — „de mevrouw heit al lang geroepen, en Hannes zegt dat ie te laat aan den spoorweg zal komen. Of uwé een beetje haasten wil jufvrouw?”

— „Ja Adam, ja ....!”

I.

Zie, daar breekt heel vluchtig een zonnetje door; de groene zodenbank fonkelt één oogenblik in dat licht....! Die bank, neen, die kan ze niet meenemen, maar 't zonnetje gaat mee, en de kleur der hoop is overal. Vaarwel! „Ja Adam, kom!” En met een handdruk die den oude week maakt tot in het hart zegt ze weer:

— „Brave eerlijke ziel, houd je maar goed en ferm, begrijp je! Daarboven is nog al ruimte, versta je!”

— „Ja wel.... ja wel jufvrouw Anna,” zegt de oude tuinman, die de grootste moeite heeft om het snel voortredende meisje ter zij te blijven: „Maar dáarvan is het niet dat ik nou wat meer als anders boven de maagstreek voel. Dat je weggaat, zie je dát is het en.... en.... 'en mensch is krek als 'en bloem: als j'em verplant in een grond waar ie geen tier heit, dan verflenst ie en zeit ie genacht saam!”

— „Maar de mensch goeie Adam, kan als ie wil weer naar den grond terugkruipen waar ie van daan kwam, terwijl de bloem....”

— „Oh miss Anna, be so kind to come hastily, we are already waiting a long time!” spreekt langzaam wuivend met een bruin leeren handschoen miss Lewes, de statige schoone slanke figuur, die mede zal rijden „for business in town” en blijft, terwijl het meisje haar voorbijgaat, zóo rustig deftig en kalm op den drempel der tuindeur staan, alsof er van geen lang wachten en zich haasten was sprake geweest.

— „Een engel mis,” zegt Adam tot de Albionsche, terwijl hij Anna met den vinger nawijst.

— „Nee tuinmaan, zij niet English she Dutch....” zegt miss Lewes.

Miss Lewes was op jufvrouw Marnix' instituut voor niets anders dan voor het Engelsch! Only for the English language.

In den breedten gang, maar vooral bij de voordeur verdringt zich een bonte groep. 't Was wel te voorzien dat het afscheid tranen zou kosten. — Of het schreien aanstekelijk is? althans zie maar, allen, allen schreien. 't Zij met biggelende tranen, 't zij met een vochtig oog, of met een bleek onthutst gelaat en kloppend hartje; ja zelfs schreien is de toon waarop het kleine vierjarige Jacqueline in kinderlijken eenvoud met bibberend stemmetje aan het beugeltje vraagt: „Of het Anna zal zeer doen uit rijden te gaan?”

En Anna staat daar nog te midden van haar lieve jonge schoolkameraadjes en oudere vriendinnen, die haar met liefkoozingen overladen. 't Is Emma de zachte blauwoog vooral die haar bitter schreiend ter zijde staat en snikkend vermaant:

— „Spoedig schrijven, mijn trouwste Anna! en mij blijven liefhebben!” En dan tot de Nelly's en Louises en Maries, die allen nog een zoen willen van de lieve Anna: „Och! kinderen stil!” om eindelijk — o, bevallig egoïstje — die anderen zachtjes afwerend, zelve de dierbre weder aan het vriendinnenhart te drukken en uit Anna's mond de telkens herhaalde verzekering van haar onveranderlijk trouwe vriendschap te hooren.

Daar klinkt nóg eens de zacht vermanende stem van jufvrouw Marnix, die gereed staat in de vigilante te stappen:

— „Kom lieve kinderen, laat Anna nu gaan; 't wordt tijd dat we vertrekken.”

— „Ja hoog tijd as z'em halen zullen,” bromt de koetsier zeer luide, terwijl hij bij 't bondige z'em aan de bonkerigheid van zijn paarden en aan de onverstoorbare vlugheid van den spoorwagen denkt.

— „Ik wou dat z'em niet haalden! dat Anna te laat en dat ze terugkwam!” roepen er eenigen uit den gang. Maar,

mademoiselle Evangeline Bonvalet — de Suisse — zichtbaar zelve aangedaan, dwingt Emma zachtjes Anna los te laten, slaat den linkerarm om den blanken hals der nu sterker schreiende Emma, zegt: „Ma douce, sois calme!” en dan aan Anna haar rechterhand toestekend spreekt ook zij nog eens: „Adieu chère Anna!” bij welk adieu voor de arme Zwitserse weer sterker de herinnering trilt aan haar laatst vaarwel, het adieu dat zij gaf bij het verlaten van haar maagschap en vrienden, van haar bergen en dalen.

En — nog een laatste stormloop der liefde heeft er plaats. Anna houdt zich goed, heel goed. Zoenen geeft ze en handen, maar ze schreit niet. Tot het arme kind in de beugeltjes buigt ze zich neer, en kust het op de fletse lipjes, waarbij ze luid de woorden voegt:

— „Allen die van Anna houden zullen ook Elsje liefhebber.” Dan heft ze klein Jacqueliëntje in de hoogte en zegt:

— „Zoet suikertje, als Anna weerkomt . . . dan . . .” Maar meer, meer kan ze niet; een zoen drukt ze op het mollige koontje; nu zet zij haar neer; weert Emma af die haar hand nog vatten wil; snelt naar buiten; wipt de vigilante in; en — de koetsier werpt het portier zóo haastig achter haar dicht dat haar voetje de drukking er van gevoelde, gelukkig zonder dat het haar zeer doet.

Maar de koetsier moet nog geduld hebben. Miss Lewes is in alle deftigheid nog even naar boven geweest omdat zij haar pocket-bible en haar pocket-book, het eerste op de waschtafel en het tweede in haar chest had laten liggen. Hannes verwenscht in stilte dat „wijvengetalm.”

Daar komt miss Lewes deftig en sluik — want een crinoline draagt ze niet — den gang uitstappen.

— „Oh my umbrella,” zegt ze even naar de lucht ziende als tot zich zelve, maar als zij zich omwenden en nóg eens in alle bedaardheid de reis naar boven aanvaarden

wil, dan maakt jufvrouw Marnix een eind aan Hannes' ongeduld en aan de agitatie der wuivende en vaarwel roepende meisjes; verzoekt miss Lewes op beslissenden toon te willen instappen, waaraan door de slanke dan ook zonder tegenspraak wordt voldaan.

Het rijtuig komt in beweging; een laatst vaarwel klinkt nog daarbuiten; en Anna, uitbarstend in tranen, kan nu haar overspannen gemoed lucht geven aan de borst der trouwe verzorgster, die haar liefkoost en streelt, doch tevens op ernstige wijze ook nogmaals tot kalmte vermaant.

TWEEDE HOOFDSTUK.

Amechtig staan de paarden voor het stationsgebouw te hijgen en te dampen. In een uur tijds hebben ze den rit gemaakt en kwamen dan ook een half uur te vroeg. De paarden hijgen. Hannes lacht, hij zal er de fooi voor hebben.

Miss Lewes die eerst in haar pocket-bible gelezen en vervolgens in weerwil van het rijtuigstooten en Anna's aandoening met bewonderenswaardig geduld „notes in her pocket-book” heeft gemaakt, is te Gouda nog voordat men het station bereikte, met een „Good bye” tot miss Anna, en een „Good morning” tot miss Marnix bij een winkel uitgestapt, om „books and some other things for the pupils” te koopen. Miss Lewes was „bepaald voor het Engelsch.”

De institutrice is met haar élève de wachtkamer der eerste en tweede klasse binnengegaan. Een stationsbediende treedt de eerste ter zij en vraagt: of de dames dit ook vergeten hebben? terwijl hij haar een „pocket-biblef” en een „pocket-book” overhandigt, en de woorden er bijvoegt:

— „Verekskuseer mevrouw, de koetsier vond ze op den boojem van de viegelant. — In orde? — Akkoord!”

Jufvrouw Marnix heeft de voorwerpen terwijl ze even hoofdschuddend glimlacht in den zak geborgen: Anna ziet strak naar den vloer. Ze houdt den fraaiën herfstruiker in

de hand, dien de goede Adam vooraf in het rijtuig heeft gelegd; de brave tuinman heeft er een mooi uitgeknipt papier omheen gedaan, waarop hij zelf heeft geschreven: „Aan jufvrouw Anna Rooze. Deuteronomium V. 33: „In al den weg dien de Heere uw God u gebiedt, zult gij gaan, opdat gij levet ende dat het u welga.” Adam, tuinbaas op De Riethof. 31 Oct. 1859.”

Die oude goede Adam, wat heeft hij een droppel vol verkwikking uit die rijke bron geput... Dank je Adam, ouwe trouwe! denkt Anna terwijl ze die woorden nog eens herleest, en dan, eensklaps opschrikkend uit een zee van gedachten, ziet zij een vrij gezet heer met onbegrijpelijk korte beentjes en een eenigszins glimmend roodachtig ofschoon toch zeer fatsoenlijk gelaat voor zich staan buigen. Jufvrouw Marnix maakt een kleine dienaar en zegt:

— „Lieve Anna: mijnheer Romslikker, die de goedheid zal hebben je op reis in zijn vriendelijke bescherming te nemen.”

— „O, hihhi!” lacht de heer Romslikker. „U is wel goed, jufvrouw Marnix. Met alle plezier. O ja, met alle plezier.” Vragend: „Jufvrouw Kooze nietwaar?”

— „Anna Rooze mijnheer,” zegt het meisje en richt de lange wimpers naar den grond.

— „O ja, ja juist. Mijn neef de burgemeester die mij met zijn rijtuig hier heen liet brengen, zei meen ik Kooze, maar juist.... juist, in uw briefje, jufvrouw Marnix, stond ook Rooze; juist! De dames niets gebruiken? Zeker al vroeg gedéjeuneerd. Ja! in de haast! dat gaat zoo. Een broodje met vleesch....? een....?”

— „O dank u recht vriendelijk,” zegt jufvrouw Marnix en dan tot Anna: „Maar jij lieve, een kop koffie? Voor 't overige is je taschje goed voorzien, vergeet dat niet lieve kind!”

Op gevaar af zeer onbeleefd te worden, zegt Anna snel tot den heer die haar reisgenoot zal wezen:

— „Dank u,” en dan digt aan het oor der vriendin, terwijl ze haar krampachtig vast in den arm vat:

— „Nee lief edel trouw mensch! niets, niets zal ik vergeten.... niets! Maar moeder....” Een dolk ging haar door de borst toen zij bedacht dat ze dien naam daar uitsprak wellicht voor het allerlaatst. Neen nóg eens: „lieve moeder, ik wil niet toonen voor al die menschen wat ik gevoel. Ziet u dien fat wel heen en weer stappen ons telkens voorbij? hij zal onze tranen niet zien om er mee te kunnen spotten. Wij weten 't wel samen en mijn dank vindt u op den bodem van uw eigen hart. Ik wilde liever dat u weg gingt, beste; de afleiding der omgeving maakt mij sterk, als ik uw lief en goed gezicht zie.... dan....” Er kwam iets heel trillends in de stem.... „Dan....” Ha! daar gaan de deuren open. — „Vaarwel lieve moe.... der, ga nu ga....!”

Maar, of zij sterk is of niet, daar ligt zij nokkend en zachtkens snikkend om den hals der diepbewogen vriendin, en.... na een schijnbaren stilstand van gedachten, ziet zij na eenige seconden in een duizelig verward gesoes en gedraai.... den glimmerigen heer Romslikker zeer dicht naast zich; maar ook den gebloemden shawl van jufvrouw Marx zeer van verre. En — wagentjes ziet ze met koffers er op; en wolken stoom; en menschen, alles dooreen; en een stem hoort ze „Eerste — niewaar?” waarop zij zich een hand ziet reiken en een zacht drukje in de lenden gevoelt, om ten slotte, geheel uit die vreemde duizeling ontwakend, te beseffen, dat zij met haar kleine bagage tegenover den heer met de korte beentjes in een waggon der eerste klasse gezeten — zich toch alleen bevindt, geheel alleen.

Met den blik naar buiten heeft Anna niet aanstonds be-

speurd dat de tweede plaats der coupé schuin tegenover haar is ingenomen door „den fat” die haar bij ’t instappen de net geganteerde hand heeft toegereikt, door den jonkman die zich van zijne zijde in ’t geheel niet alleen gevoelt, nu hij daar een vis à vis heeft zoo allerbekoorlijkst zoo indrukwekkend schoon!!

De heer met de korte beentjes die al een poosje een soort van zenuwachtig glimlachen heeft vertoond, steeds op het punt om met zijn schoone beschermeling een gesprek aan te knopen, van welk gesprek hij echter het begin niet goed vinden kan en den inhoud evenmin, de heer Romslikker zegt eindelijk met een zekere verrukking: „Mooi weer....” waarop het echter stil blijft in de coupé, en hij na een snel: „Van morgen niet gedacht!” zijn toevlucht neemt tot een hagelwitten zakdoek en achter de blanke doekplooiën een neus-obligaat doet hooren, volgens de stille bespiegeling van zijn jongen buurman „zeer onharmonisch en totaal ongemotiveerd.”

Mijnheer Romslikker heeft zich hersteld en — de hemel zij dank, daar ziet hij....

Het portierglas gaat naar beneden.... „Heila vrouwtje hier!.... hei!.... — Nietwaar een druifje jufvrouw Kooze? Zoo’n druifje dat is verkwikkend.”

— „Ik dank u vriendelijk mijnheer,” zegt Anna hem even aanziende.

— „Kom kom, allemaal gekheid!” Met de hand buiten het portier op een tros blauwe druiven wijzend:

— „Hoeveel kosten die moedertje?”

— „Die tros? ’en kwartje meneer.”

— „Welzoo ’en kwartje.... hé? En deze d’r bij?”

— „Acht stuivers met z’n beie; en as ie dat kleintje d’r bij neemt, in Gos-naam voor tien.”

De drie trossen werden op een stuk misdruk naar boven

en binnen de coupé gehaald, om op de ronde knieën der korte beentjes te rusten. Een rijksdaelder ging uit de welgevulde portemonnaie in de bruine hand der fruitventster over, die zich omwendde en zeer kalm aan een voorbijlopend conducteur vroeg:

— „Kenje me reis 'en riksaelder klein maeke?” waarop geen antwoord gegeven werd.

— „Hier!” riep de heer Romslikker terwijl hij weer in zijn portemonnaie tastte, maar de fruitverkoopster was al in onderhandeling met den stationsbediende die met het klepeltouw in handen, juist gereed stond om het kloksignaal tot het vertrek van den trein te geven en haar naar binnen verwees, naar de „jufvrouw van 't befet of 't kaartjesberoo, omdat hij zelf niks anders als rijksdaelders op zak had — hum!”

— „Hier!” schreeuwde nog eens de heer Romslikker terwijl hij zijn halve bovenlijf buiten het portier stak, doch, de klepel klonk tegen het metaal; twee conducteursfluitjes werden door een krijschende locomotieffluit vervangen, en de conducteur die ter controleering der kaartjes verscheen, verzocht den glimmend rooden heer zeer beleefd om „siel voe plê geen ongeluk te krijgen en het bovenlijf naar binnen te halen omdat de trein in beweging was.”

De scène die had plaats gehad was een heilzame afleiding voor Anna geweest. Ze kreeg waarlijk een soort van medelijdende achting voor den man die haar — zij het ook door iets anders dan woorden — aangenaam wilde zijn, den man die zelfs nu, na een bedreigenden uitval van den conducteur tegen dat schelmsche wijf — die hij zeide heel best te kennen — nog dringend verzocht om de zaak maar blauw blauw te laten, want dat het toch niet bewezen was dat die vrouw met voordacht zoo getalmd had, en ook niet uit weelde fruit verkocht, en — en

— of de conducteur een sigaar wilde: echte Havana's die zijn zwager zelf uit „de Oost” had meegebracht.

't Was op het oogenblik dat mijnheer Romslikker deze verrassende bijzonderheid bij zijn sigaar voegde, en de conducteur met een „mersie!” en twee vingers aan de gegalonneerde pet verdween, dat vier oogen elkaar als toevallig voor 't eerst ontmoetten. Anna had, naar buiten ziende, den jonkman niet eerder bespeurd. Snel echter sloeg zij de oogen neer, en een onverklaarbaar treurig gevoel maakte zich van haar meester. Zij was zoo bedroefd, zoo innig in de ziel bedroefd en toch.... zij kon den glimlach niet bedwingen die haar om de lippen speelde nu de heer Romslikker met een „O jé” — alsof Polen totaal verloren was, de korte beentjes enorm spatieerde en naar de druiven zag die als marmelade op den vloer lagen.

't Was jammer, heel jammer; toen hij straks met dat geldwisselen is opgestaan, toen moet het papier hem van de knieën zijn gegleden en hebben zijn dubbel gezoolden laarzen ongetwijfeld die vreeselijke verwoesting aangericht. De heer Romslikker is zichtbaar uit het veld geslagen, en Anna die zich spoedig bedwong, omdat ze waarlijk met den gulhartigen man te doen heeft, stelt hem gerust met de verzekering dat het wel zeer jammer is, maar dat zij zijn beleefdheid niet te minder waardeert, en het verlies der druiven haar alleen maar leed doet omdat de heer Romslikker er nu zelf van beroofd is.

— „O nee! in 't geheel niet jufvrouw Kooze! Integendeel!” zegt de kleine man. „Maar ik moet duizend excusen maken, en nu die vuile boel voor uwe voeten... mij dunkt jufvrouw Kooze als u daar...” en hij wijst naar de andere helft der coupé waarvan de vier plaatsen ledig zijn.

De verschikking had plaats. De met parelgrijs-glacé ge-

ganteerde hand was zeer behulpzaam met het aangeven van reistaschje parapluie en parasol, en geraakte daarmee zóo in actie, dat ook hij van plaats veranderde en nu juist tegenover dat prachtige meisje bij het raampje aan de andere zij te zitten kwam.

Nadat mijnheer Romslikker nóg eens, als galant-cavaliër, het woord tot zijn beschermeling heeft gericht met de natuurkundige opmerking dat de jufvrouw het trof, want dat het zonnetje doorbrak; en daarna met de vraag of zij ook familie van de Koozes was die in den Bosch woonden, waarop Anna nog eens haar naam noemde, 't geen den heer Romslikker met een „a juist ja juist” tot de verzekering bracht, dat niets onaangenamer was dan dat men iemands naam verkeerd noemde of schreef — waarvan hij ook zoo'n last had „weet u, nu eens Bomslikker en dan weer Bommikker, ja van alles!” — Na die belangrijke mededeeling bespeurende dat zijn jonge reisgenoot wat afgetrokken was en misschien slaap had, wilde hij haar de vrijheid geven, en dook met zijn hoofd in het grijze laken en sloot de oogen, terwijl de duimen van zijn gevouwen handen gingen krijgertje spelen. Juist toen de duimen hun wanhopigen wedloop hadden gestaakt en de mond van hun eigenaar iets snoekachtigs vertoonde, schrikte Anna eensklaps uit haar overpeinzingen op, door de vraag van haar jongsten reisgenoot: Of hij, wanneer het niet indiscreet was, mocht vragen of de dame die haar in de wachtkamer vergezelde, mademoiselle Marnix, de institutrice van Akkersveen was?

— „Ja.... ja zeker! kent u jufvrouw Marnix mijnheer?” zegt Anna en ziet den jonkman met haar bezielde donkere kijkers zoo belangstellend en zonder eenige terughouding aan, dat hij — ofschoon uit den aard niet verlegen — toch al zijn vrijmoedigheid moet bijeenvergaren

om, zonder eenige verrassing of agitatie te doen blijken, te antwoorden:

— „Pardon, of ten minste zeer weinig; maar ik herinner mij mademoiselle Marnix, misschien dertien veertien jaar geleden, bij een tante in den Haag als gouvernante te hebben ontmoet. Tante hield veel van haar.”

Anna's oogen tintelden van verrukking:

— „Dat was bij mevrouw de baronesse Van Riddervoorst! O zij spreekt nog zoo dikwijls van die lieve vrouw en van de kleine Kuno, die zoo vroeg moet gestorven zijn. Zoo — en hebt u mijn lieve jufvrouw Marnix dáár ontmoet? en vindt u haar niet een engelachtig mensch; dat goedige oog! nietwaar?”

— „Ja welzeker,” klinkt het antwoord van den reisge-
noot, die met zóo iets engelachtigs voor zich aan de heele wereld het engelschap toestaat wanneer dat mondje het eischt: „Maar,” zegt hij een oogenblik later, „ik was nog zeer jong, negen jaar ongeveer, en lette natuurlijk minder op de groote menschen dan op de beide lieve meisjes waar ik den ganschen dag mee stoeide.”

— „Dan — dan is u neef Oscar!”

— „Neef Oscar....? mag ik vragen?”

— „Ja zoo noemt u Emma, zeker in navolging uwer nichtjes,” herneemt Anna met een vluchtigen blos: „Jonker Oscar van Breeland nietwaar?” En als jonker Oscar toestemmend heeft gebogen dan vervolgt Anna:

— „U kent immers Emma wel, Emma van Wall, want zij heeft mij honderdmaal van u....” Maar eensklaps houdt ze zich stil. Heeft zij niet aan Emma beloofd haar geheim te zullen bewaren, en zou ze dan aan dien jonker zelf mogen zeggen dat zij niet zelden van hem als van een blijde herinnering uit haar eerste jeugd had gesproken; van den tijd toen ze bij haar lieve en vroeg gestorven

vriendinnetje Kuno in den Haag logeerde en er meermalen met het vroolijke jonkertje gespeeld had en dan steeds zijn bevoorrechte geweest was!

— „Och, waarlijk, heeft zij....? Ja ik herinner mij dat aardige popje nog zoo goed. Och kom, is dat blauwoogje u w vriendin?”

— „Welzeker, de intiemste van de heele school.”

— „Ah! dus is u élève van La Marnix — La Marnix ziet u, zoo werd zij bij tante genoemd. Ha!” vervolgt de jonker terwijl hij met aandacht den ruiker beziet dien Anna steeds in de hand hield, „nu kan ik mij een weinig de schoone herfstbouquet met al die vergeet-mij-nietjes er in verklaren, en — neem mij niet kwalijk — ook die aandoening bij uw afscheid van La Marnix in de stationskamer. — Waarschijnlijk hebt u het instituut verlaten.... en....”

Anna drukt de lippen oopen, ziet naar buiten en knikt met het hoofd.

— „Men zegt wel dat zelfs de vogel dien men de vrijheid hergeeft, nog eens naar het kooitje omziet dat hem wreedaardig gekerkerd hield, en daarom jufvrouw Rooze is het geen wonder dat ook u het verlaten van het instituut....”

— „Maar de kostschool van jufvrouw Marnix is geen gevangenis mijnheer!” zegt Anna terwijl zij den jonker flink in de oogen ziet.

— Te drommel dat is vorstelijk! denkt Oscar; en terwijl zijn gelaat als 't ware Anna's uitdrukking weerkaatst, ziet Anna „den fat” niet meer, maar een voorhoofd dat breeder en hooger schijnt te worden, en een paar donkerblauwe kijkers die schitteren van een edelaardig vuur.

— Da's nobel! denkt Anna.

— „Vergeef mij indien mijn woord u onaangenaam

trof" zegt Oscar schier ter zelfder tijd. „Ziet u, wij hebben dat zoo bij gerucht. Er zal ook onderscheid wezen. Een freuletje Boekstein, waar ik onlangs mee dineerde, vertelde mij o. a. heel veel fraais van het instituut dat zij pas verlaten had.... Was het onderwijs er tamelijk, het eten was allernaarst en het drinken — ja zelfs in den zomer — letterlijk geen drinken geweest; op het laatste punt vooral was men er op kleiner rantsoen dan ons vogeltje in de kooi.”

De heer Romslikker opende bij dit laatste chapitre — zeker instinctmatig — de eenigszins belooopen oogen; kwam even tot het bewustzijn van zijn verplichting als galant-cavaliër; zag naar de druivenmarmelade; genoot vervolgens het schijnbaar voorbijscheren van eenige telegraafpalen en zeide met een gansch anderen voerbak voor oogen dan dien van het vogeltje in de kooi:

— „We zullen haast Utrecht hebben. — 't Gaat er fameux door — ja.... ja.... 't is se 't is se. 't Weertje is toch opgeschoond. Ja, ja! wel gedacht! een zonnetje! hihhi....” en — de duimen gingen weer krijgertje spelen, en de oogleden begonnen weer te knipperdollen, en mijnheer Romslikker kreeg ook allengs weer een snoekemond en zijn hoofd de vaste beweging van een gehoorzaam raadslid ten plattelande.

Anna was door Oscars woorden in de gelegenheid gebracht om haar hart lucht te geven, 't geen haar in deze oogenblikken zoo weldadig was. Met een vuur dat den jonker verrukte, schilderde zij hem haar vriendelijk Riethof met al het goede dat er geleerd en genoten werd; De Riethof met zijn dierbaar hoofd, en zijn lieve voor 't grootste deel zoo beminnelijke leden.

Twaalf jaren lang was haar jufvrouw Marnix een moeder geweest, o een goede zoo trouwe moeder. Heden had zij haar verlaten, haar en allen aan wie zij zich zoo innig ge-

hecht gevoelde — Emma vooral.... Emma.... die.... Maar verder kon en wilde ze niet. Eensklaps wendt zij den blik weer naar buiten, maar ziet de witte stoomwolken niet die verdwijnen in de bosschages der hofsteden en schijnen terug te dwarrelen naar het oord dat zij verlaat; neen, niets ontwaart ze, want door het floers dat haar oog benevelt, ziet ze slechts Emma's lieve kopje met de blauwe oogen en de blonde lokken.

— „Ze was zoo zacht en goedaardig de kleine Emma,” zegt Oscar van Breeland, „ik kan mij begrijpen dat u haar lief hebt gekregen jufvrouw Rooze.”

Anna hoort het wel maar antwoordt niet.

— „Ieder die haar zag gevoelde zich tot haar getrokken,” herneemt de jonker; „de kleine wees met haar lief stemmetje dwong bescherming af, en....”

Anna ziet den jonker bij deze woorden plotseling aan, en in haar donkere nu betraande oogen blinkt een goedkeurend: ja!

— „En 't was geen wonder” vervolgt Oscar „dat haar goede te vroeg gestorven pleegouders van haar hielden alsof ze hun eigen kind was.”

— „Haar pleegouders? wat zegt u?” valt Anna in, en op gedempten en bijna fluisterenden toon herneemt zij: „Haar pleegouders? Is Emma dan niet de wees van hen die zij nog altijd als haar eigen lieve ouders beweent; de dochter van een mijnheer Willem van Wall, de oudste broeder van haar tegenwoordigen voogd mijnheer Alexander van Wall?”

— „Voor zoover mij bekend is hadden mijnheer en mevrouw Willem van Wall te Rotterdam geen kinderen, jufvrouw Rooze,” zegt de jonker, niet zonder eenige aarzeling, dewijl hij bespeurt hoe Anna die mededeeling treft, „maar was Emma het kind van vroeg gestorven bloedver-

wanten dat ze als het hunne tot zich namen, en na hun dood aan de zorg van hun jongeren broeder Alexander achterlieten. Dit was indertijd te Rotterdam of althans in den Haag bij tante Van Riddervorst geen geheim, en ik dacht dat Emma's vertrouwde vriendin...."

— „Nee, ik wist dat niet!” zegt Anna haastig. „En zij .... zij weet het ook niet .... of....”

— „Of door de innigheid harer liefde voor die trouwe pleegouders vergat zij haar eigen ouders die haar geen liefde konden bewijzen, en die zij dus zeker niet gekend heeft. Zoo moet het zijn jufvrouw Rooze; Emma is er zeker niet onkundig van. En al trof u ook de mededeeling van een zaak die ik meende dat algemeen bekend was, ik vrees niet dat uw liefde voor mijn kleine Emma er door verminderen zal. Nee 't zal geen achterhoudendheid van het lieve blondje zijn geweest, en nietwaar, uw liefde kan eer verdubbelen nu u weet dat zij twee malen wees werd.”

— „Twee maal wees!” zucht Anna en slaat de oogen naar den jongeling op die zoo gevoelig over zijn Emma, het lieve blondje spreekt.

— „En als u haar eens schrijft of spreekt jufvrouw Rooze, zeg haar dan dat u toevallig met haar ouden speelmakker hebt kennis gemaakt, en dat hij waarlijk recht gelukkig zou wezen indien hij haar na zooveel jaren nog eens terugzag.... Wilt u dat doen?”

— „Welzeker!” zegt Anna, en als ze het gezegd heeft dan schrikt ze; ze weet niet waarvan, van de locomotief-fluit of van een kleinen schok .... of .... omdat ze den jonker onwillekeurig zoo lang in de oogen zag — ja zelfs nadat hij ophield met spreken. Ze weet het niet, maar ze schrok; en hij, hij ziet naar buiten en maakt de opmerking dat men het Utrechtsche station is genaderd, terwijl hij op

recht hoffelijke doch tevens natuurlijke wijze er bijvoegt, dat het hem recht leed doet niet langer van jufvrouw Roozes bijzonder aangenaam gezelschap te kunnen profiteeren.

Bij de laatste woorden beziet Oscar onbestemd de toppen van zijn handschoenen en perst met de rechterhand het glacé der linker sterker over den pols, doelloos sterker en sterker, totdat het knoopje losspringt en — op den grond valt.

Even ziet hij naar den vloer, maar dan — want hij denkt aan geheel iets anders — dan zegt hij nóg eens: „U zult de complimenten aan mijn kleine Emma niet vergeten jufvrouw Rooze?” en, de trein houdt stil.

Mijnheer Romslikker die gedurende het laatste gesprek van tijd tot tijd de oogen heeft geopend en nu en dan al soezend een woord had opgevangen, ziet bij 't stilstaan van den trein eenigszins verwezen in 't ronde en verzekert dat hij waarlijk gelooft „in den dummel te zijn geweest.” — Jufvrouw Kooze moest niet kwalijk nemen, 't was gisterenavond bij neef den burgemeester laat geworden; een keurig soepeetje; overheerlijk!

— „M'n kaartje? .... wacht .... o hé ....! wat blief?” Met een hoofd zoo rood als een kroot is mijnheer Romslikker in volle actie; hij staat op de korte beentjes nu eens met het lichaam naar de rechter- en dan weer naar de linkerzijde overhellend, naar gelang de rechter- of linkerhand in de jas- vest- en broekzakken inspectie houdt.

— „Waar is de reis naar toe m'nheer?” vraagt de spoorwegbeambte.

— „Ikke ....? naar Arnhem!” zucht Romslikker die ten derdemale de jaszak-inspectie begint, terwijl zijn oogen zoo angstig in 't ronde staren alsof een staatsbankroet nu onvermijdelijk is.

— „O, als m'nheer 'et dan te Arem maar dispeniebel houdt”, zegt de beambte en sluit opnieuw den wagen, die echter weer spoedig zal geopend worden.

Weinige minuten later zit Anna alleen in de coupé. Ginds onder het bord met den handwijzer waarop het UITGANG te lezen staat verdwijnt de menigte; maar den jonker met zijn kleine reistasch in de hand ziet zij nog toeven. — Hij blijft staan. Alsof hij iets vergeten heeft keert hij terug. 't Is een schoone rijzige figuur die jonker; hij ziet naar de wagens van den stilstaanden trein; vestigt zijn oog halfdichtgeknepen op een der portieren, waarachter echter niemand gezeten is; loopt — alsof hij iemand op het platform denkt te ontmoeten langs den trein terug, en .... Anna beantwoordt met een gracieus knikje den zeer beleefden groet des jonkers, die — zekerlijk zoekend naar een ander(?) — haar toevallig nog eens voor het portierraampje heeft gezien. De jonker schijnt zijn persoon echter niet te vinden. Nu is hij verdwenen.

Terwijl Anna bij zich zelve de opmerking maakt, dat men zich zeer kan vergissen indien men ieder elegant jong-mensch met nette handschoenen voor een fat zou willen houden, vestigt zij haar aandacht al spoedig op een persoon dien zij meent meer gezien te hebben. 't Is een sterk gebouwd jonkman van omstreeks vijf-en-twintig jaren. Op zijn donkerbruin krulhaar draagt hij een grijzen flambard, en ofschoon zijn bakkebaard en knevel een weinig ros zijn van kleur, terwijl bovendien zijn neus wat al te Romeinsch en zijn mond wel wat groot is, te ontkennen valt het evenwel niet, dat hij — althans op eenigen afstand — een niet ongunstigen indruk maakt. Anna bezint zich, en, nu hij zich juist geheel naar deze zijde wendt, nu gelooft zij dat de Akkersveensche kerk haar aandeel in deze herinnering heeft. Ja 't moet een bloedverwant,

een neef van den Akkersveenschen burgemeester Straal wezen, dat heeft jufvrouw Marnix gezegd, Marnix die hem eens bij den burgemeester ontmoette; en hier te Utrecht moet hij wonen en zijn naam is Van Leeuw. Ja, nu is Anna er zeker van; de meisjes die hem naast burgemeester in de kerk hadden gezien, doopten hem „den havik.” Meisjes zijn ondeugend en zitten ook niet altijd even aandachtig te luisteren in de kerk. Ja 't is „de havik,” en ofschoon Anna hem nu, wanneer ze in 't gezelschap der vriendinnen geweest ware en in een andere stemming verkeerd had, misschien een „flambard-havik” zou genoemd of hem een anderen onschuldigen spotnaam gegeven hebben, nú is er voor haar iets weldadigs in hem hier te zien; immers hij staat in eenige betrekking tot haar dierbaren Riethof. Ze zou hem wel goeden dag willen knikken; wel spreken willen bovendien, en .... Maar een ander gezicht vertoont zich voor haar oog.

Mijnheer Romslikker heeft zich de tien minuten opont-houd ten nutte gemaakt. Anna had wel gezegd dat ze waarlijk niets gebruiken zou, maar haar cavalier begreep dat het „allemaal gekheid” was. Het buffet der ruine wachtkamer was wel voorzien.

— „Ook kalfskarbonades jufvrouw?” heeft hij gevraagd.

— „Asjeblief meneer! één kalfskarbonade!”

— „Ja, maar ik wou er twee weet u; ieder op een bordje. — Zóo! — Hei! hei jufvrouw....!”

De jufvrouw schonk koffie voor andere reizigers.

— „Is meneer geholpen?” zegt de buffethouder.

— „Dat is te zeggen ja! maar ik wou nog twee broodjes .... ziet u .... hier bij de karbonades, en twee kop koffie.”

— „Twee broodjes — twee kop koffie!” herhaalt de buffethouder. „Hier voor meneer twee broodjes met ....?” Tot een ander: „Twee bitter? asjeblief!”

Mijnheer Romslikker had ten laatste zijn broodjes en koffie bemachtigd; de rekening vereffend, en, zoo schielijk als het hem mogelijk was, zijn eigen rantsoen genuttigd. Nu, met het bordje in de éene en den kop koffie in de andere hand, treedt hij zoo snel als zijn korte beentjes het hem vergunnen op de coupé toe waarin hij Anna heeft achtergelaten, en, goedaardig knikkend alsof hij zeggen wil: „Dat zal je smaken!” steekt hij — terwijl hij zich op de teenen verheft — het rantsoen zoo ver mogelijk naar binnen.

Anna is er waarlijk verlegen mee; 't is al te beleefd, maar heusch zij heeft niets geen trek in eten. Die koffie, nu ja, die wil zij nemen, maar voor het andere moet zij hartelijk bedanken.

De kleine man blijft, terwijl hij op het kopje wacht, beweren dat het „allemaal niets is” en „groote gekheid.” Zonder eten bereikte een mensch zijn bestemming niet. Mijnheer Romslikker bedoelde dood eenvoudig dat een mensch, zooals hij bij voorbeeld, zonder op de halten iets te nuttigen bezwaarlijk in welstand te Arnhem zou komen.

Maar 't was niemendal, hij wist er wel raad op. „In een papier! Jawel. Welzeker! de jufvrouw aan 't buffet!.... jawel....!”

Zie, daar trippelt hij zoo snel hij kan naar de wachtkamer terug; maar, nog niet geheel tot de glazen deur genaderd, komt een forsche hand op zijn schouder neer — waar door de karbonade bijna van het bord valt — en dreunt hem een basstem in het oor:

— „Wel verduiveld neef Slik heb ik jou daar?”

De aangesprokene die eerst een blik op de karbonade heeft geworpen, ziet verschrikt achterom en tot de basstem op, en zegt niet zonder verbazing:

— „Wel Heintje ben jij 'et?”

— „Wel te verstaan Slikkie tegenwoordig Van Leeuw en geen Heintje meer. Maar waar drommel ga je naar toe en wie heb je daar bij je?”

— „Ik? Wie ik daar bij me heb? wel ik ga naar Arnhem! Tante Dorsten verlangt zoo naar me weet je, en die jufvrouw, wel dat is 'en jufvrouw die.... Maar Heintje ik heb geen tijd.”

— „Voor Arnhem instappen heeren!” roept een beambte aan de deur.

— „Maar wat duivel Slikkie zeg me dan eerst hoe je aan die kapitale meid komt. Hei! Hei Slik!.... Neef Slik!!?”

Neef Slik is echter naar binnen gewipt. In 't voorbijgaan heeft hij goedig gejaagd tot den portier gezegd: „'En oogeblikje wachten hoor!” Nu staat hij aan het buffet. De kas-telein en de jufvrouw zijn er niet. Romslikker roept en roept nog weder. Daar komt de jufvrouw te voorschijn.

— „Och zoudt u zoo goed willen zijn me een papier te geven asjeblijf?” zegt Romslikker zoo rad als hij kan en tevens op zachten toon omdat het wel wat indiscreet was.

— „Met plezier!” zegt de jufvrouw op haar beurt recht vriendelijk: „Beiersch?”

— „Och dat is me om 't even,” grinnikt de heer Romslikker goedig, „als het maar sterk is tegen 't vet, weet u.”

De jufvrouw bukt.

— „Nog heeren voor Aaaarnem?” klinkt het aan de deur.

— „Ja.... ik.... wacht eventjes,” brabbelt Romslikker en ziet te gelijk een hoog glas bier voor zich neerzetten.

— „Maar.... maar jufvrouw.... ik wilde, ik meende papier!” aarzelt de kleine man verlegen maar voelt zich nogtans ter wille van zijn fatsoen en ook omdat de moeite nu toch genomen is, sterk door het glas Beiersch aangetrokken. 't Is bij den dikken kleinen man niet onbegrijpelijk

waar hij zoo gauw dat bruine vocht laat, en vreemd is het evenmin dat de buffetjufvrouw, die zich opnieuw heeft gebukt en met een vreeselijk beduimelde oude courant weer bovenkomt, er niets van weerom ziet.

Buiten klinkt de bel. Bevende vingers werpen een kwartje op het buffet; de karbonade en het broodje verdwijnen in het vieze nieuwsblad. Romslikker stormt naar buiten, maar — 't is te laat. De conducteurs gaven reeds het laatste sein tot vertrek; de trein is in beweging.

— „Ik moet mee! ik moet mee!” gilt een kleine dikke man die een ineengefrommelde courant in de hoogte houdt.

Zie, ijlings schiet een forsich gebouwd jonkman toe; vat het dikke mannetje met vaste hand in den kraag van zijn jas; beurt hem met herkuleskracht van den grond op den stap van een derde-klasse-waggon, en dondert hem in 't oor: „Pak die handvat Slik, als de bl....!” Maar Slik kon niet; die hand was onvrij, omdat ie daarin het pakje met de karbo.... karbo.... na.... Geen nood, een gedienstige hand uit „de derde” heeft het hem reeds ontnomen.

— „Pak nou maar an!” roept men daarbinnen.

— „Die stakker!” krijscht een ander.

Maar, de trein gaat al iets sneller. Eenige stationsbeambten schreeuwen: „Er af! Laat los!”

Alles schemert Romslikker. Indien de herkules hem niet had vastgehouden hij ware gevallen.

— „Hein, Heintje, om Gods wil!” roept hij angstig, en Heintje die bemerkt dat de trein hem in vlugheid de baas zal worden, dondert weer: „Spring dan af!” en.... Romslikker springt af en komt — dank zij neef Heintjes arm — behouden met zijn korte beentjes op den planken vloer te recht. Alles draait en schemert hem voor de oogen en, terwijl hij toch het hoofdje van jufvrouw „Agnes Looze” nog snel ziet voorbijscheren en ook een witachtig

groot papier ziet dwarrelen langs den wegsnellenden trein, verneemt hij een schrille stem die schreeuwt uit de verte:

— „Daar man, het been krijg je strakjes!”

Nadat er nog een kleine doch tamelijk krasse woordenwisseling tusschen een paar „spoorheeren” en neef Heintje had plaats gehad, waarbij Romslikker de bedrukte zwijgende vertoonde, bevonden de neven zich weldra buiten het stationsgebied.

Op aanraden van neef Van Leeuw zou neef Slik hier in het stations-koffiehuis een biefstuk met een halfje port voor den schrik nemen; hij had immers nog een groot uur den tijd voordat er weer een trein naar Arnhem ging en dan had Slikkie zoo'n haast niet te maken, dat was de goederen- of, zooals „de flambard-havik” zich uitdrukte, de chocolade-trein. Romslikker lachte om die „geestige” uitdrukking, en terwijl neef Van Leeuw zich nonchalant op een bank onder de veranda van het koffiehuis liet neervallen, en Romslikker op een houten stoeltje plaats nam, zei de laatste met een zekere zelfvoldoening:

— „Je bent precies een student Hein .... neef Van Leeuw wil ik zeggen.”

— „Niet zuinig,” antwoordt de neef en kommandeert met zijn zwaarste basgeluid:

— „Jan, twee afgedried..... malsche biefstukken hoor je, en 'en flesch port van de bovenste plank. In tien minuten klaar: Gevat?”

— „Asjeblief meneer!”

— „Als ik 'et niet bliefde dan zou ik mijn mond houden,” zegt Van Leeuw.

— Wel wat scherp maar toch geestig, denkt Romslikker terwijl er op zijn blozend gelaat een verrukt lachje te lezen is. Nogtans het kan ook wezen dat het lachje voor een groot deel zijn aanzijn is verschuldigd aan de

denkbeeldige atmosfeer van biefstukgeuren waarin de heer Romslikker zich bevindt.

— „En een gebakken aardappeltje .... hi .... hi ....” glimt hij overluid half den Jan en half den neef aanzien: „en 'en zuurtje, en een beetje geklopte boter, zal je .... hi .. hi ..! — Den heelen morgen niets gebruikt,” voegt hij er ter verontschuldiging bij, want die kleine affaire aan het buffet was hij door dat ongeval totaal vergeten.

Hoe vreemd het schijne, mijnheer Romslikker was door de denkbeeldige atmosfeer waarin hij verkeerde geheel over de fatale omstandigheid heen dat hij jufvrouw „Looze” en den trein, en de karbonade en zijn kaartje tot Arnhem, en zijn parapluie die hij met een valiesje in den wagon had laten liggen, kwijt was, en wilde juist geheimzinnig de opmerking maken, of Jan niet eenvoudig een slaadje toe zou kunnen geven — gisteren had hij overheerlijke paling in 't zuur bij de kropjes gehad, ofschoon de soja bij neef den burgemeester niet te best was geweest — maar werd daarin verhinderd door neef Van Leeuw die hem vroeg:

— „Maar wat d ....” — 't zij eens en vooral gezegd dat neef Heintje doorgaans zwaar weer in 't hoofd had en tevens zeer dikwijls zijn overtuiging uitsprak dat hij „eeuwig verdoemd was,” ofschoon men die overtuiging bij iemand van zijn meestal opgeruimde stemming niet zou vermoeden hebben — „maar wat d .... neef Slik waar kwam je toch eigenlijk met dat mooie snoetje van daan? Zeg, ben je aan de rol ouwe jongen? Als 'en ander 't vogeltje maar niet snapt in dien tijd. Wou je den Rijn op, zeg?”

— „Nee! nee! waarachtig niet!” schrikt Romslikker: „'t Is zonde! hoe kom je op 't idee Heintje? Ik was 'en paar dagen bij neef Straal te Akkersveen en ....”

— „O drommels ben je dáar in de boter geweest! Ja

da's waar ook, dien neef burgervader zou ik heelemaal vergeten. Maar 't is er zoo stil zie je.... zoo beroerd sik-keneurig."

Van Leeuw smijt de beenen op de tafel.

— Echt studentikoos! denkt Romslikker.

— „Je ziet er geen schepsel,” vervolgt Van Leeuw. „Nicht is een wandelend biervat net als jij — en de meisjes hebben hanepooten; vervelende lui!”

— „Och kom, vin-je dat?” zegt Romslikker verbaasd.

— „'En saai boel! 'en ploertentroep!” verzekert de havik: „Alleen 's Zondags in de kerk dan heb je nog eens een pwijn de vu (point de vue) dat je wat opmontert. Hé duivel! nou ben ik er,” vervolgt hij luider, terwijl hij met een hakslag op de kleine tafel Romslikker aanziet alsof hij een belangrijke uitvinding gedaan had: „Dat bruintje is van de kostschool, m'n kop af als 't niet waar is!”

Romslikker is nog al gevat dezen keer en geeft met bewondering van neefs doorzicht een toestemmend antwoord.

— „Jufvrouw Marits de kostschoolhouderes,” voegt hij er bij, „bracht een bezoek bij neef den burgemeester, en toen zij hoorde dat ik naar Arnhem ging verzocht ze mij die jufvrouw onder mijn bescherming te nemen. Een lief meisje neef Heintje! en een gezichtje....”

— „Kom daar heb jij geen verstand van Slikkie! anders zou je ze niet zoo gemakkelijk in den steek hebben gelaten.”

— „Maar dat kwam; dat was....” hakkelt de neef.

— „Nee, dat was zeker je schuld niet. — Hei Jan!”

— „Meneer?”

— „'En boonekamp! — Wil je ook Slik?” — Slik bedankt.

— „Ik herkende haar dadelijk,” herneemt Van Leeuw. „In de kerk zat ze in de voorste bank in 't hoekje nie-waar?”

— „Precies, precies!” bevestigt Romslikker.

— „Naast zoo'n weerlichs mooi blondje hé?”

— „Ja ja, ja juist!”

— „Met zulke lange blonde krullen, en 'en pamela op!”

— „Een pamela....?” zegt Romslikker diepzinnig.

— „Nou dat maakt niet. — Zet neer Jan! — Maar een bekje om te stelen. Wil je wel gelooven Slik, dat ik meer dan drie dagen met dat snoetje in m'n kop heb geloopen eer dat ik 'et kwijt was. Is ze d'r nog?”

— „Wie, wie meen je neef Heintje?”

— „Wie? wel van wie praten we dan?” En Van Leeuw geeft met zijn hak een vreeselijken slag op de tafel. „Van wie anders dan van dat blondje met haar blauwe oogen. — Neef Straal zei dat ze Van Wall heette. Zeg is ze d'r nog?”

— „Welzeker....! Zondag zat ze nog naast jufvrouw Looze in de kerk; ze huilde...”

— „Zeker omdat jij met je glimmende tronie tegenover d'r zat. Nou 't is maar in badienagie hoor.” Nadenkend:

— „Zeg Slik, weet jij niet waar dat blonde poeleke van daan is? Zeker een vriendin van de jouwe!”

Romslikker glimlacht terwijl hij herhaalt: „de jouwe!!” „Waar ze van daan komt,” herneemt hij terwijl hij op het groengeverfde tafeltje tuurt. „Wacht reis...” — Met een bedenkelijk gezicht: — „Die andere hé? de vriendin meen je. Ja!!!”

— „Wat zanik je Slik, wat beteekent dat jhaa?”

— „Och om je de waarheid te zeggen,” herneemt Romslikker, „ik weet er zelf het rechte niet van, want ik dutte zoo'n beetje. Maar ik hoorde haar naam noemen en onwillekeurig heb ik toen zoo half en half...”

Van Leeuw barst eensklaps — met een vuistslag op de tafel — in een geweldig onweer los, en bulderend klinkt de vermaning om niet zoo te zaniken terwijl hij besluit:

„Wát heb je van d'r gehoord? Waar en door wie? Spreek dan en leuter zoo niet.”

Dat liep nu wat erg:

— „Heintje ik ben zooveel ouder,” zegt Romslikker, eenigszins gevoelig verlegen, „toen je vader nog leefde, toen was je.... toen zou je....”

— „Kom neef Slik, een beetje vuur mot je me niet kwalijk nemen. Sedert vaders dood ben ik baas van de slijterij en baas van me zelf en wik m'n woorden niet als een kind, zie je. Ik mag je d..... goed lijden; maar begrijp je dan niet dat ik razend nieuwsgierig ben om eens wat naders van dat mooie blonde ding te hooren?”

Bij de laatste woorden zijn de voeten weer op den grond gekomen en geeft Van Leeuw aan zijn neef een verzoe-nenden oogknip.

— „Ja wát er nu precies gezegd is dat weet ik niet meer,” zegt Romslikker iets minder langzaam, „maar zoo-veel is zeker dat de jufvrouw waar ik mee reisde haar naam noemde, en toen over haar sprak als haar beste vriendin, en....”

— „En....?” roept de neef.

— „Ja en zie je, d'r was een soort van familiegeheim, en....”

Terwijl de kleine glimmende man deze laatste woorden sprak zag hij schuw in het rond, alsof hij zich zelf op een schurkenstreek betrapte.

— „Wát zeg je, een geheim Slik?”

— „Nee Heintje, nee, dat zou indiscreet zijn, en wat kan 't je ook schelen. Ik weet immers niet eens 't fijne van de zaak.”

Mijnheer Romslikker die in den regel onbeweeeglijk kalm, meestal met de handen gevouwen op zijn plaats zit, schuift

onrustig heen en weer; hij krijgt een gevoel alsof men hem gevangen houdt.

— „Kom Slik verkoop nou geen gekheid; wat weet je van haar familie en van een geheim?” zegt Van Leeuw nog al vriendelijk, maar dan, met een grauwtot een armoedig gekleed persoon van zes-en-dertig jaren omtrent, die lucifers en andere kramerijen te koop aanbiedt: „Ruk uit! niks noodig van je prulleboel!”

— „Een doosje lucifers meneer asjeblijf?” zegt de man wiens onaangenaam armeluis voorkomen een trek van betere afkomst niet geheel verbergen kan.

— „Snei uit zeg ik je!” roept Van Leeuw. „Nee Slik laat zitten. Dáar smeerlap da's net genoeg voor 'en borrel...” en hij werpt hem een kwartje in de schraal gevulde negotiemand.

De man bedankt met heesche stem voor de beleediging die met vijf-en-twintig centen werd betaald, vestigt nu een blik op den heer Romslikker, die echter voor de tweede maal door neef Heintje wordt gelast „om te laten zitten, want dat die vent 'et doodschieten niet waard is.”

— „Dat is al heel weinig mijnheer Van Leeuw,” zegt de koopman en schuifelt weg achter het linnen zeil dat aan de rechterzij der veranda voor den tocht gespannen is.

— „Vuile ploert! gemeene lap!” scheldt Van Leeuw. „Nou neef Romslik, wat was 'et?”

In 't einde of de oudere neef al wilde of niet, 't geheim „dat eigenlijk geen geheim was” moest er uit, en verklaarde hij dat een vreemde jongenheer aan die jufvrouw Kooze gezegd had, dat haar vriendin van de kostschool Eva van Wall....”

— „Emma!” verbetert Heintje: „Die schoolmamsel noemde haar Emma dat vergeet ik niet! En verder....?”

— „Juist, juist! Emma,” zegt Romslikker, en komt dan ofschoon met een verhoogden blos tot de ernstige verklaring, die niet zonder plechtigen nadruk wordt gegeven: dat Emma van Wall een aangenomen kind moest wezen: „zie je of iets van dien aard.... ten minste niet recht uit. Maar hoor je,” besluit hij angstig rondziende, „ik wil de zegsman niet zijn.”

Van Leeuw verzekerde „dat het niet donderde,” ’t geen door den ouderen neef volstrekt niet beweerd was; maar Romslikker die na de afgelegde bekentenis bijzonder onrustig was geworden, en — hij wist niet waarom — hoe langer zoo meer een gevoel kreeg alsof men hem gebonden en gekerkerd hield, maakte zich op om zich even te vertreden toen een „O jé!” uit zijn mond met een bulderend gelach werd beantwoord, want Heintje zag den dikken kleinen stakker kampen met een vinnigen krommen draadnagel die uit den stoel had gestoken, en nu in het weefsel van zijn lakenschen pantalon een buitensporige verwoesting had aangericht.

Neef Heintje beweert dat hier de heele boel — waarmee hij voorzeker zoowel den kastelein met onderhoorigen, als het koffiehuis met toebehooren maar in ’t bijzonder dien kleinen stoelspijker zal bedoeld hebben — verdomd is.

Romslikker, van den eersten schrik bekomen, verzoekt Heintje vriendelijk er geen drukte van te maken, want dat het niets is, en dat hij, zie — zóo, met het pand van zijn jas er over, nog best naar Arnhem zal komen.

En, nadat de neven straks recht smakelijk het bestelde verorberd en later nog een extra merk op de „Welste” gedronken hebben — Heintje sprak altijd echt studentikoos; ditmaal echter had Slik gelachen zonder te begrijpen dat Heintje op jufvrouw Rooze als Sliks liefje doelde — terwijl ze daar lachten en een straathond met een half

broodje dat hem door Van Leeuw was toegeworpen onder een tafeltje weggluipt, en de heeren opstaan — verlaat Miel, de taankleurige snuisterijenkoopman, haastig de buitenzij van het zeildoek waar hij zich een geruimen tijd heeft opgehouden.

Weinig heeft hij gehoord, maar wát hij er hoorde, dat is hem meer waard dan goud.

DERDE HOOFDSTUK.

Zoo buiig als de morgen was, zoo stil en kalm is de Novemberavond. 't Mag een beetje koel zijn op de vlakke hei, in het pijnbosch waardoor de zandweg slingert wordt geen windje gevoelt. 't Is er stil, heel stil en beschut. Recht gezellig is 't er nu echter niet in het schemerdonker. Anna Rooze die in een soort van koetskar wordt geschommeld, begrijpt zelfs niet hoe de voerman die met de beenen er buiten en op den linkerzijboom is gezeten, nog zien kan zijn paard te besturen.

— „Bestig zien juffer!” is het bescheid, „moar aldat ik geen hand veur oogen zien kos, Bles zol z'n eigen weg wel vienden. Tju Bles! hört! vort! tju!”

En de koetskar hobbelt al verder door den mullen zandweg in het Veluwsche bosch. Nu en dan schokt het voertuig geweldig wanneer een boomwortel dwars door het karspoor gaat of een kei er zich in bevindt; niet zelden ook schuren de wielen langs de verdorde braamranken, die hier en daar tusschen de reeds ontbladerde struiken hangen. Joost de voerman zou alleen aan die teekenen op een prik kunnen zeggen waar men zich bevindt. Anna wil graag weten hoe lang de rit nog duren moet.

— „Noe nog 'en kleine drie minuten juffer,” zegt Joost terwijl hij met de zweep klapt, „en dan hewwe de vlakke

hei weer. — Vort Bles! Ze nuumen 't den heksendans, en, wát 't wêzen mag dat weet geen minse, moar ze zeggen dat 't doar niet pluus is. Alêvel: 't zal lange duuren eer Joost d'r bang veur zal wêzen. Achter den heksendans, den olden eik veurbij, doar goan we met 'en hollen weg langs de harbarg De Luchte den barg af, en kommen we op den stroatweg. Dan hewwe op 'en kertier afstand van Mulderspeet, oan de linkerhand, 't bosch van De Runt woar we wêzen motten. 't Is 'en oud gedoei juffer," vervolgt de spraakzame jonge boer, „en 't zeggen is dat 't er spoekt. Alêvel — vort Bles! — 'k heb zoo'n komeliant in den tied da'k bij m'nheer oe oom dien, nog niet tegen 't lief 'elooopen, moar loat ie oppassen, went, a'k 'em in 't vezier krieg dan za'k 'em 'en vuust onder z'n spoekneus douwen dat ie genogt van z'n eigen handwerk zal kriegten."

Al aanstonds bij de eerste ontmoeting aan het station te Arnhem, heeft de flinke Joost een gunstigen indruk op Anna gemaakt; nu plooit een goedkeurende glimlach hare lippen.

— „'t Is vreemd dat oom zulk een afgelegen woning heeft betrokken," zegt Anna in de donkere kar.

— „Da's te zeggen juffer," klinkt het nu uit de zwarte massa die, ter zij op den karboom gezeten, met de korte schokken der kar gestadig op en neer danst, „da's te zeggen, De Runt en oe oom dat zin d'r twee! soort zuukt soort!"

Op hetzelfde oogenblik doet een grove mansstem zoo niet den voerman, dan toch het meisje in de koetskar ontstellen.

— „Hé voerman, hei'j volk in de kar?" heeft men gevraagd.

— „Bin ie de schoapenkoopman uut Oamersfoort?" is de

I.

weervraag van Joost; en dan na een bevestigend antwoord herneemt hij: „Joa 'k heb volk d'r ien. Ge zult loopen motten. Atjuus!”

— „Op den anderen karboom?” vraagt de stem nog eens.

— „Dan blief ie met de been' in de bremstruiken hangen,” antwoordt Joost, „of kriegen oe de heksen op de hei bij de schoen'. G'n oavend, wel thuis!”

— „Kan de man niet meerijden voerman?” zegt Anna.

— „Kan best loopen juffer! Vort Bles! huu!”

Ofschoon Anna niet bang is, toch geeft het haar iets onaangenaams te hooren, dat de man die niet mee zal rijden en op de weigering slechts met eenig gebrom heeft geantwoord, reeds een geruimen tijd achter de kar loopt en gelijken gang met haar houdt. Buiten het bosch op de hei gekomen — waar het, ofschoon vrij donker, toch lichter is dan in het bosch — geeft de schapenkoopman van zijn tegenwoordigheid een duidelijk bewijs door op luiden toon een lied aan te heffen dat het midden houdt tusschen een psalm en een wiegezing.

— „Den duuvel te leap moar tegen de heksen niet opgewassen,” fluistert Joost naar binnen, en Anna vraagt aan haar voerman, of die man niet zou willen ophouden met dat kloppen tegen het achterplat der kar of tegen haar koffer misschien, 't was zoo schrikkelijk onaangenaam.

— „Niet kloppen met dat stökske!” schreeuwt Joost, zoo hard dat Bles er van opschrikt.

Maar het kloppen wordt toch herhaald. Bles voelt den gevlochten zweepstok op zijn zwaar betuigd lichaam, en, als hij in den draf schiet, dan wiegt het halschaam met zijn beide opstaande punten sneller heen en weer, en danst Joost de voerman vlugger op den zijboom, en — uit de groote bouquet die Anna nog altijd vol zorg in de hand

houdt vallen eenige bloempjes af, maar dat ziet ze eerst later.

De klopper heeft gevloekt maar de kar is hem nu een goed eind vooruit. Anna hoort van verre een schel fluiten en maakt de opmerking dat die man al bijzonder muzikaal is.

— „Nou hie speelt den duuvelsdans juffer!” luidt het boerenantwoord, „moar die speelt kan verspeulen ook, begriep ie...?”

Anna was nooit in Gelderland geweest en begreep dus van het antwoord zooveel als ze begripen kon.

Weldra had men den hollen weg en op het midden er van de kleine herberg bereikt, waar men bij dag een lantaarn of „luchte” op het uithangbord kon zien prijken. Joost liet het paard stilstaan. Juffer most niet kwoalik nemen moar veur moeder Schoffels had ie uut Oarem 'en poar boodschappen meeëbrocht. Van onder het lederen beenkleed der kar wil hij nu het pakje uit het duister te voorschijn halen, doch of hij al tastte en Anna zich al ter zijde trok, hij vond het niet. Eenige oogenblikken later is Anna, opdat Joost beter zou kunnen zoeken, even uit de kar gestapt.

Een jong meisje, dat naar buiten was gekomen en Joost als goê-bekende vriendelijk had gegroet, noodde en drong de juffer binnen te gaan. En — slechts één schrede behoefde Anna te doen, want zoodra men over den dorpel was, dan bevond men zich in de huis- en gelagkamer van de zeer kleine herberg, waarbinnen op dit oogenblik slechts een man bij het plaatvuur en een vrouw met eenig stopwerk aan een klaptafel gezeten was.

Ternauwernood heeft Anna — eenigszins lichtschuw in den aanvang — een groet met de echtelieden binnen de kamer gewisseld, en bovendien bespeurd dat het meisje 't welk haar zachtjes tot binnengaan had genoodzaakt, een blozend kind met donkere oogen en zwarte haren van

omstreeks achttien jaar is, toen een man achter haar om, binnenkomt en eenigszins hijgend het: „G'n avend saam!” wenscht.

Het is dezelfde stem die straks naast de koetskar geklonken en op de heide gezongen heeft. De man heeft geel-okerkleurige haren en een rooden baard. Zijn gelaat teekent niets bijzonders en zou zelfs welgevormd kunnen heeten. Doch niettemin wendt Anna met een gevoel van weerzin den blik van hem af, en daarna het meisje aanzien- de, bespeurt zij dat haar frissche blos voor een wijl is verdwenen en dat er een wolk over haar voorhoofd trekt.

— „Goat er zoo lang zitten juffer!” zegt het meisje snel, en als zij den stoel bij Anna heeft neergezet dan gaat zij haastig naar buiten.

— „Hanneke! 'en borrel jenever!” roept de nieuw aangekomene haar achterna. Maar Hanneke was al verdwenen. De man bij 't vuur staat op en zegt:

— „Als 't oe blijft koopman, 'k heb oe in lange niet 'ezien,” en herneemt terwijl hij den borrel schenkt: „Hanneke geet mergen de deur uut.... 't zal stil worden. Joost Burik het mutskes en spullen uit Oarem veur d'r meeëbrocht.” En dan onhoorbaar voor den vreemde. „Noe weet ie 't in ens!”

— „Zoo, zal ze de deur uit en zal ze gaan dienen?” vraagt de ander.

— „Joa bij den domenie die mergen 'en kommensoal kriegt; 't is 'en spul!” zegt de vrouw die mede is opgestaan, en — nadat ze met den bonten boezelaar het klaptafeltje heeft afgeveegd, vraagt ze aan Anna, of ze de juffer ook met 'en glêske bier kan gerieven; 't speelt heur um de juffer van 't oponthoud, 't wier toch al vroeg loat in deez' tied van 't joar.

Daar komen Hanneke en Joost met het bedoelde pak de kamer in.

— „Zoo Hanneke, zul je met den hemeldrager aan 't exerceeren?” grinnikt de vreemde. „Pas maar op, ze zeggen dat ie...” — Hier trekt hij Hanneke bij den rok naar zich toe, richt zich op om haar iets toe te fluisteren, maar Hanneke, terwijl zij de zwarte wenkbrauwen frons, rukt zich los en zegt: „Kom, loat me gaan!”

Het ontgaat Anna's opmerkzaamheid niet dat Joost een donkeren blik op dien gast werpt. De laatste grinnikt en trekt Hanneke nog eens bij den rok naar zich toe. Doch het meisje, ofschoon ze bijna haar evenwicht verliest, rukt zich ook nogmaals met een wrevelig gebaar van hem los, en blijkbaar met eenige verwarring Anna aanziende zegt ze schijnbaar luchtig:

— „Lastig goed dat mansvolk juffer!” waarop de moeder, nadat ze Joost met dankzegging voor de genomen moeite haastig een glas bier heeft ingeschonken, er bij voegt: — „Zóo is 't jongvolk juffer! 't wil kallen en mallen.”

't Is inderdaad niet te verwonderen dat Anna zich in dit gezelschap al zeer weinig te huis en op haar gemak gevoelt.

't Werd haar een oogenblik zoo vreemd alsof ze niet wist waar ze was; 't kwam van de vermoedenis misschien, maar nu — nu ziet zij naar den voerman die juist zijn glas ledigt, waarop zij zegt: „'t Wordt tijd dat wij vertrekken voerman!” terwijl ze vervolgens na een groet, haastig de woning verlaat.

— „Met plezier juffer!” klinkt het antwoord van Joost haar achterna.

— „Dat plezier zal zoo groot niet wezen!” grinnikt de vreemde. „As't Hanneke in plaats van dat spichtige ding was hé?” Spottend: „Of ik meerijen wil Joost Burik? ik dank je.”

Joost bijt zich op de lippen; zegt luide: „G'n oavend!”

en fluistert zachtjes een woord tot Hanneke, die hem aanstonds naar buiten volgt.

't Is duister buiten. Het laatste wat er klinkt voor de deur van De Luchte, is een „atjuus” van Hanneke, en Hanneke die de kar als een donkere vlak in den tamelijk steilen afweg naar beneden ziet schokken, heeft haar in luttele oogenblikken geheel uit het oog verloren, want in den zwarten avond is zij verdwenen.

Maar Joost en zijn Bles hebben aan de weinige starren die het pad verlichten genoeg; weldra krijgt de kar een sterkeren schok bij den overgang van den zand- op den straatweg. In een schuine richting ontwaart Anna ter linkerzij een paar boomen met witgeverfde plekken. Links, den straatweg verlatend, gaat het tusschen die beide boomen door. Altijd stapvoets rijdt men nu door een pik-donkere eikenlaan. De reeds afgevallen blaren ritselen onder de pooten van Bles en de wielen der kar; een eind weegs verder verneemt Anna het suizen van een mastbosch; alweder verder klotst het over een kleine brug, 't wordt weer iets lichter op den weg. Een laag wit huisje gaat het voorbij; nog eens is het een ondoordringbaar duister waardoor men rijdt en waarin alleen het karspoor voor Bles de wegwijzer wezen moet. Anna kon paard noch voerman onderscheiden.

— „Zoo'n loariks-allee is helsch in den oavend!” zegt Joost, die sinds De Luchte noch gesproken noch geneuried heeft: „De juffer zal ook blied wêzen dat we De Runt in 't front hebben. Nog 'en kleinen drêj, dan de grachtbrug en we hebben 't geleejen!”

Van onder de kap der koetskar kan Anna echter niets van het huis bemerken dat voortaan haar woning wezen zal.

Haar woning en haar toekomst! 't ligt alles in 't duister!

Na een dankbaren weergroet van Joost te hebben ontvangen, beklimt Anna met behulp van een zeer magere hand eenige steenen trappen en komt binnen het ruime voorhuis van de zoogenaamde Ridderhofstad De Runt.

Verlicht door het wifelend schijnsel van een olieblakertje dat in het voorhuis op den grond stond te flikkeren, bespeurt Anna als met eenen blik, dat de bouwvordes van het huis een zeer antieke en de magere behulpzame hand, de hand van een zeer lange en skelet-achtige vrouwelijke dienstbode is.

Nogtans er is iets zeer bevredigends in de stem die het meisje verzoekt om zoo goed te willen zijn maar even te volgen. Joost zou wel voor den koffer zorgen. Anna volgt nu de magere vrouw die, zooals zij haar voorgaat op de zeer breede trap, volkomen een halven hoepel gelijkt, van boven in een bruinachtig jak en van onderen in een sluik zwarten rok.

— „Nu rechts jufvrouw,” zegt de vrouw en verlicht met haar blakertje een breed en donker portaal en wijst een oogenblik later op een deur die ter zelfder tijd van binnen geopend wordt.

— „Ha is u daar nichtje!” zegt een dame van middelbaren leeftijd terwijl zij een kleine maar toch eenigszins ouderwetsche menuet-achtige dienaresses maakt: „ik meende al het rijtuig te hebben gehoord. Kom binnen, ik ben zoo blij u te zien.”

Tante Lijning die Anna na dezen hartelijken en op een allerinnemendsten toon geuiten welkomstgroet de hand heeft toegereikt, voelt zich die hand met warmte drukken, een warmte, die onmiddellijk door den waarlijk lieven toon harer stem bij Anna is opgewekt.

En nogtans, in het groote vertrek waarbinnen Anna is welkom geheeten heerscht een zoo onaangename kilheid,

dat het vermoeide en door den langen rit bijna verkleumde meisje, onwillekeurig een blik naar den hoogen breeden schoorsteen werpt, waarboven wel het vuur van Abels offerande in verven, doch waaronder niets dan een nachtelijk zwart te ontdekken is.

Is het kil in dat groote vertrek, 't is er niet minder somber bovendien. In gindschen hoek op ongeveer een tiental schreden afstand van de deur, brandt een kleine spaar-lamp met een groenachtig kapje er over, zoodat Anna vooral in den aanvang moeite heeft om tantes gelaatstreken duidelijk te onderscheiden. 't Komt haar echter voor dat tante in haar jeugd een schoone blondine moet geweest zijn, want nóg, ofschoon zij de vijftig nabij is, maakt haar gelaat — voor zooverre dan zichtbaar — een aangename indruk. Wat haar toilet betreft, in andere oogenblikken, inzonderheid in 't gezelschap harer vriendinnen, zou het Anna voor het allerminst een glimlach hebben afgedwongen. Een zeer oude japon van dunne gebakken-appelkleurige zijde met wijde doffjes aan de ellebogen en lubberige slaphangende plooisels aan de handen, bedekte haar bescheiden, of zooals de meisjes op school dat noemden „haar weinig pretentieuze bovengestalte,” terwijl de rok tamelijk kokerachtig en kort langs de heupen neerstreek, zoodat Anna bijkans geneigd was te gelooven dat men in Gelderland met de modes zeer ten achteren, en geheel onbekend was met het kledingstuk dat reeds sedert een vier- of vijftal jaren de dameswereld met zijn ijzeren schepter regeerde.

De weinige brieven die Anna vroeger van tante Lijning ontving, en welke brieven namens oom „die het druk had of niet heel fiks was,” geschreven waren, zij hadden haar een gansch ander denkbeeld van tante gegeven. Tante was niet zoo flink en kloek — men zou haast zeggen niet zoo frisch als haar schrijven had doen vermoeden; en bovendien was iets wij-

felends in hare manieren. Zij had iets opschrikkerigs, iets niet zich-zelve-achtigs, maar den hartelijken toon die er altijd in hare brieven geheerscht had, dien, ja dien vond Anna geheel en al in haar spreken terug. Bovendien hoe meer zij haar aanziet, hoe meer zij aan een dierbare vroeg gestorven moeder wordt herinnerd, en de toon waarop tante nog eens verzekert dat nichtjes komst haar zoo bijzonder verheugt, doet Anna voor een oogenblik het wonderbare „ongekende ledig” vergeten dat haar sedert eenige minuten heeft aangetast.

Was het die holle donkervervige kamer met haar weinige ouderwetsche meubels, waarin zij zich nu bij een droevig licht tegenover een bijna vreemde bevond, in tegenstelling met het prettige des avonds zoo goed verlichte schoollokaal waar men met allen zoo gezellig te zamen was; zou het die sterke tegenstelling zijn die dat „ledig” veroorzaakte? een heimwee misschien; een zich niet te huis gevoelen, niet te huis, zooals Adams schoone herfst-ruiker daar ginder in die grauw aarden kan op het breede buffet — en in de schemering bijna onzichtbaar — er gansch en al misplaatst en niet te huis was? Of, deed een ledig van binnen zijn rechten gelden, dewijl de zorgen van den goeden heer Romslikker verijdelde en de mondbehoefsten, door de lieve Marnix meegegeven, zoo niet vergeten toch onaangeroerd gebleven waren? Anna gaf er zich zelve geen rekenschap van. Tante schonk haar een kopje thee en presenteerde er een beschuitje bij, ’t geen zeker, zooals zij meende, na den tocht wel smaken zou.

Anna schrikte. Juist achter haar, in den hoek van het vertrek, had wel iets gekraakt, maar, zonder nu verder een voetstap te hebben vernomen zag zij eensklaps een mageren man aan haar zijde staan, die met een „Welkom nichtje!” haar een hand toestak, en op een eenigs-

zins slependen toon haar vraagde of zij „altijd” wel was geweest en of de reis haar niet vermoeid had?

Terwijl Anna van den schrik — ja inderdaad van den schrik — bekomen, is opgestaan en een glibberige klamme hand in de hare heeft gevoeld, waarna zij de laatste onmiddellijk in de plooiën van een batisten zakdoekje deed verdwijnen, zegt zij met haar beminnelijke oprechtheid dat het haar mede zeer aangenaam is eindelijk haar oom en tante persoonlijk te leeren kennen, ofschoon zij het niet ontveinzen mag dat het haar een zwaren strijd heeft gekost aan ooms bevel te voldoen en voor goed De Riethof te verlaten.

Tante poekt onrustig in het kleine kooitje onder den zwijgenden theeketel. De magere figuur die bijna den kapstok van een erg glimmende roggebrood-kleurige jas gelijkt, welke jas van de zwarte vezelige stropdas tot aan het benedenlijf is digtgeknoopt, de magere figuur plooit zich rechtstandig in drieën op een stoel en zegt zeer slepend:

— „Lieve nichtje, wat tot je bestwil geschiedt en door de noodzakelijkheid bevolen werd dat moet je geen bevel noemen. Anna verlangt immers niet dat oom en tante zich ontberingen zullen getroosten om harentwille, zij zal immers niet...”

— „Ontberingen om mijnentwil? Hoe moet ik dat begrijpen.... hoe?” zegt Anna zeer zacht, en het ledig dat zij gevoelde wordt hoe langer zoo sterker.

— „Maar foei, mijn lieve nichtje,” valt oom Lijning hier in, „is dat nu een gesprek bij je intrede in onze woning — bij je intrede in onze harten zou ik willen zeggen.... Wel mijn lieve, ben je niet als het eenige liefdepand van onze onvergetelijke te vroeg gestorven zuster Doortje — als onze eigene dochter zou ik meenen — tot ons gekomen? Zouden we ons niet rijk ge-

voelen in je bezit en niet gelukkig zijn bovendien wanneer je hier in onzen kleinen kring recht tevreden en.... Maar beste Co Mie," zoo valt oom Lijning nu zich zelf in de rede, „hoe is het kind.... heb je niet 't een of ander.... iets bewaard? Nietwaar nichtje, iets warms zou wel aangenaam wezen na zulk een langen rit?"

Tante Lijning had bij ooms laatste woorden iets zoo verbazend opschrikkerigs, dat Anna die haar aanzag, meende dat tante niet wel werd. Maar tante was wel, heel wel.

— „Iets warms," zegt tante angstig: „ja maar.... iets warms!"

Oom stond — zonder dat Anna er iets van bespeurd had — eensklaps in het midden der groote kamer en hernam:

— „Een eenvoudig gebakken aardappeltje bij voorbeeld, Maar beste.... je hadt er voor moeten zorgen! Of.... als nichtje soms onderweg heeft gegeten?"

— „Nee oom, nee!" antwoordt Anna haastig en het is alsof het „ledig" zich altijd sterker gevoelen doet.

Er is iets wonderlijk tegenstrijdigs in de hartelijkheid waarmee tante Co Mie betuigt dat zij met het meeste genoegen zoo spoedig mogelijk iets gereed zal doen maken, en als zij de kamer heeft verlaten en het roggebrood zich nu op tantes plaats tegenover het meisje heeft neergezet, dan klinkt het weer erg slepend:

— „Men moet het maar niet te nauw met haar nemen nicht-jelief! 't Is anders een beste vrouw, heel best! maar ieder mensch heeft zoo zijn zwakke zijde. Wat mij betreft," vervolgt despreker wiens oogen achter blauwachtige brilleglazen zijn verscholen, „ik voeg mij gaarne naar tantes wil, en heb dan ook niet geaarzeld om op haar verlangen het stadleven vaarwel te zeggen en dat met het stille landleven te verruilen."

— „Het moet zeker een groote verandering voor u geweest zijn,” zegt Anna dewijl oom Lijning zwijgt en zij toch iets antwoorden moest.

— „Éen verzoek! niet van spreken lieve nichtje!” sist de oom langs den vinger dien hij tegen de dunne lippen heeft gedrukt. „Men is niet altijd voor zijn eigen genoegen in de wereld, dat weet je ook wel. Maar anders, ja!! voor een man op mijn jaren, die er zijn vrienden, zijn sociëteiten, zijn artistique en littéraire kringen had.... ja!!! Maar nichtje spreek er tante niet van; de goede vrouw is hier gelukkig; althans zij zou nu niet anders willen zeggen en dat is mij genoeg. Éen ding bid ik je: heb haar lief, inderdaad zij verdient het ten volle, al is zij ook niet.... ach!!” Oom drukte de lippen pijnlijk opéén; dan schielijk: „Als tante je maar gekend, maar éens gezien had, hoe hartelijk gaarne zou ze je dan op mijn verlangen al eens vroeger te logeeren gevraagd hebben; of.... Enfin, enfin, de menschen zijn niet van éenerlei deeg... Nee, nee!”

Een groot kwartier nadat tante vertrokken was kwam zij terug, en zag Anna weldra een maaltijd voor zich opgedischt, die, hoe eenvoudig dan ook, haar toch het water op de lippen bracht. Wat haalden in deze oogenblikken al de double Rimmels odeuren bij den welriekenden geur die van dien schotel met gebakken aardappels uitging; welke lijnen ter wereld konden zooveel bekoorlijks hebben als de zachte ovalen der beide blanke eieren op dat schaalte! Ja, 't was een zeer eenvoudig maal; tante maakte er schichtig haar excuus over; maar, nadat Anna haar dankbaarheid betuigd had, werd die schichtigheid bijna angstverwekkend toen oom Lijning — juist uit den tegenovergestelden hoek der kamer dan dien waar hij zoo even gestaan had — de woorden naar de zijde der dames als door een sleutelgat

schoof: „Er had toch een slaadje bij kunnen wezen lieve, of een stukje vleesch; niet om iets aan te merken, maar omdat nichtje immers twee eiers niet eten zal tegen den nacht.”

Anna had medelijden met tante. Ja, waarom 't vleesch er niet bijgezet en nog 't een of ander; maar 't goeie mensch had immers haar best gedaan; in elk geval behoefde oom geen zorg te hebben dat die eitjes haar bezwaren zouden. 't Was allerbest! heel best! en het smaakte uitmuntend! „Thee? Nee dank u tante, dan liefst nog later een kopje.” Juist achter zich verneemt Anna eensklaps een vreeselijk sissende herhaling van het woordje „thee!” vergezeld van een langen nasalen-zucht, die scheen te boren tot in de diepste kelders van De Runt en scheen te vragen of daar dan geen wijn of ten minste geen bier meer was! Anna wilde iets zeggen en zag om, maar ze gevoelde alleen een kleine luchtdrukking, waarschijnlijk door het toedoen eener deur veroorzaakt. Oom was verdwenen.

VIERDE HOOFDSTUK.

Anna's kleine horloge wijst ternauwernood negen uren, nu zij zich reeds binnen het vertrek bevindt dat haar door tante als de kamer voor haar bestemd is aangewezen.

Het olieblakertje bij welks schijnsel zij haar intrede in deze woning heeft gedaan, staat op de tafel en werpt een dommelig licht door het niet te groote vertrek, dat aan de zijde der drie diepliggende vensters rond is en door tante de torenkamer genoemd werd. In weerwil van den ongewonen vorm der kamer en de groezelig gele verf die den muur bedekt, maakt dit vertrek een geheel anderen indruk dan dat waarin Anna ontvangen werd. De groene ofschoon eenigszins verschoten serge-gordijnen die voor de diepe vensternissen hangen; het ouderwetsche vierkante ledekant met zijn behangsel van dezelfde stoffage; de groote en kleinere kast, de snuisterijen op een latafel, de drie stoelen en fauteuil met paardenharen zittingen, maar vooral ook een menigte kleine en grootere prenten in smalle zeer bedaagde lijsten — zwart met ex-vergulde biesjes — 't een en ander geeft toch iets gezelligs aan de torenkamer, die voortaan — wie weet voor hoe lang — Anna's heiligdom zal uitmaken.

— „Och, als u de kamer nu maar een klein beetje

bevallen mocht!" heeft tante nog bij het heengaan gezegd, en Anna's antwoord is geweest:

— „Welzeker tante, ze bevalt mij bijzonder; slaap wel tante, slaap wel!"

Hoe! sluit de avond van dezen dag zich zóo aan den morgen? Is Anna's bewogen gemoed, dat hart zoo luide kloppend voor haar dierbaren op De Riethof, nu reeds rustig geworden; heeft zij nú al behagen in haar torenkamer, terwijl zij straks met zooveel smaak de spijsen heeft genuttigd die men haar heeft opgedischt?

Stil, terwijl Anna na tantes vertrek nog gekleed in den armstoel is neergevallen, en met de saamgedrukte handen in den schoot, strak in het roode lichtje tuurt, is het wel aanstonds te zien dat de avond van dezen dag zich voor haar wel degelijk hecht aan den droeven morgen. Nietwaar, zij heeft zich kloek gehouden! De woorden van haar dierbare pleegmoeder: „Wees flink mijn lieve, dikwijls wil God dat menschen die elkander liefhebben verschillende wegen gaan;" maar ook Adams woord aan den bijbel ontleend, en dan de slotwoorden van het „Salut au Seigneur" met zooveel innigheid door haar meegezongen, dat alles heeft haar immers toen ze haar lange reis alleen vervolgde, het besluit doen hernieuwen om moedig de onbekende toekomst in te gaan, met de dierbaarste en dankbaarste herinneringen, maar ook met een blijmoedig en onbezorgd vertrouwen. En, Anna was sterk; zij heeft zich goed gehouden, uitstekend goed; zelfs in weerwil van indrukken die hun aanvang met een stooterige koetskar hadden genomen.

En nu, nu zit ze daar en peinst; de eene gedachte verdringt de andere. 't Is kinderachtig misschien, maar het hindert haar schier dat ze straks met zulk een graagte heeft gegeten.

't Moet een soort van geeuwhonger zijn geweest; ja, want vooraf heeft zij gedurig gegeeuwd. Maar, had ze haar vrienden dan dáardoor verloochend? Had ze moeten veinzen geen eetlust te hebben? Nee 't was kinderachtig!

— Doch, peinst Anna voort en zij tuurt nog strakker in de kleine vlam — zal ik niet moeten veinzen indien ik mij hier ongelukkig gevoel? Zou mijn tevredenheid dán geen huichelen zijn! Zij moet den weg gaan dien God haar wijst.... Goed. — Maar is die magere oom met zijn blauwen bril dan God? Die oom heeft gezegd: Den laatsten October wachten we Anna in onze woning. Als papa nog leefde dan zou God gezegd hebben: Blijf bij de lieve Mar-nix! Maar — Gods wil was het toch ook geweest dat die beste vader sterven zou.....

— Die arme goede papa! voor twee jaren was hij nog zoo vroolijk en opgeruimd. Hij was toen met verlof. Anna heeft toen een uitstapje met hem naar den Haag en naar Rotterdam gemaakt. Ze hebben samen in de laatste plaats nog het graf der lieve vroeg gestorven moeder bezocht — die was ook blond, evenals tante. Anna herinnert zich dat zeer goed, en in haar werkdoos was een rolletje waar ze kleine Anna nog mee gemeten heeft. — Toen papa met haar bij die zerk heeft gestaan, toen sprak hij zonderling bewogen:

— „Best lief wijfje! al veertien jaren lig je daar onder dat kouwe harde ding. Kon je nou ons krullig bruintje eens zien hé! — Kom Anna, kom!”

Anna was heelemaal koud en vreemd geworden, want papa had haar zoo raar, zoo hard met den arm om haar hals naar zich toegetrokken, en — terwijl hij naar de zerk wees — op zoo'n wonderlijken ze zou haast zeggen zoo'n schrei-achtigen toon er bijgevoegd: „Dat mensch kon geen onrecht zien. Slaap zacht best wijfje! als de steken gelijk hebben dat er van een menschenkind nog wat overblijft, dan ben jij een

engel geworden, een engel van waarheid! Ja, als het waar is!"

— „Maar dat is waar, dat is zeker waar lieve papa," heeft Anna gezegd.

— „Zooveel te beter best bruintje," heeft hij toen geantwoord: „Als er dan ook van den raren zeerob wat overblijft, dan komt hij je nog eens opzoeken hoor, zoodra de golven bij hém doen wat die zerk doet — dáar!"

Schielijk had hij het hoofd ter zij gewend en waren ze heengegaan.

Maar 's middags aan tafel bij de Van Walls in De Boompjes, was papa weer zoo vroolijk geweest alsof er niets gebeurd was, en had zee-anekdotes verteld, en lachend van broer Lijning gesproken dien hij nu eens de Nederlandsche bank, dan weder een gepoelitoerde ouwe Rusch, maar 't meest nog zijn ijzeren spaarpot noemde: een juweel van een zwager voor een zwager die, zooals hij — papa — niet veel meer van geldzaken wist, dan dat men van honderd gulden er slechts viermaal vijf-en-twintig kan uitgeven. Zoo, vroolijk en opgeruimd, had hij ook dien laatsten morgen bij 't afscheid op De Riethof, de Suisse en Emma en zelfs de altijd ernstige jufvrouw Marnix — ofschoon de laatste met eenige terughouding — nog aan 't lachen gemaakt, door de komische wijze waarop hij, wat de materieele zaken betrof, als van ouds een adreskaartje op zijn ijzeren spaarpot had afgegeven. Papa had er echter bijgevoegd dat het ijzer harder dan ooit was omdat, zooals hij van zwager vernam, de Oostenrijkers tegenwoordig zeer laag stonden; terwijl hij ten slotte verzocht van rouwbeklag verschoond te blijven, wanneer de dames soms mochten vernemen dat Jan Rooze een heeten bol geslikt of een al te graveelig zeebad genomen had.

Maar neen dat was toch niet aardig geweest; de tranen waren Anna in de oogen gesprongen en schreiend was ze haar lieven vader om den hals gevallen. En hij.... toen had hij bleek gezien, erg bleek, en had haar teederlijk gezoend, verscheidene malen, alsof hij een voorgevoel had dat hij het voor 't laatst deed, voor 't allerlaatst; maar — eer hij uit haar oogen verdween heeft hij nog gezegd: „In alle geval, ik kom je opzoeken innig hartelijk bruintje; kom schrei niet, zout water genoeg in de wereld. Dag lieve! Vaarwel!”

Zoo is hij heengegaan, en hem weerzien dat zal ze nimmer, want.... Maar ja, jawel, nu heeft ze hem gezien, zóo aan hem peinzend heeft ze hem duidelijk heel duidelijk weergezien met een gloeienden traan in het meestal blij lachende oog. Ja hij heeft woord gehouden, hij is er geweest, en nóg eens heeft hij gezegd: „Waarheid! waarheid! Als je moeder daarboven leeft, lief bruintje, dan is zij een engel der waarheid.”

Een engel der waarheid! —

Op dit oogenblik tintelen Anna's zielvolle oogen met buitengewonen glans.

Vraag haar niet wat er omgaat in hare ziel, zij kan het niet duidelijk verklaren, maar het is haar alsof ze tot nu toe dwaalde op onbekende wegen, en nu eensklaps een wegwijzer ziet die haar het land der bestemming wijst.

Het is haar — o wonderbaar gevoel — alsof zij het kind in den morgen, als met een tooverslag is opgewassen en krachtig geworden tot een vrouw. Ja, al starende in het wijfelend vlammetje heeft Anna een zon zien opgaan, een prachtig schitterende zon, en half overluid klinkt het nog eens zacht van hare lippen:

— „Een engel der waarheid!”

Alsof ze een besluit heeft genomen, een kloek verheven

besluit, rijst ze snel van haar zitplaats en uit haar peinzende houding op, en, als ze daar nog staat en het kleine lichtje van haar slanke ja vorstelijk schoone taille met dat rijk gelokte hoofd, een krachtige reuzin op den groezelig gelen muur heeft geteekend, dan slaat ze — doch te laat — naar een verkleumd Novembermugje dat al gonzend in de mooie roode vlam vloog.

Arm schepseltje, het had zich te ver gewaagd, nu ligt het zieltogend neer en trekt de haarfijne pootjes krampachtig te zaam.

Toen Anna's hand een vruchteloze poging deed om het diertje te behoeden, toen werd de hand der vlakke schaduwareuzin op den muur verwonderlijk groot, en gleed haar wijsvinger over een Jezus met de doornenkroon die ginds bij wijze van „schilderijtje” in den hoek hing.

En — vóór dat Anna Rooze het moede hoofd in het kussen drukt, en de slaap zachtkens langs haar donkere wimpers glijdt, gaat die gansche die wonderlijke dag met al zijn beelden nogmaals haar geest voorbij. Haar lieve trouwe Marnix klemt ze in haar verbeelding vast aan 't hart, al haar lieven kust en groet ze: Slaapt wel! slaapt wel! haar dierbare Emma die lieve blonde onschuld, zoent ze met een innigheid alsof ze 't noodig vond haar te bewijzen dat ze haar toch boven alle anderen liefheeft en ....

Is er iets ziekelijks in dat denkbeeldig omhelzen, is het in strijd...? 't Is al wél dat zij niet losbarst in tranen het kind der kostschool, het kind dat geheel onder vrouwelijke leiding is grootgebracht. 't Is al wél dat ze niet angstig rondziet in dat vertrek .... onder dat ledekant misschien, aleer zij ter ruste ging. Maar, zal er iets meer zijn, en moet het bewijs geleverd dat geen ziekelijk bloed die blanke slapen marmert noch het jonkvrouwelijk hart doet kloppen? Hoor, na het denkbeeldig omhelzen der geliefden

heeft Anna het beeld van een blonden schoonen jongeling dat zich sinds den laten voormiddag reeds zoo dikwijls opdrong aan haren geest, met kracht van zich afgestooten, en daarna nóg eens haar Emma in de armen gedrukt, zusterlijk teeder! Zóo moet ze in slaap zijn gevallen.

Toen ze tegen den morgen wakker werd, ofschoon 't nog donker was, toen wist ze niet waar ze was. O ja, in de citadel van Antwerpen. . . . Neen, daar had ze van gedroomd, en zulke donkere gangen waren er, en daar was een leelijke man, en — maar verder wist ze het niet. Toen is ze weer ingedommeld. Nu, nu ze snel het hoofdje opligt uit het kussen, de ledekantgordijnen ter zijde houdt en de donkergroene venstergordijnen ziet geboord met het licht van een zonnigen herfstdag, nu ze nóg eens een welluidende stem hoort vragen: „Nichtje Anna wilt u opstaan?” nu weet ze — ja, nú weet ze waar ze is.

— „Ja, ja lieve tante!”

En dan: Moed gevat Anna. Ha de zon schijnt helder, en dat landschap daarbuiten — o, 't is heerlijk, prachtig, betooverend schoon!

VIJFDE HOOFDSTUK.

Tusschen de torenkamer der Ridderhofstad De Runt en de groote zaal waar Anna gisteren ontvangen werd is de studeerkamer van mijnheer Lijning. Vroeger te Groningen werd de kamer van mijnheer Lijning meer eigenaardig het kantoor genoemd, want hij deed allerlei zaken zoodat er op de brieven aan zijn adres nu eens kassier of bankier en dan weer voornaam zaakwaarnemer of koopman in Westfaalsche hammen had gestaan, ja eens — en dit tot groote vreugd van heeren brievenbestellers die een kleine nieuwjaar en nooit geen kermis kregen: zielverkooper, en nóg eens — o wat uitbundig gelach — voornaam bloedzuiger. Wat die laatste titulaturen betrof, mijnheer Lijning had zich dat niemendal aangetrokken, niets niemendal; van anonieme brieven kon men niets anders verwachten.

Remplaçant-bezorger te zijn was dat in dezen tijd niet een zeer fashionable administratie, vrij wat hooger te schatten dan b. v. directeur van een levensverzekeringmaatschappij? Hier was het menschen die elkanders hulp behoeften tot elkaar brengen; jongelingen voor hunne families behouden of anderen in de gelegenheid stellen hunne arme betrekkingen te steunen; maar dáár speculeeren op dat monster, de dood! bah! „Voornaam bloedzuiger,”

mijnheer Lijning had er waarlijk ook om moeten lachen. Als het geen onaangename bedoeling gehad had, dan zou hij zich zelfs vereerd hebben geacht met die titulatuur. Nietwaar, de bloedzuigers waren de redders der menscheid, zij namen het kwaad weg uit de wereld en behielden slechts dát voor zich zelven.

Maar toch, kort na de ontvangst van deze brieven en nog andere met zeer korte deftige adressen, en een kleinen oploop in de straat waar mijnheer Lijning woonde, heeft hij eensklaps het besluit genomen om de zaken te quiteeren — althans de zaken te Groningen — en zich elders te gaan vestigen.

Omstreeks dien tijd hadden de couranten van een belangrijke verkooping gewaagd, de veiling namelijk van „het uitgestrekte zeer rentegevende landgoed, genaamd de Ridderhofstad De Runt nabij Mulderspeet, en op een half uur afstand van Hoog Burlo op de Veluwe in Gelderland.”

De veiling van dat kolossale doch eenigszins afgelegen landgoed met bouw- bosch- wei- en heidegronden, circa 800 bunders groot, had plaats gehad, en de erfgenamen van den voormaligen eigenaar den baron Van Koevertol van De Runt, hadden de perceelen of ook de massa's der perceelen doen gunnen aangezien er zich voor het geheel geen koper had opgedaan.

Waren de graan- en weilanden, alsook de bosschen en heigronden bijzonder goed tot hunne waarde gekomen, het eerste perceel ofschoon in den volumineuzen catalogus door den te Mulderspeet resideerenden notaris zoo nauwkeurig beschreven als zijnde:

„ Een eenig prachtig solied en hecht doortimmerd kasteel met toren en deszelfs verdere getimmerten, als daar zijn: koetshuizen, stallingen, tuinmanswoning, mitsgaders waschhuis, kapel, duiventil, wapenpoort, kippenhokken als

anderszins, omgeven van vischrijke grachten en vijvers; met ophaalbrug, breede laan, rianten tuinen zoo bloem als moes- en divertissement-tuinen, met derzelver vruchtboomen, trek- en broeikassen, bergschuur en verderen opstand; mitsgaders een grooten appel- en pereboomgaard, daaraan palende; bevattende eerstgenoemd kasteel, nader omschreven en genaamd de Ridderhofstad De Runt, behalve de groote Ridder- en Gobelin-zalen elf kamers," enz. enz. — dat ellen lang beschreven eerste perceel, groot 2 bunder 92 roeden 18 ellen had slechts een spotprijis kunnen doen, en was toegewezen aan een bankier of kassier te Groningen die — zonderling genoeg — geen der andere perceelen bosch- wei- hei- of bouwland gekocht had.

De koop van het eerste perceel door den heer Lijning had echter al spoedig tot velerlei praatjes aanleiding gegeven. Men herinnerde zich immers dat een paar dagen vóór den verkoop het gerucht was verspreid, dat het in de kap van het kasteel niet pluis was. — Niet pluis. Onzuiver? Jawel! — Zelfs had men beweerd dat de groote zaal en eenige andere kamers mede niet vrij er van waren.

't Is merkbaar geweest dat dit gerucht op de „liefhebberij" voor het eerste perceel een grooten invloed heeft uitgeoefend; maar, onverklaarbaar is het gebleven dat Jozef, de knecht van den baron Geereke van de Renghorst, die vermoedelijk in last van den baron zou kopen, aangezien de baron wel wist dat het gerucht van „onzuiver" een leugen was — dat Jozef, terwijl hij bij den inzet wel degelijk is tegenwoordig geweest, bij den verkoop eerst na de gunning van het vijfde perceel ter verkoopkamer is verschenen. Hoe dat gekomen was vernam niemand, maar stellig heeft men verzekerd, dat Jozef, nog voor den geheelen afloop der verkooping, reeds aan den vreemden kooper een aan-

zienlijke winst voor dat eerste perceel geboden had.

Op dit oogenblik zit mijnheer Jan Jasper Lijning in zijn studeerkamer achter de bruinegeverfde groen-houten schrijftafel met hoogen opstand, waarin zich een menigte loketten bevinden. De hooge rug der tafel is naar de deurszijde gekeerd, terwijl de rechterzij tegen den muur geplaatst is.

Juist nevens het raam bevindt zich een kleinere kerkbankkleurige schrijftafel, waarop een menigte papieren den looden inktkoker omringen, en waarachter een zeer oude lederen leuningstoel geplaatst is.

Wanneer een bezoeker binnentreedt dan krijgt hij den indruk alsof de groote schrijftafel, waarop een gipsen Apollo met de voorzijde naar de deur gekeerd te prijken staat, een vreemdsoortig kastje is dat in den donkersten hoek der kamer werd gezet, terwijl men den eigenaar der kamer — die niet in zijn lederen stoel te zien is — vruchteloos zoekt en op het denkbeeld komt, of hij zich mogelijk achter de vaalgroene gordijn in een aangrenzend vertrek of kabinetje bevindt.

Mijnheer Lijning echter zit met zijn schrijf- of studeerwerk steeds achter den grooten lessenaar die zoo dicht bij den muur in den hoek staat. Op dit oogenblik stelt hij een zeer ingewikkelden brief; het betreft een zaak van groot belang. De Mulderspeetsche notaris heeft alles zeer juist in den catalogus beschreven en de veilconditiën met de meeste zorg geregeld, doch — hij heeft een zaak van aanbelang al te duidelijk en daardoor zeer verward gemaakt. Eenige perceelen bosch- en bouwland, door den baron Geereke van Uland gekocht, hadden hun uitweg over het eerste perceel dat in het bezit van den heer Lijning kwam.

Zoodra mijnheer Lijning eigenaar was geworden, had hij dien boschweg op de grens van zijn terrein — ter

halver wege en op ongeveer vijftien ellen afstand der reeds genoemde larikslaan — versperd, door er een breede en diepe geul te doen graven, terwijl hij het gedeelte van dien weg — de gezegde vijftien ellen er van die zijn eigendom waren — had laten omrioelen en met acasia-stek beplanten.

De baron Geereke van Uland die zijn van De Runt gekochte bosschen voor een gedeelte vellen wilde, was niet weinig verwonderd, toen aan het reeds kostbare vervoer der oude eiken en beuken een zoo geduchte hinderpaal was in den weg gesteld, en hij zich den natuurlijke uitweg benomen zag.

Veilconditiën, notaris noch wet hadden hem eenig licht in die duistere zaak gegeven. Het punt der bezwaring van uitwegen was in genoemde conditiën dan ook zoo haarfijn en netjes beschreven dat het voor allerlei uitlegging vatbaar was.

„Het uitwegen der perceelen,” zoo luidde de laatste alinea, „geschiedt alzoo als van ouds gebruikelijk, ieder perceel hebbende zijn eigen uitweg, en zal vrijelijk kunnen uitwegen door hetzelfde doch niet door eenig ander perceel.”

De bedoeling was eenvoudig dat alle wegen op het landgoed, wanneer het in perceelen zou verkocht zijn, moesten blijven bestaan, doch dat men over het goed van anderen niet anders dan op die uitwegen zou mogen rijden, en alzoo geen nieuwe sporen maken.

Mijnheer de notaris had de zaak heel helder willen voorstellen, maar de drie-en-twintig regels over deze zaak, die de aangehaalde slotwoorden nog onduidelijker maakten, hadden den heer Lijning doen handelen zooals hij gedaan had, en verder tot een correspondentie aanleiding gegeven, in welke correspondentie hij nu juist verdiept zit.

Op hetzelfde oogenblik dat mijnheer Lijning zijn handteekening heeft gezet, waaruit men even goed één honderd elf duizend, één honderd elf millioen enz. enz. ~~////////~~ als J. J. Lijning kan lezen, wordt er aan de deur geklopt.

— „Binnen!” roept Lijning, nadat hij in een leeg loketje heeft getast en daarbinnen met een spijker, die in een houtnoest steekt, dien houtnoest uit het achterschot van de schrijftafel heeft getrokken, en het hoofd ter zijde buigt om door dat „zeer natuurlijke kijkgat” op de deur te kunnen zien. — Te Groningen vooral heeft dat kijkgaatje veelvuldige diensten gedaan.

— „Daar is de baron Geereke lieve!” zegt mevrouw Lijning op den drempel.

— „De oude baron . . . ? hij zelf?”

— „Nee 't moet een jongmensch wezen lieve!”

— „Hm! Best, laat m'nheer boven Co Mie!”

Weer wordt er op de deur getikt. Alsof er een stem zeer van verre kwam klinkt het: „Binnen!”

Lijning tuurt door het kijkgat. Daar treedt een tenger doch zeer welgemaakt jonkman de kamer in. Zijn schoon — bijna vrouwelijk schoon gelaat, heeft een zeer aristokratischen trek; glanzige zwarte krulharen en een klein kneveltje van dezelfde kleur doen de blankheid van zijn gelaatskleur te sterker uitkomen, doch ofschoon de vorm van zijn neus en mond niet voor dien van den Apollo op den schrijfflessenaar behoeft onder te doen, zoo hebben zijn groote bruine oogen insgelijks al weinig meer uitdrukking dan die van den groezelig witten Apol. Gekleed in een groen jasje met jachtknoopen, de hooge laarzen reikend tot boven de knieën en over de grijskleurige pantalon gespannen; den groenen jachthoed met de stereotype patrijzepen in de eene, en een rijzweepje in de andere hand — welke handen met bruin gemsleeren handschoenen zijn be-

dekt — staat jonker Ernst Elmir Geereke daar op den drempel en ziet het vertrek rond met de voor Lijning bekende uitdrukking op het gelaat: Is er niemand en men heeft „binnen” geroepen ....?

Lijning trekt het hoofd van het loketje terug; zet schielijk den blauwen bril voor zijn helgrijze oogen, en de wijze waarop hij snel van achter zijn hoogen lessenaar, schier schuivend langs den muur en langs de vaalgroene gordijn die voor Anna's kamerdeur hangt, te voorschijn komt, heeft niet slechts iets bijzonder verrassends, maar brengt tevens door zijn snelle wending — van ter zij naar voren — den bezoeker in den waan alsof de man van achter die gordijn en dus uit een aangrenzend vertrek is binnengekomen.

— „Wie heb ik de eer?” zegt de magere man met den blauwen bril, terwijl hij den jonker met een paar snelle sleepsabelachtige passen nadert.

— „Ik heb mij als jonker Geereke laten aandienen, mijnheer,” zegt de jonker met een ligte hoofdbuiging. „Heb ik het genoeg mijnheer Lijning te zien?”

— „'t Genoegen is waarlijk geheel aan mij!” verzekert de heer Lijning. „'t Verheugt mij bijzonder.. bijzonder.... bijzonder! Neem plaats mijnheer de baron. Uw papa welvarende? Neem plaats! Zeker op de jacht? Superber weertje! Ze zeggen anders, niet veel wild van 't jaar, maar een goed jager.... ja.... ja!”

De jonker die den spreker reeds in de rede heeft willen vallen, had zich inmiddels op den stoel gezet die door Lijning juist tegenover het raam geplaatst was, terwijl hij zelf met den rug naar 't licht in den ouden bruinleeren stoel is neergegleden.

— „Daar ik in deze buurt ging jagen, heeft mijn vader mij verzocht u in persoon over de bewuste zaak te gaan spreken.”

— „O waarschijnlijk .... hoogst waarschijnlijk over die bewuste zaak,” zegt mijnheer Lijning op zeer slependen toon. „Ja ja mijnheer de baron, dat is een fataal misverstand, een allernaangenaamst misverstand; als men zoo iets had kunnen voorzien — ja!”

— „Mijn vader verzocht mij u nóg eens mondeling te herhalen wat hij u in zijn laatste letteren schreef; en 't geen — indien ik mij goed herinner —” de jonker kijkt in zijn groenen flambard alsof hij de les daarin had verborgen — „hoofdzakelijk hierop neerkomt dat u, dat u .... niawaar van die geulen ....?”

— „Waarschijnlijk .... jawel mijnheer de baron!”

— „Dat u enfin, die boel weer in orde zoudt brengen. Wat mij betreft ik ben niet bijzonder op de hoogte van zulke dingen, maar ....”

— „Nee nee, dat verstaat zich; op uwe jaren mijnheer de baron .... maar de zaak is onaangenaam; niet alleen voor mijnheer uw papa, maar inzonderheid voor mij; zeer, zeer onaangenaam!”

Alsof hij op eens geheel op de hoogte der onaangename zaak is gekomen, ziet de jonker eensklaps in Lijnings blauwe brilleglazen en herneemt:

— „O ja, mijn vader verzocht u beleefdelijk in aanmerking te willen nemen, dat de bedoeling der condities geen andere kan geweest zijn dan het recht van uitwegen aan de koopers der verschillende perceelen, langs de gewone en bestaande wegen te verzekeren, en dat u dus ....”

— „Ja! ja!! jhaa!!!” valt hier de heer met de blauwe brille-oogen langzaam en met verheffing in. „Daar zit 'em juist het onaangename van de zaak mijnheer de baron; in de laatste alinea van de conditie der uitwegen, daar lees ik zeer bepaald: dat ieder perceel zijn eigen uitweg heeft, en niet — let wel — door eenig ander per-

ceel. Dewijl nu het door mij gekochte perceel ook juist geleidelijk op den Mulderspeetschen straatweg zijn uitweg heeft, zoo kon er van mijne zijde geen reden bestaan om te gelooven dat niet al de overige perceelen — zelfs die welke in het centrum liggen — hetzelfde voorrecht zouden hebben. Ziet u mijnheer de baron, in het vaste denkbeeld dat mijn erf vrij van alle servituten en lasten zou wezen, besteedde ik voor dit kalm en heerlijk gelegen plekje een som die mijne krachten — ja ik wil het u niet verzwijgen — schier te boven ging, maar ziet u, 't geschiedde in het welbegrepen belang van een minderjarige en, nietwaar, indien men dan rechten verkrijgt en duur heeft betaald .... nietwaar ....?"

— „Ja wat dát betreft,” zegt de jonker verstrooid en denkt, terwijl hij van den mageren tanigen spreker den blik naar een schuin tegenover hem hangenden tamelijk verweerden spiegel heeft gewend, en daarin zijn eigen gelaat — ofschoon eenigszins nevelachtig — heeft weergevonden: Hemel beware wat een onderscheid!

— „Nietwaar,” vervolgt Lijning eenigszins minder slepend, „dan is het iemands plicht, vooral in 't belang van die minderjarige zijn duur verkregen recht te handhaven, en, wat recht is mijnheer de baron, dat zult u zoo min als mijnheer uw papa iemand, wie dat ook zij, betwisten willen.”

— „Nee wat dát betreft,” zegt de jonker nog eens, maar hij denkt aan iets anders. Mijnheer Lijning had al een paar malen van een minderjarige gesproken. Straks op het binnenplein heeft hij — ofschoon vluchtig en slechts op den rug, een verduiveld mooi tailletje met prachtige donkere krullen om den ranken hals gezien. Weer kijkt hij in den spiegel en strijkt nu haastig langs het voorhoofd om een vlekje te verdrijven, dat echter slechts door een verweerd

sterretje in het glas op zijn beeld in den spiegel geworpen is.

— „Hoe gaarne ik daarom aan den wensch van mijnheer den baron uw papa zou willen voldoen,” vervolgt Lijning, „ik kan en mag daarin niet treden. Zooals ik de eer had u te zeggen, ik heb mijne rechten zeer duur gekocht, en nietwaar, indien ik alleen ten behoeve van ZijnEdle op mijn terrein, een stuk van dien voor mij onnoodigen weg in wezen liet, zou ik mij minstens een vijftien ellen bruikbaren grond benadeelen en natuurlijk...”

— „Nee natuurlijk!” zegt de jonker, maar veegt opnieuw langs de wang want, weer in den spiegel ziende, bespeurt hij — nu iets lager — een zwart plekje op zijn aangezicht.

— „U begrijpt het zeker best mijnheer de baron,” herneemt Lijning, „en in ieder geval zal immers mijnheer de baron uw papa niet verlangen dat ik — behalve mij een servituut te getroosten waardoor mij mijn rust wordt benomen — dat ik ZijnEdle dien grond als 't ware cadeau zou doen.”

— „Nee waarachtig niet!” schrikt de jonker overluid, en bij zich zelven: Wat verbeeldt zich die perkamenten ploert! Eensklaps opstaande en nogmaals in den spiegel ziende, maar te gelijk bemerkend dat dat ding ellendig verweerd is, precies als die leelijke parvenu, zegt hij snel terwijl hij het patrijzeveertje glad langs den hoed strijkt:

— „En dus dat het niet kan.... niawaar?”

— „Nee, ten minste....” sist Lijning terwijl hij mede opstaat en drie schreden naar voren glijdt.

— „Ten minste mijnheer?”

— „Men zou belanghebbenden en minderjarigen kunnen hooren,” antwoordt de man met den blauwen bril. „Ja nietwaar dat zou men kunnen doen; en dan.... indien men

tegen behoorlijke restitutie .... Ziet u, wanneer men het eens kon worden .... Och maar met geldzaken zal ik mijnheer den baron maar niet vermoeien," valt Lijning zich zelf in de rede. „Ik heb u waarlijk al te lang met deze zoo heel onaangename zaak opgehouden." Op minder slependen toon: „Uitmunten weertje voor de jacht vandaag mijnheer de baron, uitmunten!"

— „Dus dat mijn vader die gronden of bosschen van u koopen kan," zegt de jonker haastig en ziet nog eens in dien „lammen spiegel."

— „Dat is te zeggen .... dat is te zeggen," zegt Lijning weder, en vat een der jachtknoopen van 's jonkers jas vertrouwelijk tusschen zijn magere spitse vingers. „Indien mijnheer de baron dat uitwegrecht wilde koopen, ja!! men zou zien, men zou zien!! Voor geen duizend gulden zou ik het willen! maar!!"

— Die vervelende vingers aan zijn knoop! Beroerde kerel laat los, denkt de jonker, en doet een schrede terug. De vingers houden echter vast.

— „Ziet u het geldt alleen de zaak der uitwegen mijnheer de baron, en ja, indien men begrijpt dat in rechten de zaak geheel aan mijne zijde is, dan zullen twee zak guldens ...."

Die ellendige ploertige vingers! Met een zeer snelle beweging wendt de jonker zich om, zoodat de vingers wel moeten loslaten.

— „Bonjour m'nheer! bonjour! dus: voor twaalfhonderd gulden ....?" zegt de jonker haastig en wil met een zijdelingschen groet de kamer verlaten.

Mijnheer Lijning ofschoon hij weer eensklaps voor den jonker heeft post gevat, kan niet verhinderen dat deze de deur opent en, terwijl hij nog eens zijdelings groet, inderdaad in den bovengang treedt.

Dat heertje is zeer vlug ter been, zelfs mijnheer Lijning heeft werk om snel genoeg de kamerdeur van buiten op slot te draaien en hem naar beneden te volgen.

Midden op de breede trap moet mijnheer de baron echter nog vooral begrijpen, dat men niet dan noode, zeer zeer noode tot dien prijs zal toegeven; niet zoo zeer om de waarde van den grond, maar om het servituut en het recht.

Jawel, dat begrijpt hij.... Op zij is die snaak nog leelijker dan en face.

Jonker Ernst hoort niet meer wat die lange lijs van zijn uitwegen zanikt. Bij 't afgaan van de steenen trap sist het achter hem of hij niet 't een of ander had willen gebruiken? De jonker wendt zich nog even om, ligt met een vlugge beweging den groenen hoed van het hoofd, en stapt zoo haastig hij kan het binnenplein over, de oude wapenpoort door, en verder over de kleine grachtbrug rechts, de laan van zware lariksen in.

Nu hij weer buiten is gevoelt jonker Ernst zich wel honderd pond ligter. 't Was een vervelende gewoonte van zijn vader om hem, als hij eens buiten was, met zijn commissies lastig te vallen. Men kon niet zeggen hier of daar naar toe te gaan, of 't was altijd: „Hé, dan moest je hier of daar eens aanloopen,” en dan ellenlange histories, om er wee van te worden. Was dit nu weer een affaire voor hem geweest! Als zijn vader dan overal en met de geheele wereld zaken had, en die niet zelf beredderen kon, waarom nam hij dan niet, zooals ieder een, een rentmeester of homme d'affaires! Ajasses, die ploert van een parvenu hield hem bij dien knoop vast. Die knopen moeten er af. Bah! Hij heeft er laatst verduivelde mooie gezien; zilver met ivoor, haasjes, paardekopjes, jachthorens verduiveld chic! Hij zal er van avond den

Utrechtschen kleerenfrik om schrijven. — En, dan wou die magere snaak hem nog 'en hand geven. Merci. Net gedaan alsof hij 't niet zag. Ajasses! — Anders die kerel had gelijk. Onbegrijpelijk was 't dat zijn vader van zoo'n min individu landerijen of wegen — wist hij 'et! — present wou hebben. Die vent had gelijk, 't was kláar: wie zou een ander voor niemendal gronden of wat het ook was in gebruik geven? 't Stond immers duidelijk in die conditie. Indien hij zich wel herinnert dan heeft de vent twaalf duizend gulden gevraagd. Papa was ijselijk mesquin tegenwoordig; om nu weer bij voorbeeld vis à vis zoo'n snuiter op een duizend gulden of wat dood te blijven. Zoo'n arme troep, en dat op De Runt! — Wat 'en spiegel!

Zoo bij zich zelve pruttelend vervolgt jonker Ernst zijn weg om ginds bij het voormalige boschwachtershuisje den jachtwagen — die ter wille der doornatte paarden wat op en neer zou rijden — terug te vinden, terwijl het jachtgezelschap hem in de Mulderspeetsche herberg wacht.

't Is niet vreemd dat jonker Ernst, juist op dit oogenblik terwijl hij met de korte rijzweep naar de roode blaadjes van een braamstruik slaat, aan een „minderjarige" denkt, want, op geen tien schreden afstand komt uit een zijpad hetzelfde ranke tailletje met de prachtige donkere krullen dat hij straks al gezien heeft, de laan in en gaat, nadat het even omzag en daarbij den jonker bemerkte, blijkbaar met versnelden tred „vlug als een hazewindje" voor hem uit.

— „Te drommel!" zegt de jonker bijna hoorbaar terwijl hij voelt dat een sterke bloos zijn wangen kleurt, en houdt eensklaps zijn schreden in. Dat duurt echter slechts een oogenblik. Zulk wild, zoo'n nobel reetje ziet men niet alle dagen. Sapperloot!

Sneller stapt hij voort en komt het tailletje al nader

en nader. Weer houdt hij in. Wat zou hij doen? Het voorbijgaan, het groeten en dan....? dan zag zij hem op den rug! Aanspreken, zoo maar aanspreken dat gaat niet.

O wat een heerlijk rank figuurtje. Heerlijk en wat „sjeet” die crinoline goed; dat is nu sedert hij buiten is de eerste crinoline die hij ziet dat chic zit; niet ploertig al te wijd. Als hij zich in dat oogenblik niet heeft vergist dan moet dat bakkesje verduiveld mooi zijn.

Net Marie van de Von Scheeles met de Utrechtsche kermis! Waarachtig daar heb j’et. Net precies! Toen is ie „tot over de ooren” geweest, maar Marie dóór en dóór fatsoenlijk! Nog ’en bracelet — en met eenige jongelui een toertje naar de Bildt aan d’r gegeven, maar Marie waarachtig fatsoenlijk dóór en dóór!

En nu hier zoo’n idealisch wezen! Zou ze naar ’t dorp gaan? ’t Is en drommelsch end! Ginds in ’t midden der laan komt de jachtwagen aanstappen. Ha! hij kan de schoone aanspreken en vragen bij voorbeeld; of hij ’t genoeg mag hebben haar een plaatsje te offreeren en naar ’t dorp te rijden. Wat ’en dol idee alsof ze ’t doen zou! Haar naar den weg vragen.... ja da’s beter, ofschoon het naar den bekenden weg zal zijn. Hij moet haar toch onder dat lieve kleine hoedje zien. — Verduiveld wat loopt ze! — Pof! daar staat ze stil. Hij ook. — Zie, de voering van haar effen zwart kleed is in een boomwortel blijven haken.

Te droes dat is gracelijk zooals ze het rijkgelokte kopje omwendt en over den ronden schouder naar omlaag ziet. Maar ’t was vruchteloos dat ze snel een achterplooi van haar kleed vatte en het trachtte los te wippen uit de vaste klem. De nijldige lariksvoet wilde niet loslaten.

— „O permitteer; mag ik het plezier hebben? Wacht. Pardon?” zegt een stem ter hoogte van Anna’s middel; en

zij, om ruimte aan het kleed te geven, buigt zich eenigszins achterover en zegt, door het dubbel gevangen een weinig in verwarring:

— „U is wel beleefd; vriendelijk dank m'nheer.”

— „Pardon, o pardon,” zegt de jonker terwijl hij zich opricht, en dan op hoffelijke wijze groetend, terwijl hij het meisje haastig aan haar linkerhand ter zijde treedt:

— „Die wortels zijn lastig, ijselijk lastig, enorm! Men moest ze laten afhakken nietwaar?” Zacht bij zich zelve: „Allemachtig wat 'en beeldig gezichtje!”

— „Men dient met zulke lange kleeren maar wat voorzichtig te zijn m'nheer!” zegt Anna met zachte stem.

Terwijl jonker Ernst aan Anna's zijde voortstapt en inderdaad op uiterst beleefden toon het gesprek met haar zoekt te vervolgen, wordt Anna hoe langer zoo meer overtuigd dat die schoone jonkman 't zij op een zeer lagen trap van ontwikkeling staat, of wel der zwakkere helft — zooals helaas maar al te dikwijls geschiedt — van een kolossale alledaagschheid verdenkt.

Vermoedelijk naar aanleiding van dat haken der japon aan den boomwortel, spreekt hij met een inderdaad bedroevend Aglaja-verstand over de nieuwste dames-modes die zoo elegant en chic staan, en lacht zelfs — hoe hij den sprong nam dat was Anna terstond vergeten — over de smakeloosheid van sommige dames, toen ze in 't begin der crinoline-mode quilles droegen die hij hors d'oeuvres noemde, behalve de ingeweven quilles, doch brak ook een paar malen zijn rede af met de vraag, of het niet indiscreet was een eindweg met de jufvrouw door te wandelen.

Natuurlijk bleef de jonker niet in gebreke zich zelf als de eenige zoon van den baron Geereke van Uland van De Renghorst bekend te maken, maar ofschoon hij — in verband met die „minderjarige” — voor zich zelve tot de on-

bekookte conclusie was gekomen dat het aristocratische kopje aan zijn zijde, het engelenkopje eener wees van adellijke geboorte moest zijn voor wie men De Runt gekocht had en die er nu — bij voorbeeld met een oude tante en haar rentmeester woonde, hij beging de indiscretie niet om haar te vragen wie zij was, hoe gaarne hij ook de bevestiging van zijn vermoeden met naam en toenaam vernomen had.

En Anna, ofschoon het gezelschap van den jonker haar weinig bekoort en hij haar wel eenigszins den indruk gaf van een wankleurige quille op het prachtige kleed dier trotsche laan, tintelend van tonen in de schuine stralen der Novemberzon, zoo kan zij toch de vraag: of zijn gezelschap haar ook hinderlijk is — vooral met het oog op den kleinen dienst dien hij haar bewees, niet anders dan ontkennend beantwoorden. Na dit antwoord dat intuschen slechts met een kleine hoofdwending en met een „O!” was gegeven, gaat de jonker snel achter haar om en roept — terwijl hij een paar schreden vooruitloopt — den koetsier op den naderenden jachtwagen toe:

— „Omdraaien Hendrik! zachtjes voorblijven hoor!”

De jachtwagen beschrijft een halven cirkel in de larikslaan, en van de paarden die men zoo even in 't front had, ziet men nu weinig meer dan somtijds den naar buiten flappenden staart van den bijderhandschen vos.

Nu de jonker, nogmaals vlug achter Anna omgesprongen, weer aan haar linkerzijde voortwandelt, wekken eensklaps zijn woorden, ofschoon op zich zelf onbeduidend, haar belangstelling op. Met de meeste bescheidenheid geeft hij zijn bevreemding te kennen dat de .... jufvrouw — het freule speelde hem gedurig op de lippen — heeft kunnen besluiten om zich, ofschoon toch zeker alleen voor de zomermaanden, op die oude Runt metterwoon te ves-

tigen. 't Was hier zoo vreeselijk eenzaam en somber. Naar zijne meening kon het haast niet mogelijk zijn dat men der minderjarige — jonker Ernst vergezelde dit laatste woord met een bevallige geste — het oude kasteel had doen zien, alvorens het voor haar te koopen.

Mijnheer de .... rentmeester? Lijning, waarmee hij namens zijn vader een kleine zaak had vereffend, scheen hem toe een zeer verstandig en getrouw mensch te wezen, want ja, gedurig had hij verklaard die zaak alleen in het belang der minderjarige — weer een geste — te behandelen, maar een man op zijn jaren zag met andere oogen dan de „jeugd die aan de poort staat van een nieuw leven .... idealisch weet u .... enfin.”

Deze laatste zeer poëtische voorstelling van een idealisch nieuw leven, met een poort, waarbij de rijzweep een kleine verheffing had ondergaan, ging voor Anna verloren.

De woorden door haar oom bij hun eerste ontmoeting gesproken: alsof men zich ter wille van haar ontberingen had moeten getroosten indien zij langer bij jufvrouw Marnix gebleven ware, die woorden ze zijn den vorigen avond weldra door andere indrukken en herinneringen verdrongen geworden; dezen morgen echter, aan de ontbijttafel, terwijl oom een tableau vivaut van een wandelende boterham vertoonde, hebben een paar zonderlinge uitdrukkingen ze haar opnieuw zeer levendig in herinnering gebracht en heeft eensklaps een bitter nooit gekend gevoel — het gevoel eener algeheele afhankelijkheid zich van haar meester gemaakt.

Immers haar lieve vader had dikwijls schertsend van het „rente-gevend personeel” gesproken dat bij zijn „Nederlandsche bank gelogeerd was”, en, in 't vertrouwen eenig kapitaal te bezitten — 't zij dan meer of minder — was nooit

te voren bij Anna het denkbeeld gerezen, dat zij geheel afhankelijk van oom en tante zou worden. — Toen ze dien morgen nu om eenige zekerheid te bekomen, spreken en vragen wilde, zie, toen was het tableau vivant eensklaps verdwenen en had tante Co Mie op haar nadere vragen erg schichtig geantwoord: „Och lieve, waarlijk ik weet van geen zaken,” en dan zeer geheimzinnig: „ik zeg maar altijd zuinig wezen en z'n best doen!”

Vreemd is het niet dat Anna, die zich den weg naar het dorp deed wijzen, om volgens belofte in persoon voor de lieve Suisse een brief aan de dochter van den Mulderspeetschen predikant te bezorgen, gedurende haar wandeling — althans vóór de ontmoeting met den jonker — met de gedachte aan haar finantieele positie vervuld was. Op de kostschool heeft zij te veel gehoord van meisjes die zonder eenig vermogen de wereld in moesten, om niet ernstig gestemd te zijn bij het eerste overwegen van zulk een toestand met het oog op zich zelve; maar, vreemd is het evenmin dat de woorden van den jonker, ofschoon ze zonderling klinken, plotseling een weldadigen indruk op haar maken. Snel het hoofdje naar den jonker keerend zegt ze:

— „U vergist u jonker Van Uland, mijnheer Lijning is niet mijn rentmeester zooals u schijnt te meenen; hij is mijn oom en voogd en sedert gisteren avond ben ik bij oom en tante komen inwonen. Maar,” vervolgt zij snel: „heeft mijn oom u gezegd dat hij De Runt voor een minderjarige kocht.... en beheert....?”

Wanneer ge uw gouden ketting bij den goudsmid wilt verruilen, en hij u na de toetsing dood bedaard een: „koper verguld!” doet hooren, dan kunt ge niet anders kijken dan jonker Ernst Geereke van Uland keek toen Anna zich het nichtje van dien door en door ploertigen parvenu noemde. Hoe was het mogelijk, zoo'n kopje!

— „Uw oom! die rentmee.... die mijnheer Lijning, uw oom?” zegt de jonker. „Och kom, is dat....” Hij wilde zeggen: is dat geen abuis? maar die dolle vraag hield hij toch in: „is dat inderdaad uw oom? Ik meende zeker....”

— „Hij heeft aan u gezegd de plaats voor een minderjarige te hebben gekocht en te administreeren?” herhaalt Anna met nadruk ofschoon op zachten beleefden toon.

— „Dat is te zeggen ja! jawel!” zegt jonker Ernst in verwarring, terwijl hij met andere gedachten is vervuld: „Jawel, ik meende zeker te zijn dat u.... Maar ja, om u te dienen; mijnheer de rent.... ik meen mijnheer Lijning, behandelde die zaak zooals hij zeide in 't belang van u, althans ziet u van een minderjarige. Het spijt mij dat....” De jonker was erg in de war en kon eigenlijk niet zeggen wat hem speet, maar.... Mooi was mooi, en dat het persoonkje hier naast hem verduiveld mooi bleef, oneindig veel mooier zelfs dan Marie von Scheele, dat was een waarheid die niemand kon tegenspreken.

De oogenblikken zijn echter geteld die jonker Ernst in 't gezelschap van dat bekoorlijke wezen zal doorbrengen. Daar ginds aan 't eind der laan ziet hij vier personen den hoek omkomen. Aanstonds bemerkt hij dat het zijn jachtgezelschap is. Zie Bello en Turk stormen als razenden op hem toe en betoonen zich in 't minst niet verlegen voor het gezelschap waarin hun meester zich bevindt.

— „Koest Bel! Fi Turk! Marsch! Fi!” zegt de jonker, en verontschuldigt zich over de woestheid der „mooie beestjes,” die ook al de bewijzen hunner blijdschap over 't weerzien van den jongen meester in zandkleur op 't zwart van Anna's kleed hebben geteekend.

Dat naderen van de vier jagers, waarvan de beide vorsten vrienden van den jonker en de andere bedienden van den baron Geereke zijn, brengt jonker Ernst in de

droeve noodzakelijkheid om uit égards voor dat bekoorlijke wezen, en om een andere reden bovendien.... Och Bolet was een goeie jongen maar.... enfin, het brengt hem in de droeve noodzakelijkheid om haastig maar uiterst galant te verzekeren, dat zijn lang oponthoud met die zaak op 't kasteel het gezelschap zeker ongeduldig heeft gemaakt en hij „u” dus niet langer wil ophouden, terwijl hij tevens betuigt gecharmeerd te zijn van de ongezochte kennismaking met „u,” aangezien hij waarlijk niet heeft kunnen verwachten hier een zoo schoone bloem aan een larikswortel te zullen zien bloeien!

Jonker Ernst was zoo voldaan over die laatste ontboezeming, dat hij haar in den loop van den dag nog verscheidene malen aan zijn vrienden met een: „hoe vin' j'em, hoe keur j'em?” herhaalde, terwijl hij — ofschoon hij haas noch patrijs schoot — volkomen tevreden was over zich zelve, niet slechts omdat hij door zijn uniek gunstig voorkomen en zijn uitstekende manieren, maar ook door zijn geest een onuitwisbaren indruk bij „haar” moest hebben achtergelaten.

De „bloem van den larikswortel” heeft zeer natuurlijk — dit laatste woord in tweeërlei beteekenis — geglimlacht bij dat fraaie gezegde van den jonker, maar tevens heeft ze zijn wellevendheid om haar bij het naderen van zijn vrienden zoo snel te verlaten ten zeerste gewaardeerd. Ja, Anna Rooze die, hoe oorspronkelijk en flink haar aard ook wezen mocht, nog te zeer het kind der kostschool was om nu reeds bij het naderen van zulk een jachtpersoneel zich geheel op haar gemak te gevoelen, zij was niet weinig verligt toen zij jonker Ernst haastig, ofschoon nog een paar malen achterwaarts groetend, zijn vrienden zag te gemoet snellen, en verder, terwijl zij haar schreden wat inhield, met hen op den hoogen jachtwagen zag plaats nemen.

De hoofden op den wagen wendden zich meest allen nog eens om. De hoeden en jachtpetjes zwierden naar buiten, maar de schoonste figuur die van den hoogen bok het tweespan ging mennen, salueerde vooral nog eenige malen recht gracelijk met de zweep, zelfs op gevaar af van zijn jeugdig tweespan te vergeten, dat in gestrekten draf de laan ten einde liep en den vierkanten wagen, met het nog gedurig hoofddraaiende jachtgezelschap, weldra om den hoek ter rechterzijde, uit Anna's oog deed verdwijnen.

Joost Burik de gewezen boerenarbeider, die sedert Lijnings komst op De Runt zijn huisknecht, koetsier, tuinman en barbier geworden is — Lijning kon veel, maar zich zelf scheren dat kon hij niet — Joost Burik de eenvoudige van nature altijd opgeruimde ziel, heeft Anna den kortsten weg naar het dorp klaar en heldertjes aan het verstand gebracht. Zie, aan 't eind van de lariks-allee daar had men rechts den weg die eerst met een draai langs het boschwachtershuisje en over het beekbruggetje liep, en verder door het dennenbosch en de eikenlaan heen op den Mulderspeetschen straatweg uitkwam. Dat was dezelfde weg dien ze gisteren avond uit de hei-richting van Arnhem waren afgekomen, maar de juffer moest nu aan 't eind van de donkere larikslaan links, in plaats van rechts, het kerkpad nemen „dat snee wel 'en kwartier in de richt,” en dan kwam ze vlak bij den Mulderspeetschen molen het dorp in. De kerkweg liep „toezoers” recht met 'en schuinschen „zwonk” op den achterweg aan. Ze zou het wel zien; ze waren daar overal nog aan het aard-appels rooien. „Geen nood van verdwoalen en van verzuupen ook niet,” zei Jooſt.

De dominé's woning waarnaar Anna toen gevraagd heef was mede volgens Joost „deur 'en kiende te vienden. As ze de dorpsstroat inliep en de kerke veurbie was, dan had ze 't

domenies-huus krek oan de lienkerhand; twee verdiepings, met statie-gardiens achter de gloazen, met 'en blomhofke d'r veur en 'en gruuu geverfd hekke d'r um!"

Toen Anna van dominé's pastorie had gesproken, toen heeft ze zoo'n kleine flikkering in de goedige oogen van Joost bespeurd. Verbleeken of blozen dat was Joost onmogelijk, hij werd nog wel eens lichtgeel of donkerbruin maar iets anders dat kon zijn verbrande tronie niet; Anna heeft dan ook gemeend dat Joost na die flikkering erg lichtgeel was geworden.

— „Dan mot de juffer.... verekskezeer me as ik as-trant bin....” heeft Joost toen gehakkeld, „moar as de juffer wou, dan, dan.... most ze is kieken of.... of.... ie weete wel van giester oavend. Hanneke zou d'r in dienst goan. As de juffer ze zoovulle as de complementen van mien wou moaken. Z'is lief en knap z'ek; joa, 'k zol niet zeggen zoo knap as de juffer dat z'ak niet zeggen, moar knap....!” en Joost was met een „nou!” geëindigd dat voldoende was om allen twijfel aan Hannekes knapheid te verjagen zoo die bestaan had.

Na die laatste verzekering had de huisknecht in 't bombazijn een donkeren blik naar den grond geslagen en half in zich zelve gemompeld: „'t Is maar goed dat ze bij domenie is.”

Nu Anna het voetpad volgt dat haar als de naaste weg naar 't dorp was aangeduid, en bijna den molen is genaderd, verwijt ze zich, schier ongevoelig voor het schoone herfst-landschap om haar heen te zijn geweest en zich zoo geheel met zich zelve te hebben bezig gehouden.

In den aanvang toen zij buiten de larikslaan gekomen, het boschwachtershuisje voorbijgegaan en links het zogenaaemde kerkpad is ingeslagen, toen heeft ze wel dege-

lijk eenige oogenblikken den indruk van het schoone landschap genoten. Die akkers, ten deele onder het frisch groene knollenloof verborgen, of ook zoo vroolijk bevolkt met de aardappelrooiers ginds en her; die akkers ter rechter- en linkerzijde besloten door de bosschen van De Runt, wat golfden ze gracelijk voort naar het dorp met zijn spitsen toren en het aardige molentje er naast, terwijl het boschrijk verschiert wegsmolt in een toon van zilverblauw zooals de herfst dien alleen te temperen weet.

Ja, dat alles heeft zij in den aanvang wel gezien, doch later is zij voortgewandeld, bijna het oog gesloten voor haar lievelingspoëzie, de eeuwig frissche poëzie der reine natuur. Maar immers, met de herinnering aan dien schoonen knaap van daareven is haar het beeld van een anderen jonkman zoo helder voor den geest gekomen. — Dat karaktervolle oog in den spoorwagen staart haar weer aan. — Wat worden ze flets de kijkers van dien mooien maar flauwen knaap. Doch, voort met die beiden! Heeft ze niet een ander gelaat in de oogen te zien? Is het de leugen in de gedaante van den mageren man aan wien ze zich als aan een vader moet toevertrouwen?

Een angstig gevoel beklemmt opnieuw hare borst. — Schepmoed Anna, moed! — De nacht der kindsheid vervloog, de morgendommel der ontluikende jeugd ging voorbij. Nu is het dag! Dus voorwaarts, en moedig!

Ja, nu zulke denkbeelden Anna's gemoed vervullen, nu zou ze met gindschen vogel wel willen meevliegen over bosch en heuvel, over stad en dorp naar dat erf waar hare lieven zijn; maar ook, als ze haar groet er gebracht had, dan zou zij naar dit oord willen terugsnellen waar het werkelijk leven voor haar begonnen is. Ha! nu voelt ze het reeds: een andere is de vrijheid dan die waarvan ze wel eens droomde in dien schoonen dommel der jeugd. Ja daar is een schoonere vrijheid! Voorwaarts!!

ZESDE HOOFDSTUK.

Nadat Anna den hoogen houten korenmolen aan 't einde van het kerkpad is voorbijgegaan, en verder met een kronkelend paadje dat aan weerszijden door geschoren hagen wordt begrensd de groote dorpsstraat bereikt, nu vindt zij volgens Buriks onderrichting ook spoedig het kerkplein waar reeds een paar koekkramen voor de aanstaande kermis worden opgeslagen, en ziet ze ook de pastorie voorbij de kerk ter linkerzij.

Het groen geverfde hek staat open. Anna gaat den kleinen bloemhof in en recht op de deur aan.

— „Khum!.... Wel!.... khum!.... wel jongejufvrouw?” klinkt het op eenigszins vragenden, zalvenden, onderkinachtigen toon van ter zij, en Anna ziet een man uit een mospriëltje op haar toetreden, een man die niemand anders kan zijn dan de vader van het meisje aan wie ze den brief te bezorgen heeft.

— „Dominé Haverkist....?” vraagt Anna met een ligte neiging.

— „Jawel jongejufvrouw, om je te dienen,” zegt de predikant van Mulderspeet, en terwijl hij Anna met zijn

groote ronde oogen aanziet alsof hij vragen wil: en wie ben jij? doet hij een fikschen trek aan zijn gouwenaar en blaast een grauwen rookzuil voor zich uit.

Nu Anna zich als het nichtje van den heer Lijning bekend gemaakt en tevens het doel van haar komst als verontschuldiging voor haar vroegtijdig bezoek heeft opgegeven, zegt dominé Haverkist goedwillig:

— „Niemendal kind! volstrekt niemendal! Ga jij maar binnen. Als het Vrijdag of Zaterdag was dan zou ik zeggen uitgerukt marsch! maar anders ben ik om koffietijd te spreken. Volstrekt geen belet! A zoo, ben jij het nichtje van mijnheer Lijning. Och kom! Mevrouw redelijk wel? Ik heb het zeer druk gehad in den laatsten tijd, anders had ik haar.... misschien wel eens nader bezocht; je kunt niet overal te gelijk zijn nietwaar? — Ik zal je maar eens voor-
gaan,” en, door Anna gevolgd, die geen gelegenheid heeft gehad op dominé's vragen te antwoorden — 't geen ook niet. begeerd scheen te wezen — treedt de predikant den gang van zijn woning in, en roept aan de trap met een stem die van haar omvang getuigt: „Jans! Jans!” terwijl hij na een zacht antwoord dat van boven kwam herneemt: „Er is een brief voor je kind!”

De predikant verzoekt nu of de jongejuifvrouw hem maar naar achter wil volgen, mama zal zeker wel present zijn in de huiskamer.

Anna voldoet aan de uitnoodiging, en terwijl ze weer den roodbruinen chambercloak volgt, die, om 't midden met een band bevestigd, tamelijk ronde vormen doet uitkomen, beschouwt ze mede vluchtig het mutsje van zwart laken en rood veterband, met den langen pluimkwast, 't welk de vaalbruine reeds grijsachtige haren van dominé drukt, om dan — afdalend met den blik — even de langzaam en buitenwaarts voortstappende pantof-

fels in oogenschouw te nemen waarvan de kleuren bijzonder frisch, doch de nuances wel wat zonderling gekozen zijn.

— „Ga binnen jongejufvrouw! — Line! hier heb ik een jufvrouwkje Rooze,” vervolgt dominé tot een vrouw die, evenals haar echtgenoot — dominé Haverkist — de vijftig jaren zoo niet voorbij dan toch zeer nabij moet wezen: „’t Is het nichtje van mijnheer van De Runt, of je weet wel, mijnheer Lijning.”

De dame die haastig een bril had afgezet en haar maaswerk ter zijde gelegd, ziet Anna bij dat laatste woord met een verhoogde belangstelling aan en maakt opstaande een soort van neiging met een:

— „Och kom, van mijnheer Lijning? Hoe vaart u?”

— „De jongejufvrouw heeft een brief voor onze Jans meegebracht,” herneemt dominé.... „A zoo, daar is ze zelve. — Jans de jongejufvrouw Rooze,” en dan tot zijn wederhelft, eerst luide en later iets zachter: „’t Loopt naar twaalf uren Line. Laat hem hier komen. Khum! — weer zoo’n schorrigheid in de keel; wou wel ’en eitje!”

Anna heeft aan jufvrouw Jans — bij haar tot heden onder den naam van mademoiselle Jeanne bekend — den brief der Suisse overhandigd.

Jufvrouw Jans, een flinke knappe meid met donkerblond haar, in een paarschen morgenjas die eigenlijk haar heeledagjas is, betuigt gulhartig haar dankbaarheid voor het eigenhandig bezorgen van den welkomen brief, en vraagt terwijl zij Anna een stoel biedt, in éenen adem: hoe haar lieve Evangeline het maakt; hoe zij er uitziet; of zij nog zoo dikwijls het heimwee naar Zwitserland heeft; of die jufvrouw Marnix bij wie ze nu „secondeert” liever voor haar is dan die nare madam Kromvliet te Wolterberg waar ze samen — de Suisse en Jans — dikwijls letterlijk zoo

rood als kreeften zijn gekookt, soms om te stikken, en besluit met den uitroep: „Dat lieve arme schepsel!”

Nu Anna de beste berichten maar ook den raad heeft gegeven om den brief zelve maar vast eens in te zien, van welk verlot jufvrouw Jans dolgaarne gebruik wil maken, zegt dominé Haverkist die zich in een gemakkelijken leuningstoel bij het raam heeft neergezet, terwijl hij den gouwenaar stoppend zijn groote oogen op Anna vestigt:

— „Dus is de jonge jufvrouw te Akkersveen op kost-school geweest? Daar staat collega Zegenmond. Ja, ja! Een oud gemoedelijk manneke, die trouwens het buskruit niet heeft uitgevonden. Ik heb hem jaren lang geleden eens in een najaars-Donderdag-avondbeurt te Arnhem gehoord. — Ik weet dat nog heel goed. Hij had: Genesis I: 3. Daar zij licht! Dat licht” — dominé stak zijn pijp aan — pam — „dat licht was zeer wenschelijk dien avond, want het schemerde op alle manieren zoo sterk — pam, pam — en door de zuinigheid van heeren kerkvoogden die de kaarsjes zeker nog wat sparen wilden, en door het Hellenbroeksche standpunt — pam, pam, p a m p. f. f. f. — van ons dik dompertje, dat mijn persoon — want anders was er letterlijk niemand in de kerk — bezwaarlijk zijn oogen kon open houden en moeite had zich te herinneren dat hij niet in zijn bed lag. Ik heb ....”

Dominé wilde in alle nederigheid verder verhalen dat ook hij een paar malen te Arnhem en eens zelfs te Amsterdam onder gansch andere omstandigheden was opgetreden, doch Anna, ofschoon ze de oogen voor de digte rookwolken moest sluiten die haar werden toegeblazen, valt hem in de rede, en zegt met een beminnelijke vrijmoedigheid, dat dominé Zegenmond wel is waar wat onderwetsch in zijn begrippen is, en zijn preeken misschien evenmin voor geleerde heeren als voor jonge meisjes altijd

zoo bijzonder gepast zijn, doch dat hij hoe ouderwetsch dan ook, geheel en al was wat zij meende dat een leeraar moest wezen: letterlijk een vader voor zijn gemeente en, voor zooverre zij het beoordeelen kon: het levend beeld der reine zedeleer die hij naast zijn geloofstellingen uit de volheid zijner overtuiging verkondigde.

— „Khum, fiks gesproken, heel fiks! Dus Hervormd niet-waar? en zijn leerling zeker? Heel fiks,” zegt dominé die een oogenblik heeft gewankeld of hij laken of prijzen moest: „Dat bevalt me in je jongejufvrouw Rooze. Alleen komt het mij voor dat je mij niet juist hebt verstaan. Collega Zegenmonds voortreffelijkheid als herder en leeraar heb ik nooit in twijfel getrokken; integendeel, ik acht hem deswege hoog, zelfs hooger misschien dan iemand die niet weet wat al strijd en zorg er aan de taak van den dieenaar des Heeren verbonden is.”

Dominé sprak deftiger en luider dan te voren, terwijl hij bij de laatste woorden de lippen saam drukte alsof hij zeggen wilde: „en dat weet ik!”

„Maar,” vervolgde hij terwijl het mondstuk van den goudenwenaar een uitstap in Anna's richting maakte: „zoo iets klinkt ofschoon ietwat voorbarig recht prijzenswaardig en loffelijk. Ik zie zulk een ijver voor den leermeester — niet-waar? met innig genoegen. Ook hier wanneer het mij gold, zou niet een mijner catechisanten, noch zelfs een enig lid mijner gemeente een enkel woord ten nadeele van hun leeraar dulden, en zoo behoort het te wezen. — Al aangenoemen? .... of ....?” Op dominé's snelle wending volgt nu een kleine pauze. Nogtans klinkt het antwoord al spoedig:

— „Met de laatste Paschen mijnheer Haverkist,” en een ligte bloes kleurt Anna's wangen, want ze denkt aan al de twijfelingen die haar vooral na dien gewichtigen dag hebben bestormd, twijfelingen echter waarover een paar jaren

later reeds duizenden in den lande de schouders zouden hebben opgehaald.

— „Jong genoeg naar 't mij voorkomt!” zegt dominé het voorhoofd fronsend.

Jufvrouw Haverkist die inmiddels het koffieblad gekregen en boter en brood heeft klaar gezet valt eensklaps met haar eenigszins zenuwachtig opslikkerige stem haar echtvriend in de rede:

— „Jong genoeg! hemel hoe kun je dat zeggen! de jufvrouw is wel niet oud, maar toch ligt 'en achttiender, en me dunkt mans in overvloed voor de belijdenis. Jij neemt ze wel vroeger aan Haverkist! Jawel! Welzeker! Och ik weet het stellig! Nog in 't voorjaar Coos van Meurs en Piet Lammering — kom — en Mietje van den Aal en zelfs Hanneke die hier dient.”

Dominé die een paar malen het hoofd heeft geschud zegt op zeer bepaalden toon:

— „Mag ik nu spreken Line?” doch neemt tevens met digtgeknepen oogen een houding aan alsof hij er bijvoegt: „wanneer je ten minste gedaan hebt.”

— „'t Is maar om 't recht van spreken,” slikt jufvrouw Haverkist nog eens terwijl ze de koffie vaststampt in de filtreerkan om daarna in den hoek der kamer aan het schelkoord te gaan trekken. Van dat aannemen dat wist ze zeker!

— „Ik neem aan,” spreekt dominé met nadruk, terwijl hij nu de oogen opent die hij straks, op stilte wachtend, gesloten had: „ik neem aan zoodra ik de overtuiging heb dat de persoon of persone die de aanneming begeert, de volkomen levensvolheid daartoe bezit; of met andere woorden: zoodra ik de godsdienstige vatbaarheid door mijn catechisatiën zoodanig tot rijpheid heb gebracht, dat men, zich zelf en der heilige zaak geheel bewust,

belijden kan vast te staan in het dierbaar evangelie des kruises, en bestand te zijn tegen de verlokkende stemmen van zonde, bij- dwaal- en ongelooft."

— „Ja maar ik meende van onder de achttien," valt jufvrouw Haverkist in.

Alsof er niet gesproken was vervolgt dominé: „En daarom neem ik niet dan in hoogst hoogst.... hoogst zeldzame gevallen personen — vooral geen vrouwen aan, wanneer ze den vollen leeftijd van achttien jaren nog niet bereikt hebben; ofschoon zulks bij mij — en hierop komt de zaak neer — vrij wat gevoeglijker zou kunnen geschieden dan bij de dogmatici of de leeraren van de orthodoxe richting. Wanneer de zoodanigen der jeugd hunne Dordtsche stellingen vast hebben „ingepompt," dan meenen zij aan hun roeping te hebben voldaan; terwijl ik in mijne gemeente — als ik het met bescheidenheid mag zeggen — een gansch eenige wijze van opleiding heb. Alsof ik mijner leerlingen vijand ware geef ik ze de wapenen in handen om mij, of wilt ge het evangelie te bestrijden, en wanneer hun leeraar dan telkens als overwinnaar uit den kamp te voorschijn treedt, dan leeren ze de wapens liefkrijgen waarmee hij hen heeft bestreden, en zullen ze mede opnemen zoo ooit de vijand van buiten naderen dorst. Niet één is er — althans onder de jongste mijner ledematen — die niet ten volle verzekerd is der noodwendigheid van het groote verzoeningswerk, volbracht in den eenigen Middelaar Gods en der menschen, maar ten andere niet doordrongen tevens van het ongerijmde der orthodoxie om vast te houden aan leerstukken die niets dan leerlingen en stelsels van menschen zijn. Ja zelfs, geen enkele zult gij onder de mijnen vinden, wiens oog niet geopend is voor het groote verschil tusschen der apostelen vermeende onfeilbaarheid en hunne werkelijk bestaande feilloosheid.... want...."

Dominé's laatste woorden waren voor Anna reeds verloren gegaan.... want.... een knappe, ja een zeer knappe boerenmeid met een prettig gezicht, frisch en helder, in een paarsch jak en zwarten rok gekleed, een fonkelnieuwen bonten boezelaar om de forsche heupen, een sneeuw wit mutsje op de gitzwarte eenigszins golvende maar toch zeer weggestreken haren, was de kamer binnengekomen en had, terwijl zij een „dag soamen” sprak, het koffiewater dat ze bracht met een zeker — niet weten waarheen, ter linkerzij van de huisvrouw nedergezet.

— „Nee kind, hier rechts! Je moet het water altijd rechts zetten,” zegt jufvrouw Haverkist zeer zacht, omdat dominé nog aan 't woord was.

— „O, a'k 'et moar weet, juffer!” is het zeer luide antwoord der deerne, die half lachend — misschien over haar eigen onbedrevenheid — nu de andere jufvrouwen aanziet.

't Kwam Anna voor alsof eensklaps de kuiltjes op die frissche wangen verdwenen toen het meisje haar bemerkte had, en zeker was het dat zij Anna den rug toekeerde terwijl ze verder naar een bevel of onderricht luisterde dat haar in stilte door jufvrouw Jans op een wenk van moeder Haverkist gegeven werd.

Anna heeft Hanneke uit De Luchte terstond herkend, en meent nu voor zich zelve dat de snelle verandering op haar frisch gelaat het gevolg is van een zekere verlegenheid, dewijl de „juffer” die ze hier zoo onverwacht ontmoette, gisteren avond getuige was van de ruwe scherts waaraan de vreemde schapenkoopman zich in haar ouderswoning ten koste van dominé heeft schuldig gemaakt, en de onkiesche wijze waarop hij haar — de geliefde van een ander — behandeld had.

Anna begreep dat zij het meisje nog verlegener zou ma-

ken indien zij haar weder aanzag of met bekendschap groette, en keek dus naar buiten.

Dominé Haverkist die sedert zijn laatste „want” het stilzwijgen bewaarde en met een gelaat is blijven zitten waarop geschreven stond: men moet wel een engelengeduld hebben om bij zulk een algemeene attentieloosheid niet uit zijn vel te springen — dominé herneemt nadat Hanneke vertrokken is met verheffing van stem:

— „Want ik durf, dank zij Gods-goedheid, vrijelijk verklaren dat de wijze waarop ik de vruchten van ervaring en studie sinds vele jaren in den wijngaard des Heeren heb rondgezaaid....” Mijnheer Haverkist die er van overtuigd is dat sommige collega’s hem zijn beeldrijken kanselstijl benijden, vervalt gewoonlijk wanneer hij over „hogere dingen” spreekt eenigszins in zijn preektrant en vervolgt dan ook nu nadat hij zijn vruchten in een wijngaard heeft rondgezaaid: „ik zeg, die wijze bracht mijn gemeente op een standpunt hetwelk mij de streelendste zelfvoldoening verschaft en deze gemeente tot een sieraad der Veluwe maakt. En, zoo kom ik tot de eenvoudige conclusie — waarheen ik reeds in den aanvang wilde — dat de aannemelingen uit mijne school, de school die haar voet in de Groninger richting als de richting der waarachtige vooruitgang heeft „gegrondvest,” dat die aannemelingen zeg ik rijper zijn voor de groote zaak der belijdenis dan de kinderen uit de scholen der stelsels, die slechts met „dezelfen” en niet veel meer den strijd des levens worden te gemoet gezonden. — Zou ik bij voorbeeld,” vervolgt Haverkist eenigszins zachter terwijl het mondstuk van zijn pijp weer een uitstap naar Anna maakt, „der jongejuifvrouw wel eens mogen vragen of zij met het streven der Groninger richting bekend is geworden, of zij het uitnemende tijdschrift *Waarheid in Liefde* van mijn waarde vrien-

den de professoren Hofstede de Groot, Pareau, Muurling en anderen met studie heeft gelezen.... of...."

— „Nee mijnheer," zegt Anna snel, misschien een weinig geraakt, „ik ken die richting noch dat tijdschrift noch die professoren, maar ik zeide u immers dominé dat ik mijn belijdenis al heb afgelegd."

Dominé Haverkist zweeg, klemde de lippen opeen en zag naar buiten.

Men kon zich in dominé Haverkist niet gemakkelijk vergissen; hij vertoonde zich niet anders dan hij werkelijk was, althans met verschoonbare — in zijn oog zelfs zeer verschoonbare — kleine menschenlijke afwijkingen. Een onbegrensde eigenliefde, of juister misschien een onovertroffen zelfbehagen beheerschte zijn gansche natuur. Of hij het wilde of niet, zijn ik was het middelpunt van hemel en aarde. Bij voorbeeld in alle nederigheid — dominé sprak het niet uit maar gevoelde het toch — zijn ik was een noodwendigheid voor den Almachtige n.l. om Hem te brengen waar hij wezen moest: in de harten zijner menschenkinderen. Nu dominé zelfs onmisbaar voor God is, behoeft men niet verder te gaan. Maar behalve zijn overwegend gebrek, waaraan zich ongelukkigerwijze even weinig grondige studie als fijne menschenkennis paarden, is Haverkist een braaf maatschappelijk rechtschapen man; een zorgend huisvader; een goed financier, welk laatste hem met zijn gezin van negen personen, op een traktement van achthonderd gulden — waarbij slechts een gebrekkig stuivertje van vrouwliefs zijde kan gevoegd worden — uitnemend te stade komt. — Maar vooral ook was Haverkist een waarlijk getrouw herder in zijn gemeente. Geen huis- noch ziekenbezoek zou hij overslaan. Misschien gevoelde hij diep dat hij onmisbaar voor die allen was, en dat men hem zien wilde omdat men hem liefhad; maar, hoe dat wezen mocht, getrouw

was hij ongetwijfeld in zijn bediening. Wat dominé's geloof betrof, hij verklaarde meermalen dat het vaststond, vast als een rots in het midden des bruisenden oceaans. — Dat de rots in den laatsten tijd toch een weinig verzet was daaraan dacht dominé niet. Van het orthodoxe standpunt was hij zoo ongemerkt, vooral na de alleraangenaamste kennismaking met een pas beroepen Arnhemschen predikant al meer en meer tot de Groninger richting gekomen. Recht cordiaal had die jonge collega hem tweemaal den stoel aangeboden, wel is waar dewijl hij op reis moest, doch niettemin als een bewijs van sympathie; een sympathie zooals hem nooit te voren — althans op die wijze — door een der Arnhemsche collega's geschonken was; dit laatste waarschijnlijk „omdat ze vreesden — en 't was menschelijk — dat hij met de gaven hem door God geschonken, hun licht, op den kansel althans, wat betimmeren zou.”

Sedert die beide beurten in Arnhem vervuld, was Haverkist door een nadere zeer ernstige kennismaking van het tijdschrift *Waarheid in Liefde* benevens een redevoering van prof. Hofstede de Groot over de Groninger godgeleerden in hun eigenaardigheid, en bovendien door de lezing van verscheidene andere geschriften in dien geest, geheel overtuigd geworden dat die jonge vriend, zoowel als de Groninger professoren gelijk hadden, volkomen gelijk, en dat de Groninger richting inderdaad niets anders bedoelde dan hetgeen hij — dominé Haverkist — wat het wezen der zaak betrof, inderdaad altijd bedoeld heeft.

Intusschen had jufvrouw Jans met horten en stooten haar brief gelezen, want de zorgen voor boterhammen en de bevelen aan de nieuwe dienstbode hebben haar gedurig verhinderd haar lectuur te vervolgen. Maar nu dominé zwijgt en den blik naar buiten wendt, nu voelt Anna

zich eensklaps door Jans Haverkist de hand drukken en hoort ze haar zeggen op recht hartelijken toon:

— „Ik ken je hoor! Jij heet Anna en ik Jans, tout court. Och wat houdt ze veel van je die lieve Evangeline. „Son départ:” zoo schrijft ze: „me plonge dans une profonde tristesse!” Dat goede schepsel! ’t Was immers niet zoo bijzonder je wensch om die school te verlaten, is ’t wel? Maar de familie Lijning scheen zeer naar je te verlangen.”

De dominésche sloeg een blik op Anna. De mijnheer van De Runt kwam op het tapijt; dat was een zeer gewenscht chapitre, vrij wat interessanter dan die Groninger richting waar dominé in de laatste jaren compleet van droomde. Geen wonder dat jufvrouw Haverkist de ooren spitste. Sedert de komst van mijnheer Lijning was er op het dorp zooveel over zijn persoon en handelingen gesproken, dat men waarlijk begeerig werd eens ’t een en ander „uit de naaste omgeving van hem te hooren.”

Iets zonderlings moest de man ongetwijfeld hebben, en ofschoon jufvrouw Haverkist, op dominé’s gezag, niet geloofde dat hij zelf vóordat de verkooping plaats had, praatjes over „ongemak in het kasteel” zou hebben uitgestrooid zooals sommigen beweerden, men zou toch wel eens willen weten of hij nu eigenlijk rijk of niet rijk, voornaam of niet voornaam, maar vooral ook of hij een braaf en godsdienstig of wel een. ....ja enfin een minder edel mensch was; er liepen allerlei geruchten, zeer in zijn vóór- en zeer in zijn nadeel. Men verhaalde onder anderen dat hij onnoemelijk rijk was geweest, en in Groningen „of daar ergens” zelfs een buitenplaats en alles op groote schaal had gehad, maar dat hij in ’48 door het springen van zeker huis het grootste deel van zijn fortuin — waarmee hij zooveel goed deed — er bij heeft ingeschoten.

Aan den anderen kant had men uitgestrooid dat hij in Groningen een soort van woekeraar was geweest en met allerlei kunstgrepen zich een vrij aanzienlijk vermogen verwierf. — „Tuterletu!” had dominé gezegd, „de wereld is boos en lastert zoo gaarne; mijn gezond menschenverstand zegt me dat iemand die een woekeraar of iets van dien aard is, niet op het land komt wonen.”

Wel is waar hadden anderen gemompeld dat hij als slooper het kasteel tegen slooperswaarde gekocht en het zelf had betrokken dewijl hij wist dat de baron Geereke er zin in had; doch anderen zeiden weder dat hij immers aanstonds een belangrijke winst van de hand had gewonnen aangezien hij om redenen van gezondheid naar buiten gekomen was.

Wat jufvrouw Haverkist inderdaad nog het meest intrigeerde is het vraagstuk: of hij werkelijk getrouwd was dan of hij, zooals de kwade wereld ook al mompelde, met een zekere dame leefde die men buiten het kasteel niet te zien kreeg. Joost Burik die er diende had wel gezegd dat de mevrouw zeker de mevrouw was, maar — „je kondt toch niet weten.”

Onbegrijpelijk was het in ieder geval dat burgemeester er geen werk van maakte om ze „in 't boek te krijgen,” dan wist men alles; immers ze waren al drie volle maanden hier. Toen dominé in den beginne er zelf is heen gegaan om den heer Lijning een bezoek te brengen, toen heeft Joost Burik hem te woord gestaan en met een hoogroode kleur gezegd: dat mijnheer niet te huis en mevrouw ziek was.

— „Zoo Joost heb je mij die boodschap te doen?” heeft dominé toen heel ernstig gevraagd.

— „Joa domenie.”

— „En is dat waarheid Joost?”

Joost, ofschoon anders nooit bang, heeft een beetje angstig rondgezien en gezegd:

— „Nee domenie.”

— „Heb ik je liegen geleerd Joost, en dat tegen mij?”

— „Ik loog niet domenie; ik zei wat ze zeejen dat ik zeggen most. Nou ie noar de waarheid vraagt nou zeg ik de waarheid.”

— „Ze zagen mij toch niet aankomen Joost?”

— „Ik zag oe aankommen, en toen liep ik noar boven en zei: doar kumt onze domenie, moar toen zaidie dat hie „niet thuus en de mevrouw ziek was.”

Ofschoon in den aanvang gekrenkt heeft dominé echter al spoedig gemeend dat men, zooals 't wel meer gaat met opzien tegen den predikant, in zekere verwarring al te ras dat belet heeft gegeven; maar terwijl hij in weerwil daarvan besloot om vis a vis die menschen verder een afwachtede houding aan te nemen — want noblesse was het toch niet — zoo achtte hij zich tevens als herder verplicht een schrijven aan den heer Lijning te zenden, met beleefd verzoek om ter wille van 's Heeren woord: „laat alle dingen met orde geschieden,” de goedheid te hebben — dewijl de familie naar men vernam Protestantsch was — de belijdenis-attestaties in te dienen.

Op deze sommatie was tot grooten spijt van dominé Haverkist en tot bittere teleurstelling van zijn echtgenoot een kort maar uiterst vriendelijk schrijven terug ontvangen, het antwoord behelzend, dat de familie tot de Remonstrantsche Broederschap behoorde, met betuiging van leedwezen dat men om de zeer wankelende gezondheid van mevrouw Lijning — waardoor mijnheer meestal aan huis gebonden was — althans vooreerst niet het voorrecht zou kunnen hebben met de waarde pastoriebewoners kennis te maken.... terwijl het briefje, na de aanbieding van

eenige perziken — die mevrouw Lijning „waagde er bij te voegen,” besloten werd met respectverzekering en hoogachting, waarop de handteekening volgde in cijfers: één honderd elf duizend één honderd elf miljoen enz. enz. en elf.

Dit wist men dan nu, maar veel wijzer was men niet geworden en zou men niet worden ook, want — ofschoon dominé wel degelijk tusschen de regels las: „kom als je belooft eens terug” — neen, zelfs in weerwil van die perziken welke men niet weigeren kon maar die toch in evenredigheid van vroegere weldaden uit de adellijke Runttuinen van nuller waarde moesten genoemd worden, was men na de zonderlinge kennisgeving toch zedelijk verplicht het quant à soi te bewaren en zich vis à vis die onbekenden niet te vergooien! — Indien de familie Lijning tot dominé's gemeente had behoord dan.... ja dán zou hij er zonder aarzelen nogmaals zijn heengegaan, dewijl er een kranke was, doch nu moest men dan van de Runtzijde maar eerst eens blijk geven dat men behoefte, inderdaad behoefte aan dominé's bezoek en omgang had.

Na al het vermelde is de vraag der huismoeder niet vreemd: of mevrouw Lijning — uw tante niewaar — voortdurend bedlegerig is?

— „Wel nee mevrouw, bedlegerig is tante niet, althans gisteren avond en dezen morgen was zij present!”

— „Och kom! Goddank!” zegt jufvrouw Haverkist met een sterken opsluk en een gelaat alsof ze nu voor haar gansche leven uit de pijnlijkste onzekerheid verlost was.

— „Maar toch sukkelend niewaar?”

— „Nee.... ja.... ik weet het niet mevrouw,” antwoordt Anna in zekere verwarring, want Jans heeft haar ter rechterzijde in beslag genomen, en vraagt naar zoo veel wat Anna lief is.... „Tante ziet wel wat bleek,”

vervolgt ze tot de dominésche, „maar ik geloof toch niet . . .” en dan tot Jans: „Welzeker er is een Anglaise,” — en weer tot de moeder: „Nee, ziek, bepaald ziek is tante zeker niet.”

— „Hoe heet ze?” vraagt Jans.

— „Miss Sally Lewes,” antwoordt Anna snel naar de rechterzij, en dan tot de moeder: „Maar ja, toen ik tante bij het daglicht zag, toen vond ik toch ook . . .”

Anna kon niet verder gaan, en de dominésche zou niets, niets meer van de Lijnings te weten komen, want een uitbundig gelach van Jans, die de saamgedrukte handen op haar knieën ploft en niets anders dan: „O mijn hemel, Sally Lewes!” kan uitbrengen, wekt zoodanig de attentie voor Sally Lewes, dat zelfs dominé — na een paar flinke halen aan zijn pijp — aan Jans vraagt of ze niet wijs is, en wat de jongejuvrouw wel denken moet?

— „Maar vader 't is om je ziek te lachen!” proest de ronde Jans. „Sally Lewes, die rare slemier met haar gekkelijke slofheid en verliefd gemoed, o 't is om te gillen, als ik er nóg aan denk!”

Moeder Haverkist liet niet los. Jans moest tot een explicatie komen. En, hier onder de roos wou ze dan wel vertellen — maar in 's hemels naam vader, moeder, Anna niet verder hoor — dat diezelfde Lewes — jawel precies zoo blank en zoo rosachtig — dat diezelfde malloot toen ze bij juvrouw Kromvliet te Wolterbeek is geweest — „weet je, na Evangelines vertrek en in de laatste dagen dat ik er was” — dat ze toen op 'en Zondag-avond terwijl ze quasi bij een oude juvrouw een uurtje bijbellezing zou houden, dat ze toen door een van de meisjes — die den middag met de familie buiten doorbracht — gezien was aan den arm van een jongen secondant van 't heeren-kost-school, „en 't mooiste van alles,” vervolgt Jans al gillend

van 't lachen, „terwijl ze zoo deftig aan den arm van dien vlasbaard liep” — Jans kon haast niet verder „sleepte haar zijden boezelaar dien ze zeker in de beslommering der voorbereiding tot de bijbellezing ten halve had afgedaan, haar als een dweil na over den morsigen grond.”

— „Foei foei, zijn dat nu vertelsels!” vermaant dominé die echter met moeite zijn lachlust bedwingt, want Jans, ofschoon ze bijna stikte, ze barstte weer los: „Letterlijk kwam ze een manshoofd-lengte boven haar proppe-rig en blomzoet Adonisjen uit!”

Moeder Haverkist giebelde terwijl ze de beide handen in de linkerzij drukte — omdat daar de milt zat: „O foei kind, schei uit! Ik zie 'et, ik zie 'et!”

En Anna? Ja Anna lachte ook. — Wie zou er niet gelachen hebben nu Jans de voorgangster was, maar toch, 't ging bij Anna niet geheel van harte. Werd die lieve Marnix met haar Anglaise zoo om den tuin geleid! Ja, slordig was ze; maar kon diezelfde vrome kalme ziel zulk een huichelachtig wezen zijn, en had ze zoo weinig kiesch gevoel bovendien, om zich te gedragen zooals dominé's oudste daareven verhaalde?

Anna kan niet anders dan lachen, evenals men in een schokkenden wagen de bewegingen der tochtgenooten moet mede maken, maar, inwendig trilde er al weder een droeve snaar. Lachen, uitbundig vroolijk zijn, ja dat kan ze. Voor dwaasheden, voor verhalen van nasleepende schorten bij voorbeeld, heeft zij een zeer open oor, maar dit — dit is een dissonant die haar pijnlijk kwetst. En om zulk een bedrog wordt hier zoo ongedwongen gejubeld!

Die trouwhartige gulle dominé's dochter schijnt er niet aan te denken dat miss Lewes — indien het waar is, ja, indien het waar is — zich op het schandelijkst heeft verlaagd. Niet door het wandelen met den jongen school-

meester indien ze liefde voor hem gevoelde en daarvoor was uitgekomen, maar verlaagd.... door een bijbellezing voor te wenden en godsdienst — het allerheiligste te veinzen! Neen, Anna kan niet meer lachen.... neen!

't Gelach heeft toch zijn nuttige zijde gehad. Daar hebben twee meisjes in den gang voor de deur der huiskamer gestaan. De oudste heet Katharina en wordt Ka of Kaatje genoemd. Zij heeft een lief smal gezichtje, is achttien jaren oud, maar heeft dewijl ze bijzonder lang is de slechte gewoonte een weinig voorover te gaan. Kaatje is schrikkelijk timide, het gevolg eener bijzondere zenuwachtigheid, misschien een erfstuk van haar moeder. De jongste der meisjes, Sophie geheeten, is een zestienjarige frissche blom met roode wangen en donkerbruine — zeer donkerbruine eenigszins vooruitstekende oogen. Dit laatste werd, evenals bij de oudste zuster Jans, erg „dominé Haverkistig” gevonden.

De beide meisjes, meer fysiek dan intellectueel ontwikkeld, en niet zooals haar oudste zuster door een tweejarig verblijf onder vreemden, van een zekere menschen-schuwheid genezen, ze hadden elkaar nadat ze geroepen waren om koffie te drinken, als kinderen van tien en twaalf jaren, half goechelend en voortdringend naar de deur gedreven.

— „Kom, wat kan ons ook eigenlijk die vreemde van De Runt schelen,” had de bruinoog eindelijk gefluisterd: „Kom Ka — toe! er in!”

— „Nee, die Redly is er ook al,” had de lange oudste geantwoord.

— „Redly — die zit in z'n kamer! Hanneke zei immers dat z'em voor de koffie moest roepen; kom, toe maar, vooruit!”

— „Gut nee, ik durf niet!” heeft Kaatje gezucht, en was achter 't bruintje weer weggeleden.

— „Hoor! hoor ze eens lachen! hoor!” heeft de laatste nu met het oor nabij de deur gefluisterd: „Jans bovenuit. Kom! — kom maar, allo!”

— „Nee, gut! nog niet!”

— „Kom laffert! ik ga!”

En de deur wordt geopend; de langste der meisjes vermant zich en treedt achter de jongere zuster de kamer in. Wit ziet ze, erg wit de arme Ka nu ze — nog altijd achter de kleinere bruinoog — zijdelings een soort van compliment maakt.

Anna die aanstonds is opgestaan, groet de jufvrouwen op de haar eigen ongedwongen wijze, en nadat moeder Haverkist terwijl nog een traan van 't lachen haar over de wang rolt, de meisjes als haar dochters Kaatje en Sophie aan jufvrouw Rooze heeft voorgesteld, zegt Anna waarlijk niet te hebben geweten dat mevrouw behalve jufvrouw Jans nog meer kinderen had.

— „Wat blief!?” smakt de moeder met een vreeselijken opsluk: „Of ik er niet meer heb!? Lieve mensch! als ik je dienen kan nog vier buiten deze; en dan weet u, nog twee lieve zieltjes ginds achter de kerk!”

De moeder bedoelde dat het zielloos overschot van twee harer lieve kinderen achter de kerk begraven was. Nu, Anna begreep het wel; maar Anna wist nog niet alles. Terwijl de jufvrouw zeer zenuwachtig een eitje voor dominé ging klotsen, op gevaar af een stuk uit het porseleinen kopje te slaan, en zich in de rede valt met een bevel aan Fietje om eens te gaan zien „of ie niet kwam want dat de koffie al lang klaar was,” ging ze verhalen — met een gejaagdheid en een zenuwachtig geslik alsof de woorden propjes waren die snel achtereenvolgend uit een bus werden gedreven waarin een beletsel zat — verhalen van haar Willem die te Utrecht voor dominé studeerde: een jongen,

zoo knap, zoo knap, zie haast zoo knap als z'en eigen vader, twee jaar jonger dan Jans, en omstreeks twintig jaar oud; van Arend die te Kampen, en Jozef die in een heel fatsoenlijke zaak — manufacturen weet u — te Deventer was. Maar, toen ze juist over haar kleine Miesje, haar negenjarige engel in vuur kwam, en haar mond schier bij ieder woord de beweging van een hond maakte die naar een mugje snapt, en dominé — wien vrouwliefs „gekwaak” begon te vervelen — luide verklaart: „Present of niet present ik begin met de koffie,” wordt nogmaals de kamerdeur geopend, en vertoont zich de persoon op den drempel om wien men de koffiepreaminair een weinig gerekt had.

ZEVENDE HOOFDSTUK.

't Is duidelijk te zien dat de man op den drempel aarzelt binnen te komen. Zulk een gezelschap heeft hij niet verwacht. — „Des verkiezende stil huiselijk verkeer,” zoo heeft er in de advertentie gestaan, maar nu.... zóoveel dames!

— „Kom binnen m'nheer Redly, kom binnen!” roept dominé op eenigszins zalvend beschermenden toon: „Er is niemand vreemds behalve een jongejufvrouwjtje Rooze; kom maar binnen, gerust!”

— „O vergeef mij, ik wist niet....” zegt de man en schijnt groote roeping te gevoelen om naar de plaats terug te keeren van waar hij gekomen is.

Dominé die het intusschen niet kwaad heeft geacht om den nieuwen huisgenoot-commensaal te ontmoet te gaan, beweegt den heer Redly met zekere vaderlijke welwillendheid, vergezeld van een handdruk, om toch binnen te komen en naast hem plaats te nemen.

Mijnheer Redly heeft plaats genomen; hij zit vóór op zijn stoel. Schier onbeweeglijk staren zijn oogen voor zich onder de vierpootige tafel op een in het karpét gebrand gaatje dat hem nu eens toeschijnt de krater van een vulkaan en dan weer het scherpe oog van een zwarten draak te zijn.

Jufvrouw Jans die sedert haar herinnering aan miss Lewes zeer „lachs” is, en zich ook nu ternauwernood

bedwingen kan, fluistert terwijl ze Anna aan het rouwkleedje trekt:

— „Een gezicht alsof hij in de kist moet. Pas op, het doodelijke schot wordt zoo aanstonds gelost.”

— Een gezicht om meelijden mee te krijgen, denkt Anna, en kan zich niet verklaren hoe haar nieuwe vriendin die haar zoo hupsch heeft ontvangen, nu de eerste regelen der welvoeglijkheid schendt en lachend haar aanmerkingen fluistert over den man die, naar 't schijnt, hier in den kost is gekomen, doch zich nog zeer weinig te huis gevoelt.

Op dominé's vragen of mijnheer Redly het dorp niet fraai en deze kamer, zie je met het uitzicht op den grooten achtertuin en de moezerij, niet alleraangenaamst vindt, heeft de man — nadat hij met een vreeselijk trillende hand een kop koffie had aangenomen, een paar malen „o ja!” geantwoord, maar slaat nu eensklaps vluchtig de oogleden op en vraagt blijkbaar om iets te zeggen:

— „Allemaal uw dochters mevrouw Haverkist?”

Ofschoon de gevraagde reeds den eersten opsmak voor het antwoord deed hooren, wás het nu dominé die de verlangde inlichting geeft. Nadat dominé „met je permissie” die jongejuifvrouw Rooze nogmaals van zijn dochters heeft afgezonderd, en tot zijn Katharina was gekomen, z'n lieve bout van 'en mooie Ka, niewaar? toen vervolgde hij:

— „Ja mijnheer Redly die behoort zoomin als jij tot de vrijmoedigen in de wereld. Zie maar, 't lieve kind ze bloost al voor je; ja.... als je een jaar of tien jonger waart mijn goeie m'nheer....”

Alles draaide Kaatje voor de oogen. O dat kon vader zoo doen!

Iets dat naar een bos zweemde vloog mede over Redly's gelaat.

De bos van dien man greep Anna in 't hart. 't Was alsof zij op dat bedeesde maar goedaardige aangezicht geschreven zag, dat hij te strijden had met vijanden, 't zij in de wereld 't zij in eigen gemoed, vijanden die hem te machtig waren.

En was het nu heusch, was het nu gepast van den predikant dat hij dien zwakken man, ten aanhoore van zoo veel jonge meisjes, zijn beschroomdheid deed gevoelen, en hem wilde geruststellen daardoor dat een meisje van achttien jaren even bloode was als hij!

Neen! — En de bos van dien man — na dominé's woorden — heeft Anna pijnlijk getroffen, want, zij gevoelde zich zonderling door hem aangetrokken, en slechts haar bescheidenheid en het besef van eigen jonkheid deden haar het stilzwijgen bewaren.

Nogtans, nu dominé Haverkist — alweder onnadenkend — zijn mooie Ka ter geruststelling op het blozen van mijnheer Redly wijst, met de bijvoeging dat die bleuheid inderdaad dwaasheid is, want dat men immers niet behoeft te blozen indien men zich niets te verwijten heeft, nu Anna na die woorden den tengeren man schier angstig van verlegenheid de oogen naar den grond ziet slaan, nu kan ze zich niet weerhouden en, uiterlijk kalm, terwijl ze dominé flink in de oogen ziet, doch inwendig met een kloppend hart zegt ze:

— „Mijn lieve pleegmoeder jufvrouw Marnix, dominé, had bij haar schrijfforbeelden er ook een met deze spreuk: „Der dwazen bos is toorn of dronkenschap, doch die der nederigen is des hemels morgenrood.”

Dominé Haverkist dronk zijn kop koffie uit en lepelde nog wat suiker na.

Hij gevoelde een sterke neiging om die jonge jufvrouw eens te vragen, of de wijze waarop ze hem heeft aange-

zien zoo bijzonder nederig of bescheiden is geweest. Haar toon is hem in 't geheel niet bevallen; daar was iets hinderlijks in; zeer! Zij heeft zoo extra op dat nederigen gedrukt. Dominé meent in alle bescheidenheid bij zich zelve, dat, als er iemand is die den lof der nederigheid voortdurend bezingt, en als iemand hoogen, zeer hoogen prijs op nederigheid en ootmoed des harten stelt, dat het dan zeker dominé wel in eigen persoon zal wezen. Waarom heeft dat vreemde juffertje dan zoo bijzonder op dat woord gedrukt?

De goede dominé die niet aan het spreekwoord van den passenden schoen denkt, zou zeker niet gelooven dat hij zich het sterker drukken op het woord nederigen verbeeld heeft, zoomin als hij een oogenblik vermoedt den nieuwen huisgenoot met zijn vergelijking te hebben gekwetst. Immers, hij had den man een riem onder het hart willen steken en meteen zijn lieve Ka een beetje op haar gemak gezet.

Dominé is nu tot het besluit gekomen om van de woorden dier jongejuifvrouw niet méér notitie te nemen dan hij voor een gepaste wending dienstig oordeelt.

— „De Spreuken van Salomo schat ik hoog, zeer hoog,” zegt hij na luttele oogenblikken van stilte, terwijl hij de hand ter bevestiging zijner woorden even oplicht en dan weder op den arm van zijn stoel drukt: „Zoo heb ik indertijd van sommige zijner voortreffelijkste spreuken eenige exegetische preeken gemaakt. Onder anderen van den man op den hoek des daaks en de kijfachtige huisvrouw. Ik beschouwde in de eerste plaats — ja wacht ereis — jawel: het wonen of uitwonen des mans: ten eerste als waarschijnlijk, ten tweede als een noodwendig gevolg, en ten derde als een roeping Gods; in de tweede plaats den hoek des daaks: ten eerste als binnen de palen der voorzichtigheid, ten tweede als onzondig toevluchtsoord,

en ten derde als uiterste grens; en in de derde plaats de kijfachtige huisvrouw: ten eerste als een andere slanggetong uit Eden, ten tweede als de telg en tevens als de moeder van ongerechtigheid en ellende, en eindelijk als de wekster van het oordeel Gods."

Anna was te wellevend om dominé tegen te spreken en te zeggen dat Marnix' spreuk niet in de boeken van Salomo gevonden werd. Misschien zou de wijze koning zelfs beleefdelijk voor het vaderschap bedankt hebben, maar — zonder eenigen twijfel zou hij verbaasd hebben gestaan over de zeer uitgewerkte verklaring zijner spreuken door den predikant van Mulderspeet.

Mijnheer Redly heeft zich langs het voorhoofd gestreken, en tevens vluchtig ter zij naar Anna gezien, naar 't meisje wier stem zoo liefelijk klonk, wier woorden de tolken eener gevoelige ziel zijn geweest, en die aan de spreuk door haar geuit een naam heeft verbonden..... een naam....

Met den zakdoek wischt Redly zich nu de zweetdruppels van 't gelaat. 't Is zeker de ongewoonte van zich in zulk een groot gezelschap en vooral van zooveel dames te bevinden, wat hem zoo akelig dof en warm maakt. Sedert hij voor ruim vier weken uit Melbourne in Nederland is aangekomen, heeft hij letterlijk niemand gesproken. Op de advertentie „van den dorpspredikant met een klein gezin" heeft hij geschreven, en nadat men het eens is geworden, kwam hij gisteren avond te Mulderspeet aan. Hij heeft niet indiscreet naar alles durven informeerden, maar bepaald op een klein gezin gerekend: dominé en zijn vrouw, misschien nog een lief aardig kind dat zich aan hem hechten en waarmee hij spelen en wandelen kon. Maar nú, al die mensen! En ze keken hem zoo vreese-lijk aan. Daar heeft hij in de nieuwe wereld veel minder

last van gehad. Sedert zijn terugkeer in 't vaderland is dat steeds erger geworden, en nu .... hier .... wordt het waarlijk niet beter.

Maar men moet er zich tegen in zetten. Welzeker! Het zijn hier beste vrome en opgeruimde menschen! Dominé schijnt maar zoo eenvoudig en rondweg te zeggen wat hem op de tong ligt. Wel waarom niet! als men den slag daarvan heeft. Neen, met zijn woorden kan hij op niets gedoeld hebben, en immers hij heeft gelijk: 't is een dwaasheid te blozen indien men zich niets behoeft te verwijten .... ja .... ja! maar .... — Zeker, dominé heeft toch juist geoordeeld: 't was voor 't oog der wereld een dwaasheid, juist! Minder juist is dominé echter naar 't Redly toeschijnt in zijn exegese over Spreuken XXI vers 9 geweest. — Redly herinnert zich dat cijfer toevallig. — Indien men den predikant naar die schets moest beoordeelen .... dan .... Maar zacht, 't is al zoo lang geleden dat hij zelf iets aan de theologie heeft gedaan. 't Was in het jaar 33, nu al zes-en-twintig jaar geleden dat hij te Leiden zijn bul als theologiae doctor ontving. Sedert verwaarloosde hij om zoo te zeggen de studie geheel en al, en men oordeelt dan al spoedig verkeerd. Mijnheer Haverkist kan ook wel eenigszins in de war zijn geweest; misschien inwendig verlegen met de waarschijnlijk wel merkbare verlegenheid van zijn nieuwen huisgenoot.

— Ja zeker, denkt Redly voort terwijl hij nog eens met den zakdoek langs het hoofd strijkt, mijn verlegenheid en verwarring werken dikwijls aanstekelijk. — Hoe zal ik ooit rust vinden goede God! — Die spreuk! Ja moed dan! — O voorzeker, indien al die lieve jonge dames weg waren, behalve die eene vreemde hier naast mij, ja als wij alleen waren dan — dan zou ik wel wat kalmer zijn en eens vragen willen of die spreuk .... en

de naam dien zij noemde, die naam van Marnix .... Maar neen! .... neen!

Nogmaals wordt de doek langs het voorhoofd gestreken, en dan — terwijl hem de wenk niet ontgaat die de moeder der ginnegabbende brunoog geeft, vermant zich Redly — want immers niemand kende hem hier en zijn mijmerende houding zou tot allerlei vermoedens kunnen aanleiding geven — en denkt:

— Kom, moed gevat Redly! het zijn immers lieve allerliefste onschuldige en lachlustige kinderen die meisjes. Kom, moed gevat! en terwijl hij het krentebroodje neemt „dat men maar zoo vrij is geweest voor mijnheer Redly te smeren,” zegt hij met een eenigszins vreemde kordaatheid op vragenden toon:

— „Mulderspeetsch gebak? ei ei, wel wel!”

Een luid lachgeproest borst eensklaps van een paar zijden los.

Redly hoort slechts een donderende stem die vermaant om niet als zottinnen te lachen. Als men lachte dan moest iedereen weten wáarom. Nu zou mijnheer Redly wel kunnen denken dat het om hém was, 't geen niet te pas kwam en 't geen ook niet waar was.

Redly hoort japongeschuifel en tweemaal het toeslaan der deur.

't Was nu een smakkende gil-achtige vrouwenstem die beweerde, dat dominé op die manier de meisjes heelemaal van den wal in de sloot hielp; dominé wou de meisjes binnen hebben, en als ze binnen waren dan mochten ze niet eens lachen! Mijnheer Redly zou dat zeker niet kwalijk nemen. Hij had dat ook zoo raar gezegd: „Mulderspeetsch gebak? ei ei, wel wel!” bij welke herhaling jufvrouw Haverkist zeer onnatuurlijk eenigszins Redly's stem heeft nagebootst.

Op een minder donderenden toon herhaalt dominé dat de meisjes dáárom niet zullen gelachen hebben, dat zou al zeer onwellevend van de kinderen zijn geweest, van meisjes die Gode zij dank, een zeer goede opvoeding genoten.

— „Gut Haverkist!” is de smakkende stem toen ingevalen, „denk jij dat ik geen oogen heb. Ik weet zeker dat ze dáárom gelachen hebben. Ik hou van geen draaiers!”

— „Draaiers! ben ik een draaier?” klinkt dominé’s weerwoord op trillenden toon: „Ik verzoek je vriendelijk Fine khum! khum! vriendelijk, in presentie .... khum!”

— „En ik zeg je dat ik van rond hou en van de waarheid, en dat...”

— „’t Zal tijd worden dat ik naar De Runt terugkeer,” heeft nu Anna zacht en bescheiden voor zich ziende tot Jans gezegd.

Dominé’s oudste dochter die sedert het laatste geval een gelaat had dat bij Anna den eersten goeden indruk er van geheel hernieuwde, heeft toen zeer luide eenige recht hartelijke woorden tot Anna gesproken, waarop een eenigszins verward afscheid — met verzoek van terugkomen en respectverzekering aan de familie, is gevolgd, en jufvrouw Rooze, na ook Redly zeer vriendelijk doch wat haastig te hebben gegroet, door Jans gevolgd de kamer heeft verlaten.

Mijnheer Redly met de echtgenooten alleen gebleven, tuurt met strakken blik naar den krater onder de tafel, en — de spreuk, straks door dominé genoemd, staat hem nu met duidelijke letters voor de oogen: „Het is beter te wonen op eenen hoek van het dak, dan met een kijfachtige huisvrouw, en dat in een huis van gezelschap!”

Dat Jans ofschoon ze wat ongepolijst is een lief en goed

karakter heeft en waardig is om door de beminnelijke Suisse „ma chère amië” genoemd te worden, dat bespeurt Anna nu Jans haar tot bekorting van den weg door den achter- of moestuin tot aan het latten hekje uitgeleide doet. Zij schildert vader en moeder met de schoonste kleuren. Vader had zoo iets bijzonder zelfstandigs, zoo iets positiefs; waarlijk wel noodig in een gemeente als deze en als het hoofd van een zoo talrijk gezin. Moeder was de rondheid en eenvoudige openhartigheid in eigen persoon. Anna zal misschien gedacht hebben dat vader laag op de geloofsrichting van anderen neerzag indien ze niet met de zijne overeenkwam, maar och nee! dat was meer het gevolg van zijn eigen vaste overtuiging, en alweer het uitvloeisel van dat zelfstandige in zijn waardig karakter. En was er soms iets in zijn toon ....? Nieuwaar, door dat altijd in 't publiek spreken kreeg een dominé dat al eerder. Wezenlijk, vader meende het zoo best; en moeder, waarlijk, oprechter mensch en beter moeder bestond er op de wereld niet; maar, zenuwachtig; razend zenuwachtig; en dat was iets lastigs, iets heel lastigs vooral voor haar zelve. Nu moeder bij voorbeeld, evenals vader, gezegd heeft dat het haar genoeg zal doen als Anna eens terugkomt, nu kan zij er op rekenen dat het gemeend is — „hoor je, gemeend!”

Na deze — als men 't zoo noemen mag — met verschoonende overtuiging geuite ontboezeming, opende Jans het kleine latten hekje dat zich nabij een planken schuurtje in de schutting van den moestuin bevond, en vervolgde met den vinger er buiten wijzend:

— „Zie je kindlief, als je hier langs het schnurtje en dan maar rechtuit dat paadje achter de kerk gaat, dan kom je precies bij den molen op het Runtsche kerkpad en coupeer je het heele dorp. Adieu! de nieuwe meid zal me wachten; 't is voor 't eerst met het vleesch van middag.

Nogmaals hartelijk dank voor je bezoek! Ik hoop veel van je te profiteeren en zeker zal ik bij je weerom komen hoor! Ja zeker! je oom zal me toch niet opeten, is 't wel? Bonjour, bonjour!"

Jans heeft zoo snel gesproken dat Anna er slechts nu en dan een woord heeft kunnen tusschenvoegen; op de laatste vrij zonderlinge vraag heeft zij echter geantwoord dat een tegenbezoek haar zeer verblijden en ook oom en tante ongetwijfeld bijzonder aangenaam wezen zal.

Nu Anna, na een hartelijk afscheid van de gulhartige dominé's dochter te hebben genomen, den aangewezen weg langs het schuurtje inslaat, is het echter niet vreemd dat — na die laatste woorden van Jans — het beeld van den oom haar opnieuw en nu met een sterken kanibalentrek voor den geest treedt. Maar, eensklaps staat ze stil.

Uit het schuurtje ter rechterzij klonk een vrouwenstem; en op gejaagden gedempt-luiden toon hoort ze zeggen:

— „Joa met hum die bie Lijning is, dat weet ie zoo goed as ikke."

— Bij Lijning . . . ? herhaalt Anna in zich zelve, en het is haar als werd ze bij haar kleed teruggehouden.

— „Moar ik roai oe da'j weggoat," vervolgt de stem die Anna al aanstonds voor die van Hanneke uit De Luchte — dominé's nieuwe dienstbode — heeft herkend.

— „Ho! ho! dat kan m'n zwartje niet meenen," klinkt de forsche stem van een man.

Anna gaat onwillekeurig een schrede vooruit, want de stem die zij mede aanstonds als die van den schapenkooper van den vorigen avond meent te herkennen, klinkt zoo duidelijk en nabij, dat de man — vermoedelijk met den rug tegen het planken beschot binnen het schuurtje geleund — niet anders dan door dat beschot van haar kan gescheiden staan.

— „Joa zekerlik meen ik dat, heel zekerlik!” is Hannekes jagend antwoord: „’k Heb niks met oe van doen; geen spier, en ge weet ’et: ’k heb ’en ander!”

— „Da’s erg vrijabel zou ik zeggen,” herneemt de forsche stem: „Voor twee jaar met de Mulderspeetsche kermis was ’t anders, heel anders!”

— „Schei uut! Toen was ik ’en kiende!”

— „En toch niet kinderachtig!” grinnikt de man: „Kom, mollig zwartje, laat den slungel die bij Lijning is loopen. Wees verstandig, kom!”

’t Was of de persoon die sprak zich van het planken beschot verwijderde; maar ofschoon iets minder duidelijk, toch klonk het verder zeer verstaanbaar:

— „En ik heb de oudste brieven niewaar? Eens mijn altijd mijn, en trouwen rijmt op kermis houwen zeggen ze bij ons te lande. Waarachtig lieve zwartkop, al is Jan Piek een beetje lang weggebleven, vergeten kon ie je nooit, en ’t is verd... maar ik ben ’en eerlijke kerel en te Amersfoort zul je...”

— „Schei uut! ie bint ’en smeerlap dat bi’j!” roept Hanneke luider, en in haar stem ligt iets angstigs.

— „’k Zou daar in jou plaats zoo hard niet van praten,” grinnikt Jan Piek: „Kom meid we weten ’t wel samen!”

— „Weten, nee, dat lieg ie, dat lieg ie zoo groot en zoo gemeen as ie bint!” snauwt Hanneke blijkbaar in hevige spanning: „Nikse wi’k van oe weten, nee; en nooit he’k van oe geweten, nooit!! Toe vort! ik ken oe niet, ik weet niet wie da’j bint. Toe lillekert, vort!”

— „En als ik dan eens...”

— „Blief van mien af....!”

De smalle deur van het schuurtje die in dominé’s tuin uitkomt wordt van buiten geopend. Anna staat op den

dorpel. Binnen het donkere schuurtje kan zij echter niet aanstonds de personen ontdekken die ze er buiten zoo duidelijk hoorde spreken.

Ha! bij dien stapel takkenbossen ziet ze nu Hanneke staan tastend naar een der bossen, en iets verder een man wegduikend achter een stortkar.

— „Hanneke! jufvrouw Jans wacht je in de keuken,” zegt Anna op eenigszins overspannen kordaten toon, en dan wijzend in de richting der stortkar: „Wat doet die man daar?”

— „Welke man juffer?”

— „Welke man? wel die dáar, achter de kar!”

— „’En man, juffer? Moar d’r is niemand!”

Anna luider tot den man naar de zij der kar ziende:

— „Wat doe jij daar, zeg? Mij dunkt je hoort hier niet. Als je niet aanstonds gaat dan zal ik dominé roepen!”

De man komt te voorschijn en zegt op half brutalen half beleefden toon:

— „Dan zou de jufvrouw me plesieren, en ’en loopje uitwinnen, want juist wou ik gaan zeggen dat ik hier klaar met m’n werk ben.”

— „Als je niet oogenblikkelijk de schuur en den tuin verlaat, dan zal ik je aanstonds de moeite van dien loop besparen,” is Anna’s bescheid op fermem toon.

— „Juffer!.... stil, stil asteblieft!” zegt Hanneke terwijl ze Anna met een takkenbos in handen is genaderd en wil voorbijgaan. „Stil juffer, loan ze ’t niet heuren! Hie duut geen kwoad, nee dat duut ie niet, ik geleuf moar.... alleen....”

— „Maar ik geloof dat je verkeerd doet dien man in bescherming te nemen,” valt Anna het zichtbaar ontstelde dorpskind zacht in de rede; „’t staat niet aan mij dit te onderzoeken, dat mogen je ouders of meesters doen. Maar,”

vervolgt ze snel terwijl ze naar binnen wijst, „heeft die man hier zijn werk?”

— „Joa juffer!.... of....”

— „Nee!” zegt Anna met klem, en op denzelfden stond werpt ze het deurtje toe; sliert den grendel er voor, en draait met den roestigen buitensleutel het slot af: „Kom meisje, `kom!”

— „Nee juffer, niet naar domenie. Nee niks aan domenie zeggen juffer!” smeekt Hanneke en vat Anna die reeds eenige schreden in de richting der pastorie is voortgegaan, bij haar kleed.

Anna aarzelt, maar nu ze stilstaat om Hanneke vragend in de oogen te zien, nu bespeurt ze ter zelfder tijd achter het hekje aan de buitenzij van den moestuin een manspersoon die op een zonderling beleefden toon Hanneke en de jufvrouw een afscheidsgroet geeft, met de bijvoeging dat een fatsoenlijk man en „verliefd van gemoed” niet graag achter slot en grendel zit.

Na deze woorden verdwijnt Jan Piek die door het varkensschot aan den achterkant van het schuurtje moet ontsnapt zijn, langs de buitenzij der schutting van dominé's moestuin.

Teleurstelling en verontwaardiging blinken in Anna's oogen. Maar — was het dan ook niet dwaas dat zij, gehoor gevend aan dien inwendigen drang, zich ongeroepen tusschen dien vreemde en dat meisje heeft gesteld, een meisje dat misschien nog ouder is dan zij? Was het haar roeping, haar plicht? — Ja! ja!! valt Anna bij den snellen gang harer denkbeelden zich zelve in de rede: mijn plicht mijn roeping, zeker! Een ruw persoon, een bedrieger misschien, stelt zich tusschen den goeden Joost en zijn fleurig liefje. Toen ik die woorden opving toen bonsde 't in mijn hart dat ik haar beschermen moest tegen den man die haar

ongeluk zocht, en ja, nu zal ik ze beschermen door allen te waarschuwen die haar behoeden kunnen; dat is plicht! zekerlijk plicht!

— „Kom Hanneke, kom!”

Maar Hanneke treedt haar beschermster in den weg en dewijl zij vreest dat men uit de achterkamer der pastorie — ondanks de stammen der vruchtboomen en het snijboonenrijshout — reeds meer gezien heeft dan inderdaad het geval kon zijn, noodzaakt zij Anna met zacht geweld achter een hazelaar te treden, waar het bevende boerinnetje haar nogmaals in „Gods naam” verzoekt om toch niet verder te gaan en niemand iets te zeggen van hetgeen zij vernomen heeft.

Met een gejaagden woordenvloed beweert Hanneke dat ze niets van dien man te vreezen heeft. Nu twee jaar geleden, toen 't kermis was, toen kwam hij voor 't eerst in 't dorp en zag er veel knapper uit. In de dorpsheberg De vergulde Ploeg heeft Hanneke toen met hem gedanst en hij heeft haar getrakteerd. „'t Was 'en rieke.” Sedert dien tijd is de schapenkoopman niet teruggekomen. Joost Burik „die al van kiend af oan zin in hoar gehad had,” was bedroevend kwaad geweest, maar de vreemde had er ook vrij wat meer heersch uitgezien. Echter, toen 't een jaar geleden weer kermis was, toen heeft Joost haar afgekust en is 't weer aan geworden als van ouds, en aan Joost heeft ze trouw beloofd: „zoo woar as God ien den hemel was.”

— „Vluken dat mag niet,” besluit Hanneke haar kort verhaal achter den hazelaar, „moar Joost was altied spits op dien vreemde, en proatjes! zie juffer d'r zin altied proatjes....!” Hier sloeg Hanneke de oogen neer. „En nou begriep ie, die mins overviel mien in 't schuurke toen 'k er hout wou hoalen; moar 'k sloeg 'em liever dood eer

da'k..... En, durven duut ie niks! Geen woord dus juffer, wa'k oe bidden en verzuuken mag, geen woord! As domenie.... as Joost, mien goeie Joost 'et heurden, ze zollen meinen da'k 'et olde spul weer ophoalde. Geleuf mien, ik stoai vast in de schoen', en den kerl, den smiecht, van hum he'k 'en griezels!"

Toen Hanneke op een geroep uit de verte zich haastig met haar takkenbos verwijderde, staarde Anna haar een oogenblik na, en verliet daarna nogmaals den moestuin, om haar weg naar De Runt te vervolgen.

ACHTSTE HOOFDSTUK.

In den namiddag van dienzelfden dag zaten Anna en hare tante in de holle kamer, waar Abels offerande boven den breeden schoorsteen prijkte. Tante was erg zenuwachtig; de naalden van haar breiwerk zouden dat verklapt hebben, zoo niet haar stem en somtijds een haastig weggepinkte traan het gezegd hadden.

Ach! tante was zenuwachtig van geluk en van ongeluk allebei. Het vooruitzicht van Anna's komst heeft haar onuitsprekelijk verheugd, en de tegenwoordigheid van het eenige kind van haar lieve zuster Dora is haar nu tot een wonderbare bemoediging en troost. Ja die groote vreugde heeft zij alweder aan haar Lijning te danken die haar, zoodra zij op De Runt waren gekomen, met het besluit verblijdde om Anna in huis te nemen.

Maar ach! Tante moest zich zelve beschuldigen. Om harentwille miste het lieve meisje nu zooveel wat haar dierbaar geweest was. Om tantes wille zou Anna nu in een sombere afgelegene woning, aan de zij van een vervelende oude vrouw de lange winteravonden moeten slijten, en ....

— „Maar beste tante, uw liefde vergoedt mij zooveel,” heeft Anna gezegd.

Ach! tante blijft beweren dat zij verkeerd heeft gedaan

met naar Anna's komst te verlangen. Had zij Lijning er om gevraagd, dan, *dán* zou ze in 't geheel geen rust voor haar gemoed hebben, maar — nu gevoelt ze ook weer zoo levendig het groote verschil dat er bestaat tusschen Lijnings karakter en het hare.

— „Hij, lieve Anna, leeft alleen voor anderen,” vervolgde tante, terwijl een traan neervallend op de meest vooruitstekende breipen uiteenspat: „Het duurde lang eer ik je oom in zijn volle waarde leerde kennen. Onze eigen-liefde voert altijd strijd tegen het betere in den naaste. Ik druk mij nooit helder en juist uit lieve kind, dat moet je mij maar niet kwalijk nemen; je zult me wel begrijpen. Ik dacht nog wel eens dat ik beter en verstandiger dan de goede oom was, maar een vrouwenverstand is doorgaans even beperkt als hare krachten gering zijn. Och beste Anna, ik had mij zelve moeten verloochenen en oom moeten aanraden je *dáar* te laten, daar ginder. O je zult weinig goeds van mij leeren, de zwakke geest is wel gewillig maar...”

— „Lieve beste tante!” zegt Anna die de spreekster reeds eenige oogenblikken met een deelnemenden blik heeft aangezien, „al zijn uw woorden zeer duidelijk te verstaan, zoo begrijp ik waarlijk niet hoe mijn komst u in gemoede kan bezwaren. Waarlijk, al moest ik ook alles waaraan ik gehecht was verlaten, de gedachte dat mijn bijzijn de eigen zuster van mijn lieve vroeg gestorven moeder aangenaam is, zal me hier recht tevreden en gelukkig doen zijn. Maar bovendien lieve tante, wij weten nu immers dat oom niet om onzentwil maar om finantieele redenen...”

— „Och ja, dat is waar,” valt tante Co Miè in: „Zie, zoo vergeetachtig ben ik altijd; bij de eenvoudigste zaken kan ik het hoofd niet houden. Ja ja, toen het met die gelden

van zwager Jan — je beste papa — na diens dood zoo in de war bleek te zijn.... ja juist, toen heeft Lijning alles gedaan om.... jawel, en onze retraite naar buiten was toen noodig, en toen werd er bepaald dat jij bij ons zoudt komen. Och ja, zoo was het. Lijning is door en door kundig in zaken. In weerwil van allerlei schokken en opofferingen heeft hij nog altijd het hoofd boven water kunnen houden. Mijn aard is meer verkwistend; ik gevoel dat iederen dag. Nu jij zoo hier bent, nu zou ik je bij voorbeeld zoo graag op alles willen onthalen, maar eigenlijk is de oorzaak daarvan een zekere behaagzucht, een overblijfsel bovendien van aangeboren trotschheid. Je oom lieve Anna, begrijpt die fijne roerselen van 't menschelijke hart en kan er mij wel eens attent op maken. Tegen die opmerkingen strijdt dan de natuurlijke zondige mensch, maar de natuurlijke mensch moet in ons gedood worden. De strijd blijft echter tot den einde toe, en waar ik aan de eene zij de klip der verkwisting zoek te vermijden, daar strand ik ginds op die der afschuwelijke gierigheid. Zeg nu eens eerlijk lieve Anna, was het niet schriel van tante dat zij je gisteren avond niet eens met warm eten gewacht had, ja zeker; von' je niet?"

Anna die in de breede vensterbank gezeten naar buiten zag, vraagt snel:

— „Mama was uw jongere zuster, niewaar tante?"

— „Ja Anna. Mama was twee jaar jonger dan ik."

— „U hebt haar goed gekend, niewaar?"

— „Welzeker lieve kind. Na den dood van mijn ouders en mijn spoedig daarop gevolgd huwelijk met oom Lijning, kwam Dora bij ons inwonen. O ik hield zoo zielsveel van haar, en oom droeg haar op de handen en bestierde hare zaken totdat oneenigheden van finantieelen aard.... Och, maar nu spreek ik weer van dingen die zoo lang geleden

zijn en waar ik geen de minste kennis van heb. Je lieve ma heeft toen onze woning verlaten — tot mijn bitter leedwezen, maar is ook kort daarna met je goeden vader getrouwd Anna.”

— „En zaagt u elkander sinds die oneenigheden en dat huwelijk niet weer lieve tante?”

— „Welzeke, toen mijn beste Dora aan 't sukkelen raakte, toen was het oom zelf die mij aanspoorde om toch tot haar te gaan. En ik, die meende dat hij haatdragend was, o! wat had ik een wroeging niet reeds eerder daarvan te hebben gesproken en Lijning te hebben miskend. Je goede ma is twee maanden na ons wederzien gestorven, en na haar smartelijken dood kwam je vader dan ook al spoedig met oom Lijning op den besten voet. Och, wat was hij een vroolijk beminnelijk mensch. De weinige keeren dat ik hem gezien heb staan mij nog als zonnige oogenblikken voor den geest; hij had zoo iets, zoo iets.... verruimends...” Na een vluchtigen blik op de deur te hebben geworpen gaat tante voort terwijl Anna den zakdoek tegen de oogen drukt:

— „Maar, zóoveel menschen er zijn, zooveel karakters vindt men op de wereld. Zie, oom Lijning was niet zoo vroolijk, maar daar kunnen weer hoedanigheden tegenover staan, is het zoo niet? Van je braven vader genoot oom bij voorbeeld het volste vertrouwen. Och ja ik hoor hem Lijning nog allerlei aardige bijnamen geven: zijn schatkist en nog zooveel meer.”

— „En die schatkist is nu heelemaal uitgeput lieve tante?” zegt Anna door tantes laatste woorden op een nare gedachte gebracht.

— „Ja, in den beginne begreep ik dat ook niet,” antwoordt tante zacht en erg schichtig, „maar ik geloof dat een oorlog in Rusland of in de Krim of iets in Amerika

veel kwaad deed. Och, van zulke zaken heb ik zoo niets geen verstand. Maar eens toen ik er even op doelde, toen zei oom dat Rooze — je pa — hem immers zelf bij 't laatste afscheid zijn magere spaarpot genoemd had. Ja ik hoor het nog, en ik zie ook nog hoe hij oom daarbij met zijn echte zeemanshartelijkheid op den schouder sloeg. Ik meende toen dat hij met dat magere je oom een beetje plagen wilde, omdat oom nog al tenger van bouw is; maar Lijning verstond de beteekenis beter. Ik geloof dat men de boeken had nagezien. Je pa spotte altijd met de boeken en noemde ze de Mercuriaansche geloofsartikelen, voor welke dingen hij geen tijd en geen geduld had. Maar oom vond dat natuurlijk niet goed en wilde dat pa dan ook volstrekt op de hoogte der administratie zou wezen, en ....” Eensklaps ziet tante nogmaals verschrikt naar de drie deuren der groote kamer en besluit: „Maar och mijn lieve, al wat ik spreek is verward; je kunt niet gelooven hoe zwak van geheugen ik ben, en van zaken.... ik begrijp alles zoo verkeerd. Zie, als je soms van 't een of ander wat te vragen hebt en je de dingen bevatten kunt, dan moet je op 't kantoor — ik wil zeggen op de studeerkamer wezen lieve kind. Tante is oud, och oud, en .... en .... geheel anders Anna dan zij wezen wilde en zijn moest.”

Er vielen weer eenige tranen op tantes breiwerk.

Anna ziet de arme vrouw aan, en als zij straks met den arm om haar hals eerst eenige woorden ter bemoediging spreekt, en dan, op de knieën bij haar neergegleden, verzekert dat zij in tantes trekken hoe langer zoo meer het beeld harer lieve moeder meent te vinden, om eindelijk van allerlei te praten en te vertellen, ook van de dominé's familie, en ten slotte zelfs al keuvelend op tantes geelaat een glimlach tooverft met de opmerking dat vader Adam — na zijn paradijstijd — zeker op kleermaken is

gegaan, omdat Abel daarboven den schoorsteen, ofschoon nog zeer luchtig en met veel hiaten, toch zoo netjes in 't pak en vooral in zijn éenarms boezeroentje zit — nu gevoelt de vrouw van Lijning een zonderling iets haar borst doorstroomen: 't was haar „alsof haar jeugd, haar eigen jonkheid haar omhelsde” — toen was er liefde, warme liefde — toen was er kinderlijke eenvoud bij kennis; onschuldige vroolijkheid en jokkernij bij zin en wil voor het al-lervolmaakste.

En, de glimlach is weer verdwenen; een zonderlinge eenigszins angstige verrukking straalt in haar blik, en Anna voelt zich de hand met zenuwachtige vervoering drukken, en de welluidende stem hoort ze fluisteren terwijl opnieuw een tranenstroom die bleeke kaken besproeit:

— „Mocht ik nu sterven goede God!” en zachter: „'t Was anders heel anders toen ik een kind was. Ja dat ik nu sterven mocht! nu met mijn jeugd aan mijn zij! Jehova! Jehova!”

Op de studeerkamer waarheen tante Lijning haar nichtje voor de zaken en de dingen die zij vatten kan, heeft verwezen, had ter zelfder tijd een ander onderhoud plaats. Tegenover Lijning die achter de kleine kerkbankkleurige tafel bij het raam in zijn lederen stoel zit, staat een man die met den naam van Geert Holmena is verwelkomd.

Ofschoon Geert in geenen deele de overtuiging heeft dat zijn komst den heer van de verbrokkelde Runt inderdaad zoo welkom is, betuigt hij wederkeerig zijn blijdschap den heer Lijning in zulk een blakenden welstand weer te vinden. Hij zal maar zoo vrij wezen een stoel te vatten, want hij heeft al een heelen loop gemaakt. Mijnheer Lijning keurt dit volkomen goed en zegt dat hij niet gedacht heeft Geert zoo spoedig te zullen wederzien.

De man wiens tongval, ofschoon hij zeer goed Hollandsch spreekt, nu den Groninger doet kennen, antwoordt dat hij wel eerder zou gekomen zijn maar dat hij niet heeft gedacht dat meneer de kassier zoo naar 'em verlangde: „De rais begrootte my, 't is 'en heile toer van Grunningen over Assen en Zwol,” voegt hij er bij.

— „Je verzwijgt me de waarheid Geert. Je komt niet van Groningen noch van Assen of Zwol. Je hebt te Arnhem gezeten en ik dacht dat het voor vijf jaren was.”

Geert vindt het bedroevend dat zelfs de onbeduidendste mensch geen vinger in de asch kan steken, zonder dat de heele wereld er mee gemoeid wordt. Voor de palten en voddën die hij nu bijna twee jaren geleden te Velp uit de kleerkast van een boer waar hij nachtverblijf kreeg, heeft meegenomen, had hij precies drie schellingen kunnen maken, en voor dat bagatel hadden ze hem — juist toen hij de Sinterklaas te Uiter wou gaan vieren, in z'n vrijheid belemmerd: voor de waarde van éene achttien stuivers; bedroevend! 't Zou meneer zeker plesier doen te hooren dat het geen vijf jaren maar vijftien maanden met een genadigen afslag van drie maanden in aanmerking van verzachtende omstandigheden waren geweest: „Armoude meneer de kassier. Geert het 'et neit oet weelde 'doan!”

— „Je zult nog heelemaal verkeerd eindigen Geert!” zegt Lijning slepend: „Altijd heb ik je mogen lijen, dat weet je” — Geert knikt met het hoofd — „en altijd heb ik je ten beste geraden, maar je ongeluk, je ongeluk zit 'em in je vingers. We spreken van geen waarde; waarde is betrekkelijk, maar de daad ....”

— „Da's te zeggen als je veur de weerde van achttien stuuver vieftien moanden achter de troalies 'stopt wordt, met twei moand ofslag vanwegens armoude, dan zul jij volgens de regel van dreien wel kunnen oetrekē' me-

neer de kassier, houveul joaren d'r opzitten veur zoo'n klaine affeere van vieftienhonderd onneuzele guldens zonder armoude."

Om den bedoelden regel aanschouwelijk te maken had Geert bij de laatste woorden met den nagel van zijn duim drie putten in de kerkbankkleurige tafel gedrukt. Nu hij weer opziet staat mijnheer Lijning achter den leeren stoel waarin hij zoo even gezeten heeft.

— „Ik begriip niet mijn beste vrind wat je met die woorden bedoelt; nee dat begriip ik volstrekt niet."

— „Neit begriepen!" grinnikt de man en buigt het hoofd ter zij en knijpt één oog toe.

— „Nee zekerlijk niet," herneemt Lijning: „Iemand die men in zijn jeugd heeft welgedaan en vooruitgeholpen; die men als een vader tegen allerlei vergriip heeft gewaarschuwd" — Geert blijft met het hoofd ter zij en het digtgeknepen oog onbeweeglijk zitten. — „Iemand die in weerwil van raad en vermaan," vervolgt Lijning bijna onhoorbaar: „voor de tweede maal en op onzinnig bekrompene wijze zich aan eens anders goed vergreep, nee, van zoo iemand begriip ik zeker niet hoe hij na zulk een onteerende straf niet slechts zijn ouden vriend en meester bezoeken, maar hem bovendien op een toon durft toespreken.... een toon.... die.... nee, dat begriip ik mij zeker niet."

Geert zit steeds in dezelfde houding en zegt met nadruk:

— „Dan zal Geert jou dat begriepelik moaken!" en stoot daarbij den duimtop zoo krachtig op de tafel alsof hij den heelen arm er door wilde drijven. Iets zachter:

— „In 't joar 57 was't 'en zaakien van achttien stuiver veur aigen reken. In 't joar 41, zoo'n kolle winter je weit wel, tou was't 'en affeere van 'en klaine vieftienhonderd op recommandoatie en veur reken van den kassier meneer Lijning."

— „Geert, Geert!” zegt Lijning op bijzonder fluitenden toon: „nog altijd dezelfde verwarring van denkbeelden die indertijd door het gevoel van schuld, bij je zijn opgewekt. — Geert, Geert! hoe duizendmaal heb ik je beklaagd omdat één onschuldig woord, in jouw brein, ter kwader ure gedachten deed ontstaan die de noodlottigste gevolgen zouden gehad hebben, zoo een liefderijke Voorzienigheid de schuld niet met Zijn mantel der liefde had willen bedekken en zal blijven bedekken.... zoolang....”

— „Net zoolang as ik er plesier in heb,” valt Geert blijkbaar ongeduldig in: „Tou meneer Lijning van 't studentien te Grunningen in 't joar 41 zoo'n klaine doezend gulden te pretendeeren had....”

— „Stil Geert! sussesst!” zegt Lijning en hij zet den bril af en ziet den man onbeweeglijk strak naar de oogen.

— „'t Is zeker geheurig in deez olde brak?” vraagt de man iets zachter terwijl hij even rondziet, waarna hij vervolgt: „En tou, ik weit neit beter of die aigenste meneer Lijning het de road 'geven....” Geert ziet den voormaligen meester toevallig aan en slaat de oogen neer: „Of joa wat road 'et was; ik weit 'et neit.”

— „Niets weet je, is't wel Geert?”

— „Nee, 'k weit wel veul moar neit alles, neit alles preceis,” zegt de forsche man: „'t Was op 'en kolle Febrewoari-nacht, zooveul weit ik wel.... en....” Geert die ondanks zich zelve gedwongen was gedurig naar Lijnings oogen te zien terwijl ze hem blijven aanstaren, strijkt zich met de hand langs het voorhoofd en praat als in zich zelve voort: „Misschien is't ook neit woar 'west, en dat de schelm van 'en ontvanger 't zölf 'doan het.”

— „Dat weet iedereen Geert.”

— „Joa eiderein, 't was d' ontvanger van Mieriksmā. En zien neef was oet Grunningen noar 'em tou 'goan veur

pleseir, en tou ging d' ontvanger met de kas op loop en...."

— „Net Geert zoo was 'et."

— „Zoo was 'et. En tou nam ik oet de kast drei bankies van twei en éin van...."

— „Geert je bent dronken!"

— „Ligt in 't heufd, dond... ligt!" zegt de forsche.

— „Je hebt weer te veel jenever gebruikt."

— „Joa te veul jenever!" zucht de man en zwenkt met de oogen links en rechts.

— „Je bent stomdronken!" beslist de onveranderlijk sturende meester.

— „Stom, stomdronken!" zegt de ander met een benauwde stem.

— „En je zweert dat je dát glas onaangeroerd zult laten staan. — Zoo waarlijk...."

— „Zoo waarlijk helpe mij God almachtig!" zegt Geert, en volgt het voorbeeld van den magere, die de beide vingers had opgestoken en de oogen heeft gericht op een glas dat slechts in zijn verbeelding bestaat.

't Was genoeg; vroeger heeft hij dat wel eens meer en ook met anderen uit een aardigheid gedaan. De tijd had niets veranderd; en, Lijning zit weer in zijn stoel en heeft den blauwen bril weer voor de oogen.

— „Nee Geert, als je dronken waart dan zou je hier niet zitten."

Geert strijkt de zweetdruppels weg die hem onder den neus parelen en zegt:

— „Dronken?... ikke! Nee nog geen druppel 'pruufd." De forsche man haalt diep adem en spant zich blijkbaar in om zich de reden van zijn komst te herinneren. Eindelijk is de overspanning voorbij en verzekert hij op zijn gewonen toon, vreemd te hebben opgehoord dat m'nheer

Lijning niet meer in Groningen woonde. In 't Arnhem-sche pakhuis, daar werd men van die veranderingen niet zoo precies op de hoogte gehouden; maar Geert doet die verhuizing plesier, omdat hij toch in deze streken niet vreemd en juist van plan was om nog eens de Mulderspeetsche kermis bij te wonen. 't Was een best soort van volk dat Veluwsche ras, maar rijkdom was er geen zier, en, nu moest hij bekennen dat ie nog wel graag een veertig daalders, of al waren 't er vijftig zou gehad hebben, want 't was nu al twee jaar geleden dat hij voor 't laatst kwam.

— „Dat verzoek is onbeschaamd,” zegt Lijning, en Geert die nu naar den spreker wil zien, bespeurt een ledigen stoel.

— „'t Kan wel wezen!” zegt Geert met den blik naar den lessenaar waarachter Lijning verdween: „moar hoe kan 'en mens den mond hollen as hij op de kermis wil dansen en gein geld het!”

— „Je bent een ongelukkig mensch voor je zelven!” klinkt het nu aan Holmena's zijde, „ik heb meer aan je gedaan dan je verdiende.” Scherp: „We hadden afgerekend Geert!”

Geert weet dit altemaal best, doch — hoe slecht de tijden ook zijn mogen, en ofschoon mijnheer zooals hij zelf zegt: werk heeft om het hoofd boven water te houden, een veertig daalders zal de kassier toch nog wel voor den ouden bediende over hebben. Hij zal die moppen als een gedachtenis beschouwen, want hij mag nooit vergeten dat mijnheer Lijning altijd als een vader voor hem geweest is.

Eenige minuten later zegt Geert terwijl hij twee muntbiljetten van tien gulden zeer nauwkeurig bezielt en in de groezelig groene zakportefeuille bergt:

— „t Is wainig! maar 't holdt de vrundschap oan. — En nou — nou he'k nog 'en klainighaid,” voegt hij er bij terwijl hij het bandje der portefeuille met een fribbelknoop sluit.

Mijnheer Lijning staat weer achter zijn stoel. In de laatste minuten toen hij die briefjes aan Geert gaf, zag hij bleeker dan gewoonlijk en zijn stem had iets minder slepends. Nu vraagt hij:

— „Wát! nog 'en kleinigheid?”

— „Joa, 't wil gein noam hebben. Hier op De Runt hei j'en stuk van 'en knecht. Dij kwiebes, meneer de kassier, loopt op de boerenmaid woar Geert met dansen wil. Mulderspeetsche kermis duurt van Zondag tot Dinsdag. Ik wol dat je hum in hoes hield dij dagen. Meneer de kassier is ook tegen de kermis neitwoar?”

— „Ik bewijs Joost een waren dienst wanneer ik hem van de wegen der verleiding terughoud. Ook jij Geert.... jij moest....”

— „Da's dan afsproken! Vast besloten!” valt de forsche in, en opstaande vervolgt hij als tot zich zelven: „Heb ik nou niks meer? Nee! Atjuus dan meneer de kassier.... Of wacht, joa.... ik zol hoast vergeten: Je hebt 'en nuuver moar grootsch ding van 'en juffer in hoes.” Zachter: „En toch het ze al in 't bosch 'loopen met 'en troep heeren op de jacht. — Mooi geld met te verdeinen meneer de kassier.”

— „Geert, Geert! schaam je je niet? Een engelachtig kind.”

— „Hou mooier hou beter! Moar bij dat dominé's-volk dóar deugt ze neit. Loat heur in hoes blieven meneer Lijning. 't Is spul veur de groote luu. Atjuus, tot weirzeins!”

Nu Geert de kamer wil verlaten en de oude meester hem met een behartigenswaardige vermaning de hand reikt,

nu komt eensklaps een oude strijd bij den forsche weer boven. In zijn ruwen vorm heeft hij zich al honderdmalen ten opzichte van Lijning het alternatief gesteld: 'En Beest of 'en Beste!

Geert — moeders „slimme vogel” en vaders „ondeugende rekel” — is op twintigjarigen leeftijd bij mijnheer Lijning te Groningen op 't kantoor, of in dienst gekomen. Dat de kassier erg op de duiten was heeft hij aanstonds begrepen, en dat hij allerlei zaken deed — dikwijls ook zulke waar anderen den neus voor optrokken — dat was éven zeker; maar, dat mijnheer Lijning „gemeene streken gedaan had” wat je nu eigenlijk zoudt noemen een schuine schaats rijden dat heeft Geert nooit, nee nooit bespeurd.

Ja, wanneer er somtijds — of liever niet zelden — een zaakje wat vreemdsoortig behandeld was, dan — hij moest het zich zelf bekennen — dan was hij en niet de patroon de drijver geweest. Wel is waar kwam hij bij nader inzien meermalen in 't onzekere of de eerste gedachte bij hem of bij den patroon was ontstaan; wel eens meende hij dat een eenvoudig gezegde van den patroon hem toch op het eerste denkbeeld bracht, maar, de eer van uitvinder der „leepe zetjes” te zijn was zoo streelend, dat hij in 't einde nooit heeft geaarzeld het zaakje — tot nader order althans — voor zijne rekening te nemen. En, in plaats van een Beste heeft hij den patroon dán zelfs een Gek genoemd wanneer deze hem met een belooning tevens den gemoedelijken raad had gegeven, om toch liever niet meer op die of deze wijze te handelen, aangezien de rechte weg toch altijd de beste is.

Honderd gevallen voor één zou Geert zich kunnen herinneren. Onder meer dergelijken die van de doove schoen-

makersweduwe, waarvoor hij de zaakjes beheerde en wier kapitaaltje in Russische effecten hij „Spanjaardiseerde, omdat Rusland met Polen in z'n maag en Spanje rustig achter de Pyreneën zat.” De goede vrouw was recht dankbaar geweest. Haar volle waarde had ze in Spaansche papiertjes terug en zekerheid voor den ouden dag gekregen, terwijl door mijnheer Lijning letterlijk geen provisie gerekend was.

Drie kruideniers, één loodgieter en negen weduwen hadden voor hun zonen remplaçanten betaald en de stukken er van in huis bekomen, terwijl slechts nommerverwisselaars in de plaats hunner zonen waren dienstplichtig gesteld. Van deze speculatie meende Geert zich bepaaldelijk de eer van uitvinding te kunnen toeëigenen. Lijning had daar nog al vrede mee gehad. Niemand toch leed er onder, en immers, bij eventuele ontstentenis van den nommerverwisselaar was Lijning toch gehouden voor de naleving der conditie te zorgen. — Maar de „groote zaak” is dat zaakje te Mieriksmas in de nabijheid van Groningen, nu achttien jaar geleden geweest. Mijnheer Lijning was ijselijk goed voor sommige studenten. Één was er in de theologie die al een heele duit van hem genoten had, ten minste volgens de quitanties. Van 't weerombetalen was weinig gekomen, en de rijke familie scheen er niet van te willen weten. De student had een neef die destijds ontvanger te Mieriksmas was. Marter, zoo heette die neef, was met een nicht van den student gehuwd, en neef Marter scheen al eens met een kleinigheid te hebben bijgesprongen, maar aan een verzoek om hem te helpen zijn schuld met Lijning te vereffenen, daar aan heeft de ontvanger van Mieriksmas niet kunnen voldoen. Op zekeren Februari-morgen toen de kachel in 't kantoortje van Lijning gloeiend stond — en dat was een „gloeiende zeldzaamheid” — toen is de patroon op het cha-

pitre van die schuld gekomen, en heeft hij den „rijken” ontvanger een onhartelijk mensch genoemd; men moest z'n familie toch helpen als ze in nood was. Zoo pratende is hij op Van Hall gekomen met zijn „geforceerde leening.” Van Hall had geredeneerd: wanneer 's lands schatkist leeg is dan dienen particuliere fondsen het verbroken evenwicht tusschen schatkist en natie te herstellen, en nu wilde Lijning wel eens weten of Van Hall óók in een omgekeerde rede zoo geredeneerd zou hebben.

's Lands schatkist! De geforceerde leening!

Een duizelachtig denkbeeld is toen in 't brein van Geert ontstaan. Uit angst dat de patroon weer captie zou maken — hij kon zoo zaniken — heeft hij gevraagd wat er te verdienen was indien hij zorgde dat de duiten van den onmachtigen student vóór den 1sten Maart, met de betamelijke interesten binnen waren. Lijning had geantwoord dat Geert immers wel wist dat de patroon niet karig was als er wezenlijk te beloonen viel. Voor ditmaal echter heeft Geert bijzonder graag zekerheid willen hebben, en m'nheer Lijning heeft hem — 't geen hij niet ligt deed — een klein bewijs geteekend waarin aan Geert vijftig gulden beloofd werden, indien hij hem „op alle eerlijke manieren” de bedoelde pretentie van vijftienhonderd gulden met de verschenen interesten wist uit te keeren.

Geert herinnert zich zoo goed als den dag van gisteren dien kouden Februari-nacht toen het stuk werd ondernomen. En, alles is boven verwachting goed gegaan. 't Is een prachtig zaakje geweest, maar.... 't allerprachtigst voor Lijning.

Had Geert kunnen voorzien dat het zoo netjes zou afloopen, dan zou hij den patroon wel anders aan den tand hebben gevoeld. Maar Geert, hij moest het zich zelf belijden, was destijds nog wat jong in zaken geweest en had

zich te veel als een aan Lijning toebehoorend, een van hem afhankelijk wezen beschouwd, een lid van diens lichaam: zijn rechterhand.

Na den morgen echter waarop de patroon hem hevig berispte over een daad die Lijning — zooals hij gezegd had — zou voorkomen hebben indien hij haar had kunnen vermoeden, maar waarvan men nu moest wenschen en bidden dat de jeugdige onbezonnen daders niet bekend zouden worden, na dien morgen — waarop de bediende nieuwe middelen heeft uitgedacht om te zorgen dat een ander bij mogelijke ontdekking de aansprakelijke man bleef — heeft Geert toch meer dan vroeger zijn recht van uitvinder gaan betwijfelen, en is hij sterker geworden in het geloof — 't welk echter immer wankelend zou blijven — dat hij de kiem zijner kloeke en slimme invallen, steeds, of meesttijds althans, aan den patroon heeft te danken gehad.

Al spoedig na dien dag is Geert voor eigen rekening zaken gaan doen, maar ofschoon de Mieriksmasche affaire geen nadeelige gevolgen voor hem en voor zijn helper, den student, gehad heeft, zoo is hij toch later tweemaal van regeeringswege „in de grijze livrei gestoken en hebben de witte beffen hem 't abc laten opzeggen” terwijl vier vochtige muren met een lichtgat in de hoogte, hem alle dagen vertelden „dat een mensch die z'n eigen op een fatsoenlijke manier door de wereld wil helpen, niet puntig en voorzichtig genoeg kan te werk gaan.”

Nu mijnheer Lijning den bezoeker allerbeleefdst uitgeleide doet en hem op de trap alweder droppelsgewijze goeden raad toedient, nu komt nog sterker dan zoo even die inwendige strijd bij hem boven, en meent hij ten slotte dat die Lijning wel een rare is, wat erg inhalig

en schriel, maar anders geen kwaje; ja, zelfs zou hij zeggen: een heel best mensch.

't Was wonder, met dezen indruk ging hij steeds de deur uit, terwijl hij er met een geheel anderen was ingekomen.

De oude patroon dreef de goedheid dan ook zóover dat hij Geert geheel en al over het binnenplein tot aan de poort vergezelde, en hem nog zelfs een handgroet nazond toen de voormalige bediende in de larikslaan standhield en nog eens omzag.

Geert Holmena kon een greinzenden grimlach niet onderdrukken toen hij dien „besten gierigen sladood” daar als een voornaam heer in de wapenpoort van het oud-adellijk kasteel zag staan; maar de vent was rijk. „Ja rijk, al wou ie 't niet weten.” Rijk! en slechts twintig gulden had hij afgeschoven!

Geert krauwde zich onder de platte pet, en de strijd bleek wel verre van beslist: 'En Beest! of 'en Beste....?

In het gebouw ter rechterzij van het binnenplein bevinden zich de stallen en koetshuizen van De Runt. Een vluchtig bezoek zelfs moet een droevigen indruk maken. De sporen van paardenhoeven en paardetanden zijn nog zichtbaar op de houten strookisten die zich onder de hardsteenen voerkrib bevinden, of ook op de palen en slagboomen die de paarden moesten scheiden. Doch, het gehinnik en gesnuif der dieren, en het gerobbel der kastrollen aan de halsters, verneemt men er niet. De vijftien plaatsen zijn ledig. Lijnings oude Bles die in den boomgaard graast, zal met de geit, als 't buiten te koud wordt, het warmste hoekje betrekken, maar, nu is alles ledig. In de ruiven hangt hier en daar nog wel een verdroogde klaverbloem of een plokje hooi, maar 't herinnert slechts aan den tijd

toen ze hier brieschten en snoven de ranke Engelsche rijdiertjes of de kloeke Holsteiners nevens de forsche werkpaarden van echt Friesch ras.

't Is nu akelig doods en verlaten hier; in de openstaande haverkisten liggen eenige muizen die stierven van gebrek. Stof en spinnewebben ziet men overal, en de draden der laatste verbinden zelfs den mond der stalpomp met een gebroken champagneflesch die op den steenen vloer aan zijn zij onder het stof staat begraven. Dáar in een hoek hangt nog een oude roskam, die alleen is vergeten en achtergelaten.

In de koetshuizen waar eertijds de tuigen in de zijkasten schitterden en blonken, en de deftige onderwetsche of meer elegante nieuwmodische rijtuigen zoo goed onderhouden met witte kleeden overdekt, schier wiel aan wiel hadden gestaan, daar staat nu alleen de oude koetskar rustend op haar beide boomen, nog bestoven van de toeren die zij in den laatsten tijd gemaakt heeft. En ginds in een hoek daar staat ook de kleine mest- of stortkar die tevens — alsof er geen plaats in die kasten ware — aan haar uitstekende punten het kartuig draagt dat Bles voor 't grootste deel van den dag aan zijn lichaam heeft.

Even na haar gesprek met tante Co Mie is Anna het koetshuis binnengegaan. Joost was er ook en hem moest ze spreken. Maar Anna zou het vertrouwen niet beschaamen dat mooi Hanneke in haar gesteld heeft. Neen, niets anders heeft ze Joost te zeggen dan dat zij Hanneke bij dominé frisch en wel heeft gezien, en, dat Hanneke heel veel van Joost schijnt te houden. — O jé, dat weet Joost zelf wel. — 't Komt Anna echter voor dat die man van gisteren avond uit De Luchte — die vreemde — een man is die....

Maar immers Joost weet er alles van; hij weet zelfs

dat Hanneke nu twee jaar geleden met dien wildvreemde uit Amersfoort hier nog al vroolijk kermis heeft gehouden, maar sedert is Jan Piek verdwenen en zie.... „a'j van den duuvel sprékt...” had Joost er bijgevoegd, want daar ging m'nheer Lijning met dienzelfden Jan Piek het binnenplein over.... tot aan de poort. Zie, ze gaven elkander de hand.... Jan Piek ging heen.... m'nheer Lijning wuifde nog eens. Heere bewoare! kende m'nheer Lijning den schapenkoopman ook, en was dat moetjes-geliek!

— „Kent u dien man, oom?” vraagt Anna terwijl ze eenige oogenblikken later Lijning te gemoet gaat en naar de zij der poort wijst.

— „Hoe zoo.... lieve krullekopje? Jij zult hem toch zeker niet kennen is 't wel? Maar foei, je loopt met je bloote hoofd in de avondlucht, dat is niet goed; we hebben November.”

— „Ik ben dat gewoon oom, maar.... ik zou zoo graag van u weten willen of de man die daar bij u was u zóoveel waard is dat u hem de hand geeft?”

— „Wel wel, ik moet zeggen dat mijn lief nichtje niets nieuwsgierig is.”

Anna bijt zich op de lippen. Zij mág niet spreken, dát gevoelt ze, en dat ze misschien onbescheiden was dát voelt ze ook.

— „Ik zag dien man gisteren avond in De Luchte toen Joost er even stilhield. Zijn taal was zoo ruw, en nu dacht ik....”

— „Dat oom Lijning een boezemvriend van dien man is omdat hij hem een hand ten afscheid geeft? Hoor eens Anna, bedrieg ik mij niet dan heeft mijn aanvallig nichtje een allerbeminnelijksten trek in haar karakter. Ja ik mocht dien aanstonds met blijdschap bemerken. Onze Anna heeft een waarheidlievend gemoed....”

Anna's jeugdig hart klopte ja! Oom mocht dan wezen wat hij wilde, hij had menschenkennis; en Anna zegt met een blos:

— „Ja oom, de waarheid heb ik lief!”

— „En daarom zal het je goedgaan in de wereld Anna. De edelste naturen hebben altijd de waarheid in hun banier geschreven, en de waarheid is een macht die de wereld verwint. Blijf haar liefhebben Anna, en je goede ouders zullen uit den Hooge met welgevallen op je nederzien....”

De stem van oom Lijning had niets fluitends, niets sis-sends meer. 't Was een heel ander mensch!

— „Maar Anna,” vervolgt Lijning terwijl hij, met zijn nichtje tot aan de steenen buitentrapp genaderd, blijft staan: „maar Anna, iedere deugd, zelfs de schoonste, heeft klippen die gevaarlijk zijn en die men met zorg vermijden moet. De zucht naar waarheid mijn lieve, voert niet zelden tot wantrouwen, en wantrouwen kweekt liefdeloosheid. De zucht naar waarheid leidt bovendien maar al te dikwijls tot een bemoeizucht die de pijnigende kanker wordt van eigen en anderer leven. De zucht naar waarheid slaat in 't eind met verblindings; hij die haar met een open hart heeft nagejaagd en meent gevat te hebben, zal zich aan haar blijven vastklemmen al ware zij de leugen in eigen persoon. De zucht naar waarheid moet daarom altijd beheerscht worden door de bron van alle deugd: door de liefde. En de liefde Anna, zwijgt, en vertrouwt, en denkt nimmer kwaad.”

Anna ziet strak naar de steenen van het binnenplein waartusschen het onkruid welig opschiet. 't Was haar zoo wonderlijk te moede. Zij heeft zich volstrekt geen reenschap gegeven waarom de zucht naar waarheid zoo bijzonder levendig in haar geworden is juist van stonde aan dat zij oom Lijning ontmoette. Oom Lijning heeft geen

aangenamen indruk op haar gemaakt, dat is zeker, en die indruk is sterker geworden sedert een wonderlijk vermoeden werd gewekt in hare ziel. In de vaste meening dat papa eenig fortuin onder ooms beheer heeft nagelaten, hebben ooms woorden bij de ontvangst, maar vooral de uitdrukkingen aan de ontbijttafel, haar met de vrees vervuld dat zij geheel afhankelijk in de wereld zou wezen, zij het kind dat steeds van vrijheid heeft gedroomd. Een enkel woord van een vreemden jonker is toen in staat geweest om haar gemoed met een „liefdeloozen argwaan” te vervullen.

Oom heeft gezegd dat Anna — wanneer zij wat op orde was — voorzeker door hulpvaardigheid zou toonen de liefde van oom en tante waardig te zijn. Een jong en talentvol meisje kon heel wat uitwinnen in een huishouden. Oom had er geen verstand van, zooals hij zeide, maar niewaar er viel altijd een boel te naaien en te verstellen, en voor Anna zou het van 't grootste belang zijn dat zij de handen aan 't werk leerde slaan, dewijl er wel eens een tijd kon komen dat oom en tante niet meer in staat waren.... Oom had toen gezwegen maar tevens zeer puntig de schouders opgehaald, en was verdwenen.

En nogmaals — dat enkele woord van den jonker is toen in staat geweest om haar gemoed met een liefdeloozen argwaan te vervullen! Anna schaamde zich nu, ofschoon ooms woorden haar in den aanvang wel wat vreemd klonken. Hoe! zou de man die zoo tot haar gesproken had, zich haar vermogen hebben toegeëigend? Zou hij zulk een schaamteloos bedrieger zijn? Neen, die gedachte was een liefdelooze, een zondige. En zelfs dat oom haar zou misleid hebben — in de meening misschien dat werkzaamheid en eenvoud te beter worden aangekweekt en bewaard wanneer de jeugd zich geen onbezorgde toekomst verzekerd

weet — het was een onderstelling die — zoo meende Anna — niet edel en geenszins gewettigd was. Neen, wat die jonker Geereke van een minderjarige gezegd heeft zal ongetwijfeld van evenveel beteekenis zijn geweest als het overige wat hij gebeuzeld had.

Oom Lijning kon immers wel van een minderjarige hebben gesproken zonder haar te bedoelen. Ja, was het zelfs niet zeer mogelijk dat hij — die niets bemiddeld scheen te wezen, het oude kasteel als zaakwaarnemer voor een ander had gekocht en er nu als rentmeester van zulk een minderjarige op woonde?

Tante heeft immers óók gezegd dat de zaken, ofschoon zij er geen verstand van had, zeer waren achteruitgegaan. Is Anna dan de eenige minderjarige in de wereld? 't Was belachelijk! Neen, die oom heeft gelijk. Liefde denkt geen kwaad. Ach, Anna beschuldigt nu zich zelve dat een zekere weerzin haar bevooroordeeld en argwanend heeft gemaakt. De waarheid zal zij liefhebben maar tevens de aangewezen klippen trachten te vermijden. Zij zal vertrouwen schenken, en, bovenal vertrouwen op den Almachtige die, wat haar toekomst ook wezen zal, haar niet zal verlaten.

Nu Anna opziet is oom Lijning verdwenen. Komaan, denkt ze, „ik wil hem liefhebben. Ik zal hem wel wat losser maken en het roggebroodje wat fatsoeneeren ook. Welzeker. 't Moet hier een ander huishouden worden: tante een beetje milder misschien, en wat vroolijker; oom wat minder vliegerig, en.... niet zoo slibberig in 't spreken, dat is vervelend. We moeten kloek zijn in de wereld en dan.... ha dat was een mooie titel dien dominé Haverkist noemde: Waarheid in Liefde! Ja Waarheid in Liefde!

Anna wipt de steenen trap op en het voorportaal in.

— „Anna!” klinkt een stem van terzij.

— „Wat blijft u oom?” zegt ze verrast.

— „Ik vergat je nog te zeggen lieve kind, dat ik er volstrekt niet tegen heb wanneer je eens een enkelen keer naar die dominé's familie gaat, maar toch....”

— „Maar toch....?”

— „Ja ssst!” zegt Lijning en wenkt haar om hem naar boven te volgen.

Binnen de groote zaal, de tegenwoordige huiskamer, herneemt Lijning in tantes tegenwoordigheid:

— „Men hoort van dien dominé Haverkist nu juist het beste niet....”

— „Niet?” zegt Anna verwonderd.

— „O een best man, allerbest; de hemel beware mij dat ik op zulk een respectabel mensch in 't geringste iets zou willen aanmerken. Althans wat zijn gedrag betreft kwam mij niets ter oore dat.... maar zijne principes zijn zeer verdacht lieve Anna. Ik ben volstrekt geen partijman, volstrekt niet; en je goede tante is veel meer op de hoogte van den bijbel en den catechismus dan ik. — Ja ja Co Mie, jij bent in dat opzicht te nederig: veel meer dan ik; maar men wil weten dat mijnheer Haverkist van de Groninger richting is, een richting die alles verwerpt, niewaar Co Mie?”

— „U weet dat beter!” zegt de gevraagde: „u studeert en ik lees zoo weinig.”

Oom trok een gezicht alsof hij wilde zeggen dat een nederigheid als die van tante overdreven was.

— „In één woord,” vervolgt Lijning, „hij betwijfelt letterlijk alles, evenals de Groningsche professoren die den bijbel aan hun kortzichtig verstand durven toetsen. Mijn eerbied voor het boek der boeken staat zoo hoog dat ik het maar zelden in handen neem. — Dat is verkeerd, zeer verkeerd, ik weet het, maar er is een zeker iets, een zekere schroom die mij weerhoudt.”

Nog eenige oogenblikken wijdde oom Lijning uit over het groote gevaar dat men liep indien men zijn geloof kon prijsgeven, het geloof in de genade Gods en den zoendood van Jezus Christus. Men moest vooral die menschen met nauwgezetheid vermijden die in staat waren den vasten grond der zaligheid in ons te ondermijnen, en oom mocht niet anders dan Anna in gemoede waarschuwen, maar — natuurlijk zij was vrij.

Met zeer gemengde gewaarwordingen heeft Anna naar den voogd geluisterd. Zij geloofde vast — en misschien bedroog zij zich niet geheel — dat oom toen hij van zijn eerbied voor den bijbel en van den grond zijner hoop voor de toekomst sprak, zijn innige overtuiging heeft uitgesproken.

Dat iemand met zulke denkbeelden in hare schatting zeer moest rijzen was niet te verwonderen; immers 't geen de oom daar gezegd heeft, dat is de weerklank geweest van het vaste geloofsvertrouwen van zoovelen die zij liefhad en eerde: van den lieven ouden man dominé Zegenmond, wiens vijand — gesteld dat hij er een had — niets anders ten zijnen nadeele zou kunnen zeggen, dan dat hij een beetje langdradig preekte en geen mooi pruikje droeg. 't Was het innig geloofsvertrouwen van de lieve Marnix, haar moederlijke vriendin en meesteres, ja, van al de secundantes die Anna op De Riethof gekend en van bijna al de vriendinnen die ze er heeft liefgehad.

Emma van Wall en zij zelve alleen, ze hebben wel eens gewaagd iets anders . . . . maar dat deed er niet toe. In oom Lijnings overtuiging hervindt ze de overtuiging van de edelsten en liefderijksten die zij op de wereld ontmoette, en deze geloofsverwantschap plaatste hem in die schoone rij, terwijl de raad dien ze van hem ontving als 't ware een herhaling der bee van de goede Marnix was: „Kind en wat ge verliest, verlies nimmer uw Schepper en God!”

Maar die raad om niet weer naar de Haverkisten te gaan was toch wat erg crimineel, en zulk een angst wat al te groot.

Als oom eens wist welke gedachten er zoo van zelf en niet zelden bij haar zijn opgekomen, ja zeker dan was de goeie wipperige man met één wipje de kamer uit.

Dominé Haverkist zal háár niet in de war brengen, geen nood, want in haar eigenzinnig hoofdje bonsden wel eens geheel andere quaesties dan die van de feilbaarheid of feilloosheid der apostelen waarvan dominé gesproken heeft. Anna gevoelt zeer levendig dat er al heel wat zou noodig zijn om haar het geloof aan een alwijzen Schepper en God te doen verliezen, en ze weet toch wel heel zeker dat de goeie dominé Haverkist het daarop niet toeleggen zal.

En zie, als ze de pastorie niet meer bezoeken mag, wáar moet ze dan eenigen omgang vinden? Al is nu juist de kennismaking met de familie Haverkist niet in alle opzichten zoo bevredigend geweest, de pastorie trekt haar aan. 't Was — ze drukte het zoo bij zich zelve uit: een huis met menschen, terwijl De Runt een oud kasteel was met.... Om nu te zeggen dat oom en tante „geen menschen” zijn, dat was te dol, maar 't geheel was toch wat vreemd, en voor een jong meisje....

Indien oom en tante bij voorbeeld in een huisje woonden van vier of vijf kamers met een keukentje en een aardig tuintje er achter, in het dorp, dat zou natuurlijker en prettiger zijn. Het oude kasteel ziet er in haar oogen precies uit alsof het wel een beetje verontwaardigd over zijn bewoners en bedroefd over zijn vervlogen grootheid is. Over dag is het zeer goed te bemerken dat een vroeger meubilair met zijn tapijtwerk en gordijnen een gansch ander aanzien aan de vertrekken heeft gegeven. Ja, in de weinige die me gebruikt — want de meeste blijven altijd

gesloten — is het mede zeer duidelijk te bespeuren dat er sedert het vertrek der laatste bewoners — omstreeks twee jaar geleden — heel wat geweld aan antieke of moderne behangsels moet gepleegd zijn, terwijl de heeren van De Runt althans in de laatste eeuw zeker de tegenwoordigheid van Abel in zijn boezeroentje boven den schoorsteen niet hebben vermoed, aangezien eenige krammen, zoo beneden als boven in het schilderstuk aanwezig, de overtuiging geven dat Abels offerande sinds een eeuw misschien door een spiegel is bedekt geworden. De groote zaal waarin de menigte kleine meubels als 't ware verzinken, heeft een zeer fraai modern behangsel van rood velours met gouden palmen — of eigenlijk de zaal heeft dat mooie behangsel gehad. Nu is het een vaalbruin met gele palmen geworden, zeer in harmonie met tantes japon, terwijl vreeselijke gaten spreken van kleine viervoetige onbestreden kasteelbewoners, en bijhangende flarden of scheuren aantoonen dat men bij de laatste opruiming van meubelen zeer ruw is te werk gegaan. Zelfs de groezelig gele wanden van Anna's torenkamer bleken bij nadere beschouwing bedekt te zijn geweest met een echt Gobelin behangsel dat mede zeer slordig werd afgetrokken, 't geen op sommige plaatsen nog zichtbaar is aan de rafels en flarden die aan het latwerk, zoo boven als beneden, zijn achtergebleven.

In één woord, ofschoon Anna met de beste bedoelingen en voornemens is beziel, zoo meent zij toch op den duur wel een kleine afleiding te behoeven, en — wat restte haar te Mulderspeet indien zij de pastorie moest missen? Op de vrouw van den burgemeester en de dochters van den notaris na, waren de jufvrouwen Haverkist de eenige dames van haar leeftijd in het dorp, en, hóe zou ze met de eersten in kennis komen indien ze niet meer bij de laatsten

kwam? Oom en tante zagen niemand, terwijl oom zich bovendien had uitgelaten, dat die mijnheer de notaris hem zóoveel onaangenaams berokkende dat hij zich gelukkig zou achten wanneer hij den man van zijn leven niet weer zag. Maar er is meer dan eigen genot wat Anna's hart naar de pastorie trekt. Immers die vreemde, die bloode man met zijn edel goedaardig gelaat waarop zielelijden of althans lichaamszwakte geschreven stond, die man heeft haar belangstelling opgewekt; door hem voelt ze zich aangesproken, en dan — stelt zij geen levendig belang in dat frissche boerenkind wier vertrouwde zij zoo eensklaps en op een ongezochte wijze geworden is?

Na oom Lijnings woorden is er even een pauze geweest, maar op het oogenblik dat oom de kamer wil verlaten zegt Anna:

— „'t Is lief van u oom dat u me waarschuwt, maar ook dat u mij mijn vrijheid wilt laten. Voor mijn geloof behoeft u niet bezorgd te zijn. De familie heeft mij uitgenoodigd dikwijls terug te komen, ik heb mijn woord gegeven en — zal het dus houden.”

Tante Co Mie trilde met het hoofd en breide met een vervaarlijke jacht aan haar zwart wollen kous.

— „En wanneer er nog eens andere redenen bestonden waarom ik het niet goed oordeelde dat je er heengingt, lieve kind?” zegt Lijning.

— „Welke redenen oom?”

— „Was het Anna tot nu toe geoorloofd steeds naar de redenen te vragen die haar goede jufvrouw Marnix tot handelen dreven?”

— „Nee!” zegt Anna snel: „Maar....”

— „Maar.... dan moet je ook hier vrede hebben Anna, met de inzichten van oudere menschen, en den raad dankbaar aannemen, waar hij je in eigen belang is gegeven.”

— „Oom vergun mij eene vraag,” zegt Anna bescheiden maar niet uit het veld geslagen: „U hadt er toch niet op tegen dat ik aanstonds dezen morgen naar de pastorie ging; wáárom moet dan nu eensklaps die pas aangeknoopte kennismaking worden afgebroken?”

— „Omdat ik het beter vind nichtje. Je hadt een brief te bezorgen nietwaar, dat mocht ik je immers niet weigeren en — dezen morgen wist ik nog niet....”

— „Wát wist u niet oom?”

— „Niets! niets!” zegt de oom terwijl hij zich omwendt en de kamer wil verlaten. Lijning beschuldigt zich zelf in stilte van al te groote toegeeflijkheid voor dien vermaledijden Geert. Zonder dat hij er eenig voordeel van trekt heeft de vent hem twee blokken aan 't been gelegd. Voor zich zelf had hij volstrekt geen reden om Anna van de familie Haverkist terug te houden. 't Is in Lijnings oog een zeer onschuldige uitgang, en de ziekelijke vijftiger die bij de Haverkisten in den kost moet zijn gekomen zal Anna het hoofd niet op hol brengen. Neen, wáárom hij Anna eigenlijk van de Haverkisten moet terughouden weet Lijning niet, maar wél weet hij wat Geert met den laatsten raad bedoeld heeft, en 't was aardig, er moest toch geestverwantschap bestaan, want dezen zelfden morgen is hem juist zoo iets in 't hoofd gekomen.

Niet zonder reden had hij voor zijn studeerkamer het vertrek gekozen dat het beste uitzicht op de grachtbrug der wapenpoort en mede in de breede larkislaan heeft. Van daar kan hij een oog houden op al wat er in en uit gaat. Toen jonker Geereke in den voormiddag het kasteel verliet, toen heeft Lijning — nadat hij haastig naar zijn kamer is teruggekeerd — hem met zijn scherpen blik gevolgd, en werd alzoo, ofschoon van verre, getuige van zijn hoffelijkheid voor Anna en van de wandeling der jon-

gelieden. En — mijnheer Lijning heeft een verwonderlijk vlug en helder inzicht in zaken.

— „Oom!” roept Anna en ziet den man terwijl ze hem ter zijde treedt met haar heerlijke oogen flink en tevens zoo vertrouwelijk in de — blauwe brilleglazen: „Oom u moest mij een groot genoeg doen, en uw woord houden?”

— „Mijn woord....”

— „U liet mij vrij, dat was uw woord! Oom mag ik een enkelen — als u 't verlangt slechts een zeer enkelen keer naar de pastorie gaan?”

— „Ik liet je vrij Anna, dat heb ik gezegd en ik ben niet gewoon mijn woorden terug te nemen.”

Oom heeft zijn woord gehouden. Ook dát sterkt het vertrouwen op ooms rechtschapenheid in Anna's borst. Hij is misschien wat bekrompen, men is wat zuinig, zeer zeker! doch — wat er ook wezen mag, voor een oogenblik althans kan Anna haar vreezen en bekommernissen vergeten, en terwijl zij in stilte het besluit vernieuwt om, tevreden met haar lot, rustig haar toekomst tegen te gaan, en zooveel ze kan ook het geluk van anderen te helpen bevorderen, zegt ze nu met de haar aangeboren opgeruimtheid:

— „Bravo! ik begreep wel dat oom zijn woord zou houden; en zie, ik ben er recht blij om. Misschien,” voegt zij er met haar schalkste lachje bij terwijl zij een kleine mine van toiletmaken vertoont: „misschien trekt oom zelfs nog wel eens.... een mooier jasje aan om zijn nichtje bij een dier bezoeken te chaperonneeren.”

Oom was zeker te ernstig gestemd en zegt, waarschijnlijk zonder het laatste gehoord te hebben, ter nadere opheldering en vermaning:

— „Toen ik je vrijliet Anna, deed ik het in den zin zooals een Schepper Zijn schepselen vrijheid schenkt om

al dan niet Zijn wil te volbrengen. Maar nú Anna, wanneer ik je nu óók vrijlaat volgens je wensch, en je daardoor verlof geef om een zeer enkelen keer die familie te bezoeken, dan is het opdat Anna ditmaal haar woord zou kunnen houden. Intusschen zal zij naar ik vertrouw nu leeren inzien dat het niet raadzaam is zijn woord in eenige zaak te ras te geven, en zelfs, dat het verbreken van een woord somtijds een dure plicht wordt, wanneer . . . ja, bij voorbeeld, wanneer ik je inderdaad om gewichtige redenen bepaald dat huis had moeten verbieden."

Oom is verdwenen.

Nabij een der groote koetshuisdeuren op het binnenplein roept Lijning:

— „Joost!"

Joost die met zijn pet in de hand te voorschijn komt ontvangt eenige kleine bevelen, en als hij zijn heer in het koetshuis volgt, dan draait en draait hij de pet in zijn handen en vraagt een weinig aarzelend, of m'nheer hem de asstrantigheid niet kwalijk zal nemen, maar dat hij wel graag een halven dag zou willen vrij hebben om kermis te houden.

— „Wat blief?" zegt Lijning terwijl hij bij de koetskar blijft staan en haar nauwkeurig schijnt te bezien: „Wat blief?"

— „Hanneke zou Moandag-middag uitgaan," herneemt Joost en staart op den rand van zijn hoofddekseel alsof de heele kermis met mooi Hanneke in kluis er op geteekend stond: „Zie, en as m'nheer 't nou schikte, dan wou ik den Moandag wel hebben."

— „Wie houdt die rijtuigen schoon?" vraagt Lijning scherp terwijl hij op de koetskar wijst.

— „Ikke, as ik tied heb m'nheer."

— „Schaam jij je niet?”

— „Da's te zeggen.... m'nheer?”

— „Schaam jij je niet?” zegt Lijning met verheffing.

Joost ofschoon anders flink bij de pinken is nu met deze wending, na het gedane verzoek, danig uit het veld geslagen en antwoordt:

— „Moar ik most de snijboonen.... en.... en....”

— „Wát snijboonen! een ander zou niet weten waar hij van schaamte kruipen moest. Zie me die wielen, zie me dat lederwerk eens aan!”

Joost beweert dat m'nheer Lijning vroeger zelf gezegd heeft dat al dat poetsen maar gekheid was, 't kostte zeep, smeer en tijd; maar Lijning antwoordt dat het er allemaal niets toe doet, zóo smerig en onrein als de heele boel er hier uit ziet dáar heeft hij geen begrip van.

Maar, dat één man toch niet alles doen kan, meent Joost, en nóg eens: dat hij tijd te kort komt voor al zijn werk.

— „'t Is wel mogelijk,” klinkt Lijnings weerwoord: „maar dan zullen we hier den tijd wel maken; die kermisdagen zijn er extra geschikt voor: Geen woord meer! 't Is een schandaal!”

NEGENDE HOOFDSTUK.

Om tante niet alleen te laten heeft Anna haar schrijfcassette van haar kamer gehaald. Tante vond dat erg lief van Anna en zoo bijzonder gezellig.

Toen het bijna donker was sloot Anna den langen brief aan haar geliefde Marnix, den brief die — voorafgegaan door eenige recht hartelijke volzinnen — luidde als volgt:

„Wat al kinderachtige ontboezemingen nietwaar! En gij verlangt dat ik u veel vertellen zal. Indien ik wilde zou ik een boekdeel vol kunnen schrijven.

't Is kalmer op uwe school te leeren lieve moeder, dan in de groote school der wereld, dat weet ik nu al.

Wat zag en gevoelde ik veel in die beide dagen! Wilt gij iets er van weten, welnu — maar mijn hoofd is een boelhuis.

Lief mensch! dat ik aan uw zij zat, of het vertellen ook beter zou gaan!

De heer Romslikker was zeer beleefd en goedhartig. Tegen wil en dank bleef hij te Utrecht achter. Een karbonade had hem uit den waggon gelokt.

Die fat was geen fat. Gij hadt hem eens in de wachtkamer moeten spreken; jonker Oscar van Breeland heeft u, toen hij kind was, bij mevrouw Van Riddervoorst gezien.

O, wat deed het mij goed hem van u te hooren spreken, met zulk een hoogachting, en van onze Emma kon hij niet zwijgen.

Van Arnhem ging het met een koetskar over hei en door bosschen heen. Joost de voerman zei dat de straatweg wel beter en korter was — maar oom hield niet van de tolen. — Zeker zal onze weg schilderachtiger geweest zijn maar 't was al wat donker. Toch zag ik veel schoons. Wat is Gelderland prachtig! Hollanders die het niet kennen behoeften niet aanstonds zooveel geld in den vreemde te verreizen.

't Was acht uur en erg donker toen wij De Runt bereikten.

De Runt is een oud kasteel. Goed gemeubileerd en bewoond kan het er regt antiek-gezellig hebben uitgezien. Mijne kamer heeft een heerlijk uitzigt. Op een kwartieruur afstands zie ik den toren en molen van Mulderspeet. 't Herinnert aan het uitzigt op uw „chambre-verte” al misten we daar ook heuvels en bosschen.

Tante lijkt op mama. Toen ik die vondst deed was ik zoo innig gelukkig. 't Is een erg zachtzinnige — wat bijzonder gevoelige vrouw. Mama was kordater naar ik mij herinner en ook vooral te oordeelen naar 't geen mij van haar verteld werd. In mijne verbeelding heb ik de lieve mama als levendig voor mij gezien. Ook papa! dat heeft mij zonderling gesterkt. Ik gevoel dat ik tante hartelijk liefheb. Niet zooals ik u liefheb; dat is iets anders. Lach niet noch zeg dat ik pedant ben. U heb ik lief alsof gij mijne moeder zijt. Voor haar gevoel ik iets alsof ze mijn kind was. Zie, tante is zeer zwak naar ligchaam en ziel. Zij moet wat opgebeurd en versterkt worden.

Oom is” — hier had Anna's pen in den aanvang geen inkt willen geven — „een mager heer met een blaauwen bril; mij

dunkt oom is iemand van wien men veel kan leeren, of-
 schoon ik moet bekennen tot nog toe niet helder genoeg te zijn
 om hem geheel te kunnen begrijpen. Eene zaak heeft oom
 mij zeer duidelijk gemaakt; deze n. l. dat de goede papa
 geen fortuin heeft nagelaten. Acht dagen geleden zou ik bij
 deze ontdekking geschreid hebben; nu heeft ze mij één oog-
 blik beangst, meer niet. Aan de veilige ree moge de storm
 doen beven, in de open zee dwingt hij tot moed en kracht.

Deze fraaije volzin moet u bewijzen dat ik kalm ben in
 mijn verlies. Hoe dwaas! Kan men iets verliezen wat men
 niet bezeten heeft? 't Zou een eigenaardig kniezen zijn over
 denkbeeldig verloren goed. Men moest nooit het uitzigt
 op eenig fortuin hebben, ik geloof dat het verslapt. De
 mensch moet werken. Ik zal er niet tegen opzien. Maar
 genoeg over mij zelve.

Wilt u aan de beste Evangeline zeggen dat jufvrouw
 Jans Haverkist regt blijde met haar brief was. Als ik over
 de familie Haverkist aan 't praten ging dan zou ik vree-
 zen u spoedig den vinger te zien opheffen.

Jans is een flinke meid met een goed hart. Zij kende
 miss Lewes." — Na dezen naam te hebben geschreven heeft
 Anna een paar seconden naar buiten getuurd. Jans had
 zoo dringend verzocht het gebeurde met miss Lewes bij
 madame Kromvliet geheim te houden. Maar, plichtgevoel
 gebiedt haar Marnix te waarschuwen — de goede Marnix,
 die de oprechtheid zelve is. Eerst zal ze er intusschen nog
 eens ernstig met Jans over spreken, de zaak is immers al
 lachend verteld.

Anna schreef verder:

„Twee huisgenooten der familie Haverkist hebben inzon-
 derheid mijne belangstelling opgewekt. De eene is een
 dienstmeisje, ongeveer zoo oud als ik, de ander een heer
 van vijftig jaren omtrent, die een ziekelijk voorkomen

heeft. Hanneke, zoo heet het meisje, herinnert mij aan Leentje Ebber die een jaar of acht geleden bij u diende en met dien bakker Helderwegen te Rotterdam getrouwd is; u weet wel, wij noemden haar Rose Lène omdat zij er zoo lief en fleurig uitzag. Men zou Hanneke Schoffels voor een veel jongere zuster van Leentje kunnen houden indien zij denzelfden familienaam had. — De naam van dien bleeken heer is Redly. Ofschoon hij van Engelsche afkomst schijnt te wezen, moet hij toch een Hollander van geboorte zijn. Jans meent te weten dat hij te Leiden in de theologie studeerde. Vele jaren was hij in Melbourne. Is het dwaas dat ik u over menschen schrijf die u onbekend zijn? Gij hebt mij gezegd dat alles belangrijk voor u was wat mijne belangstelling zou hebben opgewekt. Welnu, ik sprak u van dien man en van dat meisje omdat een onbestemd gevoel mij zegt dat zij beiden bescherming behoeven en dat ik hun misschien zal kunnen nuttig zijn. Is dit een vermetel woord van uw Anna? Berisp haar niet. Ik denk aan de fabel der kleine Maus die es wagte über ein schlafenden Löwe hinzulaufen, en hoe het kleine door den leeuw gespaarde beestje later den pootigen kameraad door zijn vinnig knabbelen uit het net bevrijdde waarin hij gevangen zat. Men kan niet weten!

Sedert ik uit uw moederlijk oog verdween en op De Runt ben, is het mij alsof ik een paar jaar ouder ben geworden. Wijzer? Dat weet ik niet. Gij leerdet mij den Oneindige liefhebben. Met het oog op Hem heb ik moed gevat. Als het Rijk van Waarheid en Liefde komen zal, dan moet ieder sterveling daaraan meewerken; dan moet het ook komen door mij. Dat denkbeeld werd zeer levendig in mijne ziel en stemt mij ernstig ofschoon ik vrolijk kan blijven, immers bloemen bloeien op ieders pad.

Welk een lange verwarde brief! Later schrijf ik u wat ge-

regelder en wat opgeruimder, als het kan. Zoudt gij willen dat Anna nu reeds vrolijk schrijven zou? Neen mijn beste moeder, dat zoudt gij niet. O! dat ik u thans omhelzen kon zooals ik het dikwijls deed. Groet toch allen die ik liefheb op 't hartelijkst van mij...."

En — nadat Anna er nog voor velen — den ouden Adam niet te vergeten — een groet of een hartelijk woord had bijgevoegd, besloot zij haar brief:

"Aanstonds, als tante de lamp heeft opgestoken, ga ik aan Emma die lieve die onvergetelijke blaauwoog schrijven! Ik zal trachten mij wat vrolijk te stemmen; ik weet dat zij het noodig heeft. Laat haar om mijnentwille dikwijls in uwe kamer theedrinken, zult ge?

Vaarwel dierbare innig geliefde moeder. Nóg een zoen van uw:

ANNA."

De Runt, 1 Nov. 59.

Toen Anna den brief had geschreven was het schemerdonker. Het duurde lang eer dat tante de lamp aanstak. Anna denkt aan Emma, de lieveling aan wie ze schrijven zal. Is er één wezen zoo goed en zachtaardig en — ofschoon dan wat zwak — zoo gevoelvol als zij? Ja, geringschatting van zich zelve maakt haar misschien in stilte wel eens naijverig op de liefde van hen aan wie zij haar eerste vriendschap geschonken had. Die lieve Emma! Nu het al donkerder wordt moet Anna van haar spreken, en terwijl zij in het groote vertrek niets meer onderscheiden kan, zelfs tante niet die tegenover haar zit te breien, nu vertelt zij van haar vriendin en van de oorzaak waarom zij haar liefheeft zooals geen ander.

— „Toen zij pas drie weken op school was,” verhaalt Anna, „toen vond ik haar op een avond alleen op een bank onder den bruinen beuk achter in den tuin. Ze

schreide. Wat scheelt er aan Van Walletje? zei ik. — Niets, was het antwoord. — Kom zeg het maar! — Emma antwoordde niet. Toen ging ik naast haar zitten en vroeg haar van alles zonder dat ik antwoord bekwam; maar eindelijk borst zij al snikkend uit... dat zij het niet zeggen kon, en later, dat niemand van haar hield.

„Weet u tante, aanhalig was Emma niet, en omdat zij er heusch zoo beeldig mooi uitzag meenden de meisjes dat zij een trotsch en ijdel nuffe was, en hadden ze zich dan ook niet te veel met haar bemoeid.

„Van Walletje daar is mijn hand, zei ik, en als je ophoudt met schreien dan kus ik je op je mooie roze wangetjes er bij. Weet u, haar tranen waren mij toen nog wat vreemd om ze weg te kussen. Maar — daar lag het lieve schepseltje mij om den hals. O wat was ze gelukkig dat ik haar vriendin wilde zijn; zij meende dat de goede God haar verlaten had, want alle avonden had ze Onzen Lieven Heer om een vriendin gebeden zonder dat haar bede verhoord werd. Maar — nú was zij er uit. En van dát oogenblik af aan zijn wij vriendinnen geweest, nu vijf jaren lang.”

— „Heet zij Van Wall?” vraagt tante Lijning.

— „Ja tante!”

— „Ik heb een Van Wall gekend die... of nee, ik heb hem niet gekend; kennen is iets anders. Er zijn veel Van Walls in ons land.”

— „Emma is het pleegkind van een mijnheer Van Wall die te Rotterdam woont, tante!”

— „In Rotterdam!” klinkt tantes stem als een echo in het duister, en de breinaalden tikken sterker. Zij durfde het niet te zeggen, maar menschen van dien naam hebben Lijning veel verdriet berokkend. Tante meent zich ten minste zoo iets te herinneren, en, nóg eens zegt ze:

— „Zoo, van Rotterdam!”

— „Ja tante. Naar 't geen ik eerst gisteren bij toeval vernam, moeten Emma's ouders vroeg gestorven zijn en heeft zij ze niet gekend. Maar bij haar oom Willem van Wall te Rotterdam is zij opgevoed. De innige liefde voor haar pleegouders is zeker oorzaak dat zij nu altijd van hen als van haar eigen ouders spreekt. Nu ruim vijf jaar geleden stierven ook Emma's goede pleegouders kort na elkander. Een veel jongere broeder van mijnheer Willem van Wall, Alexander geheeten, kwam nu aan 't hoofd der uitgebreide handelszaken, en ofschoon mijnheer Alexander haar voogd werd, zoo vond hij het beter Emma aan Marnix' zorgen toe te vertrouwen, aangezien Emma reeds tusschen de 12 en 13 jaren oud was en hij zeer onlangs een heel jong vrouwtje getrouwd had.”

— „Uitgebreide handelszaken?” herneemt tante: „ja dan geloof ik toch wel dat het die familie zal wezen, maar.... och.... eigenlijk ben ik zeer nieuwsgierig; dat is ook een leelijk gebrek in tante lieve kind! Dikwijls zal ik zoo naar dingen vragen waar ik niets mee te maken heb. Je moet het maar met vrijmoedigheid zeggen als je het bemerkt. Je oom is daar ijselijk tegen. Och Anna, de mensch is zich zelf een raadsel, hij tracht naar het goede en doet het kwade.”

— „Ja tante dat zal wel dikwijls maar niet altijd het geval zijn, is 't wel? Iedere ondeugd is de ontaarde dochter eener brave moeder zei Marnix. Het enfant terrible van belangstelling is nieuwsgierigheid. Maar wanneer tante mij naar de betrekkingen mijner liefste Emma vraagt, dan is dat waarlijk geen nieuwsgierigheid maar een belangstelling die mij genoeg doet.”

— „O wat spreek je toch lief, toegevend lief beste Anna: 't Is alsof ik muziek hoor, maar....”

— „Wat dan beste tante?”

— „Anna.... Och!.... och! ik ben zoo slecht!” zucht tante in het duister.

— „Ja, kwaadspreken dat is ten minste niet mooi tante!”

— „Kwaadspreken? Ik? Hoe meen je....? Nee, dát doe ik toch niet?”

— „Nu heb ik u gevangen lieve. Maar ziet u — zoodra u van de eigen zuster mijner beste mama nóg eens durft zeggen dat zij slecht is, dan zal ik gelooven dat u wel is waar een van de liefste menschen op de wereld, maar toch een beetje kwaadsprekend bent.” Na een oogenblik stilte: „Tante, houdt u zoo schrikkelijk veel van schemeren?”

— „Nee, ik.... of ja; ja in de laatste jaren veel meer dan vroeger Anna. En — de olie is duur. Oom zegt dat ze nog duurder zal worden na een oorlog ik weet niet recht waar.”

— „Ik zou nog zoo graag een brief aan Emma schrijven en oom heeft gezegd dat wij om halfnegen soupeeren.”

— „Soupeeren, ja.... zie, als er trek is Anna. Ja, maar als er geen trek mocht wezen, en.... en.... als je soms.... Ik weet niet of je meer eten gewoon bent, maar....” — tante sprak zeer zacht — „als je soms tusschenbeiden honger hebt, zeg het dan hoor je.... Oom is bijzonder matig, zooals je waarschijnlijk van middag zult gezien hebben, en kan niet dulden dat andere menschen gulzig zijn. In vroeger tijd was ik bijzonder gulzig, bijzonder! Maar nu niet meer. Men moet hier op de wereld het zwakke vleesch leeren bestrijden. Doch op uwe jaren Anna, ik weet het nog wel.... dan is men graag. Als je dus tusschenbeiden....”

— „Dank u hartelijk tante! In den regel ben ik niet bijzonder hongerig. Maar ik moet een langen brief schrij-

ven, en dus, als ik 't licht mocht opsteken... Achter u op de commode moet het lampje staan; zal ik ....?"

— „Nee kindlief! nee, wacht! Ik weet zoo juist de hoogte der pit. De glazen knappen zoo ligt. Wacht!"

Na eenig gescharrel en gestommel brandt het lampje erg treurig, en terwijl tante in plaats van breien gaat kousen mazen, zet Anna zich tot schrijven aan haar liefste vriendin:

„Mijn allerbeste Emma!

„In de heele woordenkraam van Calisch met zijn vier talen is niet één woord dat uitdrukt wat ik met dat langdradige allerbeste zeggen wil.

Dertig uren zijn er ten naastenbij verloopen sedert ik je verliet, maar geen dertig minuten ben je uit mijn gedachten geweest.

Dacht ik aan mijn vader, dan zag ik hem tevens — al was 't maar vlugtig — tegen Emma lagchen. Zag ik onze trouwe Marnix, dan stond Emma aan haar zij. Zag ik .... Maar genoeg. 't Is jou m'n eenig Van Walletje precies zoo gegaan, dat durf ik wel wedden. Vraag je nu echter mijn lieveling of ik erg melancholisch ben zooals jij bij voorbeeld zult wezen, dan zeg ik neen. En waarom niet? Om de eenvoudige reden dat melancholisch geen Hollandsch is. Wordt niet verdrietig omdat ik „weer laf" ben. Nee beste kind, zoo goed als jij gevoel ik wat het zegt niet meer in elkanders nabijheid te wezen, maar het thema: Scheiden thut weh! moet men niet al te veel varieeren, dan wordt het vervelend en maakt week of ziek. Ik praat er luchtig over nietwaar? Ja dat nam ik mij voor. Ik wilde zoo graag dat Emma evenmin schreide als ik. Ontken het maar niet; toen je aanvingt dezen brief te lezen toen stonden je lieve blaauwe kijkers al vol tranen.

Kom droog ze nu spoedig af, dan doe je mij zoo'n innig

pleizier. Immers op scheiden volgt weerzien. Hou-je daaraan maar vast mijn blondje.

Van weerzien gesproken. Raad eens wie ik ontmoette?

Een dien jij even graag zoudt terugzien als hij je weeromzag. Je raadt het in eens: Neef Oscar! Jawel; bloos maar niet mijn beste. Neef Oscar in eigen persoon, maar sedert die kindsche jaren zeker heel wat veranderd. Ik spoorde met hem van Gouda tot Utrecht. Eerst dacht ik dat het een nare fat was, maar toen we in gesprek kwamen en hij van jou en van onze Marnix als oude kennissen sprak, toen — onder ons gezegd — toen zou je den ouden speel-makker met plezier een beetje hebben aangekeken. Er zit een bijzonder spirit in zijn wezen. Toen hij den hoed afnam kwam er een voorhoofd kijken dat een koninklijken indruk maakt. De oogen van je vriend zijn nóg donkerblauw hoor! Ze hebben zoo iets van een Italiaanschen hemel dunkt me. Als je nu iets Italiaansch met den hemel verbindt, dan zul je begrijpen wat ik zeggen wil. We hebben heel wat over dat „aardige popje” gesproken, „zijn kleine Emma,” die nu groot was geworden en die hij zoo graag eens zou wederzien. Indien ik je zag of schreef dan moest ik je o zooveel groeten overbrengen, en zeggen dat het hem bijzonder gelukkig zou maken wanneer je beider weg weer eens zamen liep. Nu moet je deze boodschap niet al te zwaarwichtig opnemen, hoor m’n beste! Je gevoelige hartje moet geen bravo kloppen voordat de gordijn wordt opgehaald, en dat hoofdje mag niet op hol gaan, versta je m’n blondje!

Ja, ik heb je dikwijls zelve geplaagd, en ofschoon je ’t niet weten woudt je vindt dat plagen met neef Oscar wel aardig. Maar nu plaag ik je niet meer. Neefje Oscar was een kind. De mijnheer die de groeten aan je verzocht was een student in de regten te Utrecht. ’t Is een heer met

mooije vooruitzigten, zwarte knevels, veel fortuin en van adel. Dat laatste zegt meer dan men wel denkt. Tusschen adel en niet-adel, zei papa wel eens, is een slagboom, dien de laatste zelden, maar de eerste altijd in 't oog houdt. Oprechte liefde of eigenbelang doet den edelman den boom wel eens overspringen; maar straks ook springt hij terug naar den anderen kant, en 't gebeurt dan niet zelden dat de eettafel wat later met de twee pooten aan deze, en met de beide andere aan gene zij van den slagboom staat. Dat was wat erg van papa zul je zeggen. Toen ik hem vroeg of mijn lieve mama dan ook niet een freule en toch innig aan papa was verbonden geweest, toen zei hij: Ja, met de dames dat is weer iets anders bruintje: als de dames den slagboom van A naar B passeeren, dan worden zij er onderdoor gesleept. Ze zetten zich over de vernedering heen en blijven gedwee waar ze zijn. Van B naar A worden ze er overheen getild; dat is wel aardig maar 't maakt dikwijls een zotte vertooning, en vooral zonder tolgeld. Die beste papa kon altijd zoo kluchtig over de dingen praten. Toch was er altijd iets waars in 't geen hij zeide.

Je zult nu precies weten mijn lievertje, waar ik dit chapitre mee besluiten wil. Ik moest je nog eens aanraden om dat lokkige kopje niet te veel te vermoeijen. Zie, je ontvangt de groeten van jonker Oscar van Breeland die lieve herinneringen van het aardige speelkameraadje behield. Goed! maar nu mag je niet aan 't droomen gaan, hoor! We leven niet meer in wijlen Potifars tijd toen de droomen op een prik uitkwamen. Je weet nog wel hoe droevig ik gestemd was, nadat ik 's nachts gedroomd had met mijn lieve ouders, die beiden weer levend waren, door een heerlijk bosch te hebben gewandeld. Het was mij immers alsof ik ze bij 't wakker worden nog eens verloren had.

Wees dan voorzigtig met droomen lief blondje. Als je slaperig of soezig begint te worden, neem dan een van de onhebbelijkste sommen uit je rekenboek, en spits er je suf op, of anders hou-je hoofd eens onder de pomp. Je weet wel dan kreeg ik altijd zoo'n schrikkelijken trek in een korst roggebrood, en 't knabbelen op roggebroodkorsten is een zekere remedie tegen droomerijen.

Maar basta! Papa schreef me eens:

Bruin! je wordt langdradig, geen Hollandsche romans hoor!

Dat was een scherpe critiek in weinig woorden.

Tusschen twee haakjes: papa las nooit romans.

Een lange brief behoeft niet langdradig te zijn. Dus van wat anders. Lieve Emma, dat ik nu door dienzelfden neef Oscar iets vernemen moest dat jij zelve mij altijd verzwegen hebt! Emma, ik wist niet dat je mij nóg liever kondt worden. Immers Oscar van Breeland verhaalde me dat jij, arm kind, je eigen ouders al missen moest nog eer je hun liefde begrijpen kondt.

Met open armen ben je toen door je oom en tante Willem van Wall ontvangen, en je hebt hun de teedere namen van vader en moeder gegeven.

Ik heb geen verwijt mijn hartelijk blondje, omdat je mij dat nooit hebt verteld. Nee beste kind, ik ben er je zelfs dankbaar voor. Ik zou misschien te veel medelijden met de arme Emma hebben gehad en week met haar mee zijn geworden. Dat zou niet goed zijn geweest.

Nu dit geschreven staat vraag ik mij af, of het niet beter geweest ware dit punt later mondeling met je te behandelen, omdat de herinnering je weemoedig zal stemmen, en je mogelijk tóch zult denken dat ik je van achterhoudendheid beschuldig.

Maar — nu het geschreven is nu moet het blijven! 't Zou me toch bij een volgenden brief uit de pen zijn gevloeid,

en bovendien ik wil al vast eens beproeven of je mij niet gelooven zult wanneer ik herhaal, dat ik — in plaats van je te beschuldigen — je nog liever heb nu ik weet dat je als 't ware tweemaal een zorgend ouderpaar moest verliezen.

En lieve Emma, als ik je nu — tegen mijn wil en voor-nemen — met deze herinnering droevig mogt gestemd hebben, denk dan maar aan 't geen ik reeds straks met andere woorden heb gezegd; n. l. dat we niet te veel en te lang achterom moeten zien. En ook: een droef verle-den maakt tevredener met een gelukkig heden.

Ja kindlief, jij hebt toch reden om met dat heden geluk-kig te zijn, en je gaat een onbezorgde toekomst te gemoet. De mijne is minder lagchend. Mijn innig geliefde vader schijnt mij niet zooveel te hebben nagelaten dat ik onaf-hankelijk zal kunnen leven. Het vrijheidlievende kind zal later misschien in de sombere rij der „juifs” moeten staan.

Doch neen, dan zal er altijd nog wel een plaats bij de lieve Marnix voor mij open wezen.

En later? Emma wij zijn het immers eens dat Gods Vaderhuis niet alleen dáar boven de wolken, maar ook hier op de aarde is. Welnu, wij zijn en blijven in het huis van Onzen Vader, en daar zal altijd alles wezen wat ons goed en noodig is. Vaarwel liefje! Zoo gaauw je dezen gelezen hebt moet je wat gymnastiek gaan doen, hoor!

Ik ben onwillekeurig wat ernstiger geworden dan mijn voornemen was. Kom, lach maar eens weer; ik zie die donkere kuiltjes zoo graag in je wangen. Kus Marnix en al onze liefsten voor mij. Dag innig trouw blondje; schrijf nu per omgaande aan je:

ANNA.”

De Runt bij Mulderspeet,

1 Nov. 59.

TIENDE HOOFDSTUK.

Vier dagen na Anna's komst op De Runt trad zij in den namiddag op het smalle ophaalbrugje toe, dat zich aan de noordzijde van het binnenplein juist tegenover de wapenpoort bevond.

Met het voornemen om in den zeer verwaarloosden tuin waarheen het brugje leidde nog eenige herfstseringen te plukken, benevens een paar rozen die er groeiden en bloeiden als de treurende nazaten van een eertijds edel geslacht, ontdekte zij dat het brugje zich in zulk een vervallen toestand bevond dat het gevaarlijk scheen er over te gaan. De planken waren erg vermolmd en op sommige plaatsen zag Anna er zelfs zulke groote gaten in, dat zij het raadzaam oordeelde zich aan de zij der leuning te houden en telkens met het kleine voetje vooruit, de sterkte van den vloer te beproeven.

— „Gerust juffer, sterk genoeg, a'j moar wat vlug d'r overloope,” klinkt de stem van Joost haar achterna; en — als Anna het hoofdje omwendt en Joost met een knikje bedankt, dan ziet zij ter zelfder tijd, door de wapenpoort heen — aan gene zij der groote en beter onderhouden ophaalbrug — de koppen van een tweespan schimmels, waarvoor een bediende in livrei heeft post gevat, terwijl een rijzig heer na zijne bevelen te hebben gegeven de

brug over en de wapenpoort door op het binnenplein toestapt.

Joost loopt den heer te gemoet.

En Anna, zonder meer aan den slechten toestand van het brugje te denken, is er haastig overgewipt en in den achter- of moestuin verdwenen.

De eigenaar van den fraai'geschilderden tentwagen met de kloeke schimmels in hun tuigen met blinkend koper, is de baron Wouter Geereke van Uland van De Renghorst, heer van Mijnrecht Angola en Lixboa. De beide laatste zoogenaamde heerlijkheden waren slechts kleine boerenplaatsjes in het Stichtsche aan de rivier de Vecht gelegen. Mijnheer Geereke heeft nooit de dwaasheid gehad zich heer van die beide plaatsjes te noemen, maar sedert dominé Haverkist vernam dat zijn adellijke vriend toevallig die beide mooie namen te gelijk met de weinige bunders grond had gekocht, schreef hij bij voorkomende gelegenheden op de adressen aan den baron altijd aan 't eind: „Heer van Mijnrecht Angola en Lixboa.” En mijnheer Geereke zal den leeraar van Mulderspeet toch dáarom geen pluimstrijker noemen.

Ds. Haverkist was de zoon van een Dordtschen grutter. Evenals voorheen de oude baron van Koevertol de predikanten van Mulderspeet steeds met de meeste vriendschap ontving en goeddeed zooveel hij kon, zoo blijft ook Geereke — en nu vooral sinds den dood van den Runtschen wel-doener — niet in gebreke den leeraar van het dorp zijn welwillendheid te toonen. Ds. Haverkist meende nu van zijn zijde ook in alle opzichten te moeten blijk geven dat hij die hooge vriendschap en onderscheiding op prijsstelde, en was dus recht blijde aan de titels van den adellijken vriend een paar namen te kunnen toevoegen die zeer fraai klonken terwijl — zoo redeneerde Ds. Haverkist — men niet veronderstellen kon dat iemand zoo iets niet

waardeeren zou. En dan — wanneer hij met een: „Hoogwelgeboren Heer en Vriend, zijn brief begon, en later al die titels op het adres vermeldde, dan — ja dan straalde er toch altijd iets van Angola en Lixboa's glans over dominé zelve.

De heer van De Renghorst zei meermalen:

— „Men moet de menschen met toegevendheid beoordeelen, en in aanmerking nemen wát en met wie ze waren, eer ze werden wat ze nu zijn.” Of ook:

— „Een man van geboorte en opvoeding gevoelt wat men van de verschillende standen, wat men van de verschillende individuen verwachten kan.”

Met dezen laatsten volzin heeft de baron Geereke zich zelve met zijn eenigen, maar zeker edelen trots het best geteekend.

Het bewustzijn edelman te wezen niet slechts door geboorte maar bovenal door een levendigen zin voor al wat goed is en rein, stond hem dan ook op het hooge voorhoofd geschreven en bovenal in het goedaardig en zielvolle oog geprent.

Mijnheer Geereke van Uland is een man van omstreeks vijf-en-veertig jaren. In hem herkent men terstond den jonker die voor weinige dagen in mijnheer Lijnings kamer tegenover den spiegel en in de larkslaan naast Anna Rooze gezien werd. Doch, ofschoon de gelaatstreken van vader en zoon de meeste overeenkomst hebben, zoo springt het groote verschil van uitdrukking toch aanstonds in 't oog.

Door den huisknecht in 't bombazijn bij Lijning aangediend is de baron naar boven gegaan.

Uit eenige woorden in Lijnings laatste brief — na het bezoek van jonker Ernst geschreven — heeft Geereke meenen op te maken dat de zonderlinge eigenaar van De Runt — 't geen hij wel vermoed heeft — niet ongenegen was om

in weerwil van het vroeger geweigerde bod, zijn nieuwe possessie te verkoopen. Immers daar had, schijnbaar in verband met het recht der uitwegen, gestaan:

„De moeilijkheden zijn van dien aard mijnheer de baron, dat ik — indien zulks in het welbegrepen belang eener minderjarige kan geschieden, zou kunnen besluiten — ofschoon met weerzin — het solied en heerlijk gelegen adellijk kasteel met deszelfs tuinen en zoo voort, voor zoo verre mij behorende ter bewoning te zien gesteld van iemand desgezind en willens, in de omgeving zijner landbouwkundige zaken.”

Deze gedwongen duistere zin kon men immers zoo en bijna niet anders uitleggen.

Met het voornemen om in elk geval die zaak van den uitweg te schikken — want te procedeeën achtte de baron niet raadzaam — wilde hij tevens den heer Lijning nader hooren op het punt van het twijfelachtige „ter bewoning te zien gesteld,” en zich in persoon overtuigen of er werkelijk kans zou bestaan om het begeerde eerste perceel nog in zijn bezit te krijgen.

De baron is met de meeste plichtplegingen door den heer Lijning ontvangen.

Nadat men op de studeerkamer reeds eenige minuten over de zaak van den uitweg heeft gesproken, en Geereke ten zeerste werd verrast door de bijzondere inschikkelijkheid van den heer Lijning, die, geheel in tegenspraak met zijn schrijven, schier aanstonds verklaarde door de heldere mondelinge uitlegging van mijnheer den baron de volle overtuiging van diens goed recht op den uitweg te hebben bekomen; na deze verklaring en eenige vriendelijke woorden van den verrasten Geereke daarover, vindt deze een geschikte gelegenheid om tot het belangrijkste punt te komen.

Eenige oogenblikken later zegt de man met den blauwen

bril dat hij met bevreemding mijnheer Geerekes onderstelling verneemt, als zou hij — Lijning — willens zijn geweest De Runt te verkoopen. Het is hem waarlijk zelfs van verre niet in de gedachte gekomen. „Althans....” voegt hij er bij, „ik gevoel wel dagelijks de groote moeilijkheid die er voor een man zooals ik ben aan verbonden is om zulk een heerlijk goed naar eisch te bewonen, maar verkoopen, neen....” En met een zucht: „of....”

Het „of” was voor den baron voldoende.

Maar — Lijning was nog niet precies waar hij wezen moest, want hij heeft na een oogenblik van stilte vervolgd: „of.... lord Lidson Brice” — een persoon die intusschen slechts in Lijnings verbeelding bestond — „de lord die zeer gefortuneerd is, mijnheer de baron, moest zoo blijven aandringen op den verkoop, dat men in 't belang der minderjarige niet weigeren kon en niet weigeren mocht.”

— „U zegt een lord Brice?” heeft de baron gevraagd.

— „Lord Lidson Brice, mijnheer de baron; jawel! een broeder van lord Lidson Brice die in 45 gezant te Napels was. Die waarvan ik spreek is met een Hollandsche gravin gehuwd .... Bee.... Dee.... Och, haar naam zou ik honderdmaal noemen. U zult zich dat wel herinneren mijnheer de baron.”

— „Nee, ik ken die familie niet mijnheer Lijning!”

De baron, ofschoon al meer en meer in zijn meening versterkt dat die man met zijn onaangenaam voorkomen, 't-zij voor zich zelven 't zij voor anderen, het kasteel op speculatie heeft gekocht, vermoedt echter niet dat de genoemde lord een denkbeeldig persoon is, en mag zich dus geenszins ontveinzen dat hij in dien heer Lijning een veel inschikkelijker en vrij wat minder inhalig persoon heeft gevonden dan men uit zijn brieven en het antwoord aan Ernst gegeven besluiten moest.

Teleurgesteld, zegt hij, opstaande :

— „Wil mij ten goede houden m'nheer Lijning, wanneer ik uw uitdrukking in den brief verkeerd heb opgevat....!”

— „O mijnheer de baron.... mijnheer Van Uland.... vraag wel excuus....”

— „Intusschen dank ik u recht vriendelijk voor uwe inschikkelijkheid. 't Verheugde mij zeer u te hooren toestemmen dat mijn verzoek niet op een lossen grond steunde. Maar — dewijl de zaken door u in 't belang eener minderjarige worden behandeld, vergun mij dan ook als schadeloosstelling voor het nadeel waarvan u toch vroeger in uwe brieven hebt gesproken, u een som van duizend gulden aan te bieden, voor welke som ik mij dan tevens gaarne duidelijk en notarieel — bij leven en sterven nietwaar — het bedoelde recht zou verzekerd zien.”

— „Maar.... mijnheer de baron....”

— „Nee, dat blijft dan zoo afgesproken.... tenzij....”

— „Tenzij....?”

— „Tenzij lord Brice u niet meer lastig mocht vallen, en met toestemming van belanghebbenden het door u gekochte perceel mij in koop kon worden toegestaan....?”

Mijnheer Lijning was uitermate tevreden; hij heeft geglimlacht en verklaard dat hij sedert de alleraangenaamste kennismaking met mijnheer den baron er niet aan dacht om mijnheer den baron in 't minste of geringste een hinderpaal in den weg te stellen; neen, nu hij alles begreep, nu mocht hij zulk een schadeloosstelling niet aannemen; de lange arm van 't recht was inderdaad aan de zij van mijnheer den baron; aan verkoopen echter dacht hij niet, neen.... o neen!

Maar terwijl Lijning deze verklaring gaf zag hij in zijn verbeelding reeds den brief van een denkbeeldigen gemachtigde van den denkbeeldigen lord Brice aan hem gericht, die in dezer voege zou zijn opgesteld:

„ Weledele Heer!

„ Lord Lidson Brice gelast mij u zijn verontschuldiging aan te bieden. Bij een vroeger kortstondig verblijf op het Loo bragt zijn lordschap een bezoek op De Runt. Een gerucht dat de eigenaar het verkoopen wilde — een gerucht vermoedelijk afkomstig van den vroeger plaats gehad hebbenden verkoop — was oorzaak van de aanbieding die ik de eer had u namens zijn lordschap te doen. Mogt u te eeniger tijd tot den verkoop van het door u gekochte kasteel besluiten, het zou zijner lordschap bijzonder aangenaam wezen de voorkeur te mogen genieten, en stelt als koopprijs voor het kasteel met gronden u daarbij toebehoorende, volgens uwe opgave, gaarne 500 £ boven de reeds genoemde . . . . £.

Verblijve enz.

SMT.”

Het laatste cijfer was in Lijnings verbeelding nog niet ingevuld. Dat moest afhangen van nadere inlichtingen. Hij weet wel dat de baron hem bij den grooten verkoop 36,000 heeft doen bieden; doch . . . men moest altijd de voorzichtigheid in 't oog houden.

Bij het afscheid betuigt de baron nogmaals zijn dank, vast besloten om den heer Lijning op de voorgestelde, zeker niet karige wijze, voor zijn vermeend en vroeger bevochten recht te zullen schadeloosstellen. Hij zal hem daardoor niet beleedigen. Immers, wie of wat mijnheer Lijning ook zijn mocht, aan vormen, kleeding in een woord aan alles kon men gemakkelijk zien dat hij de schadeloosstelling — ofschoon voor een denkbeeldig recht — niet zou blijven weigeren, terwijl het mede zeer duidelijk te bespeuren was, dat De Runt met dien eigenaar niet in een normalen toestand verkeerde.

— Die vervoerde jenever! denkt de baron terwijl hij in 't heengaan een verdrietig weemoedigen blik langs kamerdeuren, nissen en trappen laat wijden. Hoe geheel anders was het hier vroeger. Helder geboend of blank geschuurd.... En nu? zelfs geen loopers, geen matten, geen beelden, geen vazen, niets!

Die vervoerde jenever! Dat was een zonderlinge uitstap van den baron. Maar immers zijn Józef, de trouwe huisknecht die hem reeds 15 jaren met de meeste verknochtheid heeft gediend, de altijd matige schrandere Jozef die in last heeft gehad om, behalve en voornamelijk het eerste perceel, ook de volgende twintig meest nabij De Renghorst gelegen perceelen van De Runt te koopen, Jozef was door het gebruik van een enkelen slok jenever, dien een vreemde hem had opgedrongen, zoo bedwelmd geweest dat hij, wanneer hij aan den persoonlijken duivel geloofd had, zeker zou gezegd hebben dat die zwarte sinjeur hem de jenever zelf had toegereikt. Alleen door water drinken, vreeselijk water drinken, was hij eindelijk weer bij zijn „montanen” gekomen. Maar, toen hij in de verkoopkamer terugkwam, toen waren reeds de vijf eerste perceelen toegewezen, ofschoon de notaris die den knecht van De Renghorst niet had bespeurd, den aanvang der gunning nog meer dan een half uur vertraagd had.

De baron die door den heer Lijning wordt uitgeleide gedaan — de laatste kwijt zich gewoonlijk met het meeste genoegen van die aangename taak — de baron staat eensklaps in het met marmer geplaveide voorhuis stil, en zegt hoofdschuddend terwijl hij in stilte de opmerking maakt dat Diana en Ceres ook hier uit haar nissen verdwenen zijn:

— „Nu zie ik dat ik ouder begin te worden; zulk een negligentie is onvergeeflijk. Verbeeld u mijnheer Lijning, dat ik hier met twee jonge dames ben komen aanrijden.

De familie Haverkist noodigt ons jaarlijks den tweeden dag der kermis op thee. Toen mijn gezelschap straks aan de pastorie was uitgestapt en ik zei nog even naar De Runt te moeten doorrijden, toen was er bij de jonge dames Haverkist een zekere mee-rij-ambitie, en vooral om nog eens te beproeven of uw nichtje, jufvrouw Rooze, zou willen terugkomen op haar besluit en ons toch het genoegen van haar gezelschap te geven. De oudste der dochters, jufvrouw Jans Haverkist, was vooral zeer teleurgesteld, en zou wel gaarne zelve zijn meegekomen doch haar tegenwoordigheid werd in huis vereischt; de beide jongere dames die mij vergezelden wilden liefst in het rijtuig wachten, en verzochten mij daarom haar wenschen aan u over te brengen."

Lijning die niet heeft kunnen vermoeden dat de raad van Geert, om Anna van de dominé's troep terug te houden, uit eigenbelang werd gegeven, vindt de uitnoodiging van déze zijde zoo bijzonder gewenscht dat hij aanstonds Anna helpt opsporen, en, na haar aan den baron te hebben voorgesteld, haar verzoekt de lieve uitnoodiging maar aan te nemen: „tegen negen uren halftien zal oom Joost wel zenden om nichtje te halen."

De baron zegt dat hij wel gaarne jufvrouw Rooze voor den avond zijn rijtuig zou aanbieden, maar in de Runtlanen kon het zoo fameus donker zijn, en aan den tentwagen waren geen lantaarns; bovendien de schimmels zijn jong en, in den avond langs de kermis te rijden was mede wat gewaagd.

Na de verzekering van den baron dat de middag bij dominé niets van kermishouden had — waaraan Anna, die immers nog den rouw over haar geliefden vader droeg, gezegd had onmogelijk te kunnen deel nemen — nam zij de uitnoodiging aan, er bijvoegende zeer gaarne naar huis te zullen terugwandelen.

In weinige oogenblikken had Anna op haar kamer een kleine wijziging in haar toilet gebracht. Na tante te hebben vaarwelgezegd, trad zij weldra de wapenpoort uit en op het rijtuig toe waarbij de baron met oom Lijning nog te wachten stond. Lijning maakte juist aan Geereke zijn excuzen dat hij mijnheer den baron niet aan zijne vrouw heeft kunnen voorstellen:

— „Lijdende, altijd zenuwachtig, zeer!” voegt hij er treurig bij: „Och ja mijnheer Geereke, haar goede papa jonkheer Moreel was ook....” en mijnheer Lijning strijkt zich langs het voorhoofd, „’t is treurig!.... Ziet u, dáarom heb ik mij voornamelijk uit de stad teruggetrokken en blijft hier alles maar.... zóo zóo. De buitenlucht weet u.... Ha! daar is onze lieve Anna.”

Twee ginnegabbende jonge dames hadden zich voor Anna’s komst achter het ten deele neergelaten wasdoek van den tentwagen verscholen.

— „Komaan, dat is wel bijzonder vlug jufvrouw Rooze,” zegt de baron, „ik maak u mijn compliment; onze jonge dames zullen recht blij wezen u te zien.”

De meisjes die achter de coulisses zoo vreeselijk om dien slijpplank met zijn blauwen bril hadden gelachen, bedaar den eensklaps, en terwijl het roode frissche kopje van Sophie om het wasdoek heen naar buiten zag, en met een knik „dag jufvrouw Rooze” zei, dook de lange jufvrouw Kaatje met een hoog roode kleur wat naar achteren, en snoot zich het mooie neusje onhebbelijk hard, en zei ook: „dag jufvrouw Rooze,” toen Anna door den baron geholpen in het rijtuig stapte.

Men zou gedacht hebben dat het fleurige jongste Haverkistje reeds vooraf haar plaats op de achterste bank voor de oudere gast zou hebben ontruimd, maar in de rijtuig-etiquettes waren de Haverkistjes nog niet ver, en — Anna reed achteruit.

De schimmels liepen in gestrekten draf. Binnen een kleine tien minuten had men het dorp bereikt.

Er heerschte een buitengewone drukte in de anders zoo stille dorpsstraat, en vooral op het kleine kerkplein zag men een bijzondere levendigheid. Een vijftal groote koeken en poppenkramen met haar kisten en hakblokken, stonden er bijeen. Wel waren ze verlokkelijk de koeken waarop met wit-zoet „voor uwe kermis” geschreven stond, en dan die moppen en amandelen; die vuurtrekkers en straatklappers. En verder in die Neurenburger kramen al dat moois, de kleine geweren en blanke sabels; de porseleinen vaasjes — berlijnsch blauw met verguld; de prachtige schilderijen van Jozef, Genoveva en den Verloren Zoon in al de kleuren van den regenboog. Wat een keus van poppen, pijpen, zakmessen en tabaksdoozen, en welk een voorraad van ijzeren vorken en tinnen lepels zoo glims als zilver!

’t Was daar op het zoogenaamde „kerkhof” een fluitjesgepiep en een getjingel en genaauw van het Neurenburger speelgoed; een geroep en geklop, een gedraai en gejoel — niet het minste bij de beroemde ronzebons of bij de: „Set maar op voor ’en sjent, allemaal stooters prijs!” dat de schimmels toen ze langzaam door dat alles heenstapten, met de ooren speelden rechts en links, en somwijlen tegen elkaar drongen, vooral bij den mallemolen die op een tien schreden afstand van de kramen aan ’t draaien was. De baron die naast den koetsier zat en mende, richtte — zooals hij reeds eenige malen deed — zonder om te zien het woord tot Anna, met de opmerking:

— „Ziet u wel dat de paarden voor de gekheid der menschen een beetje bang zijn? — Allons Blanchard! voor een aap behoef je zoo’n grooten eerbied niet te hebben, zelfs al heeft hij een pakje aan. Allons! — Kent U den man die daar groette jufvrouw Rooze?”

— „Dien laatste mijnheer Geereke? Zijn naam ken ik niet, maar ik heb hem een paar keer gezien.”

— „’t Is iemand dien ik meer zag maar niet thuis kan brengen, een Mulderspeetsche is hij niet. — Ho! ho, kameraadjes! — Azoo! daar hebben we onze gulle gastvrouw n^o twee! — Jufvrouw Jans, nu krijg ik een extra kopje nie-waar? Zie maar eens of we niet kostelijk woord hielden. Ik mag niet zeggen dat we overwonnen hebben, maar uw vriendin, jufvrouw Rooze, is zoo lief geweest zich aanstonds gevangen te geven.”

— „Een recht prettige gevangenschap mijnheer Geereke.”

— „Waarom bedankte je dan?” zegt Jans terwijl ze Anna helpt uitstappen en haar de hand drukt.

— „Zooals ik je schreef, omdat ik geen lust in kermis-vreugde had, en oom ook beter vond dat ik thuis bleef.”

— „Misschien ook met het terughalen. Nou ik ben blij dat je er bent. Kom maar binnen. Mijn hemel baron, wat is u lang uitgebleven. Ik dacht dat u de heele kermis en ons er bij vergeten waart. Ha, zie eens, de Kloppenburgers! dat is ter uwer eere baron. Nou zal je eens een muziekje hooren.”

— „Gut de schele met zijn klarinet is er ook weer,” zegt het fleurige Haverkistje terwijl ze van de wagentree wipt.

— „Jelui moest nog even wachten!” roept de baron: „Hola!!! noch nicht anfangen,” en wenkt naar de zij der muzikanten, want Blanchard en Moustache zijn van het eerste: „Proe, proe, Prrrr!” al zoo zenuwachtig geworden dat ze staan te trappelen en achteruitdringen, zoodat lange Kaatje werk heeft zonder ongelukken uit het rijtuig te komen.

— „Om tien uren vóór!” roept de baron, Hendrik den koetsier toe, en Hendrik zegt: „Best baron!” en slechts een

kleine mondelinge aansporing is voldoende om de vurige schimmels hun weg naar de dorpsheerberg te doen kiezen waar een flinke stal hen wacht.

De mandewagen verdwijnt; de nieuw aangekomenen gaan naar binnen.

Een bekende jonker die van de kermiszijde haastig is komen aanstappen en reeds vroeger de dames Haverkist — alvorens ze met papa naar De Runt reden — zijn compliment heeft gemaakt, buigt nu in den gang voor jufvrouw Rooze, en verzoekt haar vriendelijk niet naar zijn toilet te zien want op die kermis was 't een stofboel van belang.

Terwijl men zóo, eerst in het voorhuis en straks ook binnen de kamer, groeten en plichtplegingen wisselt, en Anna daarbij aan drie haar onbekende leden van het gezelschap wordt voorgesteld, schuift jufvrouw Haverkist de ramen van het pastorie-salon wat hooger, omdat die muzikanten zoo „keurig blazen,” en mevrouw Geereke haar toestemt dat het niemendal koud is.

ELFDE HOOFDSTUK.

Mevrouw de baronesse Geereke van Uland is een tengerere vrouw van hoogstens veertig jaren. Zij moet zeer schoon zijn geweest, doch toen zij op twintigjarigen leeftijd aan haar eenigen zoon het leven schonk, toen onderging haar gezondheid zulk een hevigen schok dat de sporen van jeugd en schoonheid al spoedig in de droeve plooiën van lijden en smart zijn verdwenen. Sedert den voorlaatsten zomer evenwel is de gezondheidstoestand van mevrouw Geereke zooveel verbeterd, dat men zelfs ingevolge haar lang gekoesterden wensch een gedeelte van den vorigen winter te Parijs heeft doorgebracht.

De wufte zeden der groote wereldstad hebben h  ar echter meer dan haar lieven Ernst gehinderd, en, zij is vast besloten om er niet weer heen te gaan, dewijl ze in zulk een omgeving met het oog op haar lieve kind geen oogenblik rust had. Ofschoon het genomen besluit der moeder inderdaad van haar ernstigen zin en haar oprechte liefde pleit, zoo mag mevrouw Geereke wel een liefdevolle, maar nog geenszins een verstandige moeder genoemd worden. Wanneer men die beide brave, elkander zoo oprecht liefhebbende echtgenooten daar samen ziet, en Geereke — altijd in zorg voor zijn beste Kunira — nu weer hoort vragen of het openstaande venster haar ook hindert,

en of de mooie muziek haar niet wat kras wordt, waarop zoo zacht en met zulk een innig knikje het antwoord wordt gegeven: „Nee lieve Wouter, heusch niet!” dan zou men bezwaarlijk kunnen gelooven dat de huwelijkshe-mel dier echtgenooten juist ter oorzaak van dat eenige pand hunner liefde zoo dikwijls met donkere wolken is bedekt geweest. En — de anders zoo verstandige man heeft wel dikwijls moeten toegeven. Immers, 't waren harde woorden die de anders zoo zachte en lijdende vrouw gesproken had: „Ga je gang dan maar Wouter, ik zal er niet lang meer wezen.” Neen, Geereke heeft dan niet kunnen door-tasten, ze was zoo zwak die lieve Kunira, hij had haar zoo lief, ja, hij heeft haar eerder liefgehad dan haar kind.

Maar 't is een dwaze opvoeding geweest. Tot zijn zes-tiende jaar is jonker Ernst moeders speelpop gebleven. In moeders oogen was hij zoo zwak, zoo ongelooflijk zwak; zijn lieve krulhoofdje mocht niet met leeren vermoeid worden. O men moest zoo omzichtig met zulke slimme, zulke buitengewoon ontwikkelde kinderen zijn. Met de dertien maanden liep hij al langs de stoelen; twee maanden later zei hij duidelijk mama; en toen hij vier jaar oud was kon hij zich al bijna geheel alleen aan- en uitkleeden. Ja en bij zulke kinderen was de geest het lichaam in jaren vooruit.

Altijd buiten zijn? In den tuin, in de lucht? O, dat mocht goed voor sterke knapen wezen; de boeren mochten hun kinderen bij gebrek aan goede kamers in noordenwind en zonnebrand grootbrengen, maar — zag men wel is waar soms kleinen met roode koonen in 't zand spelen, men moest niet vragen waar de zwakken gebleven zijn. Neen, haar lieve jongen het eenige kleinood dat zij zoo duur heeft gekocht, hij behoefde noch het slachtoffer van een onzinnig verhardingssysteem noch dat der heden-daagsche veelweterij te worden.

En — mevrouw Geereke heeft op hare wijze haar kind beschermd totdat hij zijn zestiende jaar bereikt had. Maar toen, toen kon en mocht zij het niet langer. Met vaste hand heeft de vader toen zijn recht hernomen. Bittere tranen zijn er in den beginne door de zwakke moeder geschreid; gedurig hebben den vader verwijten in de ooren geklonken die hem telkens dieper moesten treffen; doch, de edele man heeft — volhardend bij zijn vast, misschien ter elfder ure genomen besluit — de verwijten van het gekrenkte vrouwtje met mannelijke kloekheid gedragen; met zachtheid heeft hij de moeder in 't eind tot berusting gebracht, en zelfs — door die krachtsbetooning misschien — het hart zijner geliefde vrouw geheel voor zich herwonnen.

Al wat jonker Ernst nog geworden is — en het was wat zijn geestontwikkeling betrof inderdaad niet veel — heeft hij aan 's vaders kloek besluit te danken, en, even trotsch als mama er vroeger op was dat Ernst met zijn zestiende jaar zoo keurig netjes de kleeren voor de poppen van zijn poppenkast kon knutselen, 't geen zij liever zag dan dat Schmidt, zijn gouverneur, hem met al die boeken en cahiers het hoofd van streek bracht — en Schmidt die gaarne studeerde of romans las, verstond mama — evenzeer was het thans haar glorie dat hij nu, in zijn een-en-twintigste jaar den titel van student in de Rechten te Utrecht bezat, en heel goed een geweer durfde afschieten, ja zelfs dit najaar al drie hazen en zeven patrijzen te huis had gebracht.

Als Ernst haar jongen spreekt, dan ziet men doorgaans mevrouw Geerekes lippen onwillekeurig zijn woorden namaken, en 't gebeurt niet zelden dat zij, zoowel in 't gezelschap van vreemden als in den huiselijken kring, eensklaps een: Dag Er! of Dag lief! bij haar knikje voegt, of opstaat om met haar fijne hand de zwarte lokken van zijn voorhoofd weg te strijken en er een zoen op te drukken.

De tweede onbekende die straks aan Anna was voorgesteld is — honneur aux dames — jufvrouw Saartje Molenwiek.

Jufvrouw Saartje Molenwiek de vijf-en-veertigjarige huishoudster van mevrouw Geereke — op dit oogenblik aan de linkerzij van jufvrouw Jans gezeten — wijst met haar paarlemoeren haakje — jufvrouw Molenwiek haakt voor haar heele familie één of tweeslaperige spreien, als ze ten minste zelf de katoen geven — jufvrouw Molenwiek wijst naar een schotel met grauw geelachtige gebakjes en vraagt:

— „Zandtaartjes nieuwaar?”

— „Ja jufvrouw.”

— „Bak je die zelf Jans?”

— „Zeker jufvrouw.”

— „En hoe maak je ze?”

— „Ik neem drie ons bloem, twee ons boter, en anderhalf ons witte suiker.”

— „Zoo is 'dat je recept. Ik zal je 't mijne eens sturen hoor. Mijn zandtaartjes hebben compleet een renommée. De famielje van mijnheer uit den Haag komt nooit of ze moet er een trommel van meenemen, maar die zijn heel bros weet je, en dan met krenten. Niet dat deze niet goed zullen zijn, maar...”

— „Probeer u ze eens.”

Jufvrouw Molenwiek stoot met haar haakje een kruimel van een der taartjes, proeft die met aandacht en zegt:

— „Ja zie, niet om iets aan te merken, maar je mist behalve de krenten, dadelijk je vanielje, en dan — te vast weet je, heusch ik zal je mijn recept eens zenden. Heb je thee uit Arnhem?”

— „Nee jufvrouw we hebben ze van Gurts hier in 't dorp; vader kan den dorpswinkel niet passeeren.”

— „O dat zou me heel weinig kunnen schelen. Die goed levert die mij levert! dat is mijn vaste spreekwoord.

Houdt ze nog al water? Zeker niet erg.... Ik zag er je ten minste water bij doen. Maar als ik je één raad verschuldigd ben: zet liever heelemaal nieuw dan te suppleeren. Wat geef je?"

— „Twee gulden jufvrouw."

Jans loog, ze kostte maar twee-en-twintig. Als Anna dat begrepen had dan zou Jans zeker in haar oogen niet gezeten zijn. Maar Jans, ofschoon ze ook volstrekt niet van liegen hield, het speet haar zelfs geen rijksdaalder te hebben gezegd.

— „Hum! dan kon ze toch goed zijn," herneemt jufvrouw Molenwiek terwijl ze de thee nog eens proeft. Ik laat ze uit Arnhem komen van Van Embden. Wij geven zes-en-dertig, maar o hé 't is een lust om die te schenken. Je bevoordeelt je nog vier stuivers. Je moet het eens onthouden; thee van 36 zooals jufvrouw Molenwiek van De Renghorst ze altijd laat halen."

De derde persoon aan wien Anna straks werd voorgesteld is een neef of oud-neef der familie Geereke; een neef die sedert drie weken gastvrijheid op De Renghorst geniet.

Neef Jasper Bel is een groot en fors gebouwd man van zestig jaren omtrent. Zijn persoon maakt in den regel een vrij zonderlingen indruk. Zijn gelaatskleur is tamelijk rood, de kleine oogen zijn donkerblauw, en als men 't niet beter wist, dan zou men vast gelooven dat Bels wenkbrauwen zwart zijn geverfd, want wonderbaarlijk steken ze af bij zijn hagelwit nog eenigszins krullend hoofdhaar, en den forschen knevel die mede zoo wit als sneeuw is.

De overste Bel presenteert zich in den regel zelf, en nu sedert zijn verblijf op De Renghorst nagenoeg als volgt:

— „Jasper Bel, om je te dienen. Neef van mijnheer en mevrouw Geereke, minder door 't bloed dan door vriendschapsbetrekking."

Als neef Jasper zich zoo heeft voorgesteld dan begint hij het gesprek doorgaans op een manier dat menigeen er waarlijk verlegen mee wordt. Bij voorbeeld:

— „Hebt u veel gereisd?”

— „Is u Roomsch of Gereformeerd?”

— „Houdt u van Dickens?”

— „Wat dunkt u van het nieuwe ministerie?” Die vraag kon hij als Nederlander gerust op het repertoire houden. Of zeker althans: „Wat dunkt u van den nieuwen minister?”

Men vond het bespottelijk. 't Was de dolste man van de wereld; om b. v. een jong meisje aanstonds te vragen:

— „Hebt u lang met poppen gespeeld?”

't Was te dwaas om alleen te loopen, en gekker nog wanneer men dan, na een bedeesde toestemming den zegenwensch ontving:

— „Dan wensch ik je mettertijd twaalf frissche spruiten toe. Twaalf, omdat je zeker een goeie moeder zult zijn.”

De overste Jasper Bel had een zonderling voorkomen en 't was een zonderling ook, maar, niet omdat hij er een wezen wilde. Hij was het eenigszins „par droit de naissance” zei Geereke wel eens.

Immers, zijn vader, de oude heer Bel, huwde als gepensioneerd generaal-majoor op ruim zestigjarigen leeftijd een nauwelijks zestienjarige fraulein Julia Klieng, die als buf-fetjufvrouw in een restauration te Wiesbaden zijn hart had veroverd.

En, ruim een jaar later omstreeks twee maanden na het onverwacht overlijden van den generaal, werd Jasper op het buiten van zijn vader nabij Breda geboren, nadat ook zijn jeugdige schoone moeder een paar seconden vóór die geboorte, het leven van haar zoon met den dood had betaald.

Ja 't moest hem niet te zeer worden aangerekend indien hij wat vreemd was, meende Geereke, want boven-

dien, Jaspers opvoeding en wetenschappelijke vorming hebben veel te wenschen overgelaten, en ofschoon hij in later tijd veel heeft gezien en gelezen „achter dat alles zat de vrije de zonderlinge Jasper, die zich zelf gevormd en zich zelf een weg had gebaand.”

Dat de overste zich dikwijls in veler oogen zoo „bespottelijk” maakte, het kwam voornamelijk dewijl hij op zijne beurt de menschenwereld al zeer banaal en aapsch en slaafsch, in één woord al extra bespottelijk vond.

Men noemde het allerdolst dat hij bij een eerst ontmoeten al aanstonds zulk een malle vraag deed of zoo iets wonderlijks zeide — iets dat nergens bij te pas kwam. Maar, van zijn kant vond Jasper Bel het ook al heel misselijk om de heele ons bekende of onbekende wereld met de onzinnige gewetensvraag op 't lijf te vallen: Altijd wel geweest?

Wie kon zich dat herinneren, zei de overste, en wie zelfs zal op dat banale: Hoe vaart u? voldoende explicatie geven! Men zegt dank je en merci, omdat men nog zoo wijs is te begrijpen dat een werkelijke verklaring van 't geen men in den regel al zoo gevoelt den vrager draaierig zou maken. — Mooi weertje meneer. Regenachtig dagje jufvrouw! Bah! dat zijn winkelbanaliteiten om van te spuwen. Iets te zeggen dat iedereen weet, 't is onzinnig meent de overste. Men kon den aangesprokene even goed zeggen: u heet Niks of Dinges of hoe hij heeten mocht. 't Was „gebrek aan gesprek”. Manque de discours is Fransch, en men zal later hooren dat de overste van geen Fransch houdt, als 't niet noodig is.

Heb je gereisd meneer? Dat was een betere vraag. Ja of nee? Ja, dan kon de meneer uitkramen. Nee, dan zou de overste hem eens 't een en ander laten zien van Java of van een ander hoekje der wereld waar hij zijn zolen gedrukt heeft; dat was wat interessanter, hum!

Op dit oogenblik ziet het er in de mooie kamer der pastorie recht gezellig uit. Om de ronde tafel die tusschen de beide vensters juist tegen het penant en onder den wel wat ouderwetschen salonspiegel is geplaatst, zit de familie Haverkist met haar voornaam gezelschap in een halven cirkel bijeen.

De baron en zijn echtgenoot zitten in de fauteuils van vader en moeder — dat sprak van zelf — ieder aan een raam.

Tusschen den baron en den overste heeft dominé plaats genomen — dat sprak ook van zelf. Jonker Ernst zit naast den overste en aan Anna is de stoel tusschen den jonker en jufvrouw Jans gegeven. Op Jans volgen jufvrouw Mollewiek, Sophie, Ka en moeder, welke laatste de eer geniet — volgens dominé wederkeerig bewijst — om mevrouw de baronesse aan haar rechterzij te hebben.

Achter het gezelschap in dien halven cirkel, hangen op het grijze behangsel met groene bloempjes, twee portretten. De een stelt een mijnheer voor met witten stropdas en bef, beide van loodwit; het andere portret stelt voor een vrouwenmuts met gemeniede linten, en een soort van gezicht er in.

Met deze portretten hebben de ouders Haverkist op hun koperen bruiloft hun kinderen verrast. Jozef — die nu in den manufactuurwinkel te Deventer is — en toen twee jaren oud was, kleine Jozef heeft het uitgegild van verrukking en dadelijk gekraaid: „Ba ba!” Ziet u hij kon de P nog niet goed uitspreken. Enfin, tusschen die beide portretten hangt een tapisseriewerk uit de jonge jaren van jufvrouw Haverkist. 't Is rijk aan kleuren — geweest, ziet u, want de zon, ziet u — en dan — zooveel jaar geleden! 't Was zelfs een van de minst mooie stukken die zij gemaakt heeft.

— „De landing van Columbus had u moeten zien. Drie mooren op den voorgrond en Columbus op een paard in 't

midden: oogen van kralen; sabels en geweren van goud-draad, en 't gevolg van schepelingen met vloszij." Dat stuk had gediend voor een geschenk aan den dominé die haar had aangenomen.

— „Och! m'n lieve mevrouw, wat zal ik je zeggen," smakt jufvrouw Haverkist, tegen 't geweld der Kloppenburgers in, „'t vet is van den ketel. Vroeger was 't een andere tijd. Men was meer in aanzien; tegenwoordig kan men de cadeaux wel tellen en 't zijn er dan nog cadeaux naar."

Ofschoon dominé in 't gesprek der heeren deelt, waar ook Anna met belangstelling naar luistert, zoo heeft hij toch een oreille en campagne, en geeft zijn Line op zalvenden toon een kleine terechtwijzing:

— „Foei Line! hoe kun je nu zoo iets zeggen. Men geeft mij immers alle mogelijke bewijzen van vriendschap en liefde. Foei foei! nu zou je waarlijk vergeten.... je weet wel, dat kistje en.... foei!" Dominé doelde op een kistje waarin de familie als naar gewoonte met de kermis, een pot gember, een vaatje ansjovis en nog eenige andere versnaperingen voor den naderenden winter had meegebracht.

— „O dat beteekent zoo weinig dominé!" zegt mevrouw Geereke.

— „Nou ja Haverkist, dat is wat anders; van mondwaren spreken we niet, maar we praten van cadeaux: aanneem-cadeaux! Als een dominé nooit eens wat in 't huishouden kreeg.... wat zegt u mevrouw — dan kon ie z'n maag wel aan den torenhaan hangen."

Mevrouw Geereke zag snel naar de Kloppenburgers die deze beweging voor een compliment aannamen en hunne blaaswoede verdubbelden. Dominé's jufvrouw kon soms zoo raar en plat uit den hoek komen.

— „Vin-je die muziek niet verveerlijk mevrouw?" smakt

jufvrouw Haverkist dewijl de cornet à piston zulk een schelle kracht ontwikkelt dat de vensterglazen er van trillen.

— „Ik kan mijn eigen woorden niet verstaan!” schreeuwt dominé. En dan naar buiten:

— „Stil menschen, stil! we hebben nu genoeg van je geschetter.”

Maar de virtuozen mochten der kunst geen geweld aandoen en midden in 't stuk afbreken. Toen het echter uit was, kwam er een met den duizendmaal gedeukten waldhoorn aan den arm en stak een vies muziekblad naar binnen. De gastheer lei er een dubbeltje op en zei tot de overige heeren die er een gift wilden bijvoegen:

— „Volstrekt niet, volstrekt niet!” en tot den virtuoos: „Ik vertrouw dat dit voldoende zal zijn.”

— „Maar met je permissie dominé, dat vertrouw ik niet,” zei de overste: „Hei, van der Hummes! Zeg eens waldhoorn, is dat dubbeltje voldoende?”

De arme stakker trok een grijnzend hagedissen-gezicht. Neef Jasper heeft zich van het muziekblad meester gemaakt, en al de heeren hebben nu een bijdrage geleverd, maar, wát neef Jasper nog bovendien langs het notenblad in de hand van den waldhoorn deed glijden, dat zag het gezelschap niet. Anna meent te bespeuren dat de waldhoorn erg op zijn Zondags begint te glimmen; hij wuift driemaal en nog eens driemaal met het muziekblad. Bij de zijnen teruggekomen fluistert hij haastig iets rond.

Een oogenblik later blazen zich de tien mannen met een oorverdoovende fanfare als kreeften zoo rood, en schalt daarna een „Wien Neerlands bloed” waarvan de baron bij zich zelve de opmerking maakt, dat het gansch niet van vreemde smetten is vrij te pleiten.

Nu de Kloppenburgers allen groetend het hek uitgaan

en dominé — ten bewijze van zijn muzikaal gehoor — aanmerkt dat het afschuwelijk was en inderdaad voor gekuischte ooren zooals van den baron en famielje letterlijk verscheurend, nu zegt de overste vrij luid tot Anna die hem een kop thee overhandigt terwijl hij naar de vertrekkende muzikanten wijst:

— „Ook al slachtoffers van de groote vacantie jufvrouw Rooze!”

— „Welke vacantie meent u mijnheer?”

— „Wel van de kermis. Je weet toch hoe de kermis in de wereld is gekomen?”

— „Ik wil heel graag uw uitlegging hooren,” zegt Anna, want ze begrijpt dat die van den overste een bijzondere zal zijn.

— „Prompt! dan zal ik je dat eens uitleggen. In vroeger eeuwen — dus heel lang geleden — toen waren de menschen allemaal zoo braaf en godvruchtig — dat zal dominé uit de geschiedenis wel weten,” — dominé zette een diepzinnig gezicht en verzonk een oogenblik in de middeleeuwen: „enfin, zoo razend godvruchtig, dat de duivel geen werk aan den winkel had en Onze Lieve Heer haast verlegen met al die devotie was.”

— „Foei; foei!” smakt jufvrouw Haverkist zachtjes, en dominé zendt een beschermenden blik langs de jonge dames.

— „Ten minste,” vervolgt neef Jasper, „de duivel werd zoo landziekig dat ie op 'en goeien dag naar de aarde klauterde en aan de brave menschen de groetenis van Onzen Lieven Heer bracht: dat ze alle jaar een dag of wat vacantie konden krijgen, van twee tot hoogstens een-entwintig dagen — te regelen door burgemeesters en wethouders — 't geen dankbaar werd aangenomen .... en .... Wat blief jufvrouw Rooze .... ben ik profaan?”

— „Ja mijnheer,” antwoordt Anna ferm, „dat noem ik profaneeren.”

— „Hé ja! hé ja!” stemt het zacht uit twee - drie monden.

— „Nee lieve jufvrouw Rooze,” zegt de baronesse vriendelijk, „ik geloof niet dat neef Jasper wil profaneeren. Wij kennen hem daarvoor te goed. Hij heeft er ons al aan gewend een weinig door zijn woorden heen te zien al klinken ze soms wat vreemd.

— „Dank je mijn brave advocaat, maar jufvrouw Rooze gelooft toch dat je een advocaat van kwaje zaken bent. — Wat noemt u profaneeren jufvrouw?”

— „Spotten met het heilige mijnheer!”

Dominé Haverkist had groote neiging om ten teeken van goedkeuring met het hoofd te knikken, want het was bij Anna's laatste woorden „alsof hij zich zelve hoorde.” Maar hoe juist jufvrouw Rooze ook spreken mocht, als gastheer paste het minder dat hij partij koos, ofschoon hij als dominé....enfin, 't was moeilijk heel moeilijk, maar hij zweeg, en knikte zelfs niet, doch zette een gezicht waarop men lezen kon: Ik mag die leeken zoo wel eens hooren.

— „Spotten met het heilige,” herneemt de overste: „'t is immers uw bedoeling niet de kermis het heilige te noemen?”

— „Zij is dunkt mij onschuldig mijnheer, zoolang zij niet ontheiligd wordt.”

— „Dat zijn we eens.”

— „Maar den naam van den Almachtige te mengen in een onwaar verhaal dat tevens door de voorstelling een komischen tint kreeg, dat — u zult mij mijne vrijmoedigheid ten goede houden — dat noem ik profaneeren.”

— „Flink en toch mis jufvrouw Rooze. Zie, wanneer ik de vacantie in plaats van door sinjeur den duivel, door Onzen Lieven Heer zelf had laten geven, dát was profaan geweest, maar nu....”

Anna antwoordde niet maar zag door het venster in de heldere lucht.

Jonker Ernst had liever gehad dat die verrukkelijke bloem van den larikswortel eens naar hem had gezien. Hij wist niet wat hem bezielde, maar, anders was hij altijd aardig in gezelschap — de Haverkistjes zouden het kunnen getuigen — doch nu, iedereen bemerkte dat hij stil was, erg stil. Maatje zag het ook, en zij knikt hem toe alsof ze vragen wilde: Hoe is het jongen, ben je niet wel? Zeg jij niet eens wat? — En Ernst zeide:

— „Kom jufvrouw Rooze, u moet je dat niets aantrekken; we kennen neef Jas, die houdt van intimideeren. Ik geloof dat we allemaal op uw hand zijn, ten minste...” en hij zag jufvrouw Jans aan die thee schonk, en zijn moeder die een: Dag lieveling! met haar oogen sprak, en naar zijn vader en dominé, maar dominé zei slechts: „Hum!” waarop de baron het woord nam en tot groote blijdschap der moeder met de laatste woorden van Ernst het stilzwijgen brak:

— „Ten minste.... Wij begrijpen allen dat, zoowel als een vorst zich in een bedelaarspak kan steken — 't geen wel eens nuttig en noodig kan zijn — men evenzeer een heilige gedachte in een kleed kan hullen dat velen zal tegenstaan, en waarin zij evenmin den goeden reinen zin zullen vermoeden als een vorst in een lompenpak.”

— „Nou maar baron,” zegt jufvrouw Haverkist met een verbazenden opslik, „met alle respect voor m'nheer den overste, maar als er in dat verhaal een heilige geest zit dan.... dan....” jufvrouw Haverkist wist er niet uit te komen.... „dan zit er ook een in mij.”

— „Khum! Poes!” komt dominé vermanend.

Neef Jasper heeft inmiddels een ronde beschuit uit een trommeltje genomen en opgeknabbeld. Alsof het gesprek hem

niet meer aanging neemt hij er nog een en fluistert tot Jans terwijl hij haar de beschuit toont:

— „Alle goeie dingen bestaan in twee.”

— „In drie” zegt Jans zachtjes.

— „Met deze tweede ben ik tevreden.”

Neef Jasper kraakt weer beschuit.

Mevrouw Geereke legt vertrouwelijk beschermend de hand op den arm der pastoorsche. Zij was bang dat neef Jasper wanneer hij zijn beschuit ophad, een „jasperiade” zou houden die de stemming niet verbeteren zou. Zich tot jufvrouw Haverkist vooroverbuigend tracht zij op zachten toon den zin van Jaspers woorden te verklaren, maar de pastoorsche zegt, ofschoon heel vriendelijk toch eenigszins gevoelig, dat het allemaal best waar kan wezen, maar dat de Heer haar te heilig is om Hem bij zoo'n opraapsel van leugens te pas te brengen:

— „Men moet de heiligheid in 't oog houden mevrouw,” zoo besluit ze: „Heilig, heilig, heilig is de Heer der Heirscharen!”

De bewogen vrouw sprak met zulk een overtuiging en op zulk een zenuwachtigen toon, dat de zachte mevrouw Geereke haar niet verder wilde verontrusten.

Maar toch de verzoeking kan ze niet weerstaan om nog eens het voetspoor van Jasper Bel te drukken, en de dominésche zachtjes een vraag te doen. O wat zou neef zich over die aapschheid geërgerd hebben indien het gekraak der beschuit hem 't hooren niet belet en hij 't verstaan had.

Mevrouw Geereke vroeg:

— „U zult er geen groot verschil in vinden of ik u vraag, gaat u met mij wandelen of, willen wij een wandelingetje doen?”

— „Nee, maar wat zou dat mevrouw?”

— „En u vindt het een schoone gedachte te wandelen met God terwijl met Hem een wandelingetje te doen . . . .”

— „Foei mevrouw, schei uit! Laten we zoo niet spreken,” valt jufvrouw Haverkist hier heviger in: „foei! dat doet me zeer, dat is spotten weet u. Neem mij niet kwalijk. Ik weet wel dat u braaf bent, maar nee, zóo was u vroeger ook niet. Foei! Ik zeg wat ik denk, maar spotten met den Heer, nee!”

Mevrouw Geereke was uit het veld geslagen; ze gevoelde dat ze te ver is gegaan en tweemaal verkeerd had gehandeld. Sedert jaren kende zij de goede jufvrouw Haverkist, en had dus kunnen begrijpen haar niet met zulke beelden te moeten vermoeien. Maar ook, ze had den neef niet moeten verdedigen door zijn woorden tot de hare te maken. In zijn mond klonken diezelfde woorden geheel anders. Men moest er die sneeuw witte haren en knevels, die zwarte wenkbrauwen, die fonkelende oogen en vooral den ernst op dat hooge voorhoofd bij hebben, om de gedachte te doen gevoelen die in zulk een wonderlijk kleed was verborgen.

In één woord, waar neef Jasper reeds zelf zulk een verkeerden indruk had gemaakt, hoe heeft zij kunnen verwachten dien indruk te zullen wegnemen door hem te copieeren, en nog wel met een uit zijn verband gerukt en te onpas aangebracht gezegde?

— Men moet zich zelf zijn! dat was een spreuk van Jasper die zij uit het oog had verloren. Bovendien, is het dan niet natuurlijk dat de goede domine's-vrouw er zich aan ergerde!

Hoe lang heeft het niet geduurd eer zij zelve begreep dat Jasper nooit met het heilige spotte, wanneer men althans verstond dat slechts de Schepper van hemel en aarde en de zielenadel Zijner schepselen voor hem heilig waren.

Terwijl de dames praten en jonker Ernst aan Anna verzekert dat de rouw haar zoo magnifique staat — een gezegde waarbij Anna, tot in het diepst der ziel geschokt, werk heeft om haar tranen te bedwingen; terwijl jufvrouw Molenwiek aan de jongejuftvrouwen Haverkist een ster haakwerk doet bewonderen, een ster van eigen vinding en waarvan men haar ze weet niet hoe dikwijls het patroon heeft verzocht, tot uit Zeeland toe; terwijl neef Jasper nog beschuit kraakt, zegt dominé Haverkist die lang gezwezen en zich zeer in de geschiedenis die Jasper Bel verhaalde heeft ingewerkt:

— „Ik bespeur mijnheer de kolonel, dat u aan het bestaan des persoonlijken duivels gelooft. Wat mij aangaat het is mijn innige overtuiging dat de duivel, dat is de slang uit Eden, te niet gedaan en . . .”

— „Precies m'nheer, maar als je zoo'n ding — ik weet niet of je 'm kent, de python-slang bij voorbeeld — in stukken snijdt, dan leven die stukken allémaal en da's een naar gezicht dominé. — Misschien is het met den duivel ook zoo gegaan.”

Dominé raakt de kluts kwijt. De baron is van den beginne af bang voor zulke gesprekken geweest. Geereke houdt in zijn ziel van neef Jasper, 't is de beste en edelste vent van de wereld, maar men moest hem kennen en aan hem wennen ook.

Straks is Geereke met een paar woorden Jaspers verderiger geweest, maar toch hij keurt in 't algemeen ten zeerste de wijze af waarop de neef zich altijd over godsdienstige zaken uitlaat. De vorst kan zich dan — zoo noodig — in 't lompenpak steken of zelfs in een narrenkleed, maar 't is geen kleed dat hem dagelijks voegt.

Neef Jasper spreekt in een dialekt dat maar weinigen verstaan en zelfs wanneer het verstaan wordt niet altijd schoon wordt gevonden. 't Ongelukkigste is bovendien dat

zijn dialect zoo nauw is verwant aan dat der sneeuwtrappers — gelijk Jasper de verdervers der onschuld wel eens noemt.

Als men Jasper kent, ja dan moet men hem achten en liefhebben; maar, 't is een zonderling. Geereke heeft immers gezegd: een zonderling „par droit de naissance.”

Nu echter vreest de baron — evenals zijn vrouw het daareven vreesde — dat er een buitengewone jasperjade zal volgen, want dominé, besloten om op theologisch gebied toch eens zijn kracht te toonen, ontwaakt met een vraag waarvan het woord transsubstantiatie de grondtoon is.

Geereke zoekt naar een middel om een theologische jasperjade te voorkomen of althans te verzachten, en geeft al spoedig zulk een wending aan dominé's vraag, dat neef eensklaps — misschien zonder het zelf te weten — op zijn stokpaardje rijdt.

— „Ja,” zegt de overste terwijl hij de lange knevelpunten naar beneden doet krullen: „dat is mijn vaste overtuiging: We zijn al achtmaal op de wereld geweest....”

Allen luisterden. Zelfs Kaatje die bedaard de oogen had neergeslagen — omdat jonker Ernst eerst een heelen tijd naar jufvrouw Rooze en toen zoo in eens naar haar heeft gezien — zelfs Kaatje ziet naar den overste die, in weerwil van een stootend en najankend orgel buiten het hek, zijn beschouwing verder uitwerkte:

— „Ja, zoowel als al die geleerde heeren, Lyell, Murchison of hoe ze ook heeten mogen, zonneklaar hebben bewezen dat er al sedert den eersten dageraad der schepping en dus tijdens de verschillende tijdperken van de geschiedenis der aarde, millioenen en millioenen jaren moeten verlopen zijn; zoowel als Boucher de Perthes, Rigollot en Falconer bewezen hebben dat er voor meer dan

drie, of tien, of dertig duizend eeuwen reeds menschen leefden op aarde, en Lamarck en Darwin aantoonen dat er in de natuur een ontwikkeling van lager tot hooger of in een voortgaande richting heerscht — waaruit moet volgen dat ónze geslachtsboom niet slechts tot den orang-oetan maar zelfs tot de infusoriën der voorwereld opklimt — zoo ben ik evenzeer overtuigd, dat de menschelijke geest al achtmaal op de wereld is geweest al eer hij in het menschelijk karkas werd ingekwartierd, en wel in deze volgorde: straaldier, weekdier, geleed-dier, visch, kruipend dier, vogel, zoogdier en aap.”

— „Gut!” zegt Sophie, en Kaatje zegt: „Guns!”

— „Ja dames. Wat mij betreft ik ben waarschijnlijk uit de groene materie van Priestley in troebel water zwemmende ontstaan en 't eerst een koraalpoliep geworden; mijn onvernietigbaar ik is toen gelogeed geweest tusschen de twee schelpen van een lazarusklep of een reuzenmossel. Vervolgens overgegaan in het harnas van één zee kreeft moet ik, daaruit verhuisd, in het geschubde pak van een brasem zijn gekomen. Van den waterstaat tot de halve landmacht bevorderd, kwam mijn ontwikkelings-proces in het lichaam van een kikvorsch te recht. Uitgekikkerd ben ik als een roerdomp mijn vlucht gaan nemen om tusschen 't lies en riet mijn vreemd geluid te doen hooren. Moe gevlogen en met lucht- en wolkenkennis verrijkt, ging ik over in de rare huid van een zebra, om daarna op te klimmen tot den rang van aap en den grooten chimpanzee te worden al eer Jasper Bel als kind zonder ouders ter wereld kwam.”

— „Dan hebt u al heel wat doorleefd,” zegt Anna, waarna ze met een blik van schalksche bevreemding naar Jans ziet.

Jans beantwoordt dien blik met een knipoogje, alsof ze zeggen wil: je weet het, er loopt een streep door.

— „Mijn meerdere jaren er afgerekend, dan heb ik niet meer doorleefd dan jufvrouw Rooze,” antwoordt de overste terwijl hij de zware wenkbrauwen strak naar boven beweegt en haar scherp aanziet: „Ik kan mij bedriegen, maar uw ontwikkelings-proces komt mij in deze volgorde voor den geest: Ten eerste zeeliele, daarna venus-schelp, en verder in de opklimmende orde: dag-pauw-oogvlinder, zilverforel, zijdeworm, nachtegaal, gazelle en slanke lori, om eindelijk te worden het liefste persootje dat ik in lange ontmoet heb.”

’t Was een benauwend slot van ’t proces voor Anna. Zij keek verlegen voor zich; maar de meisjes Haverkist lachten gulhartig, en Jans, de flapuit, zei zelfs luchtig:

— „Ja overste, al was ook uw heele proces geen cent waard, het laatste is waar, heelemaal waar.”

Dominé’s vrouw heeft strak voor zich neer gezien. Ze vond het godslasterlijk zooals die overste sprak. Maar mevrouw van De Renghorst scheen dat alles mooi te vinden! En, jufvrouw Haverkist deed zich zelve dus geweld aan, maar zocht toch verademing in de tamelijk luide opmerking tot mevrouw Geereke, dat dat laatste „net was om een jong meisje gek te maken,” terwijl ze niet hoopte dat die overste zoo iets tegen Ka of Fie zou zeggen. Van Jans wou zij niet spreken, Jans had te dikken neus.

Mevrouw Geereke zei vriendelijk, niet te gelooven dat neef Jasper der bezorgde moeder zooveel leed zou doen.

Haverkist die erg stil was van middag, zoo alsof hij zich niet in zijn eigen pastorie bevond, of liever — want hij was overal thuis — alsof hij onder den preekstoel zat, dominé had het veel aangenamer gevonden als die nare man niet mee was gekomen; ja, aangenamer ook wanneer dat vreemde juffertje bij haar besluit en thuis was gebleven.

Die gesprekken waren ergerlijk en slecht; zulke stellingen behoorden in een pastorie niet verkondigd te worden. Iedereen wist dat hij liberaal was, maar zulk een ongodisterij, zulk een negatie van wat geschreven stond, was niet te dulden en vooral niet in 't gezelschap van zooveel jeugdigen van jaren voor wie de „geloofsgrond nog niet vast was geworteld.” Indien die vreemde snaak reeds aan het scheppingsverhaal tornde, 't welk zoo duidelijk zei dat de Heer op den vijfden dag de visschen en vogelen, en eerst daarna op den zesden dag viervoetige en kruipende dieren en ten laatste den mensch naar Zijn Beeld had geschapen — wat moest er dan overblijven van de gansche Schrift!

Neen, verder dan de Groningsche hoogleeraren en den vriend uit Arnhem te gaan dat was in opstand komen tegen het dierbaarste wat de mensch bezat: zijn geloof, zijn troost in leven en sterven!

Met de „zeggingskracht” die Haverkist de zijne weet, neemt hij dan ook het besluit — ofschoon met het oog op personen en zaken — den neef uit den zadel te werpen door hem te wijzen op wat geschreven stond.

En ontegenzeglijk is het waar dat dit snel gerijpte voornemen den Mulderspeetschen leeraar tot eer verstrekt. Hij was immers overtuigd dat de eere der Schrift, de eere Gods was aangerand en dat hij als leeraar verplicht was zulks niet te verstaan.

Maar in weerwil van het waarlijk uit een goede bron gewelde besluit, hebben de allerlaatste woorden van den overste het voornemen naar den achtergrond gedrongen. Eensklaps is een andere gedachte hem door 't hoofd komen spelen.

Die mijnheer Bel heeft van dat juffertje gezegd dat zij het liefste persootje was dat hij in lange gezien heeft.... En Ka.... en Fie....? En, wat vond jonker Ernst? en ....?

Neen men kon het immers nooit weten. Was het niet mogelijk, niet zeer wel gebeurlijk!? Heeft de jonker laatst niet het patroon en de wol, voor de pantoffels die de meisjes vóór vader gewerkt hebben, uit Utrecht meegebracht!

Had hij voorleden week toen hij hier gejaagd heeft niet in eigen persoon drie — en zelf geschoten patrijzen komen cadeau brengen, terwijl hij daardoor toch eenige jachtvrienden in den steek liet. Nooit was Ernst zoo vriendelijk en aardig tegen de meisjes geweest als toen, en had duidelijk gezegd: zich al te verheugen op het prettige kermisavondje in de pastorie.

Tusschen twee haakjes: dominé heeft niet begrepen dat jonker Ernst eens poolshoogte is komen nemen of die jufvrouw van De Runt — die er 'smorgens geweest was — óók bij de „kermisthee” zou tegenwoordig zijn. Dominé heeft het niet gemerkt, maar de meisjes wel, en ze hebben er een vreeselijke pret in gehad.

Ze hadden aan mooi Esjes neus gezien dat hij van dat krulkopje gepikt was. 't Was aandoenlijk geweest hoe laf beleefd en vriendelijk hij geworden was toen ze hem er even mee geplaagd hebben. Ka had wel in de handen willen klappen van pret; hij was óók eens vuurrood geworden; tweemaal rooder nog dan zij het wezen kon wanneer zij op een hoogte was dat haar alles schemerde.

Neen, dominé heeft er niets van gemerkt, maar nu, nadat neef Jasper zijn overtuiging heeft uitgesproken, nu hoort dominé wel hoe jonker Ernst het „liefste persootje” met blomzoete aardigheden bestookt, en — tot wee wordens toe — het door Jasper geteekende ontwikkelingsproces gaat uitwerken; hoe hij van lieve-heersbeestjes en poesjes en baarsjes en zwaluwtjes in d'r nestjes praat, en van poedellokjes, zoo — dat het meisje zelve er verlegen mee wordt.

Mama Geereke ziet — want hooren wat Ernst tot Anna zegt kan ze niet — ze ziet haar jongen zoo hoffelijk tot zijn buurdame spreken; Ernst, de mooie, de knappe jongen, en mevrouw Geereke neemt het oogenblik waar dat hij even naar deze zijde kijkt, en applaudisseert met haar vriendelijke oogen. Och hij was zoo lief. Als hij maar binnen de palen bleef.

— „Mij dunkt jonker,” zegt Anna zich herstellend; „dat men gezegden als van den overste niet moet uitwerken.”

— „Men hoeft bij voorbeeld bij een hondje van een kind niet naar het staartje te zoeken,” lacht Jans.

Jufvrouw Haverkist denkt aan een hondje van een kind, en stuurt Fie eens heen om te kijken of kleine Miesje nog altijd bij dien Redly is; ze moest haar nu eens meebrengen.

— „Ka-lief! heb je je portret al eens laten zien?” zegt dominé: „Neen je hoeft niet te kleuren. De familie Geereke weet wel dat je 't niet uit ijdelheid hebt gedaan.”

— „Voor een futur misschien?” zegt Ernst.

Kaatje wordt purper.

— „Mijn hemel kind! je moet die confusie toch afwennen, dat is onverstandig,” herneemt dominé: „Jonker Ernst weet immers wel beter.”

— „Och jufvrouw Kaatje, ik zou 't portret maar eens halen,” verzoekt de baron, en Ka is bij het voorlaatste woord al de deur uit om er vooreerst niet weer in te komen.

Ze had gisteren van opgespaard geld een daguerrotype op de kermis laten maken omdat . . . omdat ze voor zich zelve vast geloofde aan de tering te zullen sterven, en va en moe dan toch een souvenir van haar hadden. Ze heeft het heel in 't geheim gedaan, opdat men 't portret na haar dood zou vinden. Maar een helper van den kunstenaar op de

kermis had het uitgebracht door het maar zoo, zonder geheimhouding thuis te bezorgen. Och, nu zou iedereen denken dat ze ijdel was. En allen hadden haar zoo aangezien. En, of het kermis was of niet, Kaatje vluchtte naar haar zolderkamertje en hilde, en tuurde op den draaienden mallemolen waarin de dorpsjeugd kraaide en gilte, en ze schreide nog voort, en ach, ze begrijpt zelve niet hoe er nog oogenblikken zijn waarin ze vroolijk is, want immers met de volgende kermis zal Ka er niet meer wezen, dan is ze dood, dat weet ze zeker!

Men heeft haar geroepen om mee te wandelen. Eerst Jans, toen moeder, nu weer vader, de laatste met de woorden:

— „Kom, m'n beste bout! Ka, kind, we snakken naar je.”

Kaatje heeft haastig de oogen met koud water gedept en gauw een oud voiletje om haar ronden hoed gedaan 't geen, volgens Fie die haar nog eens roepen kwam, ijselijk gek stond. En toen zich vermannend is ze tot het gezelschap dat wandelen ging teruggekeerd.

O! als ze 't geweten had, hoe dol graag zou ze bij jufvrouw Rooze zijn thuis gebleven. Immers jufvrouw Rooze — men zou het haar ten goede houden — kon niet besluiten een wandeling mee over de kermis te maken, hoe onschuldig het op zich zelf ook wezen mocht. De rouw zat haar te diep in het hart. Ze wilde Jans gezelschap houden die thuis moest blijven omdat de meid — weet u, zei jufvrouw Haverkist tot mevrouw Geereke — den Maandag voor kermisdag heeft, daar dominé volstrekt niet verstaat dat de Zondag er, helaas naar ouder gewoonte, mee ontwijd wordt.

TWAALFDE HOOFDSTUK.

De heeren die straks door het beleid van den baron al spoedig van het gevaarlijk theologisch terrein op dat van den landbouw waren overgebracht, terwijl hij ook Ernst in dat gesprek heeft betrokken, de heeren wandelen nu door de dames gevolgd, op de kramen toe.

Ernst voegt zich bij de jonge meisjes, maar geeft niet onduidelijk te kennen dat de afwezigheid van jufvrouw Rooze hem minder aangenaam is.

Kaatje met haar sombere toekomst voor oogen, hoorde het met dezelfde onverschilligheid aan alsof hij zeide zijn wandelstok te hebben vergeten.

Fietje was er wel een beetje knak over, en — als het niet de zoon van De Renghorst geweest ware, dan zou ze zeker gezegd hebben: Wel dan zou ik in uw plaats maar thuis zijn gebleven. — Ja zeker, wat dacht hij wel! En, straks bij een koekkraam gekomen, wees ze op een tamelijk bedaagd marsepeinen hartje dat met den voet in amandelen, vuurklappers en vuurtrekkers stond, en zei ze ondeugend:

— „Dat zou ik voor jufvrouw Anna meenemen jonker, maar niet onderweg opeten hoor!”

Ernst voelde den speldenprik niet, waar begreep dat het een kleine aanmaning was om iets voor „de arme meisjes”

te koopen. Evenals papa en mama kocht hij dan ook al spoedig de mooiste zaken uit den Neurenburger kraamrommel weg — waarlijk heel aardige doelmatige werkdoosjes en lieve necessairetjes. Een alleraardigst paarlemoeren etuitje waarvan Sophie onnadenkend „Gut hoe lief!” had gezegd, werd mede aangekocht en haar aangeboden. Maar — terwijl het eenvoudige dominé's dochterken er volstrekt geen „been in zag” om het aan te nemen, en toch eerlijk bekennen moest dat Jop — zoo noemde ze hem nog van den catechisatietijd, want Jop had, volgens Ernst, zoowel de wetgeving op Sinaï ontvangen als den Heere Jezus verraden — terwijl ze het dan erkennen moest dat Jop, hoe flauw en modepoppig hij mocht wezen, toch een goed hart had en ijselijk gul was, dacht de gever hoe heerlijk het zou geweest zijn indien hij het waarlijk mooie etuitje aan jufvrouw Rooze had kunnen aanbieden. .... Haar iets mee te brengen heeft hij in den beginne wel wat vreemd gevonden, maar nu hij er eindelijk toe besloot, zie, nu is er niets meer wat er naar lijkt om haar te kunnen geven.

Mevrouw Geereke streelt de gedachte dat haar goedige jongen aller lieveling moet wezen. Kijk, dat fijne Kaatje slaat ook al dat rare voiletje op, en bedankt met zoo'n dankbaar lachje. — „Dag goeie!” roept mevrouw.

Ernst hoort het niet.

Een oogenblik later voelt hij een klopje op den rug en hooren de meisjes mevrouw Geereke zeggen:

— „Is mijn zoon weer het galantje? 't Zal hem spijten lieve meisjes, dat er zoo weinig wezenlijk mooie zaakjes te vinden zijn. We hebben toch jufvrouw Jans niet vergeten beste?”

— „Nee ma, maar ....”

— „Heb je geen geld meer?” fluistert mevrouw.

— „Welzeker!” zegt Ernst zachtjes: „maar dat engeltje, vindt u ze niet engelachtig?”

— „Wat meen je beste?”

— „Wel ik meen jufvrouw Rooze. — Vindt u ze niet prachtig? Heb ik u te veel gezegd? Als ik nog iets voor haar kon vinden.”

— „Dat zou ongepast zijn lieve jongen.”

— „Ongepast?”

— „We kennen haar te weinig. Misschien zou het haar beledigen; dat is met de dominé's-meisjes zoo heel iets anders.”

Mevrouw Geereke vindt het niet slechts ongepast dat de jonker van De Renghorst kermis-cadeautjes aan dat vreemde dametje zal geven, maar men moest den goeden Ernst toch ook zoo'n klein beetje in toom houden, en vooral dat dametje niets in 't hoofdje hangen. Ernst was wel wat heel verliefd van aard, en vindt wat heel spoedig mooi en engelachtig. Wat mevrouw betrof ze vond die jufvrouw Anna wel een knap meisje, maar men moest het haar niet kwalijk nemen: er was soms zoo iets kouds, zoo iets pretentieus in haar toon; dat is mevrouw duidelijk geworden toen zij eensklaps — nadat de goede Ernst allerliefst met haar heeft zitten praten, zoo brusque antwoordde: „Men moet zulke gedachten niet uitwerken mijnheer....” Broe.... alsof Es haar iets kwaads had gezegd. Neen, Ernst moest maar voorzichtig met dat mooie juffertje wezen. Jawel, ze had heel veel liefs, en zeker, al 't andere wat ze gezegd had was nog al flink en goed geweest, maar zoo'n antwoord.... nee! — „Ik zou er niet aan denken Ernst,” besluit de moeder: „Men moet zich niet al te spoedig familiariseeren.”

De heeren hadden plezier op de kermis. De baron en neef Jasper maakten heel wat volkje met koek en moppen en snuisterijen gelukkig, waardoor ook de koopers in een blijde vrijgeveige stemming geraakten. Er werd gehakt en hard geloopt en gegrabbeld. Maar het grabbelen zou nog

aardiger worden. — Neef Jasper liet een zak met lekkers, waaraan hij van anderen een zeer langen reep papier had vastgemaakt, door een der beste klimmers aan een hoogen boomtak ophangen. Met een lucifer stak hij de papierstrook aan, en .... hij lachte dat het een lust was toen de vlam, langzaam naar boven geklommen, den zak bereikte en de jongens en meisjes van 't naar boven staren eensklaps neerstortten op den grond om hun schat te vermeesteren.

Ook dominé Haverkist heeft in alle deftigheid plezier. Hij gevoelt zich altijd een heel bijzonder man op de kermis. Een tusschenpersoon tusschen „dezelve en — God.” —

Men was aanstonds bedaarder, althans waardiger wanneer men hem zag. Dat zat hem niet in steek of kuitembroek, zooals hij had leeren inzien, want die droeg hij niet meer, maar dat zat hem in de persoonlijke waardigheid, of beter de „stands-eerbiedenis” genoemd. Zie, als dominé kwam dan ging men een beetje op zij. Hij zoekt dan in alle nederigheid, met zijn gelaat als 't ware uit te drukken:

— Ziet lieve menschen, zonde is het niet hier te verschijnen, dat bewijst mijne tegenwoordigheid aan deze plaats; maar gedraag je naar het voorbeeld van Hem die zich verblijdde met de blijden, en gedraag je tevens naar de lessen van mij uw herder, uw leeraar en beste vriend.

Inderdaad, dominé bevond zich óók in een plezierige stemming op de kermis. 't Was minder door de aardigheden van den overste en door de blijde dorpsjeugd-gezichtjes dat hij tot die opgewekte stemming is gekomen, neen, terwijl hij van jufvrouw Molenwiek verneemt hoe oneindig veel interessanter de kermis in haar „village natal” placht te wezen, ziet hij naar de zij der meisjes en....

— „Weet u dominé, eens een platenkraam,” zegt jufvrouw Molenwiek.

— „Jawel jufvrouw, die zijn soms heel fraai.”

Jonker Ernst presenteert juist chocolaadjes.

— „En dan een wafelkraam en dikwijls twee pof-fertjeskramen.”

— „Wel waarlijk!”

— „Eens hadden we een spel, een beestenspel — weet u; nu wel geen Martin zooals vroeger....”

— „Och inderdaad!”

— „Nee, maar toch heele mooie dieren. Een walvisch-tand en een zeemeermin waren er ook. Zoo iets ziet men hier nooit dominé.”

Dominé zag iets anders: de jonker gaf met een beleefde buiging een mooi etuitje aan de mooie Ka.

— „’t Is jammer,” herneemt de jufvrouw.

— „Hé. Wat blief! waarom?” zegt dominé.

— „’t Is zoo goed voor de domme menschen als ze eens wat anders te zien krijgen dan kalveren en varkens. Bij ons.... O kijk, kijk, wat grabbelen die kinderen daar. Ja, met zoo’n brandende strook dat gaat wel aardig; maar bij ons weet u, als papa eens een feest aan de boerenbevolking gaf, dan deed papa dat nog heel anders; dan liet hij een grooten zak ophangen en die moesten ze dan kapot schieten, en dan eindelijk in plaats van lekkers viel er allerlei naar beneden: aardappel-schillen, steentjes, zand, van alles, maar vooral meel, en dan zagen ze er uit. O hé!”

— „Ei ei, ja ja; ik....”

Dominé gevoelt zich genoopt om jonker Ernst te gaan zeggen dat hij dat niet had moeten doen, waarlijk neen! En voorts om aan mevrouw Geereke mee te deelen dat hij zelden zulk een gul en goed hart heeft ontmoet als dat van dien besten Ernst. — Ka was er ook verlegen mee. Mevrouw zou dat wel zien: „Och,” besloot dominé zacht, „onze lieve Katharina is verlegen, zeer verlegen,

maar die innigheid van karakter, o daar is maar een roep over. Enfin, u kent haar mevrouw."

— „Och ja, een zacht lief meisje dominé! Ik hou veel van uw Kaatje."

— „En dan iemand die zooals ik nietwaar, het beoordeelen kan, moet verbaasd staan over die enorme gelijkvormigheid van karakters...."

— „Tusschen haar en Sophie! of meent u de goede Jans?"

— „Neen-ik, neen, ik bedoel tusschen Katharina en mijn besten jeugdigen vriend. O waarlijk hij heeft zoo veel van haar."

— „Och kom!"

— „Dat zachte, dat gevoelvolle mevrouw."

— „Uw Kaatje ziet er in den laatsten tijd dunkt mij wel wat zwakjes uit dominé. Zij is toch goed gezond niewaar?"

— „O, welzeker! eigenlijk zou ik zeggen, ofschoon zij het minste vertoont, dat zij wel de sterkste is van ons zevental."

— „Mij dunkt de snaaksche Fie is toch sterker dominé."

— „Ja — neen! dat wil ik niet zeggen; althans.... maar Fie is vroolijker weet u. Ik meen niet doorgaans, maar...."

— „U moet het lieve Kaatje eens herinneren er vooral aan te denken altijd rechtop te zitten dominé. Zij vergeet het wel eens. 't Is niet goed voor de borst en zij heeft anders zoo'n lief figuurtje."

— „Nietwaar? ja zoo mocht ik onlangs nog getuigen, dat Ka in dat opzicht de eenige rechtgeaarde Haverkist is. De andere kinderen, behalve Arend te Kampen, trekken meer naar mijn vrouws kant: de Stallen. Als men Ka zoo naast uw zoon ziet staan, nietwaar, zoo eenigszins van

ter zij, dan zou men kunnen denken: broer en zuster nietwaar?"

— „Och, vindt u?"

Mevrouw gaat haastig naar een kraam om er als naar gewoonte kermiskoek voor haar boeien te koopen. Jufvrouw Molenwiek die aan den overste ten opzichte van haar „village natal" dezelfde confidences doet als ze reeds eenige jaren achtereen aan de pastorie-bewoners heeft gedaan, hoort den overste — misschien was 't wel een beetje ruw — ten slotte vragen:

— „Och kom! was de boel op uw dorp nog beroerder dan hier?"

— „Hé overste, waarom?"

— „Dat zal ik je straks wel eens klaar maken jufvrouw," zegt Bel. En tot een jongen: „Wacht ezel, kom jij eens hier!"

— „Ikke 'en ezel, da's niettes!" zegt de jongen.

— „Ben je dan niet voorzichtiger en sterker dan de anderen geweest met den koek uit de blaren te halen?"

— „Hei! Joap is 'n ezel" roepen er eenigen uit den hoop.

— „Nou bestig 'en ezel!" knikt Jaap. „En watte dan nou meseu baron?"

— „Geen baron! Allo, weet jij me te zeggen van welken koek je nooit een kwaje maag zult krijgen....? Niet? En jelui? Die 't weet krijgt een lepel en een vork daar ie z'n heele leven mee eten kan."

— „Knuppelkoek," roept er een.

— „Blauw Dêventer," een ander.

— „Snipperkoek!"

— „Nee, nee," zegt de overste.

Eindelijk, nadat de jongens en meisjes onder elkander hebben gesoesd en geraasd, roept een meisje met zandkleurige haren:

— „Ik weet 'et: van 'en lijnkoeke meester; is 't waar of is 't niet?”

— „Waarom?”

— „Wel, doar zuwwe geen kwoaje moage van kriegen umdaw w'em niet êten kunnen.”

— „Geest overal!” fluistert de overste, en dan met een luid hoerah! reikt hij aan het meisje met de zandkleurige haren het dischgereedschap toe.

Terwijl dominé met zijn gezelschap zoo een wijl op de kermis vertoefde, hielp Anna Jans het theegoed omwaschen en heeft ze met veel belangstelling naar den heer Redly gevraagd. Jans heeft geantwoord dat hij eigenlijk een zwak stumpertje was; erg goedhartig maar toch een sulletje.

— „De man is letterlijk met alles tevreden,” zegt Jans: „Gisteren bij voorbeeld had de onbedreven Hanneke het balletje gehakt dat ik voor hem klaar maakte, bij 't opdoen heelemaal in 't vuur laten vallen; maar, in plaats dat hij ontevreden was, verzocht hij mij dit als een wenk te beschouwen om nooit meer 't een of ander afzonderlijk voor hem te bestellen. Hij eet sedert den tweeden dag alleen, weet je!”

— „Ik zou hem graag eens zien. Komt hij niet binnen?”

— „Nee, maar 't zal hem plezier doen als je hem gaat opzoeken. Hoe schichtig hij ook wezen mag, het doet hem altijd zichtbaar genoeg als één van ons eens een praatje komt maken. En — als ik mij niet bedrieg dan heeft hij naar jou gevraagd.”

— „Waarlijk?”

— „Is 't niet Miesje? — Foei Miesje niet aan de taartjes plukken, zoo'n groote meid! Heeft mijnheer Redly niet gevraagd of jufvrouw Rooze er was?”

— „Ja Jans!”

— „En?”

— „En dat ik de complimenten zou doen.”

— „Wil je mij eens bij mijnheer Redly brengen liefje?”

— „Krijg ik dan eerst een taartje Jans?”

— „Straks als de familie weeromkomt dan krijg je wat mee.”

— „Ajasses, wat ben je een gierige prij...”

— „Hé Mies, als mijnheer Redly dat hoorde.”

— „Nou ja,” zegt Benjamine met een kleur terwijl ze de oogen neerslaat: „maar die is niks gierig. Mag ik dan geen taartje voor mijnheer Redly?”

— „Straks Miesje, straks.”

— „Zonder taartje wil ik niet naar 'em toe.”

Anna geeft Jans een knipoogje. Er worden een paar taartjes op een bordje gelegd, en met een verhelderd gezichtje wijst Miesje jufvrouw Rooze den weg naar Redly's kamer.

Miesje Haverkist is geen mooi kind, ze heeft zelfs een heel grooten neus, en voor een kind van zeven jaren is ze veel te grof en teforsch.

Maar toch 't is lief haar te zien met den bruin verbranden arm om Redly's hals geslagen, terwijl ze hem gedurig uitnodigt om toch een taartje te nemen, want ze zijn zoo lekker. O zoo heerlijk!

Redly is in den aanvang een weinig in de war geweest toen hij het schoone meisje — dat hij bij zich zelve Gabriëlle heeft genoemd — zag binnentreden. Al spoedig echter heeft hij zich zoo gelukkig gevoeld, zoo gelukkig als hij in jaren, ja in vele — in zeer vele jaren niet geweest is.

De lieve schoone die een zoo onuitwisbaren indruk bij hem heeft achtergelaten, zij zelve is op het denkbeeld gekomen om hem, den ongelukkige, den verworpenen, den arme te bezoeken. O dat is een lichtstraal op zijn

duister, zijn stikduister pad. Hij heeft zich moeten afwenden om een paar tranen te verbergen; maar, nu is zijn kalmte teruggekeerd, en ofschoon hij zooals gewoonlijk ook nu naar den grond ziet, zegt hij op zachten toon:

— „U hebt een goed werk willen doen jufvrouw Rooze, en ik ben u zoo dankbaar. Och, neem mij niet kwalijk dat ik zoo van mij zelven spreek. Is u welvarende jufvrouw Rooze?”

— „Mij gaat het wel mijnheer, en ik verlangde nu eens te weten of de Mulderspeetsche lucht u óók weldadig is? Wij zijn lotgenooten, indien ik het zoo mag noemen; we kwamen beiden op denzelfden dag in deze kwartieren en beiden voor het eerst.”

— Zeker wel de eenige overeenkomst in ons lot, denkt Redly en zegt:

— „Dank u lieve jufvrouw. Wat evenwel mijne gezondheid betreft, die heb ik niet gedacht hier te zullen terugvinden. Vele jaren geleden heeft men mij bij ongeluk een drank gegeven, die...”

— „Wat zegt u? toch niet...?”

— „Een bitteren drank. Maar de Heer dronk er ook een jufvrouw Rooze, en dat heeft me gesterkt. — Nee liefje, eet jij maar zelf die taartjes.”

— „Ik? daar dank ik voor, die zijn voor u.”

— „Wacht Miesje, ik zal er een voor je doorsnijden, wacht!”

— „Als u ze niet opeet hoor, dan klets ik ze zoo het raam uit.”

Redly drukt het kind vaster in den arm die haar omvat, en zegt:

— „We willen ze straks samen opeten nieuwea?” En dan tot Anna, met een zijdelingschen blik op Benjamine die roept dat ze er geen kruimel van hebben wil:

— „U merkt wel dat de lucht hier toch verkwikkend voor mij is. De menschen zijn zoo goed; and this child! O my love!”

— „Wat zeg je mijnheer? Toe, wat?”

— „Dat ik zooveel van je hou Miesje, omdat je nooit weer...”

Miesje legt hem met geweld de hand op den mond:

— „Niet zeggen! niet!”

— „Nee foei, dat zou ook niet mooi van me wezen.”

— „Weet u jufvrouw, wát het was?” zegt Miesje: „Niet?.... Ik zal 't heusch ook niet weer doen, niet jokken en ook niet snoepen. Weet u nou wat het was?”

— „Ja, nu begrijp ik het!” zegt Anna: „Kom eens hier liefje.”

— „Nee ik blijf bij deze.”

— „Ga je niet naar de kermispoppen kijken Miesje?” vraagt Anna.

— „Ajasses nee! Ik wou zelfs geen pop van hém hebben; een pop is dood.”

— „Geen ajasses zeggen, dat is een zondig woord,” vermaant Redly zacht.

— „Ja dat weet ik nog wel, dat is net zoo goed als o Jezus! — en Gut is God. Weet u wel jufvrouw, dat mijnheer Redly heel ver met een schip over de zee heeft gevaren? Mijnheer is te Melbourne geweest; dat ligt op de kaart links; ik kan het heel best vinden.”

— „Zoo Miesje! — Hebt u lang in Australië gewoond m'nheer Redly?”

De man van acht-en-veertig jaar ziet erg verlegen in 't ronde, maar, zich tamelijk spoedig herstellend zegt hij zacht:

— „Een groot deel van mijn leven jufvrouw Rooze, ofschoon niet het grootste; maar er zijn jaren die twee-, die

driemaal twee-en-vijftig weken duren, en — op die wijze ben ik al oud, al zeer oud geworden.”

Na een zoen op Benjamines voorhoofd te hebben gedrukt, vervolgt Redly het gesprek met Anna en vraagt haar met zeldzame bescheidenheid naar alles wat haar lief was op de wereld, en waarover ze rouw draagt — het allermeeeste in 't hart.

't Is ongeloofelijk zooals dat nietige bleeke oude-mannetjes-gezicht haar tot vertrouwelijk spreken uitlokt, en het gevoel met een onbegrensde kracht bij haar vernieuwt, dat dien zwakke een last op de schouders ligt waarvan zij hem zal kunnen bevrijden, of wel — dat zij hem zal kunnen beschermen tegen een macht die hem nog altijd het leven verbittert.

Echter hem meer te vragen dat wil ze niet. Ze weet reeds genoeg. 't Is niet slechts de zwakheid van een teeder gestel.

Dië man is krank, maar niet zijn lichaam alleen.

DE RTIENDE HOOFDSTUK.

't Is avond. De pastorie-bewoners zitten weer met hun gasten in een halven cirkel, en drinken een glaasje rooden of Rijnwijn, en nuttigen zandtaartjes en eigenbaks rijstetaart, maar alles in 't schemerdonker.

't Was de gewoonte om op den kermisavond geen lamp aan te steken en zich te vergenoegen met de maan, of zelfs alleen met de lichtjes in de kramen en het schijnsel der herbergramen van verre.

Neef Jasper vindt het zeer eigenaardig dat men in de pastorie geen licht ontsteekt wanneer de herbergvreugd aan den gang is.

— „Ja, ziet u,” zegt Haverkist, „'t is wel eens gebeurd met heel donkere avonden — u weet wel mijnheer Geereke voor twee jaar bij voorbeeld — dat wij de lamp opstaken, maar dan plaatsten wij ze dáar achter op het kastje.”

— „Toch altijd op den achtergrond,” herneemt Jasper.

— „Ja op dat kastje,” zegt dominé en wijst op een meubel dat niemand ziet.

De dames hadden het druk. Jufvrouw Molenwiek eischt van mijnheer Bel — als hij zoo vriendelijk wil wezen — zij eischt dat hij zal verklaren waarom — met permis-

sie — „de boel” in ’t dorp van papa „nog beroerder” — met permissie — dan hier zou geweest zijn?

— „De kermisboel,” zegt Jasper, en hij geeft jufvrouw Molenwiek op een zonderlinge manier de explicatie.

De baron die vreest dat de goede dominé’s-familie een al te vreemden indruk van neef Jasper zal behouden, liet neef met jufvrouw Molenwiek en Jans voortbolderen, en ontwikkelde zachtjes de niet geheel onaardige denkbeelden van zijn vriend, die door dezen ter zelfder tijd in allerlei zonderlinge vormen aan ’t licht — of zooals neef Jasper een weinig dubbelzinnig zeide: aan ’t schemerdonker werden gebracht.

— „Neef Jasper beweert,” zegt de baron, en ook Anna luistert stilzwijgend naar zijn woorden, „dat de kermis een feest van veredeling en ontwikkeling moet worden. Hij wenscht over het gansche land een sociëteit die zich de kermis in ’t belang der volksbeschaving en der volksvrijheid aantrekt.”

— „Aja,” zegt dominé, „dat is het juist wat ik wilde.”

— „Hij wenschte dat die sociëteit, in verbinding met gemeentebesturen, premies zal uitloven; bij voorbeeld voor de schoonste of nuttigste voortbrengselen van nijverheid en landbouw, waarvan dan gedurende de kermis een vrije tentoonstelling in de gemeente moest gehouden worden.”

— „Juist, juist, jawel!”

— „Verder moesten er prijzen gesteld worden ter uitreiking aan de beste scholieren; aan de uitvinders van de meest intelligente volksspelen; aan de vlugsten en sterksten.”

— „Precies mijn idee, precies! Honderdmaal gedacht!”

— „Neef Jasper heeft verder de volle overtuiging dat men ’t volk niet beter kan vermaken en ontwikkelen te gelijk, dan door het geven van goede tooneelvoorstellingen.”

— „Juist, juist! Maar op den Zondag ....!” zegt dominé.

— „Nu dan op Maandag of Dinsdag dominé.”

— „Dát heb ik altijd gezegd,” herneemt Haverkist: „geen Zondags-ontwijding!”

— „Verder moest die sociëteit de Hollandsche auteurs aansporen tot het schrijven van kleine kernachtige tooneelstukken, vroolijk en ernstig, altijd bevattelijk en ....”

— „’t Zijn letterlijk mijn eigen gedachten!”

— „Hoe meent u overste!” gilt jufvrouw Molenwiek, terwijl ze — haast duizelig van Jaspers redeneeringen — nu weder niet vat welke stukken hij dan bedoelt, als Het kamertje van een Waschmeisje en De Bloedzuigers en zulke stukjes die ze bij pa en ma aan huis spelen niet goed zijn!

— „Ik meen een ui op sterkwater!” gromt Jasper, „één biefstuk maar geen borrel.”

— „Ja die drank, die drank!” zegt dominé tot den baron.

— „Luister eens dominé, wat neef Bel dáarop heeft uitgevonden. Hij zegt, je kunt even goed het babbelen als het jeneverdrinken verbieden. Maar hij heeft toch een middel ter wering bedacht: Hij wil dat de sociëteit kleine bronzen medailles bij duizenden zal doen slaan.”

— „Heel goed, uitmuntend!”

— „Aan hem die bekwaam het kermisfeest had gevierd zou bij ’t einde er van zulk een gedenkteeken worden uitgereikt.”

— „Die controle werd dunkt mij toch nog al moeilijk,” meent Anna.

— „We moeten mijn neef maar wat volgen in zijn hooge vlucht jufvrouw Rooze. Hij antwoordde mij op dit punt: Wat door de deur niet naar binnen kan, dat moet er maar door de ranen in. Intusschen, Jasper beweert dat de controle zeer goed mogelijk is, en zoo ja, dan zou een snoer

van zulke medailles met de jaartallen er op, een aanbeveling voor den persoon en een schoone nalatenschap voor zijn kinderen zijn."

— „'t Is een denkbeeld dat mij dikwijls, althans in soortgelijke vormen heeft voor den geest gestaan," zegt dominé weder: „'t Is eenvoudig een stelsel van prijsuitdeeling, dood eenvoudig."

— „Och ja," antwoordt Geereke, „ongerijmd is het denkbeeld niet dominé. En wat die volksvoorstellingen betreft, dat is volgens Jasper de eenvoudigste zaak van de wereld. Als het aan hem wordt overgelaten dan zal hij de acteurs wel bezorgen. Zijn het niet „de sociëteits-troepen die met de geijkte stukken komen," dan moeten de geijkte stukken worden uitgevoerd door de daartoe meest geschikte personen uit de gemeenten zelve."

— „Ik ben het alles volkomen eens! volkomen eens!" zegt dominé: „maar hier te Mulderspeet, wie zouden hier bij gebrek van de sociëteits-troepen optreden? — natuurlijk niet op Zondag.... Wie?"

— „Dominé Haverkist en zijn familie, met den baron mijn neef aan het hoofd!" roept neef Jasper die niet Oost-Indisch doof is.

— „Guns overste!"

— „Kolonel!"

— „En ik zou mee doen, als het ijkstuk geen vod was!" zegt de baron.

— „Bravo!" juicht Jasper met een kolossaal geluid, en Anna Rooze zit met een verrukt gelaat — helaas in 't schemerduister — en denkt:

— Dat is een edelman!

De denkbeelden van den overste Jasper Bel worden nog in 't breede behandeld. Men stelt zich gaarne zulk een ideaal-kermis voor, waar de beschaving voorzitten en waar-

achtig genoeg zal gesmaakt worden zonder bedwelming of bitteren nasmaak.

Dominé meent slechts dat, bij de ontegenzeglijke wenschelijkheid van zulk een toekomst, men niet uit het oog moest verliezen dat er reeds schoone uitzonderingen op den regel gevonden worden, en mag met dankbare blijdschap erkennen hoe, dank zij de vrucht zijner veeljarige evangelie-bediening in deze gemeente, en inzonderheid door zijn persoonlijken invloed, de zedelijke toestand derzelve voorbeeldig is, en ontucht of dronkenschap in haar midden tot de groote zeldzaamheden behooren.

— „Guns Haverkist, hoe kun je dat zeggen!” smakt zijn ega, „en 't spreekwoord is:

„November kermis,
In Mei de trouw,
Tegen Sinte-Laurens:
Aan 't wiegetouw.”

— „Maar schat ik ....”

— „Kijk, kijk, wat een drukte,” roept Sophie eensklaps opspringend, en wijst in de richting der herberg die op een twintig schreden afstand van de pastorie aan de overzij der dorpsstraat gelegen is.

Eenige uren vroeger was Joost Burik in het koetshuis van De Runt aan 't wasschen der koetskar. Zoo even is het rijtuig van den baron Geereke met die dames en juffer Rooze naar 't dorp teruggedreden, en Joost heeft vergelijkingen gemaakt met een heerenknecht als die Hendrik van den baron in 't rood en goud, en een „duuvelstoejager” als hij, met 'en heer die hem nog op den koop toe koejeneerde dat e't een schand was.

Juist maakte Joost zijn berekening om te gaan drossen en, er mocht dan van komen wat het wilde, toch te gaan kermishouden, toen Lijning in het koetshuis kwam en Joost gelastte te zorgen tegen negen uren aan de pastorie te zijn om de jongejuifvrouw te halen. Natuurlijk niet met de koetskar, maar te voet. Als het heel erg donker was, ja, dan kon hij de lantaarn meenemen, maar 't zou wel niet noodig zijn. Wanneer Lijning vernam dat Joost toch in een herberg geweest was, dan zou hij hem anders spreken. Dat hij hem dezen last gaf 't was een blijk van vertrouwen.

— Jawel, heeft Joost gedacht, we zullen jou vertrouwen in de leege haverkist sluiten, zoo'n koejeneur! Zou ik met m'n oarig molleke géen kermisdag hebben! Dat kan ie noarêkenen op z'n dooie vingers. Wie weet wát lief Hanneke van me denkt, da'k wispeluurig bin. Neé lief dink, Joost zal d'r bie wêzen, vort!

Joost heeft Lijning in 't kasteel zien verdwijnen. In allerijl is hij naar zijn kamertje boven het koetshuis gegaan; heeft zich in 't Zondagspak gestoken, en de beide gele lokken met een paar natte vingers in een sierlijker draai op de beide slapen gelegd.

Die kleine geborsten scheerspiegel zegt hem dat Hanneke toch wel minder had kunnen kriegén — moar, Hanneke was toch ook weerd dat ze niet de minste kreeg.

Och as ie aan Hanneke denkt dan kriegt ie kiepevel: zoo fleurig en liefelik as ze d'r uut ziet, en — zeker weet hij dat ze geen begrip zal hebben waar hij blijft, en in onrust zal wezen als hij niet om zes uren zooals ze hebben afgesproken bij vader en moeder Schoffels aan De Luchte is.

Ja, wat zou ze wel denken als hij niet kwam! Joost is vast besloten om liever voor goed zijn heele „duuvels-

toejagerij” dan mooi Hanneke op heur kermis-avond in den steek te laten.

Nu is hij gereed. Uit zijn houten kist die met een ver-vaarlijk slot wordt gesloten, haalt hij een ouden geldbuil te voorschijn en steekt een paar guldens in den zak. Zoo- dra hij de kist weer gesloten en de Zondagsche pet op de ooren heeft gedrukt, spoedt hij zich naar beneden en be- vindt zich al spoedig opnieuw in het koetshuis.

Even, met het hoofd vooruit, werpt Joost nu een vor- schenden blik over het binnenplein; ziet rechts en links, en bespeurt eindelijk ginds om den hoek de schrale figuur van zijn oude keuken- en dischgenoot. Hij ziet daar de hoe- pelachtige Trien, die — al praat ze ook altijd heel goedig, en al stopt ze hem ook veel meer toe dan volgens de huis- houdregelen geoorloofd is — hem toch een zonderling wan- trouwen heeft ingeboezemd. Er was iets zoo vreemds in Trien. Ofschoon ze slecht ziende was, scheen het toch alsof ze nog twee oogen in de achterplooien van haar tuitmuts had zitten, en, als Trien met haar grooten rooden kater op schoot zat te sollen en den lof van mijnheer trom- pette, dan was het precies een weggelooopen heks van den heksendans.

Nu ziet hij Trien daar van verre. Zij hangt een paar vaatdoeken over de beide wapenleeuw- tjes van zandsteen die zich op de benedenpilasters der trap bevinden.

Wat zou de baron wel gedacht hebben indien hij die beestjes zoo omhuld had gezien!

Bij wijze van prikkel ware mijnheer Lijning die illustra- tie, toen hij den baron een half uur geleden uitgeleide deed, misschien niet onaangenaam geweest.

Joost gluurt naar de oude. Hij vreest door haar bemerkt te zullen worden en besluit te wachten totdat zij verdwenen is.

Nu is zij verdwenen. — Aarzelend doch snel komt hij

de deur van het koetshuis uit; laat die met voordacht openstaan; heeft in drie vlugge sprongen het kleine achterpoortje bereikt, en loopt haastig met vermindering der gevaarlijke plekjes het smalle brugje over.

In den grooten moestuin gekomen, kiest hij het pad dat naar het ijzeren hek voert waardoor men in het sterrebosch komt, welk bosch aan de achterzij van het kasteel ligt.

Niet ver van dat hek is in de doornenhaag een tamelijk groote holte, waardoor in vroeger jaren nog wel eens meloenen, kastdruiven en andere fijne vruchten zijn gepasseerd, om welke reden bij deze plaats — vooral wanneer er „volk” in den tuin was — meestal de kruiwagen had gestaan met blad of ontuig er in.

Op gevaar af het Zondagsche pak te beschadigen, kruipt Joost snel maar toch voorzichtig door die opening heen.

In het sterrebosch gekomen verandert hij echter van koers. De groote brug en de larikslaan heeft hij moeten vermijden, maar hier in het digte hout kan de magere meester hem toch niet zien.

Een Mulderspeetsche van geboorte kent den weg in 't bosch wel. Eerst moet hij naar De Luchte. 't Is een kwartier van De Runt, en de torenklok slaat van verre zes. Hanneke zal hem wachten, dat mag niet wezen, en — Joost neemt een zeer gezwinden pas aan.

Binnen den kortst mogelijken tijd heeft hij den Mulderspeetschen straatweg en, dien overstekend en den hollen zandweg opgaande, de kleine herberg van Hannekes ouders bereikt.

Omdat er in De Luchte niet gedanst wordt is er maar weinig volk. Schoffels' kleine herberg wordt dan ook slechts door zulke gasten bezocht die gewoon zijn met de kermis overal, 't zij „wied of zied,” eens op te steken.

Joost vraagt aanstonds naar Hanneke.

Hanneke? Wel, die was met een heel gezelschap: de Hobbessen en Raps naar Vledders herberg De Burlosche Palmboom gegaan.

— „Met een gezelschap!?”

Joost begreep er niets van, en nog even weinig toen hij vernam dat Hanneke, die al om vijf uren in De Luchte was gekomen, zelve gezegd had „gaarne eens naar De Palmboom te gaan, omdat Joost daar was en niet voor zevenen hier komen zou.”

En zes was de afspraak geweest! 't Moet zeker verkeerd zijn verstaan. In vredesnaam zou hij dan tot zeven uren wachten. 't Was nog om een kleine drie kwartier te doen, en 't gezelschap tegen te loopen dat ging niet, want ze konden het bergpaadje maar ze konden ook den straatweg gaan.

Joost vindt het vreemd van Hanneke.... Maar, de okkoazie en 't geproat van 't gezelschap, meent hij, moakte 't begriepelik. Intusschen kan hij een glas bier drinken en als moeder Schoffels zoo goed wolle wêzen kan ze hem 'en botteram smeren ook.

— „Ei zoo. Schroale pot op De Runt?”

— „Wat za'k oe zeggen vrouw Schoffels!”

Er verloopt wel een kwartier eer vrouw Schoffels het gevraagde klaar heeft, want, ze wordt al wat stief in de butjes en — erst het ze 't broodmes niet kunnen vienden, en toen 'en ander motten slapen, en de korst van 't roggebrood was hard, zie, zoo kwiem 'et.

Joost heeft gegeten en gedronken. Kermisgasten zijn óp en áan komen steken, maar, 't gezelschap van de Hobbessen en de Raps met Hanneke is niet verschenen.

Joost is naar buiten gegaan en heeft er gekeken, links den hollen weg in, en rechts naar boven den weg op. — Niets was er te zien. — Ja, daar kwamen weer menschen

aan en 't waren er een heele boel, maar — 't waren alweder de Hobbessen en de Raps met Hanneke niet!

Toen Schoffels' hangklökske zeuven sloeg, toen kon Joost het niet langer uithouden. Hij geeft aan Hannekes ouders de boodschap, dat Hanneke, wanneer ze in zijn afwezigheid komen mocht, tot zijn weerkomst moet wachten. Hij wil schuin de hei over en half den bergrug loopen, dan houdt hij zooveel mogelijk de beide paden in 't oog die Hanneke komen kan.

Zonder zijn liefje te ontmoeten heeft Joost De Burlosche Palmboom bereikt die een klein kwartier van De Luchte verwijderd ligt.

Jawel, 't gezelschap is er geweest maar niet te lang. Voor een half uur zijn ze weer weggetrokken. Vledder wist niet waarheen, hij geloofde over de Brokkelhei naar schele Piet. 't Zeggen was dat er ook bij schele Piet gedanst wier.

De kleine aanleg van schele Piet lag maar weinige minuten verder dan De Palmboom. 't Was heel erg vreemd van Hanneke, maar Joost zal toch zien of ze dáár is.

— As Hanneke moar niet zooas vroeger.... Nee, nee! —

Alêvel, die Jan Hobbes.... alsoon ie wat jong is.... Moar nee! nee!! nee!!!

Bij schele Piet is 't gezelschap niet gezien. Schele Piet lei met wiendpokken op bed. D'r was in z'n kleine herberg niks te doen. Een kerl zat er bier te drinken.

Joost loopt zoo hard als hij loopen kan langs De Palmboom naar De Luchte terug. Nú zal hij er Hanneke toch zeker vinden en haar drukken ien de boutjes.

Maar alweder wordt de arme Joost op 't bitterst teleurgesteld. Toen hij De Luchte binnentrad vond hij er een lustig gezelschap, maar zijn Hanneke niet. 't Was een tergend gezang dat hem in de ooren klonk: de in Mei te

's-Hage geboren kermisdreun op de wijze van Henri's drink-lied in Laurierboom en Bedelstaf, de dreun die, nu zoo ongeveer over 't heele land verspreid, het volk de belangrijke vraag op de lippen had gelegd:

„Waar is Keesje,
Waar is Keesje?”

En nóg eens:

„Waar is Keesje . . . met zijn meid?”

Voor Joost heeft die vraag de weerklank: Waar is Hanneke?

Vader en moeder Schoffels begrijpen er ook niets van. 't Is zeker een misverstand. Joost vraagt of Jan Hobbes ook met Hanneke geloopt had.

— Nee, went Jan had eiges Diene van den smid gehad.

— Of die andere — die van vroeger, ze wisten 't wel, den schoopenkoopman uut Oamersfoort — d'r ook bie was 'ewêst?

— „Jan Piek?”

— „Joa!”

— „Nee, die is d'r heel niet bij 'ewêst.”

— „Goddank!”

't Is reeds kwartier over achten nu Joost de flauw verlichte kramen en de pastorie voorbijgaat, en op de dorps-herberg De Vergulde Ploeg toetreedt. Hij wischt zich, ofschoon de Novemberavond niet warm is, de zweetdruppels van het voorhoofd alvorens naar de gelagkamer te gaan die nu voor danszaal is ingericht.

't Was niet zeer licht en erg warm in die kamer. De atmosfeer, vooral in tegenstelling met de frissche buitenlucht, is benauwend en spreekt van menschen-stoom, kermiswijn en jenever.

Vier muzikanten in een ledige bedstee geplaatst, spelen het slot eener quadrille in trippelmaat.

De eigenaardige stijfhouterige en altijd onbevallige dansmethode der zes dansende paren, komt bij de laatstvermelde beweging nog sterker uit.

Joost staat in de deur maar kan, zoo lang er gedanst wordt, niet binnenkomen.

De muziek zwijgt. De dansers drijven hun jasmouwen langs de roode glimmende aangezichten, en de danseressen gebruiken haar boezelaars of zakdoeken tot hetzelfde doel. Terwijl de dansers nu weer voor eenige oogenblikken op de planken — die langs den muur over tonnetjes en stoelen gelegd zijn — plaats nemen, komt Joost de kamer in en ziet al aanstonds Jan, Kees en Grietje Hobbes, en Roel Raps met twee zusters, en Diene van den smid. Maar:

— Woar of Hanneke was?

— „Hanneke? Wel die is hier! Zie — Wat deksel woar is ze gebleven?”

Ja zeker, even voor den dans was ze nog in de kamer. Diene heeft toen zelve nog met haar gesproken. Ze had niks geen schik. Maar — waar of Joost toch gezeten heeft, en hoe hij nu nog zoo laat komt?

Joost is niet tot antwoorden in staat. Roel Raps verhaalt hem duidelijker dat Hanneke in De Luchte een boodschap heeft gekregen: dat Joost niet zoo vroeg kon komen maar te halfzeven in De Palmboom zou wezen, en — zoo hij nog langer verhinderd werd dat zij dan toch stellig kon rekenen hem een half uur later in De Vergulde Ploeg te zullen vinden. 't Gezelschap was om Hanneke te pleizieren naar De Palmboom gegaan, maar toen Joost niet verscheen is het ook al spoedig naar De Vergulde Ploeg getrokken. Hanneke had in 't geheel niet willen dansen en was gedurig in onrust geweest over Joost, of ook eenig onheil hem kon weervaren zijn.

Even voor den laatsten dans is Nol de kleine klompen.

maker bij Hanneke gekomen en heeft haar gevraagd of zij eens even mee in den gang wilde gaan, er was een boodschap van De Runt: „Moar de mins wou niet binnen-kommen,” zei Nolleke. — Nu is Hanneke nog niet terug. Maar Roel zal wel eens gaan zien.

Dat behoefde niet. Joost is de kamer al uit.

Op de kelderkamer der herberg die schuin tegenover de gelagkamer ligt, nemen doorgaans de oudere kermisgangers plaats, of ook zij die om andere redenen wat rustiger wenschen te zitten. 't Is er in den vooravond gestadig vol geweest. Voor weinige minuten zijn de laatste oudjes vertrokken, en slechts één persoon die langen tijd bij het hoek-raam, dat op de kramen uitziет, heeft zitten bierdrinken en met sommigen onderhoudend heeft gepraat, is er achtergebleven.

Ook nú is de deur van het kamertje, voorzeker om den tocht en 't leven van 't gedans, zooals gewoonlijk digt. Kleine Nol zegt dat Hanneke daarbinnen is, want dat een man met een rossen baard hem gevraagd heeft of hij Hanneke eens roepen wilde, omdat hij voor haar een boodschap van De Runt had.

Joost wordt zoo rood als vuur. Jan Piek komt hem voor den geest. Een oogenblik staat hij als aan den grond genageld. Hij hoort het niet hoe binnen die opkamer de schelmsche landlooper — de zeer bevattelijke voormalige kweekeling en dienaar van mijnheer Lijning — aan Hanneke een rad voor de oogen zoekt te draaien en haar de liefde van Joost als zeer verdacht, ja als leugenachtig voorstelt. Hij weet niet dat Jan Piek de bewerker was van Lijnings verbod, en — uit vrees voor een mogelijk verzet van Joost tegen zijn meester — de bewerker van al dat misloopen bovendien. Maar zóoveel, ja zóoveel weet hij nu wel, dat die vreemde alweer als een duivel staat tusschen hem en zijn Han-

neke. Praatjes zijn praatjes geweest, en, dat 'en kiend van zestien joar met zoo'n mooi-proater vroolik karmis had gehouwen, en Joost veur den vremde had loaten loopen, da's gepassierd al twee joar gelêjen, en afgekust, en begriepelik; moar, dat de schelm nou weerkumt, en dat ie Hanneke weer dóar, dóar in die koamer het gelokt, dát, dát....

Een vreeselijke slag binnen de kelderkamer doet eensklaps het gansche huis dreunen en al de glazen rinkelen. Joost Burik springt de trappen van het kelderluik op; werpt de deur open, maar, de volslagen duisternis die binnen de kamer heerscht belet hem er iets of iemand te ontdekken. En toch, al was Hanneke er niet, Jan Piek was er wél.

De schoone berekening van den ellendeling heeft gefaald.

— Goedschiks of kwaadschiks, heeft hij gedacht. Maar Hanneke, ofschoon ze inwendig beefde als een riet, ze is hem de baas geweest.

Als een andere Judith heeft zij haar Holofernus met een schijnbaar toegeven verschalkt. Zij heeft gezegd, in elk geval bevreesd te zijn dat men hen van buiten zal kunnen bespieden, went de lampe brien zoo hel.

Jan Piek, verheugd over een zekere toenadering, heeft wel raad geweten. Hij zou de lamp heel laag, of maar uitdraaien.

— „Nee uutrêjen niet!”

— „Ook goed, heel laag.”

Piek is op een stoel geklommen, want de olielamp hing zeer in de hoogte, juist boven de langwerpige tafel die op schragen stond.

— „Wacht!”

Ja — wacht. Hanneke beeft over haar gansche lichaam, maar toch, al haar krachten spant ze in. Den stoel waarop

Jan Piek is geklommen vat ze behendig bij een der pooten, rukt dien naar zich toe, en, terwijl de forsche man in 't waggelen nog naar de lamp grijpt om hem ten steunpunt te zijn, breekt het touwtje waaraan ze werd opgehangen, zoodat hij op de schragen-tafel die nog met een vracht van glaswerk bedekt was, met de walmende en uitgaande lamp ter nedersmakt.

In den aanvang door den val bedwelmd, ligt daar Jan Piek met de tafel die van de schragen gleed, te midden van olie, bier en glaswerk op den grond. Niet zoodra echter hoort hij stemmen bij de deur, of hij wendt het hoofd naar die zij, richt zich tamelijk snel met een vreeselijke zelfvervloeking op, en borst dan in scheldwoorden los, den kastelein verwenschend die zulk een ontuig van stoelen, zulk „rot-werk” in huis heeft.

Jan Piek verkeert inderdaad in den waan dat een der stoelpooten gebroken, en hij verder door de zwakheid van het touwtje waaraan de lamp hing gevallen is.

Een dreigende uittarting van Joost, met de vraag waar Hanneke is gebleven, doet Jan Piek bij het schijnsel der kaars waarmee een dienstmeid is komen aanloopen, den blik om zich heen slaan. Hij ziet haar niet. Waarschijnlijk, zoo denkt hij, heeft Hanneke zich uit angst in een kast verborgen of is zij door het half opgeschoven zijvenster ontsnapt.

Piek vervloekt zich weder indien hij Hanneke gezien heeft. 't Is gelogen dat ze hier bij hem is geweest.

Verscheidene stemmen aan de deur roepen, evenals Joost en een paar anderen die reeds naar binnen zijn gegaan, dat Jan Piek liegt en dat hij Hanneke hier binnen had gelokt: Nol de klompenmaker kos 'et getuugen.

— „Ikke nee.... ik weete van niks!” zegt Nolleke angstig.

— „Wát laffe eend!” roept Hent van den molen die een

hekel aan Nol en drie glazen jenever te veel had, en stoot hem onder de kin, en grijpt hem in de das, en dringt hem stijf tegen den gangmuur.

Terwijl Tronk de kastelein, Hent tot bedaren brengt — ofschoon Hent in 't eerst nog voortraast: dat zoo'n klein gedrocht dan geen lekke klompen veur goeie mot verkoopen — stuift eensklaps de menigte in den gang achteruit, want, Joost Burik wordt door den vermeenden schapenkoopman letterlijk van de keldertrappen gesmeten, en zou met het hoofd op de steenen zijn neergekomen, indien Hent en Nolleke er niet gestaan hadden.

De muziek in de bedstee speelde een Schotsche-drie. Vijf paren tolden in de gelagkamer als dolzinnigen rond. Gijs de knecht schonk jenever, bier en kermiswijn. En — een luid gevloek klonk in den gang en weldra buiten de herberg. Verscheidene zakmessen waren reeds ter helfte uit de scheeën getrokken — zelfs een paar nieuwe waarvan de draad nog moest worden afgeslepen. — Het geraas was er afgrijselijk. Jan Piek wiens handen reeds bloedden van 't glas waarin hij straks gevallen is, roept nóg eens met scheldwoorden, dat hij haar niet gezien heeft. Maar nu, op een smaadrede van Joost, die hem weder verwijt dat hij liegt en zegt dat Hanneke hem nog dieper veracht dan hij — Joost Burik — het doet, nu buldert de vreemde: wat of ze dan wel denken! en terwijl hij eensklaps op het vermoeden komt dat die „schelmsche meid” hem een poets heeft gespeeld, geeft hij haar zulke wanluidende namen, dat Joost als een getergde leeuw vooruitspringt en hem het mes onder den rossen baard doet flikkeren.

Een geweldige vuistslag op den arm van Joost — door den forsche toegebracht — doet het mes uit Buriks hand op de dorpsstraat vliegen.

Piek lacht grijnzend; maar, als er nu opnieuw een

scherpe vermaning klinkt om van 't reine lieve schepsel geen woord meer te zeggen en geen vinger meer naar haar uit te steken, dan — dán vlijmt er een pijl duizendmaal scherper dan een messteek den armen gesarden Joost door het hart, want.... Maar nee, dát is gelogen! gelogen!! Nee, rein is ze, rein as zilver!

— „Hou je dan stil koopman,” roept Mossel de veldwachter terwijl hij zijn stok vooruitsteekt, en de omstandigheid betreurt dat juist nú zijn confrater naar de Allemansgading van vrouw Knibbelaar was gegaan, om eens te zien of dáar alles pluis is.

Maar men hoort Mossel niet, en Mossel heeft van burgemeester in last om kleinigheden te laten passeeren.

Joost kent zich zelven niet meer:

— „Durf ie dát te zeggen loage schelm!” gilt hij woedend: „Loat los mannen! Loat los! Ik mot 'em den hals brêken! Loat los! Bin 'k dan niet vrij? Los zeg ik oe!” En hij wringt zich los uit de handen die hem tegenhielden.

— „Nee kameraad, vrij ben je niet!” klinkt een flinke stem hem kras in het oor terwijl een forsche hand hem verhindert om den sarrenden Piek, dien niemand schijnt aan te durven, opnieuw te bespringen: „Jelui hebt een raar begrip van vrijheid!” voegt de overste Bel er bij.

— „Als je niet aanstonds uiteengaat dan zal ik zorgen dat burgemeester de zaak onderzoekt,” zegt de baron Geereke, voor wien sommigen reeds met eenig beneveld respect zijn ter zijde gegaan.

Ofschoon Joost te overspannen is om te weten waarom hij terugtreedt — 't zij uit eerbied voor den baron, 't zij uit vrees dat Hanneke haar aandeel aan die bebloede handen van den vreemde heeft, Joost laat zich gezeggen en gaat morrend met eenigen terug. Maar ook de vreemde die een paar echt militaire oogen onder zware zwarte wenkbrauwen op zich

gericht zag, de vreemde, gedachtig aan de rol die hij den ganschen namiddag speelde; gedachtig aan den eigenaardigen val dien Joost van de keldertrappen deed, en niet het minst aan het ongezellige verblijf dat hij onlangs te Arnhem heeft verlaten, ook hij draait zich om en gaat dominé Haverkist voorbij die op eenigen afstand is blijven staan. — Dominé, door de duisternis misleid, houdt den vreemde voor een gemeentelid en zegt vermanend:

— „Foei Lakenvelder, heb ik je dát geleerd! foei, je maakt je leeraar te schande!”

De jonge dames uit de pastorie zijn in het vóortuintje blijven staan; de oudere bleven in de kamer en denken, terwijl ze in de richting van De Vergulde Ploeg staren, aan de dankbare stemming van dominé over de gezegende vruchten zijner evangelie-bediening te Mulderspeet.

Anna die door Jans zachtkens mee naar buiten was getroond, gevoelde te sterker den weerzin en de walging die het in duister gehulde tafereel verwekken moest, dewijl ze bij haar natuurlijke neiging om, ter voorkoming van een mogelijken misdaad, naar ginder te snellen, zich een grens zag gesteld en haar onvermogen gevoelde. Maar vooral ook werd zij sterker dan de anderen bewogen, toen zij in de bovenuitklinkende stemmen der twistenden — die slechts nu en dan vluchtig en van ter zij door het schijnsel der vensterramen verlicht doch niet te herkennen waren — de stemmen onderscheidde van Joost en den forsch man dien ze twéemaal met Hanneke en éens op De Runt, maar ook nog dezen middag vluchtig in 't voorbijrijden gezien heeft. Ofschoon men den naam van Hanneke daarginder niet hoorde noemen, Anna begrijpt volkomen dat die twist niemand anders geldt dan het frissche boerenkind waarvoor ze zulk een bijzondere belangstelling heeft opgevat. Een vreeselijke beschul-

diging had die ruwe man daar tegen het arme Hanneke uitgegalmd. Reeds de vorm alleen zou een sterken blos naar Anna's kaken hebben gejaagd. Neen, zij kan het niet gelooven, en toch .... Maar Joost roept: gelogen! gelogen! — En ja, het moet onwaar zijn! Dat frissche boerenkind!

Anna heeft eenigszins achter de andere meisjes ter halver wege buiten het hek gestaan. Eensklaps wordt haar oog uit de richting der herberg naar de rechterzij der dorpsstraat getrokken. 't Is haar alsof ze daar ginds, een weinig aan deze zij der kramen langs den lagen kerkhofmuur, haastig een vrouw ziet voortgaan die, den mallemolen voorbij, met een omweg het paadje naast den achtertuin der pastorie zoekt te bereiken.

Niet een der meisjes Haverkist heeft het bemerkt dat Anna zich snel in die richting verwijderde.

Jufvrouw Molenwiek zegt dat de baron het ginder weer schijnt bij te leggen, en dat ze het nu zeker wel zullen afdrinken. Haar papa had eens heel anders gedaan, weet je, met los kruut er tusschen geschoten.

Jufvrouw Molenwiek sprak onwaarheid. Dat deed ze gewoonlijk als ze geen ware superlativus bij de hand had.

Terwijl dominé Haverkist bij de dames terugkomt en zegt dat alles weer geschikt is, maar dat hij altijd wel gedacht heeft dat die Arie Lakenvelder een gemeen persoon was, de eenige jongen die reeds op de catechisatie niet deugen wilde; terwijl straks ook de andere heeren terugkomen en men, vervuld met het voorval, Anna niet aanstonds mist, staat Anna Rooze in den achtertuin der pastorie tegenover Hanneke Schoffels, die, met den rug tegen het schuurtje geleund de beide handen voor het aangezicht houdt, en dubbend met het hoofd niets anders uitbrengt dan zachtkens nokkend en trillend:

— „O God, o God!”

— „Moed houden arme Hanneke, de Vader dien je daar aanroept weet alles, dat is de beste troost.”

— „O God, o God!” klinkt het alweder.

— „Joost zal niet weten waar je gebleven bent Hanneke!”

— „O God, hij zal 't gleuven, en voader ook. O God!”

— „Nee Hanneke niemand zal gelooven wat niet waar is. Kom wees moedig; geef me den arm, we zullen naar binnen gaan, je moet eens drinken.”

Maar Hanneke trekt zich terug nu Anna haar zachtjes tot meegaan wil noodzaken en slaakt onophoudelijk denzelfden kreet, en dan:

— „Joa ze zullen 't gleuven. Veur twee joar liepen de proatjes.... O God! Moar 't is 'elogen joa zeker! en ik was 'en kiende, ik wist van niks. Ze zullen 't gleuven, o Jezus! o God!”

— „Noem die namen niet zoo gedurig Hanneke. — Hanneke, wáárom .... wáárom zeg je, dat je van niets wist toen je een kind waart?”

— „Niks, um nikse.... Ik weet van niks. Moar ze zullen 't gleuven. Hie riep 'et over 't heele dorp uut. Voader sloeg mien dood as ie 't wiest; moar moeder zal 't niet gleuven en Joost ook niet, want Joost za'k trouw blieven, zoo woar as God ien den hemel is.... dá's den afsproak. Ik heb zoo'n leed! O zoo'n leed! Moar hie loog 'et, went veur twee joar was ik 'en kiende van zestien joar. O .... juffer .... juffer!”

In vreeselijk snikken borst Hanneke los, zoo vreeselijk dat Anna schier wanhoopte haar kalmer te zullen stemmen. Toch mag zij slagen in 't eind ofschoon het haar de grootste moeite kost. Telkens weder, maar minder harts-tochtelijk roept Hanneke God en Jezus tot getuigen aan dat alles wat Jan Piek den goeden Joost heeft toegebul-

derd, gelogen is. Gedurig vervloekt zij zich zelve indien er iets kan waar zijn van 't geen hij zeide.

— Hoor dominé Haverkist, zoo zweert uw aannemeling der laatste Paschen!

Maar nogmaals zegt ze mede in haar verwarring: Of ook een kind van zestien jaren dan weet wat ze doet....!?

En — een gevoel van 't innigst medelijden 'doortintelt Anna's borst.

— „O de ellendige die je zoo ongelukkig maakte!” fluis-tert Anna met een in de duisternis verscholen blos.

— „Joa de ellendeling!” krijgt Hanneke zachter. En — als ze dat woord heeft herhaald dan heft Anna den blik naar omhoog, en aan den donkeren hemel ziet ze een helder sterretje blinken. De waarheid blonk door de logen heen; zich geheel verbergen dat kon ze niet. Anna drukt de hand der arme Hanneke met waarachtige liefde.

Schoone vertreden bloem! In den kelk met frisch water gevuld is zij wel opgefleurd voor een wijl, doch de bloemblaadjes zijn verkreukt en spoedig....

— „O juffer, juffer! as.... as z'et ens wisten; as vader, as Joost 't ens wiest!?”

— „Zwijgen Hanneke! Maar, waarheid als 't om de waarheid te doen is.”

VEERTIENDE HOOFDSTUK.

Met het rijtuig van den baron Geereke is Anna naar De Runt teruggekeerd, want Joost de knecht van mijnheer Lijning is niet verschenen, en het weer is guur geworden, en Hendrik heeft gezegd dat de paarden van die dooie kramen niet schrikken zouden en het toch zoo donker niet was dat hij op dien bekenden weg een ongeluk zou krijgen.

Jonker Ernst, ofschoon vast besloten mee te rijden, heeft op dringend verzoek van zijn moeder zich met de — voor mama al zeer vreemd klinkende woorden bij Anna verontschuldigd: dat hij niet meereed omdat dominé en de jufvrouwen dan zeker zouden denken dat hij zich hier verveelde, „t geen integendeel waar was.” Maar hij hoopte na de bijzonder aangename kennismaking of liever — zoo corregeerde hij zich — „na de genoeglijke herkenning” dat de jufvrouw ook spoedig De Renghorst eens met een bezoek zou vereeren. „Bij voorbeeld,” zoo besloot hij, „den 23sten moest u met de familie van dominé meekomen, dat is een heerlijke dag, de verjaardag van papa. — Niewaar ma?”

Juist bij de laatste woorden van Ernst is mama Geereke iets zeer belangrijks ingevallen, iets dat zij nog verzuimde aan jufvrouw Haverkist te vragen.

Anna heeft alzoo mama's antwoord niet vernomen, maar

de hoffelijkheid van den heer Geereke heeft zij ten zeerste gewaardeerd. In weerwil toch van haar verzoek om de goedheid niet zóo ver uit te strekken van nog in persoon met haar mee te gaan, is de baron — die meende iets te moeten goedmaken — vlug het rijtuig ingewipt, en, de teugels nemende heeft hij gezegd dat het hem waarlijk een groot genoegen zou zijn jufvrouw Rooze nog eens zelf te mogen rijden. Indien Hendrik haar alleen bracht zou hij niet gerust wezen. Men kon toch niet weten.

Toen Anna op haar torenkamer is teruggekomen heeft zij zich spoedig ter rust begeven, maar slapen kon ze niet. Met lange tusschenpoozen heeft ze ten laatste telkens een weinig gesluimerd, doch, toen de Mulderspeetsche toren zijn vijf doffe slagen in den stormachtigen Novembernacht strooide, toen is ze opgestaan, heeft haar olieblaakertje ontstoken en zat zij al spoedig voor haar schrijfsenaar. 't Was zeer donker buiten; de regen door den fellen wind gezweept sloeg met kracht tegen de ruiten. De haan op den Runttoren krastte geweldig, en zeker moesten er veel lekkages zijn, want boven haar tikte het op verscheidene plaatsen.

Anna schreef:

„Hanneke! Ik kon niet slapen om uwentwil. Zeg alles aan Joost. Naast God moet hij uw steun wezen. Gij waart een kind Hanneke; zeg hem alles! Hij zal u blijven liefhebben. Hij zal u beschermen. Hij zal u vergiffenis schenken, evenals uw ouders en evenals God!

ANNA ROOZE.”

Het briefje doet ze in een couvert en schrijft er op: „Aan Hanneke Schoffels.”

Is het de wind die reeds een paar malen dat buitengewone geluid in huis heeft veroorzaakt....?

Anna ziet op en blijft met het hoofd naar de deursijde gekeerd een oogenblik luisteren. Neen, 't is zeker het tikken der regendroppels dat ze hoorde. 't Gaat soms zoo snel zoo raar achtereen: tik, tik, — tik tik tik tik....!

En ze schrijft weer op het adres: „Te bezorgen door Joost Burik.”

Ziezoo, dat geeft rust. Misschien zal ze nog een weinig kunnen slapen, en dan zoodra het dag is moet ze den armen Joost opzoeken. Ja, Anna moet hem spreken, zij zal hem voorbereiden, en Joost zal zijn Hanneke blijven liefhebben, zeker!

Nu Anna weer neerligt op haar leger, nu ziet ze in de oneffenheden der saaien gordijnweefsels waarachter het lichtje glimt, allerlei poppetjes en figuren: een manneke dat den hoed afneemt; een jufvrouw met een kornet die een dienaressen maakt, en een dominé met een bef in een preekstoel, precies! Ook ziet ze duidelijk allemaal bloemen die uit de lucht vallen, hoe langer zoo meer; en een karekeltje ziet ze.... met Joost en Hanneke er in. Anna dronk een kopje koffie bij hen in een helder net kamertje. 't Was zoo'n heel lief huisje en het zonnetje scheen zoo lekker in den mooien tuin door de groene blaren, en er stonden veel vruchtboomen in den tuin; er was ook een hazelaar, en achter dien hazelaar speelden drie lieve blozende kinderen, een er van met een spierwit konijn met helroode oogen, maar al de kinderen hadden horlevoetjes, erg leelijk. Ter zij van den hazelaar was een schuurtje, een planken schuurtje; 't was er erg donker, en een man met een mager gezicht stak er het hoofd uit naar buiten; die man was oom Lijning, en hij grinnikte om er akelig van te worden, en hij lachte zoo vreemd zoo wonderlijk raar en grof, en....

Anna schrikte uit haar sluimering op. In de aangren-

zende kamer, de studeerkamer van oom, hoort ze nóg eens het schor gelach dat ze reeds in haar halfslapenden halfwakenden toestand heeft vernomen.

Er is geen twijfel aan, dat is het nare geluid van dien vreemde, van Hannekes vijand. Hoe komt hij hier? bij oom? zoo vroeg in den morgen! Wát heeft hij in 't zin? wat met het arme kind, wat....?

Anna weerstaat de verzoeking niet om te luisteren, scherp zeer scherp te luisteren.... Opgestaan nadert ze zelfs met een bonzend hart de deur van oom Lijnings kamer. Maar, al heeft ze duidelijk het lachen kunnen hooren, en al verneemt ze ook klanken — althans wanneer die vreemde spreekt, ze verstaat er geen woord van. Nu, ja, nu meent ze toch iets te verstaan. 't Is alsof de schorre met verheffing van stem een eisch herhaalt.

Het antwoord schijnt niet bevredigend te wezen, want een hevige vuistslag — waarschijnlijk op de tafel — doet Anna ontstellen, en vrij duidelijk hoort ze nu de woorden:

— „Dan hadt j'em moar thoes motten hollen!” en uit de woorden die nu afwisselend harder of zachter gesproken door haar worden opgevangen, meent ze als zeker te kunnen opmaken dat de vreemde ontijdige bezoeker, van Lijning begeert dat hij Joost uit zijn dienst verjagen en een poging zal aanwenden om Hanneke Schoffels naar De Runt te lokken. — Anna die met afgrijzen is vervuld, kan het antwoord van oom Lijning niet verstaan, maar alweder moet het afwijzend zijn — natuurlijk! natuurlijk! want een heviger vuistslag klinkt, en ofschoon daardoor de woorden eener bedreiging voor Anna verloren gaan, zoo heeft ze toch de overtuiging dat het er een wezen moet.

Hoezeer Anna ook ontroerd is, het denkbeeld dat oom dien vreeselijken man weerstaat en, op welke wijze dan ook met hem in relatie, toch geenszins ten opzichte van

Hanneke of Joost in zijn boosaardige plannen wil steunen, dat denkbeeld schenkt haar voor het oogenblik de kalmte weder waaraan zij zoo groote behoefte heeft. Ja, dat geeft rust, en met de teruggekeerde hoop dat zij oom, ondanks zijn gebrek dat haar hoe langer zoo meer in het oog springt, om zijn goeden zin zal leeren achten en liefhebben, met de hoop dat oom dien ruwen man op den beteren weg zal brengen en hem verder zal beletten het arme Hanneke te vervolgen, treedt ze terug, schuift de groene gordijn voor een der vensters ter zijde, maar — ziet een donkeren nacht, en zelfs geen enkele ster.

En de oom in die aangrenzende kamer, hij wil, hij zal dien sterke beheerschen; hij moet ook nu triomfeeren. Ja hij moet dien sterke beheerschen, want het is de eenige die tegen hem getuigen kan.

En hij beheerscht hem.

Zelfs bij het flauwe lamplicht is Geert Holmena niet tegen den indruk zijner oogen bestand.

Ofschoon geen trek op Lijnings gelaat de vreugde over zijn triomf verraadt, hij is gerust, althans gerust in het bewustzijn van zijn macht tegenover dien sterke. Maar zie, ook ter zelfder tijd komt het denkbeeld hem evenals weleer verontrusten dat die macht slechts bestaat wanneer hij met Geert Holmena kan samen zijn.

De rust zou zekerder, zou blijvend wezen wanneer die man voor altijd onschadelijk gemaakt, bij voorbeeld in de gevangenis voortaan zijn dagen moest slijten, of....

Ja, of beter nog, wanneer die plompe vuist met dien demonstreerenden duim hem niet meer dreigen, wanneer die mond niet meer spreken en hem beschuldigen kon.

Een ongekend kilachtig gevoel overvalt den heer van De Runt.

Er zijn veel middelen, zeker!

In een loket van den hoogen lessenaar daar ligt de kris die broeder Rooze hem eens ten geschenke gaf. Wanneer iemand zoo iets in handen had, men zou hem door die geheime macht.... zich zelven.... — Of ook, er is een bijzonder wrakke balustrade om het hooge torenplat.

Dat moet gebleken zijn bij de groote verkooping toen Giel de loodgieter er tegen leunde en, zoo Jan Dubber hem niet gegrepen had, met de heele „bisboelje” naar beneden in de gracht zou gestort zijn.

Giel had de balustrade die oogenschijnlijk nog zoo mans was, weer wat recht gezet en was 'em toen gepoetst.

— Die balustrade!

Of anders: Het bij toeval opengebleven luik van den kelder in den donkeren gang langs de Zuid!

Lijning huivert.

Dit alles is hem bliksemsnel door het brein gegaan. Maar neen, veel paden heeft hij bewandeld doch voor zulk een deinst de Groningsche zaakwaarnemer terug. Het is hem te duister.

Lijning huivert. Goddank!

En de forsche — nog onder zijn invloed — doet het den meester na. Hij zegt dat het erg koud is, en vraagt dan tamelijk bescheiden:

— Waarom mijnheer hem dan ook zoo vroeg heeft doen roepen?

Maar Lijning antwoordt niet. Achter den hoogen lessenaar is hij met het flauw brandende lampje verdwenen.

Geert Holmena huivert nog eens en gevoelt iets alsof het zijn plicht is een kalmeren toon aan te slaan. Immers, gisteren avond heeft de oude patroon hem toch aanstonds herbergzaamheid verleend.

Geert had het beter gevonden maar niet langer in den

omtrek der kermis te blijven. Sedert hij dien vreemde met zijn zwarte en witte haren gezien heeft, had hij zoo iets schichtigs gekregen, en die snaak had hem met zijn kort praatje over de vrijheid een rasphuis-rilling aangejaagd, bijna zoo kil als de kou van daareven. Hoe 't zij, hier heeft hij weer een leger gevonden, en hij had op den vroegen morgen wel wat kalmer kunnen beginnen. Het doet hem zelfs leed dat hij in den aanvang zoo kregel is geweest en op dat verzoek van den ouden patroon een zoo ruwen eisch heeft doen volgen.

Hij zit met het hoofd in de hand, de hand die nog op een paar plaatsen de teekenen der glasverwonding draagt. De kilheid die hij straks mee gevoelde heeft hem geheel en al afgekoeld, en hij besluit ter zelfder tijd aan Lijnings verzoek te voldoen en zoo vroeg mogelijk, liefst nog vóór het aanbreken van den morgen, de Mulderspeetsche kwartieren te verlaten en naar Rotterdam te vertrekken.

Zonder nog een kleine opoffering van mijnheer Lijnings zijde kan deze echter zoo iets niet verlangen. Er was hier veel wat hem trok en terughield.

Mijnheer Lijning van achter den lessenaar teruggekomen, vindt het onbeschaamd dat Geert nóg weder eischen durft. Geert moet oogenblikkelijk vertrekken en doen wat Lijning hem aanried of anders....

— „Of anders....?”

Geert kan zijn oogen niet gelooven. Op een geelachtig stuk papier dat Lijning hem van ter zijde toont staat geschreven:

— „Maak mij niet ongelukkig. Zeg aan niemand wat ik bij Marter dee.

GEERT HOLMENA.”

— „Maar dat heb ik neit 'schreven,” bromt Geert ontsteld en grijpt naar het papier.

— „Niet Geert? niet!?”

— „Nee! ik weet.... nee!”

— „Je weet.... je weet dat je het geschreven hebt Geert!”

— „Ja.... nee! Ja. Geef hier! hier!”

— „Terug man, je moest je schamen!”

En Geert treedt terug.

Een kwartier later heeft hij De Runt verlaten. In den kouden vroegen herfstmorgen kiest hij zijn weg in de richting vanwaar Anna op De Runt is aangekomen, en treedt door de natte gele en bruine blaren waarmee de nachtschroom zijn pad overvloedig heeft bezaaid.

Den straatweg overgegaan, stapt hij den hollen weg in, en, als hij klimmend De Luchte is genaderd, dan staat hij even stil. Met een zeer gemengde gewaarwording beschouwt hij het huis waarin hij Hanneke het eerst ontmoette. De herberg is nog gesloten. Voort! Nu is hij er overheen. 't Zou wel dolheid zijn indien hij over die meid nog langer maalde.

't Is slecht sollen met krabbelende katten.

Ja, 't was een mooi bekje! Maar — die hem den voet dwars zetten die zullen 't ondervinden dat ze met geen kind te doen hebben; wacht maar!

En terwijl Geert met de vuist naar Hannekes ouderlijke woning dreigt, gaat hij verder den hollen weg op; de grove dennen voorbij die aan het akkermaalshout palen en waarachter de heide ligt die reeds als de heksendans bekend is.

Geert ziet nog eens om naar de boomen die de storm doet zwiepen en kraken. En straks, als hij zijn weg in de Arnheemsche richting met snelle schreden vervolgt, en de grauwe morgen van lieverlede al duidelijker de omtrekken van het landschap teekent, dan komt het oude liedje omtrent Lijnings zedelijke waarde den forsche op-

nieuw in het gistende brein. Wou die schrale dan inderdaad dat hij — dat Geert Holmena — een beter mensch werd? Was het waar dat hij in Amerika beter een goed en eerlijk stuk brood verdienen en er zelfs voortreffelijke zaken zou kunnen doen indien hij zijn helder verstand gebruiken en goed oppassen wilde? Was het alleen in Geerts belang, of...? Nu dat deed er niet toe. In elk geval het is een aardig aanbod....

— Ja, Amerika is een vrij en heerlijk land. Lijning zou de overtochts-kosten betalen. Dit was zijn laatste woord. Welk een besluit van den schrale! Hij zou de kosten betalen en zonder er iets voor te genieten! Geert ontving het bewijs dat het Lijning ernst is. Immers, hij heeft het couvert in den zak waarop Lijning een adres heeft geschreven; het adres: „Den Heere Lijning op De Runt te Mulderspeet.” Zoo ligt gingen er brieven verloren indien het adres niet heel juist was, heeft de oude patroon gezegd. Dikwijls waren er naar het dorpje De Runt in Limburg — een anders onbekend plaatsje — verzeild geraakt. Ja, dat couvert heeft Geert in den zak, en hij moet er uit Rotterdam zoo spoedig mogelijk den brief aan den patroon in verzenden om hem te doen weten wanneer en met welk schip hij vertrekken zal. Geert is echter verplicht er een schriftelijk bewijs van den scheepskapitein bij te voegen dat hij de reis zal meemaken, met de opgave hoe Lijning dien kapitein de passagegelden remitteeren zal.

— 't Kon toch wel wezen dat die Lijning het goed met hem meende, denkt Geert. In zaken mocht de man dan vroeger wel eens een zijwegje hebben bewandeld, maar het vreemde angstige gevoel dat hem steeds overviel wanneer die Lijning hem zoo strak in de oogen zag en aan dat geval te Mieriksmas bij dien ontvanger herinnerde, dat was toch wel een bewijs wie van beiden de schuldige was,

en tevens, dat de gierige zaakwaarnemer de fijne zetten inderdaad van Geert heeft geleerd. Maar — dat papier? Geert „mag verlammen” als hij zich herinnert die woorden geschreven te hebben; doch 't was zoo klaar als de dag zijn eigen hanepoot-schrift, en zeker heeft hij dat in den eersten angst gedaan.

— 't Zou ook kunnen wezen dat Lijning — omdat hij er vroeger nooit mee voor den dag is gekomen — het zelf geschreven had .... Maar neen, zoo slim was hij niet. En zie, dewijl dat schrift in Lijnings bezit is, heeft de patroon hem in handen, en is Lijning zelf tegen dat zaakje voor altijd gedekt. 't Mocht dus niet anders dan mooi genoemd worden dat hij Geert nog op den beteren weg wilde helpen en er zelfs die passagegelden voor over had.

Terwijl de forsche zijn weg vervolgt zet hij niet slechts zijn dikwijls onsamenvangende en onvruchtbare karakterstudie voort, maar komt ook tot het besluit om nog eens nader te overwegen of hij die toegezegde passagegelden vervaren of op de gezondheid van dien beste „in 't mooie Rotterdam verpleizieren zal.” In elk geval zal hij Lijning den brief wel doen toekomen met de verklaring van een scheepskapitein: dat zou 'em zorg wezen!

Met een ruwen halffluiden vloek nadert Geert nu den ouden hollen eik die half in 't zand en half in de hei staat geworteld, en — waaronder hij zich gaarne een oogenblik op de afgebrokkelde hei zou neerzetten indien 't niet zoo guur was.

Toch toeft hij er eenige oogenblikken terwijl hij mompelt:

— „'t Was toen wat zachter in de lucht. Een mooie avond!”

Eenige minuten later, juist op het oogenblik dat de zon zich mat en flets aan de kimmen vertoonde en angstig door de wolken en nevelen tuurde, verdween Geert Holmena

in het dorre akkermaalshout, om weldra door het digte sparrenbosch, waarin verscheidene boomen door den nachtschstorm gevelde in dezelfde richting ter neerlagen, den straatweg op Arnhem te bereiken.

Geert Holmena — Jan Piek — of hoe hij zich elders ook noemen mag, is verdwenen.

Lijning heeft zich de handen gewreven toen hij hem bij het verlaten van De Runt uit het oog verloor.

't Was een mooi aanbod dat hij den forsche deed, maar — de beste baron van De Renghorst zal 't gelag betalen. Inimmers Geert heeft een couvert in den zak dat met het postmerk Rotterdam op De Runt moet terugkomen. De brief van den gewaanden heer Smit met het verhoogde bod namens den gewaanden lord Brice, de brief die in dat couvert zal passen ligt reeds geschreven in Lijnings lessenaar. De baron van De Renghorst zal zich dan kunnen overtuigen dat die zaak volkomen waar is, en, zeer belust op het oude kasteel der Van Koevertols, wel spoedig toebijten tegen den vollen eisch.

Lijning wrijft zich nog eens de handen en wenscht Geert in gedachten een voorspoedige reis, maar — geen tot weerziens toe. Voor 't laatst zal hij hem dienen, voor 't allerlaatst!

VIJFTIENDE HOOFDSTUK.

De vier-en-twintigste November is aangebroken.

Sedert den laatsten storm hebben er nog heel wat stormen gewoed. 't Was dikwijls boos, zeer boos weer.

Nu is het een heerlijke, een onwaardeerbaar schoone herfstdag; zulk een dien men den laatsten zomergroet kon noemen.

De Renghorst is een tamelijk uitgestrekt landgoed dat aan gene zijde van Mulderspeet door den straatweg op Apeldoorn in tweeën wordt gedeeld.

Ter rechterzij van dien straatweg ligt het heerenhuis.

't Is een breed en rijzig gebouw, getuige van den goeden smaak des eigenaars en het talent van den bouwmeester. Mijnheer Geereke houdt niet van den Rococostijl, zomin als van een Potpourri in de muziek.

In den fijn gesneden gevel ziet men aan weerszijden der bordes-colonnade, waarvan het hooger gedeelte een sierlijk balkon vormt, twee boven- en twee benedenramen, terwijl boven de zoogenaamde balkonkamer nog een kamer met drie ramen is gebouwd, welke met haar omrasterd platdak het hoogste punt van het gebouw uitmaakt en er te gelijk den schoonen hoofdvorm aan geeft.

Deftig maar tevens zoo vriendelijk komt het fraaie landhuis tegen den boomrijken achtergrond uit, en heden,

heden schijnt het wel te lachen in de stralen der late Novemberzon, te lachen met de helroode blaadjes van den wilden wijngaard langs het wit der kolommen of der balkonbalustrade, terwijl de vlag boven het plat aan den stok geheschen, door een koeltje bewogen vroolijk omhoog krult en roept: Victorie, 't is feest, feest op De Renghorst!

Gisteren avond zijn er reeds gasten aangekomen.

't Was al zeer laat toen ze er aankwamen, maar in weerwil daarvan is een hunner dezen morgen al vroeg ter deure uit en het bosch ingegaan.

Als naar gewoonte zal het een drukke en, nu het zulk prachtig weer is, een heerlijke feestdag worden, ofschoon het aantal gasten dat van verre komt bij lange na niet zoo groot zal wezen als het vorige jaar. Eenige familieleden en vrienden moesten bedanken, en de vroolijke neef Alexander van Wall uit Rotterdam heeft ook al gemeld, dat mevrouw Geereke op zijn vrouwtje het „goeie zwartje” niet rekenen en maar vast moest inschenken als hij zelf om zes uren nog niet present was.

Te drie uren komen de gasten uit het dorp:

De jonge burgemeester Le Village met zijn vrouw; dominé Haverkist met de familie, en — nee, de notaris heeft moeten bedanken.

Er was — zooals de oude man gemeld had — een sterfgeval in de familie, en zaten zij derhalve tot na wijlen neefs begrafenis gesloten, ofschoon dit trouwens niet verhinderde dat men den hoogwelgeboren heer jubilaris 's Hemels allerbeste zegeningen toewenschte met multiplicatie van jaren.

Behalve de genoemden zou nog de secretaris Muller met zijn zuster van de partij zijn: Heel graag, ò dol graag! Welzeker!

En dan jufvrouw Anna Rooze!

Ja, Anna zou met de Haverkisten meekomen!

Als Anna geweten had wat al stormen er, te gelijk met de November-stormen daarbuiten, ook binnen De Renghorst en om harentwil hebben gewoed, o ze had geen oogenblik geaarzeld om vast, onherroepelijk vast te bedanken, en even vast te besluiten nimmer, neen nimmer een voet op De Renghorst te zetten.

Misschien voor het eerst van haar leven heeft mevrouw Geereke tegenover haar geliefden en verafgoden zoon gestaan, en bovendien nogmaals tegenover den man dien zij toch zoo waarlijk beminde, maar die „soms geen begrip had van het teedere gevoel eener moeder, en geen begrip ook van het hoogere dat zij eischte voor een eenig kind.”

Maar Geereke had zijn lieve Kunira ten laatste nogmaals overwonnen, en de storm was bedaard. Immers hij zou niets onverstandig aanmoedigen, niets!

Neen waarlijk, neef Jasper heeft hem geen dolzinnige ultra-democratische denkbeelden in 't hoofd gebracht. Geereke weet even goed als zijn lieve, dat Jasper een best mensch maar toch wel wat zonderling is; dat hij bij al zijn aardige denkbeelden soms wel wat onpraktisch kan zijn, en met zijn strijd tegen dwaze vormen wel eens gevaar loopt er even dwaze in 't leven te roepen. Geereke houdt van Jasper zoo als Kunira van hem houdt, maar Kuni behoeft niet bang te wezen dat Wouter „zich heelemaal zal laten meeslepen en zich vergooien in 't eind.” Wouter Geereke van Uland zal in 't geheel niet vergeten wat hij aan zijn stand en vooral niet wat hij aan het wezenlijk geluk van hun beider zoon verplicht is. Ook hij acht het beter, veel beter dat Ernst nog niet aan trouwen denkt, en zal een verbintenis met die jufvrouw Roozè volstrekt niet aanmoedigen. Er is tegen, dat weet hij zeer wel. Maar toch, als zijn innige overtui-

ging heeft hij het moeten uitspreken: dat hij zijn Ernst inderdaad gelukkig zou achten wanneer hij eenmaal een meisje als die jufvrouw Rooze tot vrouw bekwam. Immers, indien hij zich niet bedriegt dan vereenigen zich met haar buitengewone schoonheid niet slechts beschaving en kennis, maar tevens fijnheid van opmerking en kloekheid van verstand, terwijl Ernst....

Toen is de storm in hevigheid toegenomen. Nu echter — nu is hij reeds lang voorbij.

Men heeft dan besloten dat jufvrouw Anna Rooze zou worden meegevraagd, mits — en mama heeft daar bijzonder op gedrukt — mits Ernst zou bedenken wie hij was, en men zich nimmer deze toegevendheid zou te verwijten hebben. Het meisje zou komen dewijl Ernst de voorbarigheid heeft gehad haar bij 't afscheid op dien avond, zelf uit te noodigen, en 't hem dus compromitteeren zou indien men er geen gevolg aan gaf.

Mevrouw meende echter dat de invitatie wel eenvoudig per Jansje Haverkist geschieden kon; dat was minder officieel. Jufvrouw Rooze kon het dan meer beschouwen als een gevolg van den kermisavond bij dominé.

Geereke die nog eens „voor zaken” naar De Runt moest, heeft echter op zich genomen haar in persoon te vragen: dat was toch beleefder, en het kon dan zijn bij wijze van herinnering aan een vroegere uitnoodiging of oude afspraak.

En Anna heeft het vriendelijke aanzoek — haar in tegenwoordigheid van oom gedaan, en door dezen ondersteund — niet van de hand gewezen. Oom Lijning scheen dat bijzonder veel genoeg te doen, en vroeg zelfs later aan Anna of zij ook iets voor de partij zou nodig hebben: handschoenen bij voorbeeld? men kon die uit Arnhem laten meekomen.

Nadat oom deze vraag gedaan had heeft tante Co Mie het

hoofd ter zij gewend, want de tranen liepen haar over de wangen.

Dát vraagt Lijning! en zij! de eigen tante wáaraan heeft zij gedacht? Ja zij gevoelde het, „haar hart zit in een perkamenten zak. Zij is onvatbaar voor eenig goed. Zij is gierig!!” Ach, nu zou ze morgen Lijning en Anna wel eens op beschuiten in bessennat willen trakteeren of nóg liever op pannekoeken met een hartig stukje spek er in. Maar neen, dat was die oude geest, die geest der verkwisting; de doodende snoeplust die weer boven kwam!

— De arme vrouw!

Indien Anna bij het onderhoud van den baron met oom ware tegenwoordig geweest, ze zou misschien eenig begrip van ooms vrijgevigheid hebben gekregen. Oom heeft den baron een brief ter lezing aangeboden. Op het couvert stond het postmerk Rotterdam, en de brief luidde nagenoeg als die welke Lijning reeds in zijn verbeelding schreef toen de baron hem op dien kermismiddag bezocht.

Oom is zoo beleefd geweest om den baron te zeggen dat hij, in weerwil van dezen brief — die hem namens lord Lidson Brice door den heer Smit werd geschreven — de voorkeur aan mijnheer Geereke gunt. Lijning moest het bekennen, voor hem zelve was dat buiten wonen op zulk een kasteel, met die diepe nissen en al dat ongewone, toch eigenlijk een verkeerde zaak. Ja, hij moest er van af wezen, en gevoelde wel dwaas te hebben gehandeld. Zijn lieve lijdende vrouw werd hier ook melancholisch.... „maar,” zoo heeft hij ten laatste gesproken, „het belang eener minderjarige zoekt men te behartigen mijnheer de baron, en nu ben ik besloten.... althans.... In één woord: U hebt de voorkeur tot den prijs door lord Brice gesteld, en uw positie in deze streken geeft u recht op die voorkeur.”

De baron heeft in 't midden gebracht dat het bod van lord Brice ongehoord hoog was. — De zaak was Geereke niet heel helder. Maar den brief heeft hij gelezen, en — de bieder was een Engelschman! — Moest dat zoo zeer begeerde kasteel hem dan nogmaals ontgaan? Neen, dat kon niet, en, waar zulk een bod was ontvangen daar kon men toch ook niet verwachten het tot een minderen prijs te zullen bekomen. — Geereke heeft acht dagen beraad verzocht, en — met de toezegging er van en de andere toezegging van Anna's komst er bij, is de baron vertrokken.

't Is nu omstreeks drie uren in den middag. Twee rijtuigen hebben de gasten uit Mulderspeet aangebracht.

De Haverkisten zijn met den grooten glazen wagen van Tronk gekomen. Burgemeester Le Village heeft den kleinen tentwagen à quatre gehad, en daar hij gaarne aan het zusje van zijn secretaris Muller het vacante plaatsje heeft afgestaan, zoo heeft l'ami Muller moeten loopen, maar, wat l'ami Muller betrof, hij deed het liever: heusch, loopen was gezond, en met zulk mooi weer, op zulk een mooien weg, heusch!

De groote receptiezaal waarin de gasten op 't hartelijkst worden ontvangen, maakt al aanstonds den aangenaamsten indruk.

't Is er heerlijk licht, want de heldere dag schijnt vroolijk door de breede spiegelruiten naar binnen, slechts een weinig getemperd door de val- en overgordijnen, de laatste van een zacht rood damast.

't Behangsel der zaal is rood velours, met vakken in vergulde biezen gevat, terwijl het tapijt daarmee in harmonie het minst bonte en meest soliede is dat ooit door de beroemde Deventerfabriek werd afgeleverd.

Wendt men den blik naar de prachtige lichtkroon zoo sierlijk van vorm in 't midden der zaal, dan beschouwt

men allicht iets hooger het voorbeeldeloos schoone stukadoorwerk van den bekwamen Martens uit Amsterdam, waarvan en teekening en uitvoering moeten bewonderd worden.

De trotsche marmeren pendule met het echt bronzen beeld van Minerva, benevens de beide antieke beeldgroepen op den forschen schoorsteenmantel, trekken mede al spoedig de aandacht; maar, al heeft men bij het binnentreden reeds terstond en onwillekeurig een blik moeten werpen op het blauw porselein met zilver, benevens het fijn geslepen kristal dat zich met zijn versnaperingen en de morgenwijnen in de ebbenhouten tafel spiegelt, toch voelt men zich al spoedig krachtiger aangetrokken door de prachtige schilderstukken die den wand versieren en een ernstiger beschouwing meer dan waardig zijn.

Een groot gedeelte van het gezelschap bevindt zich in de zaal. Dominé Haverkist heeft als naar gewoonte bij het binnentreden een inderdaad zeer welgemeenden en waarlijk niet onaardigen heilwensch met eenige zalving ontboezemd, maar dien tevens besloten met de stereotiepe zegenbede over zich en zijn huis: „dat hij en hetzelfde zich nog lang zouden mogen verheugen en zalig achten in het bezit van zulke warme vrienden, als de dierbare bewoners van De Renghorst!”

De onbekende gasten zijn aan elkander voorgesteld. Behalve met dominé's oudsten zoon, die altijd tegenwoordig moest zijn en waarmee Anna vooruit in het rijtuig kenniss maakte, heeft zij zoowel met het freuletje Stronk van Zetten — eene logee uit den Bosch — als met de burgemeesters familie en jufvrouw Muller reeds eenige woorden gewisseld.

Mevrouw en mijnheer Geereke hebben Anna recht vriendelijk ontvangen en naar den gezondheidstoestand der familie Lijning gevraagd. Jonker Ernst die jufvrouw Rooze juist zijn compliment over haar beelderige krullen

maakt, wordt door mama met een lachje gewenkt en gevraagd waar de heeren zijn?

— „Neef Jas maakt geloof ik een vers ma, en Oc heb ik laten glippen, die zou me dood loopen. Alle paadjes moest hij nog eens in, en op de boerderij en overal wou hij wezen, maar om drie uren zou hij thuis komen. — 't Is een neef van me, weet u jufvrouw Rooze; hij heeft me altemachtig mooi opgepast toen ik verleden jaar de mazen in Utrecht kreeg. Ik was doodsbang dat ik er iets uit zou houden. Ja, niewaar, je kunt daar heel ligt iets uit houden? Jeane Korteyn — u kent ze misschien, in Utrecht? — niet? — nu, die heeft er nog roode oogleden van, affreus! maar ik heb er geen de minste restes van. Hebt U de mazelen gehad? 't Is ijselijk onpleizierig, vin-u niet?”

Anna had geen mazelen gehad.

— „O dat is gelukkig!” zegt Ernst, „maar vindt u de pokken niet erger? Dáar ben ik compleet bang voor. 't Idee om zoo'n monster te worden!”

— „Ja, 't is een ziekte die heel wat te vertellen heeft, en ze leert wel dat men aan uiterlijk schoon maar niet te veel hechten moet jonker!”

— „Nee dat geloof ik ook; juist! maar vindt u een mooi mensch toch niet erg veel.... veel.... ja mooier dan een die leelijk is?”

— „Welzeker!”

— „Ten minste daar hebt u onze logee Marie Stronk van Zetten, als ik die lang aankijk dan word ik bepaald onpleizierig gestemd. Weet u, dat rosse haar vind ik hideux, en als ze nu nog blank was, maar haar teint is cendrilleus, vin-u niet? Vin-u óók niet? En dan zoo'n toilet! Waarom mama dat schepseltje vraagt is me onbegrijpelijk. Zoo'n geelachtige basque is dat nu een kleur! Houdt u van basques? Och u bent nu in den rouw, da's waar! Mij dunkt

zoo'n satin bleu damasé als van mama, dat zou u anders prachtig staan. — Wat zien die Haverkistjes er ijselijk demi fortune uit niewaar? Ze kunnen het niet helpen. Ik zeg wel eens van al die dochters samen zou er éene mooie te maken zijn! Éene!" Jonker Ernst lachte zelf om zijn aardigheid vreeselijk hard. — Moeder Haverkist — in haar zwart zijden japonnetje heel laag en een beetje gegeneerd op een causeuse gezeten die, evenals de ebbenhouten stoelen met rood damast was bekleed — maakte, de opmerking tot mevrouw Geereke, dat jufvrouw Rooze zeker heel komiek moest wezen omdat de jonker zoo ijselijk lachte. En dan tot haar meisjes die intusschen met de Le Villages en Willem in gesprek waren:

— „Nou, jelui mag ook wel vroolijk zijn. Wat zegt u mevrouw? Och, wat is die Ernst — neem me niet kwalijk, ik kan dat „jonker" nog maar niet onthouden — wat is ie toch heerlijk opgegroeid! Ik hou van hem als van m'n eigen Willem. — Willem, heb je mevrouw je diploma van je candidaats in de letteren al laten zien? Dat is veel meer als een proppedeuties, weet u?"

— „Nee moeder, dat draag ik niet in m'n zak."

— „Nou dat zou ook wat wezen!" smakt de moeder: „Kale bluf is gek, maar als je knap bent mag een mensch er wel voor uitkomen ook! — Ka! heb je den jonker al gevraagd.... je weet wel." Ka werd als purper. O wat had ze graag thuis gebleven. — „Nou kind je weet wel, van dat boek van mevrouw Toussijn dat ze zeiden dat zoo mooi was. Och, een bijbelsche naam, ik zou 'em honderd-maal noemen. Jesta nee, Simson. Och...."

— „Gideon Florens van mevrouw Bosboom-Toussaint? Wou u dát ter lecture jufvrouw?" zegt mevrouw Geereke.

— „Dat is te zeggen de meisjes mevrouw. — Haverkist zeit dat ze soms eens wat lezen moeten. Van Gideon

kende hij niet, maar Willem kwam met die reputatie en al die geleerdheid uit Utrecht. Ziet u, en dan van Gist heeft hij ook gerecommandeerd. — Gist dat kun je zoo beter onthouden, ziet u. Maar ik o lieve deugd, ik lezen! En dan — als ik denk zulke boeken te moeten schrijven. O m'n lieve mevrouw, 't zou er prachtig met m'n huishouden gaan uitzien. Nee, het huishouden van zoo'n dame die boeken schrijft dat zal je wat wezen. Ik wed de kinderen geen kleeren aan het lijf. O foei, ik weet niet wat ik liever deed!"

— „Hoor eens moeder, mevrouw Bosboom-Toussaint heeft geen andere dan haar papieren kinderen. Maar die kinderen waaraan ze een zoo uitmuntende opvoeding geeft, tellen méér dan een heele boel dood-eters in de wereld."

— „Zooals jij bij voorbeeld!" zegt Fietje die een wrijfpaal voor haar gegeneerdheid zoekt en nu iets zegt dat niet aardig is.

— „Hebt u mevrouw Bosboom ooit ontmoet mijnheer Haverkist?" vraagt Anna terwijl ze Willem een weinig naderbij komt en hem met haar heerlijke oogen vriendelijk aanziet.

Willem, ofschoon hij reeds kennis met Anna maakte en in het rijtuig met haar sprak, krijgt een zonderling gevoel en zegt terwijl een vluchtige blos zijn wangen kleurt:

— „Ja .... ik heb, of nee .... pardon, een vriend van mij heeft haar eens bezocht, een duchtig literator, en ...."

— „Och kom, en hoe ziet zij er uit?" vraagt mevrouw Le Village, die de gaaf heeft van gelijktijdig twee gesprekken te houden, en juist aan Jans Haverkist heel zacht iets verteld heeft: „Heel in 't geheim hoor; dol blij mee; tegen Februari; maar geheim, compris, dood geheim."

— „'t Is nu twee jaar geleden — in 57 — dat mijn vriend haar op een Zondag, den gewonen receptie-avond

bezocht," zegt Willem: „Maar, wat had hij zich een gansch verkeerde voorstelling van onze eerste romanière gemaakt. In plaats van een groote forsche vrouw zag hij een lief klein persoontje met een innemend zacht, doch schrander gelaat."

— „Dat dacht ik wel!" roept mevrouw Le Village, en dan fluisterend tot Jans: „Geen woord hoor! 'k vergaf 't je nooit! Diep geheim!"

— „En handjes zoo fijn en zoo blank dat men het denkbeeld inkt er niet mee verbinden kon," herneemt Willem: „Maar 't geen hem het meeste trof, vrij wat meer dan haar innemend voorkomen, was de eenvoudige wijze waarop zij — ja zelfs 't liefst over koetjes en kalfjes scheen te keuvelen. Toen mijn vriend een paar malen haar eigen werken citeerde glimlachte zij vriendelijk, maar sprak aanstonds over iets anders. Een oogenblik slechts raakte zij in vuur, en 't was toen men de eer van Garibaldi te na kwam. Ze zou de Triumf van Pizani schrijven zei ze, en terwijl ze dat zei blonken haar oogen van een bijzonder vuur."

— „Werd er ook iets gepresenteerd Willem?" vraagt het zusje van mijnheer Muller, terwijl ze een blauw porseleinen bordje van de tafel neemt en een gebakje gaat nuttigen.

— „Mevrouw Bosboom schonk zelve thee, meestal staande en erg beweeglijk; maar mijnheer Bosboom was haar zeer behulpzaam. 't Is een zenuwachtig menschje."

— „Nou Willem, net of je moeder dat niet is!" smakt jufvrouw Haverkist: „Ik geloof dat zoo'n schrijfster een raar gezicht zou zetten als ze eens voor m'n veertiendaagsche wasch stond."

— „Mevrouw Bosboom aan de veertiendaagsche wasch en mevrouw Haverkist aan de Triumf van Pizani," zegt Willem een beetje ondeugend.

— „Wat weet ik van Pizanna!” antwoordt de moeder:
 „Al die geleerdheid daar breek ik mijn hoofd niet mee.
 Maar ik zeg dat een moeder voor d'r kinderen en d'r
 huishouding moet zorgen en geen verliefde romans
 schrijven. Als ik dáaraan denk dan wil ik zelfs die heele
 Gideon niet in m'n huis hebben.”

— „Is die mijnheer Bosboom niet bij financiën?” zegt
 mevrouw Le Village, en dan tot mevrouw Geereke terwijl
 ze haar van verre een borduurwerkje toont; fluisterend snel:

— „Mutsje voor een vriendin: bruidskorf! heusch!”

— „Bosboom? wát!?” zegt de gastheer die schuin achter
 mevrouw Le Village met dominé een schilderij bezichtigt:
 „Lieve mevrouw, mag ik eens eventjes 't plezier
 hebben je mijnheer Bosboom voor te stellen, qualitate qua
 namelijk. — Hier....”

— „Die schilderij? Gut een kerk.... Is dat een doop-
 vont? Gut!” — Zacht tot Anna die naast haar staat: „Dat is
 weer een plagerijtje van den jarigen mijnheer. Och ik kan
 er tegen. U moet niet denken omdat ik misschien een
 kleur krijg dat.... Och kom is hij een schilder?”

— „Hé ja, beeldig! Beeldig mijnheer Geereke. Hoe diep
 zie je d'r in,” zegt Sophie.

— „Voorals je door de vuist kijkt,” voegt bloode
 Kaatje er bij, verheugd dat ze zich het halve gezicht
 kan bedekken.

— „'t Is een stuk dat ernstig stemt als men het lang
 beziet. Maar niet droevig. Vroolijk, verheffend!” zegt
 Anna.

— „Ik geloof dat Bosboom u dankbaar zou zijn indien
 hij dat hoorde,” antwoordt Geereke: „Ten minste het
 deed hem zichtbaar goed toen ik eens tot hem zei: Als je
 niet een zoo uitnemend kunstenaar waart mijn beste
 mijnheer, dan zou ik zeggen dat je stukken mij stichten.”

Ik kan een half uur achtereen hun kunstwaarde bewonderen, maar ten laatste gevoel ik altijd nog iets alsof ze zeggen: Geereke je moet beter worden!”

— „Ik ben geen schilder, en dat ik een groot kunstkenner zou zijn daarvoor wil ik mij ook geenszins uitgeven, maar anders, wat mij betreft, dat stuk dáar is ook fijn,” zegt Haverkist, „dát dáar met die schapen. Heel netjes, ik heb er altijd mijn oog op als ik hier ben; trouwens ik weet wel dat het hier anders niet in de zaal zou hangen. — Ik mag het graag.... heel mooi.... fijn.... heel netjes!” besluit dominé en slaat de handen op de puntige panden van zijn gekleeden rok.

— „Ja dat is een prachtige hei van onzen Simon van den Berg,” zegt Geereke met ingenomenheid.

— „Simon van den Berg, is dat dezelfde die verleden winter in 't Nut te Amsterdam dat beeldige versje Spoorloos heeft gereciteerd?” vraagt het freuletje Stronk van Zetten, en voegt er tot Geereke bij: „Ik logeerde toen bij oom, weet u.”

— „Nee beste kind, dat is de dichter,” corrigeert de baron, „'t is geen familie zelfs.”

— „Wel mijnheer Geereke, hoe heerlijk zooveel prachtige schilderijen te hebben!” roept Anna levendig.

— „O er zijn er nog een heeleboel meer!” zegt de jonker haastig: „Pa heeft de ouwe kunst in het kleine salon, en in de eetzaal zoowat van alles: van jonge schilders of de halve, weet u. 't Kan pa niemendal schelen hoe veel hij er voor uitgeeft. Mooie lijsten vin-u niet? 't Zijn canaluur lijsten. Dat stuk hier is een winter van Schelfhout, precies echt ijs niewaar? En dat water met die schepen is van Waldorp. Dit is een landschap van Hendriks; dat stadsgezicht is van Springer. Ik ken ze natuurlijk allemaal.”

— „Dit is zeker van Pieneman,” zegt Le Village terwijl hij het lorgnet in de oogholte drukt en met den vinger naar een prachtig doek wijst dat aan de eene zij naast een stadsgezicht hangt van den man die een blaas zon in zijn verfkist heeft, van den meester Jan Weissenbruch, en aan den anderen kant naast een landschap genaamd In 't Gein van den genialen Roelofs.

— „Pardon.... die visschersvrouw is....”

— „O van Kruseman.... juist, j'étais dans l'erreur.”

— „U meent van Jozef Israëls burgemeester,” zegt Geereke snel.

— „Juist, a juist, Israëls! ik kan nooit namen onthouden. Juist, het staat er op: J. Israëls. Prachtig, niewaar jufvrouw Rooze?”

— „Zeker! — O mijnheer Geereke u weet niet hoeveel genot mij 't zien van die stukken geeft.”

— „Kom dat doet me plezier. Ik zelf ben een beetje grootsch op dit twaalfstal, en voornamelijk omdat ik zeggen kan: zie dat zijn nu allen echt Hollandsche namen op echt Hollandsche kunstwerken.”

— „Als men die vrouw van Israëls' doek lang beziet dan gaat men waarlijk met haar verlangen en wachten; 't is treffend!” zegt Anna.

— „Een bewijs dat het stuk goed is,” antwoordt Le Village met beslissing.

— „Ik geloof dat u gelijk hebt met het stuk een zekere waarde toe te kennen omdat het dien indruk maakt; maar ik geloof nog niet dat het een bewijs zijner kunstwaarde is,” merkt Geereke aan: „Israëls heeft een kunstwerk willen leveren en niet slechts een vrouw die uw medelijden afdwingt.”

— „Ik houd mij overtuigd,” zegt dominé, nadat hij een glaasje port van het zilveren blad heeft genomen waarmee

Jozef rondgaat: „dat mijnheer Israëls heeft willen uitdrukken wat geschreven staat: De onmatigheid is.... Och is.... enfin. Nietwaar, de kunst moet een middel zijn tot opvoeding en leering, tot vertroosting in lijden zelfs. — A propos baron, men zou dat met de kermissen kunnen in 't oog houden. Schilderijen tegen de onmatig- en onkuisheid, in één woord tegen alles waartegen ik als leeraar de gemeente te waarschuwen heb.”

De gastheer was beleefd genoeg om dominé niet rechtstreeks tegen te spreken. Het aanschouwelijk voorstellen van de droevige gevolgen der zonde kon zeker — zooals men vroeger met neef Jasper behandelde — zijn goede zij hebben, maar, of de kunst zich als predikster op den voorgrond mocht stellen, dit meende de baron te moeten betwijfelen. Dominé zou het hem zeker toestemmen dat de roeping der kunst niets anders was dan: het streven naar het ideaal aan de hand der natuur.

— „Volmaakt! dat wilde ik met andere woorden juist uitdrukken!.... Délicieuse port mijnheer Geereke, délicieux!”

Een oogenblik later gaf de baron een wenk aan Jozef.

Jozef kwam met den port, maar dominé zei, en niet zonder eenige bedoeling:

— „Dank je Jozef, ik gebruik niet meer dan hoogstens één glaasje voor den eten. Dank je vrind!”

Willem Haverkist maakte bij zich zelve de opmerking of vader niet op dat oogenblik juist een tableau vivant van didaktische kunst vertoonde.

Jozef zweeg zooals 't behoorde, maar hij dacht:

— Da's een valsche zet van dominé. Hij doelt op dien verkoopdag van De Runt; maar die borrel was vuur.... Nou ik maal er wat om; 'k zal 'em wel krijgen aan tafel!

De dames waren druk in gesprek over handwerken en de nieuwste patronen, en spraken over het onderscheid dat er tusschen het Journal des demoiselles en de Aglaja bestond. Mevrouw Geereke had het eerste; de burgemeestersvrouw was op de Aglaja ingeteekend.

Anna Rooze die a propos van een nieuw model van bakerkussen, juist het burgemeestersvrouwkje heeft toegestemd dat men onmogelijk alles zeggen kan wat men weet of denkt, en ja zeker dat de menschen wel eens indiscreet kunnen zijn met vragen .... alsof een jonge vrouw enfin .... niet eens 't een of ander kon hebben, niewaar ....? Nu Anna dit alles gaarne heeft toegegeven, nu hoort ze Willem Haverkist zeggen:

— „Ha mijnheer Geereke, wanneer u de roeping der kunst noemt het streven naar het ideaal aan de hand der natuur, dan is dunkt mij die fameuze tendens-quaestie — waarover we ons op ons dispuut-college reeds zoo dikwijls warm maakten — geheel en al opgelost: Waar een streven naar het ideale aan de hand der natuur bestaat, daar is tendens!”

— „Ten minste wanneer het ideale in het kunstwerk bereikt is Willem!” zegt Geereke met een vergenoegden blik.

— „Ja dat is klaar,” roept Le Village: „Zóo heb ik een magnifique plaat, voorstellende een engel heel in een gaasachtig floers die een kindje aan een ledige wieg ontvoert, brillant! compleet ideaal!”

— „Nu, dat nare ding kun je wel weghouwen!” fluistert mevrouw Le Village vrij luid: „Als je mij op zulke histories trakteeren wilt, dan .... enfin ....” Zacht tot Jans: „Ze hebben soms niets geen nagedachte die mannen.”

— „Dat is niet heelemaal het ideale zooals wij 't bedoelen burgemeester,” herneemt Geereke: „uw plaat of haar voorstelling komt meer op het gebied der symboliek.”

— „Ja juist! precies, dat meende ik ook; juist!” zegt Le Village eenigszins in verwarring, „de symboliek! men heeft van die emblèmes....”

— „Bij voorbeeld: den uil voor Minerva!” valt Willem in, en Anna kan den blonden schalk niet aanzien zonder vluchtig te glimlachen.

De burgemeester die wel is waar meestal uit overhaasting den bal mislaat, en dikwijls beter zou doen niet mee te kolven, is echter volstrekt geen soes of domoor; hij zegt tot den student zacht maar scherp: „zoo Haverkist, dan ben jij nou zeker desperaat dat je het groote nest verlaten hebt. Ik hoor ze van verre al om je krassen.” En dan nog zachter: „We houden niet van die aardigheden versta je.”

Geereke heeft er iets van gehoord, en, aanstonds zijn geliefden jongen vriend vertrouwelijk op den schouder kloppende zegt hij met den blik op Le Village:

— „’t Is zeer dom van mij Willem, maar ik beken niet te weten hoe Minerva aan haar uil is gekomen.... Burgemeester weet u het....?”

— „Nee pardon; ten minste op ’t oogenblik....”

— „Dan moet jij ons maar uit den droom helpen Willem. Je bent nog al zoo’n mytholoog,” herneemt Geereke met vertrouwen op de kennis of de gevatheid van zijn lieveling.

— „Ik.... nee....” zegt Willem eenigszins verlegen: „Ik weet wel dat Minerva in haar volle wapenrusting uit papa Jupiters hoofd is gekomen, nadat Jupiter eerst mama Metis had opgepeuzeld, maar.... van dien.... uil....? Nee, dat weet.... daar heb ik nooit over gedacht.”

Le Village gevoelde zich gewroken.

— „Wie weet,” zegt Anna snel terwijl een vluchtig bloesje haar wangen kleurt: „Wie weet of het emblema niet zeggen wil: zelfs wakker en klaar-ziende bij nacht, zooals....”

— „De uil!” roept Le Village, „ja juist; dat wou ik juist zeggen!” En — bij zich zelven vindt hij die jufvrouw Rooze een engel, en — enfin, als hij Elize niet had, dan.... enfin hij had haar wel willen omhelzen.

Onder degenen die jufvrouw Rooze over haar „zeer natuurlijke en daarom — volgens Geereke — echt geestige uitlegging” hun compliment maakten, stond jonker Ernst vooraan, en zeer naïef besloot hij:

— „Dat zou een mooie pique sous l'eau voor juf Molenwiek zijn geweest, want die houdt van slapen! o hé!” En dan een oogenblik later terwijl hij zijn oogen onbeweeglijk strak op Anna's golvende lokken houdt gevestigd, zegt hij aarzelend zacht:

— „Brillant! — Als het niet indiscreet is.... papillotten.... of.... natuur....?”

Anna had het niet gehoord. Het gesprek der heeren heeft bijzonder haar belangstelling opgewekt.

Men bezag een uitmuntend fraaie schilderij van den genialen David Bles. 't Was een sujet genomen uit de Zinnen en Minnebeelden van Vader Cats. Nadat Geereke eenige oogenblikken over de kunstwaarde der schilderij had gesproken, maakte dominé Haverkist de juiste opmerking dat dit werk een voortreffelijk kunststuk, maar tevens een leerende of.... of....

— „Didaktische....” zegt Willem zacht.

— „Ja mannetje ik weet wel!” herneemt Haverkist: „ik zeg dat dit stuk alzo niet slechts naar het ideaal streeft, maar tevens een leerende, onderwijzende, of zooals wij dat zouden noemen, een didaktische tendens heeft.”

— „Daarin hebt u volmaakt gelijk dominé!” zegt de baron: „Wanneer we ten minste deze schilderij wat de voorstelling betreft niet de reproductie van het leerdicht van Cats mogen noemen?”

— „Maar dan toch al heel origineel gereproduceerd,” meent Willem: „Wanneer men zoowel het geheel als al de détails beziet, dan dunkt mij, staat Bles — niet als schilder maar als dichter en didacticus — tot Vader Cats als .... wie en wat zal ik noemen, ja, als met den stoomwagen: Steffenson staat tot Salomon de Caus.”

Geereke weet niet of de vergelijking van zijn jongen vriend zoo heel juist gekozen is, maar men begrijpt wat hij zeggen wil.

— „Ik geloof Willem,” zegt hij, „dat je als een rechtgeaard zoon nu weer geheel eenstemmig met je vader denkt en ....”

— „Nee! nee!” zegt Willem.

— „Ja onwillekeurig misschien. Dominé wil de kunst wat meer te doen geven en is met onze formule niet tevreden. Dat kunst het streven naar het ideale moet zijn aan de hand der natuur, is hem niet genoeg; en jou bewondering Willem, voor de wijze waarop Bles de groote les van Cats uitwerkt, is mij een bewijs dat jij óók niet tegen de didaktiek bent. — Nu wordt het dan de vraag of de kunst rechtstreeks mag leeren ook ....?”

— „Ja ja,” knikt dominé, „dát is de vraag.”

Anna voelt wel eenigen schroom maar zegt toch vrij bepaald:

— „Ik zou meenen dat de kunst alles mag leeren wat goed is, zooveel zij maar wil, mits — dat haar werk in waarheid een kunstwerk blijve.”

De baron en Willem wisselen snel een blik van goedkeuring, terwijl Anna, waarlijk een beetje over haar eigen stoutmoedigheid verlegen, zich haastig ter zij tot Ka Haverkist wendt. — Kaatje vond het gesprek precies een gesprek om dood van te gaan; lachen gaf eens een afleiding, maar dit, zoo wijs, zoo saai .... Och, was ze maar thuis! —

En, terwijl Anna haar vriendelijk toespreekt herhaalt Ernst, al voor den derden keer sedert Willem Haverkist den naam Salomon de Caus heeft genoemd, zijn vraag:

— „De Kous! een triviale naam, vin-u niet jufvrouw Rooze?”

— „Arme ongelukkige man!” antwoordt Anna.

— „Arm! och kom!” herneemt Ernst; en zachter: „Als er soms iets aan gedaan moet worden, met alle plezier! Wanneer ma van ongelukkigen hoort dan doet zij alles; en om u de waarheid te zeggen: ik kan er ook niet tegen. Leelijk en ongelukkig vind ik allebei heel naar. Bloed kan ik ook niet zien. U? — woont die Kous in Am .... of ....?”

Anna die het geluk heeft haar lachlust meester te blijven, antwoordt den zoon van haar gastheer:

— „Pardon. De Caus was geloof ik een der eerste uitvinders van den stoom als beweegkracht, maar moet daarom krankzinnig zijn verklaard en in het krankzinnigengesticht van Bicêtre gestorven zijn. Ik heb dit eens toevallig gelezen.”

— „Maar 't is toch ellendig,” roept Willem Haverkist die schuin achter Anna staande een weinig heeft geluisterd: „'t is verschrikkelijk dat een geschiedkundige leugen zoo'n opgang kan maken. In een Musée des Familles, ik meen van 1847, doet Henri Berthoud amande honorable, want om een plaat van Gavarni, een krankzinnige voorstellende, in zijn Musée te kunnen gebruiken, dichtte hij de bekende legende van den Franschen ingenieur De Caus. Wel verre dat deze zijn laatste dagen in een krankzinnigengesticht moest slijten, was hij de beschermeling van Richelieu en nog in 1624, twee jaren voor zijn dood, droeg hij dezen zijn verhandeling over de zenuurwerken op.”

— „Nu, als men de geschiedenis niet eens meer vertrouwen kan!” zegt Ernst.

— „De wetenschap heeft scherpe oogen Ernst; wees jij maar gerust. — Zie, al had Berthoud niet zelf verklaard dat hij den brief van Marion Delorme aan Cinq Mars verzonden, en het verhaaltje over den gewaanden krankzinnige dien ze te Bicêtre zou hebben gezien, uit zijn duim zoog, dan heeft de onvermoeide kenniszucht van dezen tijd alweer de waarheid aan het licht gebracht en uit authentieke bronnen op 't duidelijkst doen zien, dat De Caus heel rustig in dienst van den koning in 1626 te Parijs gestorven is en op het kerkhof La Trinité begraven werd.”

— „Jij weet toch alles Willempje,” zegt Ernst een weinig uit de hoogte, en strijkt de zwarte kneveltjes op.

— „Dat meent m'n moeder ook,” antwoordt Willem.

Anna heeft voor zich heen gezien; ze is ontevreden op zich zelve: ze vindt de leugen mooier dan de waarheid; den ongelukkige van Bicêtre met zijn grootsche uitvinding had immers veel meer haar sympathie dan de ingenieur die rustig zijn laatste dagen sleet en op het kerkhof La Trinité werd begraven. Maar Ernst Geereke gunt haar geen tijd om zich rekenschap van die gewaarwording te geven. Het gesprek heeft hem een beetje verveeld. Wat ging hem „die ouwe kous” aan.

— „Zie eens jufvrouw Rooze, vindt u dat geen mooie zee? Dat is van Louïs Meijer. Een schipbreuk ziet u wel? Ik vind altijd dat die witte meeuwen daar zoo mooi tegen die donkere lucht vliegen. Precies Scheveningen, vin-u niet? Kent u Scheveningen?”

— „Jawel, ik ben er een paar maal geweest.”

— „Och kom. En gebaad?”

— „Nee.”

— „Niet? O dat is sympathie; ten minste ik: maar eens; maar ik vond het heel akelig. Zoo koud, en je haar gaat zoo in de war, en wordt zoo plekkerig. En dan —

met je goed in zoo'n klein vies koetsje. Vin-u ook niet?"

Een oogenblik later werd de zaaldeur geopend en trad neef Jasper gevolgd door drie heeren de zaal in. 't Was Anna een oogenblik alsof alles haar draaide voor de oogen. Zij gevoelt dat zij doodsbleek is geworden.

— „Ha daar heb je Breed ook. Wel Osje heb je nou genoeg van de koeien?" roept Ernst zijn neef den jonker Oscar van Breeland toe, en, als hij hem terzij is gekomen, dan voegt hij er fluisterend bij: „Nou zul je d'r zien! O kerel je weet niet wat een goddelijk engeltje ze is. En een verstand! zelfs jou en Willem is ze te knap. Dáar staat ze. Zie je ze niet? Dáar bij Fietje Haverkist.... met die eeuwige mooie krullen en dat beeldig gezichtje!! Nee, links — och — nu kijkt ze juist naar den anderen kant. Zie je.... nu gaat ze in eens naar Jans Haverkist. 't Is een beeldje! — Pas op! — Daar draait zij zich om.... Zie!"

Oscar van Breeland ziet.... en ziet niets. Duizend exclamaties heeft hij gisteren avond en van morgen op de wandeling gehoord; hij zou een meisje ontmoeten: een engeltje, een beeld! Marie von Scheele in 't Goddelijke, enfin, iets zoo „over en over frappants" dat Oscar een oogenblik hartelijk gelachen en gevraagd heeft, of „dat jufferbeeld misschien een verbeterde uitgave van de Venus van Milo was?"

Den waren naam van die „Marie von Scheele in 't Goddelijke" heeft Oscar — zoo hij er al naar gevraagd heeft — niet vernomen. Ze zou met de Haverkisten mee komen en van De Runt worden afgehaald. Ze zou....

Maar nu, nu weet hij wie ze is die zijn neef Ernst zoo zeer in verrukking hield. Oscar heeft Anna Rooze herkend, en het is hem groen en geel voor de oogen geworden; want — ofschoon zij hem in den spoorwagen heeft gezegd,

naar Gelderland op een buiten bij een oom te gaan wonen, hij heeft geen oogenblik kunnen denken dat het zoo nabij De Renghorst zou wezen, en althans niet dat hij haar den 23sten bij oom en tante Geereke zou wederzien.

Eenige oogenblikken later staat Oscar tegenover Anna, en betuigt haar met een hoffelijke buiging zijn blijde verrassing dat hij haar na de aangename kennismaking hier mag terugvinden. — In stilte moet Oscar echter bekennen dat de Geldersche lucht het meisje — ofschoon zij even schoon is als toen hij haar in den spoorwagen zag — geen goed heeft gedaan. Zij is bepaald magerder geworden, en, indien hij zich niet bedriegt, wat bleeker ook.

— Zou het beeldschoone meisje....? Oscar staat voor een raadsel waarin de namen Ernst en Oscar een hoofdrol spelen. Aan de keuken van mevrouw Lijning denkt hij niet. Dat is natuurlijk.

ZESTIENDE HOOFDSTUK.

Oscar is al spoedig met jufvrouw Rooze in gesprek geraakt. — Neef Jasper begroet dominé Haverkist op zijn eigenaardige wijze:

— „U weet dominé waarom men zich op zijn jaardag verheugt?”

En dominé antwoordt:

— „Wel ja-ik overste! wij verheugen ons met dankzegging dat ons weder een jaar is toegevoegd bij de jaren onzes levens.”

— „We moeten alle dagen danken dominé, maar ik spreek van verheugen en, op den verjaardag doe ik het niet omdat ik alweer een jaar ouder ben geworden, maar omdat ik nog een jaar jonger ben dan op den dag als het weer een denkbeeldig halt zal wezen.”

— „Verheugt u met beving....” heeft dominé gevischt, maar 't heeft hem bcrouwd en tevens heel wat moeite gekost om den zeer bijzonderen visch dien hij aan 't aas kreeg, weer kwijt te raken.

Ofschoon de gastheer zijn neven Oscar en Jasper dus anstonds op hun dreef en in gesprek ziet, bespeurt hij toch aan Oscars vader, zijn zwager Van Breeland, en evenzeer aan den jongen secretaris Muller „die is komen wande-

len," dat er iets moet wezen dat de heeren onaangenaam heeft gestemd.

— „Och nee Wouter, er is niemendal, volstrekt niet," zegt de baron Van Breeland zacht, nadat hij de dames begroet en later een glas madera gedronken heeft.

— „Waarom fluistert Muller dan zoo geheimzinnig met Le Village? Jawel Dirk, er is wat....!"

— „Och Wouter, je moest niet zoo bezorgd zijn. Er is niets.... niets van belang."

— „Nu maak je 't erger. Is er een ongeluk met de dienstboden.... met....?"

— „Nee, als je zoo iets denkt.... maar 't is niets, ten minste voor ons."

— „Misschien kunnen we helpen."

Le Village komt snel op den baron toegelopen en zegt geheimzinnig en geaffaireerd half luide:

— „'t Spijt me ontzettend mijnheer Geereke, maar een bijzondere omstandigheid roept mij — qualitate qua.... u zult dat begrijpen. Een naar geval. Ik moet oogenblikkelijk naar 't raadhuis. Een der veldwachters is meegekomen. Ik hoop dat u mij zult willen verontschuldigen." Zachter: „Er is een lijkje gevonden!"

— „Guns! lief! wat is er!" roept mevrouw Le Village.

— „Niets Lize. Volstrekt niemendal. Men heeft mij noodig. Je moet volstrekt niet ongerust zijn. — Mevrouw Geereke u zult mij permitteeren. Als ik mag dan kom ik straks terug, ik moet."

— „Nee Charles! Nee!" zegt mevrouw Le Village gejaagd: „Wou je mij alleen laten!.... Alsof ik niet.... Ten minste, ja, het moet al heel, al bijzonder interessant zijn indien het interessanter is dan.... enfin! Niemand zal mij kwalijk nemen, maar als de man om iets akeligs wordt weggeroepen terwijl de vrouw.... mij dunkt dan is er

geen reden dat hij gaat. Nee Char, je kunt me niet alleen laten."

— „Maar beste in dit aangename gezelschap ben je toch niet alleen."

— „Ja dat is wel mogelijk, maar denk je dat ik dan rust heb? Ik wou dat je nooit dat baantje van burgemeester genomen hadt; altijd in narigheden!"

— „Maar lief mevrouwtje," zegt de gastvrouw terwijl zij de geagiteerde burger-moeder bij de kleine hand vat: „mijnheer Le Village zal immers spoedig terugkomen; wij zullen even de coupé laten inspannen en als burgemeester daarvan gebruik wil maken — niewaar Geereke — dan kan hij nog voor den eten weerom zijn."

't Lieve mevrouwtje wordt van alle zijden gerustgesteld, en ofschoon ze verzekert dat deze agitatie haar bepaald kwaad zal doen — „och, ze kan niet alles zeggen, maar ze weet het zeker: kwaad!" — ze berust toch in 't einde.

Terwijl nu „lief" met den heer Muller „die was komen loopen," in het mooie coupétje van mevrouw Geereke wegrijdt, doet de baron den voorslag om den heerlijken dag nog wat te genieten en voor het diner een gezamenlijke wandeling te doen. Mevrouw Le Village die, mede door den gastheer daartoe uitgenoodigd, bij haar woorden: „Dank u zeer!" een blik voegt alsof ze wil zeggen: hoe kan men mij zoo iets vragen! wordt nu door de vriendelijke mevrouw Geereke zachtjes op den schouder getikt en verzocht om maar eens stilletjes met haar te willen meegaan. Met moederlijke welwillendheid neemt de baronesse het burgemeestersvrouwtje nu onder den arm, en brengt haar in de kleine blauwe kamer waar ze zich nevens haar op een met blauw trijp bekleede causeuse ter nederzet.

— „Ziezoo lief mevrouwtje, hier blijven wij nu samen een beetje keuvelen," zegt mevrouw Geereke: „Nee, waar-

lijk ik wil niet wandelen. — Best Jozef, heb je daar den bouillon; zet maar neer .... Je hadt wel een grooteren bouillon-kop kunnen nemen; breng er over een kwartiertje nog een, en neem er dan een van de blauwe met deksels rechts naast het lila-servies."

— „Asjeblief mevrouw!"

— „Jozef!"

— „Mevrouw?"

— „Je moest nog even het trommeltje met de beschuitjes halen. Ei, zeg eens .... weet jij ook wat er in 't dorp gebeurd is? Toch geen ongeluk is 't wel?"

— „Nee dát niet mevrouw. Mossel de veldwachter zei, dat ze in 't hout bij de hei — op den Heksendans za'k maar zeggen — zooveel als het „verraamte" van een pas geboren kind hebben gevonden, in vergesvorderden staat van ontbinding zei Mossel; 't is afgrijzenswaardig mevrouw. — Nog iets anders dan de beschuitjes mevrouw?"

Dát was te veel voor het arme burgemeestersvrouwkje in haar zalige verwachting. Zij zag haar Charles bij het lijkje van een pasgeboren kind .... en .... ze werd zoo wit om het fijne neusje, en ze werd zoo koud en, eer dat mevrouw Geereke het arme wijfje ondersteunen kon, lag ze achterover in de blauwe causeuse.

Door den jarigen gastheer voorgegaan, doorwandelden de feestgenooten intusschen het schoone landgoed.

't Was volgens dominé een hemelsche dag en het zonnetje scheen zoo vriendelijk en koesterend alsof „hetzelve blijde was dezen heerlijken feestdag te mogen bestralen. Inderdaad, wanneer er maar wat meer blad aan de boomen en het overgeblevene niet zoo bruin en geel ware, dan zou men zich geen heerlijker Septemberdag kunnen voorstellen."

Dominé heeft dit alles tot een zeer deftige en nog schoone dame gezegd die omstreeks vijftig jaren oud was en langzaam aan zijn zijde voortwandelde.

Mevrouw Van Breeland antwoordt dat zij het anders niet zou gewaagd hebben mee te gaan. Letterlijk heeft zij het heele jaar nog niets van het seizoen kunnen profiteeren, en, als zij dezen morgen niet zoo kalm haar kamer had gehouden — ook vooral na de reis van gisteren — dan zou zij nu niet in staat zijn geweest van de partij te wezen. Zij is zeer lijdende, zeer!

— „Och kom,” zegt dominé: „ik mag het tegendeel getuigen.”

Mevrouw Van Breeland verzekert dat zij niet graag van zich zelve spreekt, noch van dat wat haar het leven tot een kruis maakt, maar tot een predikant.... „c'est différent.”

— „Natuurlijk mevrouw, natuurlijk!”

— „O, mon cher pasteur,” vervolgt Oscars moeder: „Dieu seul connaît mes souffrances. Mais j'y songe toujours; le Seigneur l'a dit: Heureux ceux qui sont dans l'affliction, car ils seront consolés. Ah! la parole consolante et pleine de chaleur, n'est elle pas la preuve d'un amour divin; ne reconnaît-on pas Dieu lui-même dans cette parole, le Dieu qui nous a sauvé par l'incarnation de son fils aimé, notre Seigneur Jésus Christ.”

— „Oui — oui maadaame Van Breeland,” zegt dominé: „Je.... je.... oui.... je dis cela toujours à.... oui toujours, mais....”

— „Wat drommel praat je daar Fransch, m'nheer Haverkist!” roept de overste omziende: „Neem me niet kwalijk, maar Fransch pratende Nederlanders in Nederland, ben ik altijd zoo vrij met kinderen te vergelijken die d'r eigen moeder willens in 't gezicht slaan.”

— „Ja maar ik, ik sprak.... ik begon niet,” verontschuldigt zich dominé — niet zeer hoffelijk.

— „Foei overste,” zegt Jans die naast den overste heeft geloopt, en nu evenals hij, met mevrouw Van Breeland en vader voortgaat: „ik vind dat u mevrouw wel excuus moogt vragen, want mevrouw spreekt zoo heel mooi Fransch, en 't was alleen om mevrouw te antwoorden dat vader het deed.” 't Was lief van Jans en goed gemeend, maar fijn was het niet, vooral niet voor de zuster van den gastheer.

— „Dan zal ik maar eens heel natuurlijk wezen — zooals Geereke dat noemt,” zegt Bel, en op het kommando van juffer Jans vergiffenis vragen. Ja mevrouw Van Breeland, 't is ook wel wat erg dat de oude wijsneus zoo maar ongevraagd zijn meening zegt, maar bij m'n ziel, ik hoor nog liever tien duizend Hollandsche nachtegalen een concert geven, dan zelfs de liefste Hollandsche meid tot landgenooten op den geboortegrond een andere dan de schoone moedertaal spreken.”

Mevrouw Van Breeland duidt het den overste in 't geheel niet ten kwade dat hij zijn meening zegt. Hij zal haar echter van een dispuut over die meening willen verschoonen. In haar kringen — in den Haag — spreekt men Fransch. Op allerlei gebied heeft men velerlei meening en wel daardoor, dat déze de zaak van de hoogte en géne haar uit de laagte beschouwt. — Maar dan — „pour montrer qu'elle n'a point de rancune,” zegt zij zeer vriendelijk tot den overste:

— „U logeert al eenigen tijd op De Renghorst mijnheer Bel?”

— „Ruim vier weken mevrouw,” antwoordt de overste, maar vervolgt dan — niet van zijn stuk gebracht: „Twee dagen voor mijn aankomst was ik in den Haag in een

winkel. Dat begon al dadelijk met dat gemummel: M'sieur.... m'sieur, désire....? Ik zeg, wat donderdag jufvrouw, als jij m'n Hollandsche dubbeltjes zien wilt, dan moet je ze maar op z'n Hollandsch verdienen. En — wát denken de vrinden dat ik in katvisch-Hollandsch ten bescheid kreeg? Ja dat was mooi! Het spitsneusje zei, dat anders de heele beau-monde in Holland haar belle langue sprak — dat wil zeggen de taal van de winkeljufvrouw. — Zie je mevrouw, in den Haag, op je hofpartijen met al die buitenlanders, dan heb ik er vrede mee, daar wil ik zelf toonen dat ik m'n mondvol Fransch leerde; maar onder ons — je zult me ten goede houden — 't is of je zegt: liever Fransch dan Hollandsch en, dát nooit, dát nooit van z'n leven!"

— „Volkomen met u eens overste, volkomen!" zegt dominé: „Maar ziet u, mevrouw Van Breeland spreekt het zeer mooi. Vroeger sprak ik het met ontzettend veel gemak, maar nu — de ongewoonte. Ik houd het ook met onze rijke moedertaal."

— „Wat blief Geereke?" roept de overste: „Ja ja, ik kom."

Jufvrouw Haverkist die de eer genoot tusschen den gastheer en zijn zwager Van Breeland in, vooruit te wandelen, had niet opgehouden naar de ware oorzaak van dat spoedige vertrek van burgemeester en den secretaris Muller te visschen, zoodat Geereke haar in 't eind de zaak had meegedeeld. Jufvrouw Haverkist, wel verre echter van bevredigd, had oog noch oor dan voor het schandaal, en zich verdiepend in allerlei gissingen meende zij eindelijk wel de schuldige op 't oog, of — zooals de dominésche zich nog anders uitdrukte — „in den neus" te hebben. Als ze maar wist aan welken kant van 't dorp het lijkje gevonden was!

Neef Jasper die mee de eerste tijding had opgevangen,

wist er meer van, en, Geereke heeft hem geroepen en herhaalt nu zachtjes de vraag van jufvrouw Haverkist.

— „Dáar....!?” roept de jufvrouw met een vreeselijken opsmak: „dan is het Grietje Hobbes!” en ter zelfder tijd vermorzelt zij met de zool van haar Bossche rijglaars een dikke slak die zeker per abuis mooi weer op haar staart droeg:

— „Ajasses! — Eerst dacht ik dat het Diene van den smid zou wezen; maar nou — achter den Heksendans, nie-waar overste? nou zou ik m'n pink durven verwedden dat het Griet is. 't Is een gemeen ligt schepsel.... altijd geweest!” Stilstaande en roepend naar achter:

— „Ei Haverkist, daar heb j'et al! Jij met je philosophische ideeën, en je geloof aan de heiligheid van je Mulderspeeters! 't Is wat heiligs m'n lieve man! En dat nog wel jou mooie knappe Griet Hobbes! 'k Heb 'et altijd gedacht.”

— „Wat Line? Watblief?”

Ofschoon de gastheer jufvrouw Haverkist in bedenking geeft of het niet goed zou zijn de zaak wat zachter te behandelen.... om de jonge meisjes, nietwaar? — zoo is jufvrouw Haverkist met den besten wil van de wereld niet in staat om haar schreeuwerig geluid, vooral nu zij werkelijk ontroerd is, eenige tonen lager te stemmen. Niet slechts mevrouw Van Breeland, Jans en dominé, maar ook de jongelieden die achteraan kwamen, vernemen — stilstaande in het smalle pad — min of meer volledig wat er in het dorp gebeurde en welke gevolgtrekking de dominé'svrouw al aanstonds gemaakt heeft.

Dominé uitermate verbaasd, verklaarde in gemoede dat zoo iets in zijne gemeente schier onmogelijk kon gebeurd zijn — ofschoon hij zich aanstonds, behalve Grietje Hobbes, een zestal andere mogelijke schuldigen voor den geest haalde, zoodat hij later in gemoede zal kunnen getuigen

dat hij van den beginne af de vreeselijke zondaresse gekend heeft.

Mevrouw Van Breeland vond, bij zich zelve, die geschiedenis zóo indelicat dat zij niet begreep hoe een dame — enfn dan toch een fatsoenlijke vrouw — daarmee voor den dag durfde komen. Ware het geen dominé'svrouw geweest, zij zou zich misschien op beleefde wijze een woord van afkeuring veroorloofd hebben, maar nu, nu zegt ze met een blik dien Oscar verstaat:

— „Als je dát paadje gaat dan heb je rechts den koepel.”

— „Juist, links ma....” zegt Oscar die den wenk heeft verstaan.

— „’t Is waar Oscar, rechts is de doolhof. De jonge dames moeten toch eens even door de mooie glazen zien.”

De jongelieden verdwijnen; en als ze verdwenen zijn, dan zegt mevrouw Van Breeland dat het inderdaad diep, diep bedroevend is, zoo weinig als in deze tijden de Heiland der wereld wordt gekend: „Neen men steunt niet op Zijn kruis der zaligheid, maar valt en bezwijkt door de.... de....” Mevrouw kon het Hollandsche woord niet vinden.

Geereke vond het maar beter dominé met zusje te laten theologiseeren. Zij was een lieve, een waarlijk godvruchtige vrouw, maar als men met haar aan ’t praten raakte, dan eindigde zij altijd met medelijden, zielsmedelijden te krijgen. Er stond dan altijd zoo duidelijk dit of dát geschreven, en — wanneer men dikwijls het gesprek reeds lang vergeten was, dan vond men bij ’t zakdoek uithalen, of ’s middags tusschen het servet, of ’s avonds op het beddekussen een min of meer toepasselijk traktaatje. — Ja, zelfs een enkele maal was het gebeurd, dat men eenige dagen later er een ontvangen had zóo gansch en al in den geest van het gevoerde gesprek — met de vóornamen der per-

sonen er bij en een vermaan tot bekeering aan 't eind — dat men wel besluiten moest: Expresselijk voor deze gelegenheid vervaardigd!

Terwijl jufvrouw Haverkist intusschen niet rust om man-lief aan 't verstand te brengen dat ze hier te Mulderspeet precies zoo slecht zijn als overal — waarvoor dominé echter doof is — krijgt mevrouw Van Breeland al voortwandelande meer respect voor de godsdienstige beschouwing der dominésche, en, als ze haar ten laatste hoort zeggen:

— „Ja maar Haverkist, jij met je Groninger principels, jij zoudt de heele vaderlandsche geschiedenis op kousen en schoenen naar den hemel preeken,” dan gevoelt mevrouw zich wel pijnlijk aangedaan door die nare uitdrukking en den toon waarop ze gesproken werd, waarbij zij zich niet thuis voelt, maar ze eert toch den geest dier overtuiging, want een pijnlijker schok ontving ze toen ze tevens door denzelfden uitval vernam dat ze zich in dien dominé heeft bedrogen. Immers zij bevindt zich met een Groninger, een ongelukkigen godloochenaar op den weg; een volgeling van de Pareaus, de Muurlings, de De Grooten — ach de verdoolde! En, zich fysiek onmachtig gevoelend om nu den strijd met hem te voeren, besluit ze in stilte hem ter lezing te zenden dat allerliefste blaadje getiteld:

„Warm is het bloed des Lams ter behoudenis, maar IJskou komt uit het Noorden.”

De meisjes Haverkist zien — evenals altijd wanneer ze op De Renghorst zijn — met ijselijk veel plezier door de gekleurde glazen in den koepel, en vinden het nu eens: net precies den winter, en dan een gloeienden zomer, of ook een rooien brand: gut! net bloed! — Nadat men het heerlijke uitzicht in vele kleuren heeft bewonderd, blijft jonker Ernst nog eventjes in den koepel achter om te zien of het

dasje nog goed om de Engelsche boorden zit die hij gisteren nieuw heeft ontvangen. Ze staan toch verduiveld chic, driedubbeld gestikt; wacht, hij kan zich nog eventjes een petit coup de peigne geven en, links-rechts een fribbel aan de zwarte knevelpuntjes. Mama heeft gezegd dat die krullende puntjes zoo vroolijk staan. — Mama ....? Ja hij heeft vast aan ma beloofd niet met la belle te zullen wandelen, althans niet alleen, dan: dan zou hij naast haar aan tafel zitten. Maar immers, met Oscar er bij was het niets geweest. Hemel, wat kan Oscar vervelend maar netjes redeneeren. — Ernst wipt de koepeltrappen af.... kijkt rond, waar zijn ze ....? Dáar in dat laantje loopen de Haverkisten .... maar jufvrouw Rooze en Oscar ziet hij niet.

Oscar van Breeland was op De Renghorst en zelfs in den doolhof even goed thuis als op de kronkelpaden van het Romeinsche en hedendaagsche recht .... Zijn diplomata getuigden voor het laatste.

Anna Rooze heeft reeds weinige oogenblikken na het eerste wederontmoeten, onverholen haar blijdschap over dat weerzien betuigd, en inzonderheid — zooals zij er ongekunsteld bijvoegde — omdat zij mijnheer Van Breeland iets zeer belangrijks te vragen heeft.

In het gezelschap van Ernst hebben de jongelieden over allerlei meer of minder belangrijke alledaagschheden gesproken, doch nu, nu Oscar het schoone meisje den doolhof ingeleid, en verder een bijna dicht gegroeid paadje met haar heeft gekozen — „omdat aan het einde er van een nog veel schooner uitzicht dan van den koepel te genieten is” — nu ziet Anna eenigszins verlegen rond en zegt:

— „Wij verliezen hier ons gezelschap geheel uit het oog.”

— „We zullen het spoedig met een zijpad weer inha-

len jufvrouw Rooze. U hadt mij iets belangrijks te vragen?"

— „Ja dat is waar; zeer belangrijk.... honderdmalen dacht ik aan u, en zelfs.... ja, ik heb u zelfs een brief willen schrijven."

Een vluchtig rood bedekt Oscars mannelijk schoon gelaat, doch hij gevoelt aanstonds te goed dat zij zóo niet zou spreken indien.... nee, dat is natuurlijk!

— „U herinnert u ons gesprek over mijn lieve Emma van Wall, in den spoorwagen?" herneemt Anna.

— „O zeker!" knikt Oscar. Hij was er.

— „Naar aanleiding daarvan schreef ik haar mij eens te melden, waarom ze mij verzwegen dat de overleden mijnheer en mevrouw Willem van Wall niet haar eigen maar slechts haar goede pleegouders zijn geweest. 't Was onverstandig en misschien onvoorzichtig, maar u hadt mij immers gezegd jonker, dat dit van algemeene bekendheid was?"

— „Van algemeene bekendheid ja! maar als ik mij niet bedrieg dan heb ik er bijgevoegd: althans in onze omgeving!"

— „Juist! Maar ik meende dat een geheim 't welk drie bewaren geen geheim meer is, en dat het althans voor haar geen geheim kon wezen. Hoe 't zij, eenige dagen geleden ontving ik van mijn lieveling — uw speelpopje — een vreeselijk zenuwachtigen brief. Zij vraagt mij om raad, en zegt in de somberste bewoordingen, dat een leven waarover zulk een sluier ligt, haar onverdraaglijk is. Zij wist niet anders of mijnheer Willem van Wall en zijn lieve echtgenoot die beiden in 1853 zijn gestorven, waren haar eigen ouders: „Liever wil ik sterven Anna," zoo schrijft ze, „dan iemand wie het ook zij een vraag te doen die mij vernederen kon. Mijn speelmakker," zoo schrijft ze

verder, „heeft gezegd dat ze niet mijn ouders waren....” Maar — lees zelf, hier heb ik den brief; ik nam hem mee omdat mijnheer Geereke mij zulk een vertrouwen had ingeboezemd; hij spreekt zoo verstandig en, als men niet weet tot wien zich te wenden!”

— „U meent oom? of — hadt u aan Ernst willen vragen....?”

— „Nee zeker, zeker: uw oom!! Maar nu, wie kon denken dat ik zoo gelukkig zou zijn u zelf te ontmoeten. Lees.... Nee hier; hier beginnen. Daar boven staat iets anders, hier: „Indien....” — Van Breeland leest:

— „Indien hij dat gezegd heeft dan moet hij er grond voor hebben, en — ach mijn Anna, wat ben ik dan in de wereld. Een onkruid, een.... O, ik kan het woord niet uitspreken. Zoo iets komt mij te schrikkelijk voor, en is dat werkelijkheid!.... Ach lieve goede God, ben ik dan zulk een ongelukkige; uit genade door een paar kinderlooze rijken opgenomen. Anna ik schrei bijna den ganschen tijd als ik alleen ben. Jufvrouw Marnix vraagt mij gedurig wat mij deert, want zij ziet dat mijn oogen rood zijn. Kan ik haar dan zeggen beste Anna, dat ik een opraapsel ben. Maar nee! nee! dat kan niet zijn; ik word krankzinnig als ik mij in dat denkbeeld verdiep. Waarom heb je 't mij ook geschreven. Wist je dan niet dat je mijn leven vergiftigen zoudt! Maar ik veroordeel je niet, nee hartelijke eenige Anna; jij kunt het niet helpen. Neef Oscar had het je gezegd. Waar is hij? Anna hij moet mij mijn rust hergeven; hij zal doen wat hij kan om mij te zeggen wie mijne ouders, mijne brave ouders zijn geweest. Waren ze schuldig, dan zal ik ze niet vloeken, maar sterven wil ik dan, ja dát wil ik, en dat zal niemand mij beletten. Maar nog heb ik niet alle hoop verloren. Oscar weet het. Ik zal hem schrijven, of, Anna, wil

jij het doen? O! als het waar is dan kan ik niet meer gelooven dat God zoo liefderijk is. Nu zelfs heb ik al duizenden tranen geschreid, en — is het mijn schuld dan? O Anna, ik ben zoo ongelukkig; als jij maar hier waart. Ach goede lieve God, ik wou dat ik dood was. Dat was wél een bittere kelk, een kelk met gal die eerste brief van mijn lieveling. Zij dacht niet dat een zestal regels mij vermorzelen zou. Maar Anna, dat jij die vreeselijke wijsheid nu juist moest opdoen van hem die mij zoo" — Anna schrikt; en zachtkens den brief terugtrekkend zegt ze snel:

— „Tot hier.... Zóo! niet verder. — Nietwaar dat is ook verpletterend voor mij die haar zoo innig liefheb. En, wát moet ik haar nu schrijven, behalve dat ik ten haren koste voorzichtigheid moest leeren! — Zeg mijnheer Van Breeland, zou het geen liefderijke bestiering zijn dat ik u hier moest vinden?"

— „De omstandigheid die meewerkt tot dát wat we geluk noemen jufvrouw Rooze, wordt gewoonlijk een liefderijke bestiering genoemd. Nu meen ik te mogen gelooven dat alles of niets bestiering van God is; en, is het éene liefderijk dan is ook alles liefderijk. Dat het arme kindje — waarvan we straks hoorden — door de moeder vermoord werd, was dat een liefderijke bestiering Gods? Het kan waar zijn — men kan er iets op vinden, maar jufvrouw Rooze, dat stuk wordt mij nooit helder als ik het indenk; en toch...."

Anna die sinds dagen vervuld was met Emma's brief — en nu bij het herlezen opnieuw en hevig was geroerd, ze staart Oscar vragend aan. Ze dacht aan het dierbare meisje, aan wie zij wel per omgaande een bedaard en ernstig woord heeft toegezonden, maar die toch ongetwijfeld met haar gevoelig en prikkelbaar gestel, bij voortduring in een droeve stemming zal verkeerden. Maar ook, terwijl zij aan Emma

denkt, staat ter zelfder tijd een andere haar voor den geest. Oscar heeft haar aan de moeder herinnerd die haar kindje het leven benam. En 't is wel natuurlijk dat Hanneke uit De Luchte, dominé's Hanneke, haar mede de ziel beroert. O dat moet haar het hart wel beklemmen: ginds de geliefde te weten die angstig vraagt: heeft men mij verstooten? hier de moeder die door schaamte gedreven, haar onschuldig wichtje het pas geschonken leven benam. En bovendien, of Anna al sterk wil wezen, nú is zij zwak, zeer zwak. Immers wat Oscar niet lezen mocht in Emma's brief, dat, ja dát gevoelt zij zelve voor hem, en, als hij ophoudt met spreken en haar na de woorden „en toch” met een blik beschouwt waarin voor Anna een hemel van klaarheid ligt; nu zij de hand zou willen aangrijpen die haar ten steun kan blijven in oogenblikken waarin ze zooals nu een zonderlinge onmacht gevoelt — nu heeft zij al haar geestkracht noodig om kalm te schijnen terwijl Oscar vervolgt: „En toch jufvrouw Rooze, al weten wij het geen naam te geven, wanneer de loop der omstandigheden ons gelukkig maakt zooals heden....”

Een wonderbaar gevoel doorstroomt Anna's borst.... O arm hart door zoo velerlei bestormd, het bedroog zich; Oscar gaat voort: „dan mogen we dien loop der dingen met dankbaarheid erkennen; en, terwijl u het niet schijnt te weten, zal het u dus zeker aangenaam verrassen: dat mijnheer Alexander van Wall uit Rotterdam in eigen persoon dezen middag op De Renghorst verwacht wordt.”

— „Emma's voogd....? hij zelf....?”

— „Ja, zijn vrouw is een germain-nicht van tante Geerke, eene Zwartse de Goeije. Ik kan u niet zeggen jufvrouw Rooze, hoe zijn komst mij om uwentwil verheugt. U zoo bewogen te zien ter wille van het lieve blondkopje, waarlijk dat doet mij zeer. Ik beloof u met hem te zullen spreken. De zaak zal zich zeer eenvoudig oplossen, daar-

aan twijfel ik niet. Emma is bepaald een Van Walletje, dit weet ik zoo goed als zeker. Haar vader was een neef of zelfs een broeder van mijnheer Willem. Ik was een kind en dan vraagt men niet naar die relaties. Indien ik mij wèl herinner, dan heeft de papa zich niet best gedragen, en speelde hij reeds als student een leelijke rol aan de academie."

— „En leeft hij nog....?"

— „Ja dat is nu de quaestie! Haar moeder is dood, dit weet ik zeker, want tante Van Riddervoorst, die de familie heel goed kende, heeft eens gezegd: 't is maargeluk-
kig dat zijn arme goede vrouw al die schande niet overleefde."

— „Al die schande!?"

— „Ja wát daar van aan is weet ik niet juist, maar toch geloof ik, dat meer lichtzinnigheid dan slechtheid er oorzaak van was. Wèl herinner ik mij dat, jaren geleden, een man bij tante Van Riddervoorst in huis is geweest die geld wilde hebben en zich op een oude relatie beriep. Toen is de naam Van Wall genoemd, dát weet ik wel. Dit alles bewaren wij natuurlijk als een geheim lieve jufvrouw, maar wees welgemoed: we zullen het goede blondje uit een angstige onzekerheid kunnen redden. Tante Van Riddervoorst noemde immers Emma's moeder de arme goede vrouw van den loszinnigen man. Dezen middag hoop ik u zóoveel te kunnen zeggen, dat u aan het lieve blauwoogje — ofschoon een dierbaar denkbeeld haar ontviel — de kalmte kunt teruggeven die haar door mijn vroeger gesproken woorden ontnomen werd. — Ik zou het popje toch zoo graag eens weerzien."

Anna zweeg.

Oscar ziet haar aan. Zij tuurt over de rosse hei die met haar zilveren webjes in 't reeds dalende zonlicht glanst,

naar den verren fluweelen horizon en langs het digte mastbosch dat wegschuilt in het tintelend Novemberblauw.

— „Heerlijk, schoon!” zegt Van Breeland even hoorbaar.

— „Ja!.... prachtig!” schrikt Anna op.

— „Prachtig!” herhaalt Oscar. — Iets later: „Dit was altijd mijn lievelingsplekje.... Het doet mij waarlijk goed dat u er zoo mee ingenomen is.... u....”

— „Maar wij moeten terug mijnheer Van Breeland. Het gezelschap zal niet begrijpen waar we bleven. Dezen weg nieuwaar....?”

— „O, als wij dat paadje links nemen dan coupeeren we zóoveel dat we hen nog vóorkomen!” zegt Oscar, en als hij Anna weer aanziet dan denkt hij aan Schillers hymne en vallen hem de regels in die hij mompelt:

„Durch die ewige Natur
Düftet ihre Blumenspur,
Weht ihr goldner Flügel.”

En luider zegt hij:

— „Als men geboeid wordt door wat schoon, waarachtig schoon is, dan ontstaat er een heimwee, een verlangen in onze ziel.... Anna.... een....”

— „Anna!” herhaalt ze zacht bij zich zelve: Zwijg onstuimig gebons daarbinnen. Wijk onzinnige flauwhartigheid! Zich omwendend rukt ze snel een handvol half-dorre blaren van een eiketak; een roode galnoot werpt ze er mee voor zich uit, en, schijnbaar luchtig zegt ze:

— „Foei mijnheer Van Breeland, u moogt met iemand die niet zonder reden wat week gestemd is, niet gaan poëtizeeren, dat maakt zenuwachtig en daar houd ik niet van. Kom, wij moeten terug. — U zult dus met dien voogd van Emma spreken....? Misschien kan ik daarbij tegenwoordig zijn. Of nee, dat kan niet; er zijn zaken die.... Maar, vergeef mij, ik moet u nóg iets vragen....”

— „Misschien,” zegt Oscar terwijl hij uit zekeren hemel getuimeld haar volgt, „misschien wilt u vragen, of het niet vreemd is dat de intiemste vriendin van mijn speelkameraadje mij altijd mijn heer blijft noemen; ik waagde al een: Anna. Dat hebt u kwalijk genomen jufvrouw Rooze.”

Anna gevoelt zich kinderlijk kinderachtig dezen morgen. 't Is alsof alle geestkracht haar heeft verlaten. Een vuurroode kleur vliegt haar over het schoone gelaat.

— „Ik zal u neef Oscar noemen,” zegt ze snel zich herstellend, „en u kunt mij.... enfin....”

— „En ik mag nicht Anna zeggen? Ja, niewaar? 't is een gevolg onzer betrekking op het blondje. — Nicht Anna wou vragen....?”

Anna heeft zich vast in den zadel gezet:

— „U is Jurist niewaar?”

— „Toen ik zoo gelukkig was met u te reizen nichtje, toen ging ik mijn doctorale bul in Utrecht halen. Sedert dien tijd ben ik Mr. in de beide Rechten.”

— „Ha! rechter!”

— „Pardon: advocaat.

— „O dan hebt u er toch verstand van.”

— „Van?”

— „Van de rechterlijke zaken?”

— „Dat is te zeggen?”

— „Ik meen — hoe zal ik 't noemen — ja, hoeveel straf men geeft voor....” Anna zweeg.

— „Voor het inslaan van een verkeerden weg...? Wij moeten links....”

— „Ja wél een verkeerden — een zeer verkeerden weg. Weet u met welke straf de moeder bedreigd wordt die haar kindje....”

Oscar zag Anna van ter zijde aan. Het was te zien dat

dit vragen haar moeite kostte. Hij verstond haar. De ontdekking in het dorp die straks door dominé's-jufvrouw voor de feestgenooten aan de groote klok was gehangen, had haar medelijden ingeboezemd voor de ongelukkige die haar kindje het leven benam:

— „De straf voor de misdaad door u bedoeld kan zeer verschillend zijn. Verzachtende omstandigheden kunnen haar volgens de wet van 54 — nu vijf jaar geleden — tot een minimum van vijf jaar tuchthuisstraf terugbrengen, terwijl vroeger zelfs de doodstraf geëischt werd.”

— „De doodstraf! de doodstraf voor een ongelukkige moeder die....”

— „Ik zeg vroeger nichtje, de hoogste eisch is tegenwoordig twintig jaren.”

— „Tóch twintig jaren! Mogelijk twintig jaren!” zegt Anna zacht: „En hij, de....”

Neen, ofschoon een beminnelijke vrijmoedigheid haar zelden verlaat, nú gaat ze niet verder. De vraag: En hij, de ellendige die de arme moeder ten val, ten dubbelen val kon brengen? speelde haar op de lippen maar kwam er niet over. 't Was alsof Oscar in haar ziel had gelezen:

— „De wereldlijke rechter,” zegt hij, „kan slechts straffen waar de eene mensch de rechten van den andere verkort, maar niet de zonde waarvan slechts eigen smart de bittere vrucht is.”

Anna gevoelde het, ze kon niet verder gaan; ze kon niet vragen of dan de belager der onschuld, of hij die de zwakke ten val bracht, niet op gruwzame wijze de rechten „eener andere” verkort, en een dubbelen moord op zijn geweten had. Neen, dit gesprek kon zij niet vervolgen al gloeiden ook haar wangen van verontwaardiging.

— „Maar,” zegt zij een oogenblik later in haar onnoozelheid: „wanneer de arme alles bekent, eerlijk naar waar-

heid, wordt haar dan niet veel, zoo niet alles vergeven?"

Oscar glimlacht.

— „Er is maar eene waarheid die vrijmaakt,” zegt hij, „en zij is de onschuld!”

— „Doch zij moet bewezen worden?” vraagt Anna.

— „Niet de onschuld, maar de schuld!” zegt Oscar snel: „en, waar het schuldbewijs ontbreekt, daar volgt de vrij-spraak. De verdediger die den beschuldigde ofschoon wat laat mag ter zijde staan, heeft de heerlijke roeping om te waken dat het recht van zijn cliënt worde gehandhaafd en dat men hem — zelfs al ware hij schuldig — onschuldig verklare indien de wet hem niet veroordeelt.”

— „Dus zal hij mogen onwaarheid spreken om den schuldige te redden,” zegt Anna en legt de hand op het voorhoofd: „Dat is toch ook niet rechtvaardig.”

— „Men oordeelt dikwijls oppervlakkig. Mag ik u eens herinneren dat de advocaat die zijn roeping — ook zijn roeping als mensch begrijpt, niet zegt: Rechters ik zal u bewijzen dat hij of zij onschuldig is, maar wel: dat het bewijs der schuld nog niet is geleverd, of ook, dat de vorm van het proces nog niet naar 't recht was.”

Een geroep op eenigen afstand ter zijde doet de jongelieden haastig omzien. Het hooge akkermaalshout scheidde hen van Ernst die maar niet begreep waar of die twee gebleven waren: zijn engel en Oc. — De Haverkistjes vond hij vandaag onuitstaanbaar, en wat een burgerlijk plebsig toilet! 't Was beroerd van Oc dat hij een ander laantje had ingeslagen. Moest hij dáarom op pa's jaardag overkomen. Allemachtig saai!

Hij roept nog eens: „Oc! Oscar! Breed! waar ben je?”

Anna heeft nog één vraag te doen — de belangrijkste, en haastig zegt ze zacht:

— „Het is plicht dat een schuldige zich bekend maakt, niewaar, of....?”

— „Volstrekt niet! Slechts dán wanneer de arm van het recht een onschuldige aantast.... dan....”

— „Ja juist dán, eerst dán!” fluistert Anna met tintelende oogen: „Omdat....”

— „Omdat de rechter,” herneemt Oscar, „niet als de wreker van het misdrijf optreedt, maar als de beschermer van het recht. Ware niet het straffen noodzakelijk èn ter beteugeling van velerlei kwaad èn ter herstelling van het door de misdaad verbroken maatschappelijk evenwicht, ieder misdrijf zou slechts een zaak zijn van het geweten, voor de rechtbank van het beleedigde ideaal der volkomenheid waarnaar wij streven en dat wij aanroepen en eeren als onzen Schepper en God! — Kerkers en openbare straffen zullen den verhardten zondaar niet verbeteren doch moeten hem doen vreezen en in bedwang houden. Voor den schuldige die waarachtig berouw heeft, ware de vrijheid, naar mijn innige overtuiging, oneindig beter dan het verblijf in een kerker, na het niet zelden ondergaan van een openbare en voor altijd onteerende straf; doch — de wet moet voor allen zijn; want den mensch te doorgronden wie kan het behalve God!”

— „Wat drommel Oc, ben jij met de theologie bezig? Heb je daar óók al in gestudeerd?” zegt Ernst die juist achter de jongelieden uit het half-dorre akkermaalshout te voorschijn komt en hen ter zijde treedt: „Nou als je niets anders hebt dan kon jufvrouw Rooze even goed met dominé en tante wandelen. Je ma is ook verduiveld ver in de boeken van Mozes. Vin-u zulke verheven discoursen plezierig jufvrouw Rooze? Weet u wát ik altijd zeg: ik vind het dol dat de menschen bij voorbeeld platen van Onzen Lieven Heer maken, net alsof iemand Hem gezien heeft,

en dan van Jonas in zoo'n walvisch. — U moet me niet kwalijk nemen, maar dat geloof ik niet, — u? Ik zeg dat ieder mensch in zulk een maag van benauwdheid moest gestikt zijn; ik zou het moeten ondervinden, maar anders ....! Ben u verdoofd?"

— „We hebben op allerlei wegen gedwaald niewaar nichtje?"

— „Ik hoop niet dat het dwalen was neef Oscar!"

— „Nicht? Neef? Ben-u....? Breed ben je familie?" roept Ernst: „Gut, dan ben u tóch van adel.... Hé als mama dat wist! Pardon dat ik niet freule gezegd heb; maar omdat u de nicht van dien.... mijnheer Lijning waart, dacht ik niet dat u het zoude wezen. Ei, en was uw mama ook van a...."

Anna heeft den verrukten woordenvloed niet kunnen stuiten.

— „Mijn goede mama, de eenige zuster van tante Lijning, was een freule Moreel. Papa was niet van adel; maar zijn hart...."

— „Och kom! Uw ma van adel, heusch? Nu, het is niemands schuld niewaar, en niemand kan het helpen hoe hij geboren is — vin-u ook niet? Maar dan was uw mama toch van adel, hé dat zal ma plezier doen!"

— „Ik begrijp volstrekt niet Ernst waarom?" zegt Oscar snel, want hij gevoelt dat Ernst een vreeselijk enfant terrible is en zijn moeder in een bespottelijk daglicht stelt.

— „Nou ja, dat kan wel wezen," zegt Ernst: „maar hoe ben je dan familie? — Is u ook van mij familie freu.... jufvrouw Rooze? Hé ik wou het, ten minste.... enfin.... vér, weet je."

Bij de laatste woorden keek Ernst zoo bitter wezenloos naar de steentjes in 't pad, dat zelfs zijn schoon gelaat er geheel van uit het fatsoen geraakte. Anna zag hem van

ter zijde aan, en terwijl ze den zoon van haar gastheer snel en vriendelijk ging uitleggen hoe het met haar familiebetrekking tot jonker Oscar gesteld was, dacht zij geen oogenblik aan de ware oorzaak zijner ras opgekomen en bijzonder merkbare verlegenheid, maar meende dat zij voortspoot uit een gevoel van zich minstens on hoffelijk te hebben uitgedrukt toen hij zijn eerste wensch — om óók tot Anna's familie te behooren — waarschijnlijk uit adeltrots, door zijn tweede: „vér weet u" gecorrigeerd had.

Anna nam het den „mooien jonker" niets kwalijk, maar toen zij had uitgesproken en van hém den blik op neef Oscar wierp, toen — toen overweldigde haar eensklaps een angstig gevoel, en snelde zij vooruit met de woorden:

— „Ha, daar zie ik de meisjes, ginds bij het brugje!"

ZEVENTIENDE HOOFDSTUK.

Het feestdiner waarvan de menu in vele brieven, door jufvrouw Molenwiek aan vriendinnen geschreven, nog te vinden zal zijn, en dat — volgens zwager Van Breeland — weer zoo echt à la Renghorst geweest was, niets overladen maar degelijk goed en fijn, het feestdiner loopt ten einde. Men is in de laatste periode van het dessert.

Jozef en Hendrik hebben het druk gehad, maar zich met tafeldienen best gekweten. Jozef die nog een „piek” aan dominé heeft „over dien zet,” beweert — nu hij in het dessertkamertje den Johannesberger-kabinet komt halen, om ze na de ananas te schenken — dat dominé waarachtig zijn best heeft gedaan: Eerst heeft hij een „toast aan Onzen Lieven Heer geslagen” — zooals Jozef den student Haverkist zelf heeft hooren zeggen, een toast waarin hij gedankt heeft voor „der spijsen zegening, aangeboden op de gouden schalen der gastvrijheid ter verzadiging, en de dranken des wijnstoks die versterken tot verheuging des harten in overvloed.” En, toen heeft ie gegeten .... nou, tot verzadiging hoor! Wat de verheuging des harten in overvloed betreft, Jozef zal zoo vrij wezen dominé dan nu „per abuis” eens over te slaan, want de man had voldoende genoeg, en anders kon hij straks met den na-toast de kluts wel eens kwijtraken.

Nu Jozef met de matten flesch bij jufvrouw Haverkist wil beginnen, nu moet hij even wachten, want mijnheer Alexander van Wall die even voor den eten met een tilbury van Arnhem is komen aanrijden — om elf uren was hij uit Rotterdam vertrokken — mijnheer Alexander, de onzinnig vroolijke, de altijd vergenoegde en onbegrijpelijk goedaardige neef Alexander, heeft een oogenblik met neef Jasper zitten lachen over de dolheid om altijd weer ellenlange wenschen, dikwijls nog wel in Alexandrijnen, op te disschen, waarvoor men dan geforceerd was te bedanken ofschoon men er niets bij profiteeren zou — hij vraagt het woord, en zegt met een oog dat zoo oolijk tintelt:

„De kolonel Bel — die nooit een toast slaat — en Alexander van Wall,
Ze vinden het dwaas vooral:

Wanneer iemand bij huwelijksfeesten of jaarfestijnen,

Bij 't noga knappen of 't schuimen der wijnen,

Bij 't mes-rom'len in amandel- of appelsinaschillen,

Bij rum- of allerlei andere drillen,

Bij champagne of Johannesberger-kabinet,

Ja zelfs — pardon dominé — in voor- en nagebed,

Enfin, wanneer gezegde iemand, zijn naaste die hem onthaalt:

Met wenschen betaalt.

Wenschen van: lange jaren

Sparen.

Gevaren

Bewaren.

Geluk

Druk.

Met een poëtische vlucht,

Hoog in de lucht,

Of naar omlaag met een ruk

Als een vogel op de kruk.

Overwegend

Dat de mensch nat wordt als het regent

Nat

Als een kat —

Zonder parapluie op 't pad.

Overwegend — en we verstaan het allen —
 Dat het wenschen zoo min vrijwaart tegen nat worden als vallen,
 Want, was tot heden
 Iemand uitgegleden,
 Al kreeg hij zakken vol wenschen van vrienden en familie
 Maar raakte z'n balans kwijt, dan viel ie.
 Overwegend dat wensch en alzo een goedkoope manier is van liefde betoonen,
 Van verdiensten kronen,
 Of goedheid loonen;
 Zoo stelt de luitenant-kolonel
 Jasper Bel,
 Onder verbetering voor: dat de vrienden
 Zich saam verbinden,
 Voortaan hun wenschen te sparen,
 Maar vlijtig en trouw 's levens bloemen te garen,
 Om vroolijk — bij 't zelf er mee tooien —
 Op paden van and'ren ze mild ook te strooien,
 En, zijn er soms maren
 Des noods .... een paar blaren."

De woorden van Alexander werden zeer toegejuicht. Dominé zegt dat mijnheer Van Wall inderdaad in vloeiende poëzie — dominé hield er veel van — de gedachten van mijnheer den overste heeft weergegeven; het had hem getroffen zoozeer als deze beschouwing zijn eigene is. Niet het woord maar de daad maakt ons algemeen bemind:

— „Jozef! pst! Jozef je vergeet .... hier."

Jozef zei — even zacht als dominé geroepen had:

— „Ohé dominé!" en schonk het fijne glaasje uit de matten flesch ruim half vol. — Méer kreeg hij toch niet, dát was zeker!

— „'t Was voor de vuist," zegt Jans Haverkist tot Oscar die aan haar linkerszij is gezeten terwijl de overste rechts naast haar zit:

— „Mij dunkt ik zag hem wat opschrijven jufvrouw Haverkist. Maar mijnheer was er ook zonder dat, zeer goed toe in staat; vooral zoo iets als dit à la schoolmeester."

— „Ja maar, dat is juist heel moeilijk,” zegt freuletje Stronk van Zetten fluisterend-hard, opdat Alexander die links naast haar zit „het niet hooren zal ofschoon hij het eigenlijk wel hooren mag.”

De secretaris Muller die al driemaal heeft verklaard: tusschen freuletje Van Zetten en Sophie Haverkist als een pareltje in het goud te zitten, vraagt aan de laatste die Oscar aan haar rechterzij heeft, of zij De ledige Stoel van De Bull ook niet veel interessanter dan die verzen van den schoolmeester vindt. Hij meent dat iedereen zóo wel lijmen en rijmen kan.

Freuletje Van Zetten antwoordt dat mijnheer Van Lennep zelf heeft gezegd dat „dit het allermoeilijkste genre was, of ten minste dat die schoolmeester er nog veel langer op gezeten heeft dan hij op zijn eigen werken. En ik hoor dat hij nu toch alweer een paar jaar aan een boek over de astronomie bezig is, iets over het zevengesternte weet u.”

— „Hé Van Lennep, dat is interessant freule,” antwoordt de secretaris: „Kent u de gedichten van Van Beers....? Reciteert u ook....? Niet....? Ja wat mij betreft — zoo’n enkel versje op ’t Nut, ja dat doe ik wel eens: De Overwintering bij voorbeeld, of Bij het kerkportaal of van Van Zeggelen Grietjes verzuchting. Ik leer op m’n dooie gemak driehonderd regels in één uur. Ik ken de heele Hollandsche natie. Kent u de verzen van Belamy? de Kaïn bij voorbeeld? Als ik die doe dan zoudt u beven. Ik hou veel van voordrachten, heel veel. Hoe vindt u Der Glocke van Schiller? da’s mooi! maar van Tollens De Bedelbrief, o daar heb ik fameus mee op. Ik heb al de werken van Feith voor één gulden gekocht te Amsterdam. Spot goedkoop niewaar? O ik hou dol van Feith. Kent u Vrouwenleven van Bennink Janssonius?

Beeldige stukjes. Da Costa heeft ook mooie ideeën in zijn Vijf-en-twintig jaren en zijn Wachter wat is er van den Nacht. Maar van één stuk heb ik plezier gehad: van Koen Verklart met zijn Schat op het pad. Daar was iedereen over uit. 't Mooiste wat ik ken is De overspelige Vrouw en Ter Haars Bij het portret van Strausz: Wie is die twijflaar...!?"

— „Hé mijnheer Muller weet u wel wat een twijfelaar is?" vraagt Alexander, die van zijn buurvrouw Le Village juist in „vreeselijk vertrouwen" heeft gehoord dat zij van morgen door dat geval zoo geschrokken is omdat.... mijnheer was ook getrouwd.... omdat zij, enfin twijfelde.

— „Een twijfelaar.... ja dat is...." zegt Muller.

— „Een heeren rok met breede eenigszins rondlopende panden...." valt Alexander in.

Muller lacht, maar vindt het toch vreeselijk laf.

Mevrouw Le Village zegt links tot den baron Van Bree-land heel zacht, dat het eigenlijk een mal-à-propos is.

De baron, Lid van den Raad van State, gelooft dit niet, maar meent — voor zich zelve — dat men uit die tri-viale aardigheid van Van Wall alweer dadelijk de bour-geoisie kon proeven, evenals uit dat opzeggen van een vers aan tafel. — Van Wall was met een nicht van Kunira getrouwd. Wat kwam men toch gauw door één enkele mesalliance in relaties die.... enfin.... En gin-der zat neefje Ernst zoo naast die jufvrouw Rooze. 't Was onvergeeflijk van Geereke. — Kunira liet zich letterlijk door haar moederlijke zwakheid tot alles meeslepen. Waarom dat meisje gevraagd! Hij heeft Kurina en ook Geereke ge-waarschuwd. Maar Geereke scheen er hoe langer zoo meer plezier in te krijgen om den democraat te spelen. Gelukkig, Kunira is er nog tegen, zéer tegen zelfs. Die malle Ernst was dwaas genoeg voor zulk een bêtise, de pauvre sire!

Dat zou zijn Oscar nooit in 't hoofd krijgen, ofschoon — de baron moet het erkennen — ofschoon zij er waarlijk wel uitziet om een jongmensch het hoofd op hol te brengen. Die beide dominé's-juffertjes waar tusschen Oscar werd geplaatst, zullen het niet zoover brengen, dát is zeker.

De baron Van Breeland die in de Haagsche kringen als aangenaam mensch bijzonder gezien is, spreekt dezen middag zeer weinig. Hij heeft al verder zijn bespiegelingen gemaakt. Het komt hem voor dat Geereke hem en de zijnen toch niet op zulk een gezelschap onthalen moest. Op een jaardag! Hij zit daar nu naast een piepjong burgemeestersvrouwje van wieweet welke origine, en een koekbakkersdochter die een dominé tot man heeft. Met zulke menschen kan een man als hij, die bovendien zoo 't een en ander gezien heeft van de wereld, toch niet praten. 't Zijn goeie menschen — beste menschen, maar! — Men komt met zulke gemeleerde partijen in de meest valsche posities. De beleefdheid zou eischen dat men menschen waar men zoo „mee feest viert” indien men hen later ergens op een publieke plaats ontmoette, herkent en vriendelijk toespreekt; maar dat gaat immers niet. Je zoudt alle dagen een zot figuur maken. De meesten hebben geen begrip van distantie. Op het terras van het Scheveningsche badhuis bij voorbeeld, zal zulk een kruidenier handje vooruit naar je toe komen: frère compagnon. Nee, Geereke gaat veel te ver. Vraag een dominé en des noods zijn vrouw, maar voor de rest basta. En dan de liefhebberij om eenige weken de bizarrerie van zoo'n sinjeur als die overste te willen genieten, dien men hem nu tot vis-a-vis heeft gegeven. Geereke trok zich al die familie-abnormaliteiten aan, waar hij — Van Breeland — bijzonder hartelijk voor bedanken zou.

Die overste had soms aardige denkbeelden, ja men kon het niet ontkennen, maar meestal toch zoo onpraktisch,

zoo, zoo .... enfin zoo allerakeligst democratisch-communistisch ondoordacht, dat het voor Geereke zelfs niet goed is veel met hem samen te zijn, ofschoon, dit moet men zeggen, Geereke altijd gentleman blijft, indeed!

Terwijl mijnheer Van Breeland de glazen van zijn fijn gouden brilletje nog eens afveegt, zegt hij aan mevrouw Le Village dat zijn oogen hoe langer hoe slechter worden, en dat hij — vooral bij veel licht, zooals nu — minder goed zien kan.

Aan de andere zij der tafel is Ernst in den derden hemel, en ofschoon mama die tegenover hem zit al eens wenkt — 't is hem onmogelijk de glazen die hem werden ingeschonken heel lang onaangeroerd te laten staan. Anna Rooze aan zijn rechterzij gezeten, vindt in de meestal aardige discoursen van Willem Haverkist, aan wiens linkerhand ze zit, vergoeding voor de — nooit onwellevende maar altijd onbeduidende, zoutelooze complimenten of beweringen van Ernst, en vergoeding ook voor de .... heimelijke teleurstelling dat een ander ergens anders zat, ofschoon het goed was, ja zelfs oneindig veel beter; immers — zij had nu toch niets meer te vragen, nee.

Mevrouw Van Breeland uit den Haag vindt in dominé Haverkist hoe langer zoo minder den man naar haar hart als den waarachtigen serviteur du Seigneur. Zij hoopt echter weldadig op hem te werken, want dikwijls ook moest hij zwijgen, en dit gebeurde vooral wanneer zij zich vergiste en haar sierlijk Fransch deed hooren waarin ze zich eigenlijk juist kan uitdrukken.

Dominé Haverkist zoowel als zijne vrouw hebben in weerwil van al het „lekkere” weinig of geen plezier. Ernst had — in plaats van tusschen Anna Rooze en Kee Muller — tusschen Fie en Ka moeten zitten. Verbeel .... Ka zat naast Le Village en jufvrouw Molenwiek, en ofschoon

die neef uit den Haag — die jonker Oscar — in 't midden van Jans en Fie zat, dát, och dát gaf tóch niets.

Terwijl al de dischgenooten met gemengde genoegens en gewaarwordingen de ananas proeven en den Johannesberger drinken, vraagt Geereke het woord en zegt:

— „In de extemporé van mijn geestigen neef Van Wall herken ik geheel den edelen lieven geest van den man dien ik leerde hoogachten: van mijn braven neef Jasper. Hij wil daden, geen woorden, zooals mijn vriend dominé Haverkist zeer juist heeft aangemerkt.”

— „Niets anders! dat was de heele tendens....” zegt dominé fluisterend, maar toch hoorbaar tot mevrouw Geereke.

— „Toen ik de aardige extemporé mee toejuichte,” vervolgt de gastheer, „toen vreesde ik echter ook aanstonds dat een aantal oogen mij verwijtend zouden aanzien. Mijn vrienden, hoeveel welgemeende wenschen ontving ik niet van u op dezen dag. 't Was allereerst mijn dierbare lieve vrouw die mij in den morgen zoo hartelijk teeder omhelsde, en — toen ze mij zeide: Geereke, ik hoop zoo vurig dat de goede God je nog lang zal behouden met onzen eenigen jongen.... toen....” Geereke zag even om en had iets trillends in de stem, maar vervolgde weer kloek: „toen gaf mij dat woord een zaligheid, waar geen daad tegen op kon wegen.”

Mevrouw Geereke wischt een traan weg. De baron gaat voort:

— „En later, toen mijn Ernst mij als van ouds nog eens kuste op het voorhoofd, en wenschte dat vader nog wat blijven mocht — nietwaar Ernst — omdat hij hem zoo innig liefheeft, toen meende ik op dezen dag al goeds in overvloed te hebben genoten. Maar neen, daar kwamen ze mijn dierbare bloedverwanten, mijn vrienden en trouwe

dienstboden, en geen enkele was er in wiens oogen ik niet lezen kon, dat hij mij graag nog wat goeds gunde op de wereld. Ja vrienden, toen klom mijn dank nog hooger, en gevoelde ik de volle weelde van zooveel goede woorden gevloeid uit het hart. Vriend Jasper! 't Is niet voor het eerst dat ik het waag je groote of kleinere hervormingsvoorstellen een weinig te amendeeren, en we zijn niet zelden tot een vergelijk gekomen. Luister: Toen je mij zelf dezen morgen zoo hartelijk de hand hebt geschud en er bijgevoegd: „Ik wensch je niets Geereke, want Één is er maar die weet wat goed voor je is,” toen heb je een wensch uitgesproken zoo mooi als ik er ooit een gehoord heb. Daarom, bind de tong niet wanneer het hart tot spreken dringt:

Laat de menschen
 Maar zegen wenschen
 Jasper, dat is een goed teeken.
 Beter dan toorn ontsteken,
 Laster spreken,
 Afgunst kweeken,
 Verdoemenis preeken.

„Maar toch mijn vriend, terwijl ik het woord zijn plaats wil doen behouden en het uiten van wenschen als blijk van liefde, zelfs in den kinderlijksten vorm; terwijl ik zelf in dezen oogenblik slechts met het woord alleen mijn innigen dank kan toonen voor de heilbeden door allen mij toegebracht, nu gevoel ik tevens diep den zin der gedachte door neef Van Wall in vorm gebracht. Ja, sterker dan ooit besef ik den duren plicht om bij den overvloed van Gods goedheid mij geschonken, meer en meer op de paden mijner geliefden en ook in wijderen kring bloemen te strooien, bloemen der liefde en bloemen der vertroosting.”

— „Charmant Woutér! ce sont des mots qui touchent le coeur. Semer des fleurs partout! et par la grâce de notre Seigneur Jésus Christ.”

— „Dat heb je van een toast: 't Is onzin of een preek,” valt Jasper uit: „'t Was allerliefst van je Geereke; alleen achter die bloemen der vertroosting hadt je amen moeten zeggen. Voor 't overige, 't zou wel waar kunnen wezen dat het niet altijd en niet alles kool is wat er bij feestelijke gelegenheden wordt verkocht en geleverd.

„Zie Geereke, toen ik bij de tweede Balische expeditie een ouwen sergeant hielp die, niet door een kogel maar zooals de grootste rommel door vermoeienis op z'n laatste long lag, toen zei ie: Kaptein d'r is maar één wensch in de wereld. — En die is sergeant? zei ik. — Dat je den zoon van je zoon te zien krijgt kaptein, zaidie, en da's voor mij verkeken. Toen kneep ie de oogen dicht, de arme duivel! Geereke da's voor jou nog niet verkeken. Dát doet me goed. Één is er die weet of j'em zien zult. Kom kerel geef me de hand!” En — alle regels der etiquette verbrekend, staat Jasper op, loopt snel op Geereke toe en schudt hem de hand zóo krachtig, dat Jasper zelf de tranen er van in de donkerblauwe oogen springen.

't Was een „dolle coup” van Jasper. Althans:

— „Neef Bel gaat wat ver!” fluistert mevrouw Geereke tot dominé: „Ernst is nog zoo jong, en zóo iets in presentie van jonge meisjes....”

— „Bravo! de stamhouders der Geerekes van Uland!” is de conditie van neef Van Wall.

— „Met uw permissie, ik geloof,” roept de jonge secretaris Muller wiens zusje, tot streelende zelfvoldoening van den broeder, ter linkerzij van Ernst zit: „Ik geloof,” herhaalt hij, ofschoon luider dewijl het gesprek na Jaspers woorden en den toast van Alexander levendig blijft: „Ik geloof.... hm.... met uw permissie....”

Maar dominé, zonder nota van den secretaris — rechts — te nemen, heeft Ka — links — vuurrood zien worden, en

neemt, overheerschend zalvend, den dichterlijk gestemden Muller letterlijk „de woorden uit den mond,” en „maait hem meedoogenloos het gras voor de voeten weg” met de verklaring: dat men zijns erachtens moest „opklimmen” tot het „fundamentele der koloniale geluksuiting,” door te drinken een toast op het welzijn van den zoon des huizes — dominé's beminden vriend en leerling jonker Ernst — en op háar die hem zou ter zijde staan als een hulpe tegenover hem: „Mocht het zijn,” zoo besluit dominé, „een meisje schuldeloos en liefstallig, vroom en vroed! Ik weet het, mijn jeugdige vriend jaagt niet naar wat schittert en uitblinkt in de wereld. Adeldom der ziel stelden de Geerekes van Uland immer boven naamsverheffing of goud en zilver. Wij die hem zagen in zijn jeugd, spelend met de kinderen ons door God geschonken, wij kunnen het beseffen....”

Dominé werd niet ligt verlegen, maar inderdaad op dit oogenblik had hij al zijn waardigheid noodig om niet te blijven steken. Eensklaps kreeg hij het volle besef van de dwaasheid die hem op de lippen speelde. Zou men hem doorgronden?.... Zou men begrijpen dat hij het altijd niet slechts zeer wenschelijk maar zelfs zeer mogelijk heeft geacht, zijn jeugdigen vriend met een „der kinderen ons door God geschonken” verbonden te zien? Dominé heeft een zoo pijnlijken middag doorgebracht dat het wel zoo ver moest komen. Hij zat naast de baronessen Geereke en Van Breeland en tegenover Ernst die — met de damètjes Rooze en Muller aan zijn zijde — totaal werd ingepakt! Doch, nu gevoelt dominé dat hij te ver gaat; alle waarheid laat zich niet uitspreken, en hij vervolgt dan ook zich herstellend, met eenige daling van stem: „Wij kunnen het beseffen dat hij slechts gelukkig zal kunnen zijn aan de zijde van háar die zijn eenvoudigen goeden zin zal weten te waardeeren, en hem kan aanhangen om zijns zelfs wil, zooals wij hem

waardeeren uit de veelheid onzer herinneringen en de volheid onzer harten. Jonge vriend: uw neiging." — Dominé had voor eenigen tijd eens „ergens gevonden" dat neiging het juiste woord voor inclinatie was.

Toen het dessert was afgeloopen werd de koffie en liqueur gepresenteerd in het kleine salon waar een tiental meesterwerken voornamelijk der oud-hollandsche schilderschool bijeenhingen. — Rookten kon men in de biljartkamer of buiten in den maneschijn.

Ofschoon de bougies-kroon een overheerlijk licht gaf en de donkere Woudstroom van Ruysdael even goed verlicht was als de prachtige Watermolen van Hobbema; ofschoon Van Ostades Boeren op de kermis zich even klaar vertoonden als Wouwerms Schimmels bij de herberg; ofschoon geen Rembrandt, Maes, Jan Steen noch Dou des avonds ooit beter verlicht was geworden, Geereke had van zijn lievelingen weinig plezier. Nu hij juist van mevrouw Le Village heeft vernomen dat zij ja, evenals de baron dien watermolen overheerlijk maar anders die stukken in de eetzaal nog veel beelderiger vindt, vooral dat stukje waar die moeder met zoo'n kindje, van.... van.... och, de naam staat er op.... een jonge moeder met een wieg weet u, en de zaligheid zoo op het gelaat, bij een kaars; — nu Geereke dit heeft vernomen, en bijna nóg wat vernemen zou, nu ziet hij rond en bemerkt dat het salon zoo goed als verlaten is.

't Was geen wonder, al was het ook jammer. Neen zeker was het geen wonder: van de meesterstukken der Oude School hadden slechts een paar van Geerekes gasten eenig begrip, en — in niet één der gemoederen was het de kalmte van den schoonen ofschoon natuurlijk wat koelen avond die hen naar buiten geroepen had.

Geereke heeft voor den eten in stilte aan de heeren, vooral

aan den teruggekeerden burgemeester en mijnheer Muller verzocht, om niet meer van de treurige ontdekking nabij den Heksendans te spreken, ook ter wille van burgemeesters vrouwtje zelve, die nog al zenuwachtig scheen te wezen, en, nietwaar, het was bovendien zoo geen geschiedenis voor de jongelui.

Aan Geerekes wensch was gaarne voldaan, en gelukkig had niemand aan tafel dat chapitre aangeroord, behalve jufvrouw Haverkist die echter, na haar opsmak tot Geereke: „Nou zal 't me eens benieuwen baron, wat burgemeester zal afgeven!” mede door Geereke was verzocht er niet van te spreken omdat het een zoo droevige zaak was, zoodat zij hoofdbuigend er dan ook verder van gezwezen had.

Belangstelling in- of nieuwsgierigheid naar 't geval zullen aan de halve maan misschien een zoo buitengewone aantrekkingskracht bezorgd hebben.

Maar er is meer dat naar buiten heeft geroepen.

Nabij het brugje aan 't eind van den vijver, achter het huis, roept Oscar terwijl hij in een sparrenboschje ziet:

— „M'nheer Van Wall! M'nheer Van Wall, is U daar?”

— „Ja, dat geloof ik ten minste wel,” klinkt het antwoord: „want hier onder de sparren is het zoo donker dat ik me zelf haast niet zien kan. Ben jij de advocaat?”

— „Ja, ik heb u iets te vragen.”

— „Da's sympathie: Heb je een mes bij je?”

— „Een mes? Wat doet u daar?”

— „Wel ik heb hier een pak donderpotten en molens.... en het touw zit zoo drommels vast. De tuinman is een hamer gaan halen. We zullen met een molen beginnen, da's de wereld en 't leven. Pas op, daar liggen zes vuurpijlen. Dat zijn hemelsche verzuchtingen, of zuchten ten hemel waar een hemelsche bloemenregen op volgt. Hoe keur je'm

Oscar, is dat niet poëtisch voor een aangekleed kasboek?"

— „Maar m'nheer Alexander, ik moet u spreken.... iets vragen."

— „Ga jij je gang maar jongenlief. Op 't kantoor honoreer, delegeer, accepteer, remitteer en gebruik ik m'n twaalfuurtje soms op 't zelfde oogenblik. — Wacht, hou jij dat ding eens vast. Da's een donderpot. 't Is niet anders in de wereld. Ook Geereke heeft donderpotjes in zijn leven, maar hij krijgt een prachtige fontein tot besluit, een fontein die bloemen strooit met al de kleuren van den regenboog. — 't Is hier deksels vochtig...."

— „M'nheer Van Wall.... ik wou...."

— „Ben je gek met je m'nheer. Noem me Alexander of Van Wall, of zie je me voor zoo blikslagers oud aan? Waarom kom je nooit eens aanloopen als je Rotterdam passeert? Burgerlui hé....? Wij Rotterdammers zijn jelui Hagenaars en geleerde lui te min! Ja 't is vrij gemeen dubbeltjes te verdienen tegenwoordig, dat vinden de Amsterdammers ook, en daarom kijken ze 't aan."

Van Wall lacht luide, en Oscar die geen lust heeft om een pleidooi in 't belang van Neerlands eerste koopstad te beginnen, overtuigd dat ieder Amsterdamsch koopman, met zijn oude adelbrieven gewapend, de schouders over de „transito Rotte-zaken" zal ophalen, Oscar wil de dwaze veete niet aanvuren en vooral niet terwijl de vroolijke Alexander met vuurwerk bezig is. Oscar moet tot zijn doel komen en vraagt:

— „Vindt u dat vriendinnetje van uw nichtje niet een mooi lief meisje, m'nehe.... Van Wall?"

— „Waarachtig! Precies d'r vader! Eeuwige aardige kerel! — O tuinbaas ben jij daar! Heb je den hamer? Allo brave, ga jij dan dezen haak eens gauw en netjes aan de brugleuning slaan, net op de plek van verleden jaar."

— „Verleden jaar hadden we regen m'nheer Alizander.”
 — „Dat kon jij niet helpen baas.”
 — „'t Was voor twee jaar, dat zal m'nheer Alizander nog wel weten.”

— „Precies baas. — Heb je den haak? Je mot 'em net op den kop raken hoor! Zoo aanstonds kom ik met het rad. Eerst zal ik een verzuchting naar vrouw Luna zenden. Ze is me al te klaar van avond. — Oscar geef jij me eens zoo'n stelteman aan; ik steek 'em af uit de hand. — Heb je d'r vader niet gekend? De zee-luitenant Rooze? Voor een jaar of drie heb ik hem nog eens met dat weergaasch mooi dochttertje bij me gehad in De Boompjes. Ze wist het zich dadelijk te herinneren. — Wacht, heb jij ook droge lucifers of vuur aan je sigaar? Die duivelsche tuinjongen! anders komt ie me altijd helpen. Baas!.... baas! is er geen vuur? Een kooltje?”

De baas uit de verte: „Jawel m'nheer Alizander, 't ijzerpotje staat op 't pampier!”

— „Is de kerel dol, vlak bij de donderbus! Ziezo, nou gaat het signaal de lucht in; nee de boel is vochtig geworden, sis sis pits sis.... sjoe.... ha daar gaat ie! Eeuw'ig mooi hé! Die rooie en blauwe klokjes.... Kijk, zoo'n pijl daar zit poëzie in: de liefelijkheid na de kracht! — Nou als de weerga het rad.”

— „M'nheer Alexander, hoor eens even vóór dat u verder gaat. Jufvrouw Rooze heeft mij opgedragen....”

— „Ja beste jongen, maar we kunnen ze daar ginder toch niet allemaal laten wachten niewaar? Wat is er dan? gauw!”

— „Uw nichtje Emma is jufvrouw Roozes intiemste vriendin.”

— „Ja dat heeft ze mij gezegd, maar dat ding kunnen we later behandelen, of.... eigenlijk....”

Oscar legt hem de hand op den arm:

— „Pardon! Emma van Wall komt zelden bij u nie-
waar?”

— „Beste vrind! begin me asjeblief niet duizelig te ma-
ken; als ik er aan denk dat ik haar voogd ben, dan word
ik zoo wichtig in m'n idee dat ik geen been meer verzet-
ten kan.”

— „Uw broer, m'nheer Willem die gestorven is, was
immers óók haar voogd?”

— „Watblief!!? Jawel, dat is te zeggen.... Maar m'n
beste jongen, dit is geen moment....”

— „Maar waarom niet! we zijn alleen. Hoor eens: Ik
weet zoo goed als zeker dat Emma geen eigen dochter van
uw broer was. — Door jufvrouw Rooze die ik toevallig
op reis ontmoette is Emma dit ter oore gekomen, en, nu
is het arme kind in de hevigste onrust. Zij schijnt zich
niet tot u te durven wenden. Ik bid je m'nheer Alexan-
der, zeg me met een enkel woord: zij is immers....”

— „Kerel ik mag er niet van spreken, waarachtig niet,
zoolang....”

— „Maar ze is toch uit een wettig huwelijk geboren
nieuwjaar?”

— „Wis en drie.... wat denk je!”

— „Goddank!”

— „Watblief? ben je gek! Wie meende dat ze het niet
was?”

— „Zij!”

— „Wie?”

— „Wel Emma zelf!”

— „Oscar als je me één plezier wilt doen, leuter me
nooit weer over die historie; 't is een smerige geschiede-
nis, beroerd! Maar als ie dood is de ellendeling die let-
terlijk een klad op de familie heeft gegooid, dan is de
zaak gezond. Tot zoolang moet ik voor 't blonde mooi

snuutje comedie spelen; en omdat me dat ding zoo slecht van de hand gaat, komt ze maar zelden bij ons."

— „Wilt u haar schrijven ....?"

— „Ben je gek! doe jij het. Maar als ze voor zoo iets bang is het lieve schepsel, dan kan de mooie vriendin haar heelemaal geruststellen, en — dat de dubbeltjes van broer Willem voor de helft aan haar komen dat kun je ze voor mijn part ook wel zeggen. Als kleine Lou me nóg eens fopt dan kon 't er wel op uitdraaien dat ze mettertijd den heelen rommel kreeg. Ja 't is hatelijk Oscar, als je wijfje je telkens fopt en te vroeg van stapel loopt. 't Zal tegen Sinterklaas wel weer mis wezen. Vervoerd jammer. Maar waarachtig kerel, 't is me drieduizend pop waard dat Emma een beetje lont heeft geroken. Toen broer Willem me die poets bakte, lee ie op 't uiterste, en dan weiger je niks, maar verdord, ik was altijd zoo bang dat ze me vragen zou, en dan — je kunt toch niet liegen, hé?"

Eenige oogenblikken later draait er een prachtig vuurrad en 't weerkaatst in den vijver, en als het een glimp werpt op het vroolijke gelaat van een Rotterdamschen koopman die niet liegen kan, dan blinkt het mee in een paar oogen waarin tranen glimmen.

— „Niet, niet!?" fluistert Anna zeer zacht tot jonker Oscar: „Dus mag ik haar schrijven wat hij u zeide. O ...." en in de verrukking van haar liefdevol hart vat zij Oscars hand en drukt die; want het is haar alsof zijn tijding haar zelve een wettig ouderpaar had hergeven.

Die handdruk! — Maar het vuurrad heeft uitgebrand. Het gezelschap applaudisseert. Een oogenblik later ziet men weer een vuurpijl de lucht ingaan, maar — als de mooie bloempjes naar beneden vlokken dan geniet mevrouw Geereke noch haar Ernst dat schoon der kleuren.

Voor weinige oogenblikken zijn beiden aan de linkerzij

van het huis, achter de bladerlooze katalpa's verdwenen:

— „Denk je niet Ernst, dat je me innig verdriet doet!”

— „Ik zou niet weten waarom mama; u hebt zelf goed gevonden dat jufvrouw Rooze hier kwam dineeren.”

— „’t Is niet braaf van je om dát te zeggen Ernst. Ik gaf toe in de hoop dat je door dit bewijs van goedheid ook mama zoudt toegeven. ’t Is een akelig denkbeeld Ernst.... je doet me bitter bitter verdriet als je.... ’t Is geen partij Ernst.... nee waarlijk goeie Er. Heb je je ma dan niet lief?”

— „Hoor eens, als u zoo laf bent om te huilen dat vind ik onplezierig, en vooral dáarom, en op pa zijn verjaardag. Maar ik kon u toch vooruit niet beloven dat ik niet meer van haar gecharmeerd zou wezen. Nee, nie-waar?”

— „Ja beste, maar je moet er je tegen in zetten. ’t Is beneden je stand lieve Ernst. Ik zeg niet dat jufvrouw Rooze geen goeie manieren heeft en niet iets bevalligs....”

— „Nee dat zal wel waar wezen ma, zij is goddelijk mooi. Goddelijk! Jawel, dat vindt iedereen!”

— „Ik zeg er niets tegen lieve jongen; maar als men jufvrouw Rooze naast Ernst ziet zitten, dan bemerkt men toch een onderscheid dat den enthousiasten jonker zelf in ’t oog zou vallen als hij het bemerken kon. Waarlijk men ziet terstond dat zij van mindere afkomst is. Er is een zekere trek.... een.... och nee mijn beste, als ik jou lieve goeie gezicht naast het hare zie.... nee!” En terwijl mevrouw Geereke dit zegt mengt zij de trekken van een haar onbekenden, maar volgens Geerekes beschrijving vreeselijk leelijken man met die van het prachtig schoone meisje dooreen. Immers de Groningsche zaakwaarnemer Lijning stond tusschen den reinen Ernst en dat meisje in. Eergisteren heeft Geereke op ingewonnen informatie van Dirk

Dudolf uit Groningen vernomen, dat die man, ofschoon men hem nooit op iets kwaads had kunnen betrappen, altijd in een zeer kwaden reuk heeft gestaan. Dudolf had zelfs de woorden: „zielverkooper en woekeraar” gebruikt. En — de nicht, de pupil van zulk een individu zou de vrouw van Ernst worden; zou háár mama noemen; en dien man zou men als een gelijke moeten ontvangen! ’t Was verschrikkelijk!

— „Ernst, denk er niet aan. Er zijn meer mooie en lieve meisjes in de wereld. — Beste Er, ik zal zeker ziek worden als je mij niet spaart en begrijpt. Nóg eens: dat meisje is lief en mooi en voortreffelijk, misschien zelfs voortreffelijker en braver en knapper dan ik, maar.... ze is van geen de minste familie en ....”

— „Van geen familie!! Dat is te zeggen, dan bent u alweer vergeten wat ik u straks heb gezegd: haar mama was zoowel een freule als u, ik weet het zeker, en daarom ....”

— „De Moreels zijn nooit erkend; ten minste ’t is nieuwe-adel; niets geen fortuin.... ’t is.... Maar dat doet er niet toe. Die papa Rooze was van lage afkomst, en die Lijning.... praat er niet van Ernst; als je mama waarlijk liefhebt, praat er niet van! M’n hoofd bonst van de hoofdpijn. O! dat papa niet wijzer was en dat dametje komen liet. Ernst geef me je lieve hand, dat je verstandig zult zijn.... lieve!”

— „Ajasses mama wat kunt u doordrijven; ik ben toch geen kind meer!”

— „O goede God, als hij zóo begint! zóo!”

— „Nou, maar ik doe immers niets. Ma! zeg, ma! Toen U pa woudt hebben toen was u toch ook wel verliefd. Ma — zeg, schrei nu niet. — Zou de koning haar niet van adel kunnen maken....? Door oom Van Breeland, of mijnheer Schimmelpenninck of de Bronkhorsten? Gut, ik vind

dat nou toch zoo erg niet. Ik blijf immers Geereke, en zij wordt baronesse, en de familie laten we thuis — daar kunnen we een contract van opmaken. Och ma, u weet niet half hoe mooi zij is en hoe lief ik haar heb.”

— „Goed zoo Ernst, ga maar zoo voort! Als je ma in 't graf zal liggen dan zul je misschien berouw hebben, maar dan is het te laat jongen, dan is het te laat. — Nee zoen mij nu niet.... nee.”

— „Jawel lieve! Jawel beste ma!”

— „Nee Ernst, ga nu liever naar dat meisje dat hooger bij je staat dan je moeder, alleen omdat zij mooi is.”

— „Niet alleen mooi goeie ma! maar lief! O zoo lief!”

— „Maar je moeder Ernst, heeft nog geen enkel lief woord van haar gehad. Dát doet er niet toe. Ga nu maar.... ga!”

Maar Ernst ging niet. Niet, voordat hij zijn moeder gezoend en haar beloofd had, plechtig beloofd, om jufvrouw Rooze zoo mogelijk te vergeten en nu verder dezen avond te mijden. Waarlijk, jufvrouw Rooze was volgens mevrouw Geereke, dan ook geen persoontje om Ernst gelukkig te maken, en bovendien haar geheele visionomie duidde het aan dat ze zeer vroeg oud zou wezen; immers nu reeds zag men wanneer zij over iets scheen te denken een somberen trek op haar gelaat.

Toen mevrouw Geereke gearmd met haar Ernst — die toch vreeselijk het land had — bij de gasten terugkeerde, en het freuletje Stronk van Zetten vroeg of mevrouw enfin.... met permissie.... die don... der... bus niet mooi had gevonden, toen zei de gastvrouw: „Beeldig Marie!” maar verweet zich te gelijk de domheid om Marie bij deze gelegenheid te hebben gevraagd. 't Was lang in de pen geweest, maar, als zij Henriëtte Ducouvée de Sauterne eens verzocht had, hoeveel verstandiger zou dat geweest zijn. — Henriëtte was een erkende beauté.

Ernst vond Henriëtte, toen zij bijna twee jaar geleden hier logeerde, zeer mooi en lief, maar ofschoon ze toen beiden achttien jaar oud waren, was Henriëtte al zoo geheel ontwikkeld, terwijl Ernst „altijd nederig” zich bij haar wel wat jong heeft gevoeld. Ongetwijfeld zou het nú echter bij Ernst niet zoo ver met zijn dwaze inclinatie zijn gekomen, indien men Henriëtte maar wat vroeger had te logeeren gevraagd.

Gelukkig is Er voor 't oogenblik wat kalmer; doch, zal het zoo blijven? Wat hij zich eens in zijn „lief hoofd” heeft gezet dat wordt niet zoo aanstonds door hem opgegeven. Misschien zal hij, naar Utrecht teruggekeerd, dat meisje al spoedig vergeten, maar ook — en Kunira vreest er zeer voor — 't zou niet vreemd zijn indien „dat vaste karaktertje” er telkens en sterker op terug kwam. Wat zal men dan beginnen! — Indien het mocht noodig zijn zal Geereke wel besluiten den winter in 't Zuiden — misschien wel in Rome te gaan doorbrengen. Dat zou een bijna zekere afleiding wezen. — Neen, naar Parijs te gaan dat wil zij zelve niet. Ternauwernood heeft Geereke haar jongen daar van het pad der zonde kunnen weerhouden waarop hij, argeloos, door een dier loszinnige wezens ter kwader ure gelokt was. Neen, 't was Er zijn aard niet, neen! In Utrecht mocht hij zelfs het sieraad der academie heeten, doch — wie stond er vast in een stroom van verleiding als daar in die vreeselijke wereldstad.

Voor 't oogenblik is de moeder wat geruster; maar vooral: „zij vertrouwt op God die haar, zoo dit mocht noodig worden, de kracht zal geven om te handelen in het belang van haar eenig kind, van haar eenigen zoon!”

Ernst houdt woord. Hij ziet Anna met papa op en neer wandelen, maar hij blijft bij het foei-leelijke freuletje Stronk van Zetten over 't vuurwerk praten. Hij ziet Willem Haver-

kist met Anna in gesprek en druk gesticuleeren, en .... het bloed vliegt hem wel naar het hoofd, maar hij zegt toch aan Kaatje en Sophie Haverkist — die nu buiten, zoo in den maneschijn en bij vuurwerk, zich oneindig veel vrijer gevoelen: „Ja, dat die zon heel mooi is.” En Fietje herneemt:

— „’t Is jammer dat er geen muziek te krijgen was, zooals voor vier jaren, toen we nog samen gedanst hebben. — Gut!”

Een oogenblik later spreekt Ernst met Le Village. De burgemeester deelt den jonker zacht en in vertrouwen mede dat hij onmiddellijk na ’t bezichtigen van ’t lijkje, als hulp-officier proces-verbaal heeft opgemaakt; het corpus delicti onder den toren doet bewaken en den rijksveldwachter naar Arnheim heeft gezonden: „Volgens zeggen van dokter Bron,” besluit Le Village, „moet het cadavre al zeer lang in den grond zijn geweest. Een fatale geschiedenis, maar een mooie als je jong burgemeester bent. ’t Is een uitgemaakte zaak bij me wie de daderes is, al zeg ik het niemand.”

Ernst heeft het alles gehoord; maar hij zag te gelijk dat papa Anna’s zijde verliet, en met tante en dominé en neef Jasper ging praten, en .... dat Oscar nu aan de andere zij van Anna kwam. — Ja, daar stonden ze met hun drieën: Oscar, Willem en Anna. Nu liepen zij het gazon vóór den vijver om; Anna in ’t midden. — Ernst kan onmogelijk langer stilstaan; die vuurfontein waar ze allemaal naar gapen, kan hem niemendal schelen. — Was het dan niet mogelijk dat Oc — of zelfs Willem het in de hersens kon krijgen om dat engeltje te vragen! — Kijk, wat gesticuleerde die Willem weer; zoo’n ploertige dominé’s-jongen! Ja, ’t is zijn vrind en een goeie vent, maar als hij zoo begint .... zoo! — Ernst staat met de lippen opeen en den duim in zijn vuist geklemd. — Woord houden! woord hou-

den!! ja, maar hij moet papa spreken. 't Is om dol te worden. Doll!....

— „Pa! Papa!”

Tien minuten later zijn de gasten voor een groot deel teruggekeerd in het salon dat Geereke naar den nestor der Hollandsche landschapschilders: het salon Hobbema genoemd had, en gebruiken er de keurige oranje-pecco die jufvrouw Molenwiek zoo onverbeterlijk schenkt — maar niet in 't nadeel van den Arnheemschen leverancier.

Mijnheer Geereke is zoo even in het salon teruggekomen. Zijn gelaat teekent de gewone kalmte, doch aan zijn Kunira ontgaat het niet dat er iets bijzonders moet hebben plaats gehad. Geereke was nu-eens zeer afgetrokken, en dan weer zoo uitermate beleefd — niets natuurlijk.

Onder een klein pretext weet zij het salon te verlaten. Haar moederlijk instinct drijft haar naar boven, naar de kamer van Ernst.

En.... mevrouw Geereke schrikt er van. Sedert zijn kindsheid hoorde ze Ernst niet schreien. Maar nu, nú schreit hij — de mooie knaap; hoe geheel anders klinkt het dan vroeger, en 't is schier akelig zooals hij die woorden uitstoot:

— „Dát is zeker liefhebben!.... Uw eenigen zoon liefhebben!.... Papa opstoken!.... Wat kan mij dien adel schelen! — Doe ik u dan verdriet als ik gelukkig ben? Dan wil ik liever dood gaan, dát wil ik. Waarom is dat geen partij! Ik.... nee! ik....”

— „Er, lieve Er. — We meenen het zoo goed!”

— „Ja, dat kunt u wél zeggen.... ja! Als pa niet zelf bekend had, dat.... dat....”

— „Spreek nu kalm beste goeie Er.... lieve!”

— „Ja, zelf gezegd, dat ze juist.... juist een meisje was voor mij.... om.... omdat ze zoo knap en.... ver-

standig en .... van al .... alles is. Ja, en waarom word ik dan tegengewerkt? Zulk een engel is er niet meer en .... en .... nou is Oc .... Ocl O!"

— „Maar kind, kindlief, bedaar toch. Foei! een man van twintig jaar, lieve!"

— „Ja, als ik maar meerderjarig was! ja! U bent m'n vijand. U houdt niet van me en pa ook niet, hoewel hij haar lief vindt. — Maar ja, ik wil het, ja! anders verdrink ik me; dat kan me niemendal schelen. Ik wou dat ik dood was, dood!"

Mevrouw Geereke hield zich goed, maar ze beefde en trilde letterlijk in al de leden. Ernst die zoo akelig schreide, Ernst die haar verweet dat ze hem — haar eenige — niet liefhad, Ernst.... dood! O dat vreeselijke denkbeeld!

— „Mijn lieveling! bedaar; al moest het alles kosten, gelukkig zul je worden. Lieve, beste jongen! Ernst, geloof je heusch dat ma je niet liefheeft ....?"

— „Maar zal pa dan accés vragen? Morgen? morgen? Zal hij dat doen? Zeker!"

En — er zich tegen verzetten dát zou de moeder niet langer.... Neen, maar — wie weet wát nog uitkomst geeft: „Wie weet!" zucht zij bij zich zelve en droogt de tranen van den schoonen jonker met haar fijnen zakdoek, en overlaadt hem met de teederste kussen, maar gevoelt ook — en nu voor het allereerst — dat er nóg iets anders is dat haar beroert: Eene andere heeft hij liever dan háar. O God! Is zij zijn moeder, zijn eigen moeder dan niet!

Een enkele gedachte vervult de ziel van Oscar van Bree-land.

Alexander van Wall komt juist de tuinmanswoning uit waar hij is binnengegaan om de handen te wasschen; 't was een gehaspel met dat vuur en 't aansteken geweest.

Jonker Oscar treedt hem ter zij.

— „Mooi hé?” vraagt Van Wall.

— „O m'nheer Van Wall... prachtig!”

— „En alles samen voor een bagatel. 'k Geef je te raaien.”

Oscar begrijpt dat het een mal-à-propos is.

— „De heele boel voor vijftien pop. Spot hé? Als ik m'n zin mocht volgen dan moest er een kleine of groote honderd pop de lucht in; maar neef — je oom — is daar tegen; enfin, ieder zijn idee. We vermopperen soms wel wat meer voor vuurwerk in Rotterdam, en zoo'n arme drommel van een vuurwerkmaker moet ook leven.”

— „Hé Van Wall, à propos van fortuin — die jufvrouw Rooze heeft die — of weet u dat niet....?”

— „Kom, maal nou niet langer met je U, en draai me ook maar geen krakeling op m'n neus. Je bent geloof ik in de sukkel over die weergasche mooie bruinoog. Wil jij wel gelooven Oscar, dat ik met m'n vier-en-dertig jaar en m'n engel van 'en Louise nog kippevel kreeg toen ze me van middag herkende. Verduiveld hé! Pak ze kerel! Fleur ze! of je vischt achter 't net.”

— „Hoor eens Van Wall, ik moet je zeggen.... ik wil je bekennen.... dat....”

— „Ja, we begrijpen je best. Je wilt nu maar eerst eens weten of er moppen zitten.

— „Nee Van Wall, nee, waarachtig....”

— „Geen gevloek! Jelui adellijke rechtsgeleerden of nietsdoeners, jelui bent dikwijls de schrokigste haaien van de wereld. Ik ben een smous in m'n vak, dat wil ik weten. — Niet oneerlijk. Tien ouwe Russen als je dat bewijzen kunt. Willen ze een partij zwart voor wit van me koopen à la bonheur, daar hebben ze d'r oogen voor; maar bij jullie komt de partij er nog minder op aan als je maar zaken kunt doen.”

— „Van Wall, dát meen je niet. — Papa leeft op een vrij hoogen voet; heeft een mooien post, maar geen fortuin, en....”

— „Nou dat is geen schande. Toen mijn overgrootvader hier in 't land kwam, toen had hij drie Berliner Thaler, maar, Hans von Wall had ook een kop om mee van wal te steken hoor je! En — dus wou je van mij weten of Roosje dubbeltjes heeft?”

— „Men dient toch zekerheid te hebben dat men zijn liefste een leven kan bezorgen, geëvenredigd aan den naam dien ze moet dragen. Is het geen plicht dat het verstand de liefde beheerscht m'nheer Alexander?”

— „Zeker mijn heer Oscar! Maar als je in de liefde berekent, dan beheerscht de rekenkunst de liefde en je krijgt een uitkomst met een breuk.”

Van Wall al mocht hij gelijk hebben, hij begreep Oscar niet. Oscar van Breeland zou zich met Anna gelukkig gevoelen zelfs in den eenvoudigsten kring, doch, de zoon van den baron-staatsraad Van Breeland, hij begreep zijn maatschappelijke positie; hij kende den kring die de zijne moest blijven, ofschoon die kring niet altijd de aangenaamste was.... In één woord, hij zag zijn vrouwtje ongelukkig indien men geen vermogen zou bezitten, althans eenigszins geëvenredigd aan den naam dien zij dragen moest.

Alexander herneemt:

— „Intusschen, toen ik mijn lacherige pop, m'n „goeie zwartje” aan den haak sloeg, toen was ik heel blij dat ze ook nog vier duiten meebracht. Jongens zulk geld is zoo afgesukkeld gauw verdiend. — En wat jou betreft, ik kan me best begrijpen dat je ten minste eens polsen wilt.”

— „En ....?”

— „Best hoor! Nee dat ding is secuur.”

— „Och kom! Mijnheer Rooze was je vriend ....?”

— „Nee dát niet. We hadden elkaar in Londen ontmoet en kennis gemaakt. Een verduivelde snaaksche vent. Toen is ie weer drie jaren in Indië geweest. Bij zijn terugkomst at hij een middag met dat popje bij ons, zooals ik je zei, en toen bleek het me duidelijk dat hij èn van zich zelf, èn van zijn overledene vrouw — die een freule Moreel was — een niet onaanzienlijk fortuintje bijeen had. Zie, zoo blijf je met haar nog op den koop toe een beetje in 't adellijke bloed. — Wat die dubbeltjes betreft, die worden door een zwager geadministreerd die te Groningen bankier is. Dat is zeker een broer van dien snaak waarbij ze nu op De Runt logeert. Geereke heeft me straks ook al naar de familie gevraagd, maar die oom Lijning hier moet een pauvere sliersperge wezen.”

— „Een oom uit Groningen! — Ze heeft er maar één; dan is die eigenaar van De Runt zeker de bankier. Ja ik herinner mij van haar te hebben gehoord dat haar oom uit Groningen naar Gelderland was gekomen. — Zeg mijnheer Van Wall: hebt u ooit zooveel liefs, zooveel schoons, zooveel edels en verstandigs in één persooitje vereenigd gezien?”

— „Ja mijnheer Van Breeland, éens.”

— „Eens?”

— „Ja, éens mijnheer Van Breeland!” zegt Van Wall deftig, en dan bijna declameerend: „'t Was namelijk toen mejonkvrouw Louise Helena Constantia Zwartse de Goeije sprak tot Sander van Wall, terwijl zij haar welgevulden arm om deszelfs hals serpenteerde: Nou daar heb j'm! en, de daad bij het woord voegende, den teerbeminde voor 't allereerst een zoen gaf, uit pure.... enfin met de heele gedachte er bij, versta je!”

Oscar was na die verklaring zoo wonderlijk en absent dat hij de sterke slagschaduw van het groote huis — in den maneschijn — onbewust voor een trottoir aanzag, en een hoo-

geren opstap maakte dan noodig was, zoodat hij met den voet lager neerkwam dan het „onbewust gevoel” had berekend.

Zulk een dag vol zaligheid beleefde Oscar tot heden niet. Het meisje dat hem sinds dien morgen in den spoorwagen gedurig, ofschoon — hij moet het bekennen — telkens in flauwer trekken voor den geest heeft gestaan, vond hij op 't onverwachts terug. Hij is er van doordrongen: tus-schen h  ar en hem bestaat er een sympathie die alleen de toetssteen kan wezen voor een blijvend waarachtig geluk.

IJdel is Oscar niet, maar hij gevoelt het, dat meisje zal hem beminnen, zoo zij niet reeds.... Neen! dat te onderstellen zou wel groote ijdelheid wezen. Er zullen bezwaren zijn. — Neef Ernst!? Geen nood! De toon waarop zij in den morgen heeft gezegd: Neen zeker, aan uw oom en niet aan Ernst had ik raad willen vragen, die toon heeft hem genoeg overtuigd dat de jongensachtige liefde van Ernst de minste kans had van beantwoord te zullen worden. — Maar niet van adel! — Oscar kent zijn ouders. Doch jufvrouw Rooze heeft fortuin. O dat geld! Maar ook: O die standen! o die malle convenances in de wereld! Immers, nu moest men onverholen zijn gevoel kunnen lucht geven, zijn hart kunnen uitstorten; nu reeds moest hij vrij uit kunnen zeggen: Anna Rooze ik bemin je! Anna, o verbind je dierbaar leven aan het mijne. Anna maak mij gelukkig. Ik zal je eeuwig liefhebben! Maar neen, dat kan toch niet. Een enkel woord mag hij haar toefluisteren misschien, maar — zelfs geen dat haar de rust van 't leven benemen kon, indien.... Zou het mogelijk wezen dat zijn ouders zich tegen zijn vurigsten wensch zullen verzetten? Of ook dat hare familie....? Geen nood, hij zal verstandig zijn eerste en schoonste zaak bepleiten. De liefde zal zegeviereren. Geen nood! althans wanneer Anna's hart maar half

zoo luide zal kloppen voor Oscar, als het zijne voor dat ideaal zijner schoonste droomen.

Zie, ginds in de verte gaan nog een paar gasten over het brugje waarop Alexander het vuurwerk heeft afgestoken.

— „Is dat niet Willem Haverkist met....?”

— „Met mevrouw Le Village,” valt Alexander in: „Mischien kent Willem haar geheim nog niet. Een knap lief vrouwtje.”

— „Nee ik geloof.... dat het jufvr.... An....”

— „Kom kerel, 't is jufvrouw Molenwiek! daar heb je 't begin al van de misère. — Eifersucht, o Eifersucht, zegt m'n vrind Brummelstörf altijd; maar, zijn Augusta heeft ook aan elk raam een spionnetje. Kom kerel, 'k heb een afgesukkelden dorst. — Ja ik zwijg als een mof, natuurlijk! maar ik kom op je bruiloft hoor! en, als alles nou eens goed mag afloopen dan breng ik m'n wijf en — m'n jongen mee. Viermaal heeft ze me gefopt maar we geven den moed niet op. — Kom Oscar! Je bent 'en goeie vent, kom!”

— „Maar zou het dan toch geen zonde zijn te twijfelen aan de waarheid der bijbelsche verhalen?” zegt Anna en ziet de halve maan weer klaar van achter een donker wolkje te voorschijn komen.

— „Als dat zonde kon genoemd worden jufvrouw Rooze, dan zou het alleen strekken tot bevestiging der hypothese; dat alle menschen zondaars zijn.”

— „U bedoelt....?”

— „De uitzonderingen zullen ten minste zeer luttel wezen. Bij de rechtzinnigsten, of laat ik zeggen zelfs bij de meest orthodox-geloovigen treft men tegenwoordig een angeltje van ongeloof aan. Deze heeft het op Jozua's zon, die op Bileams ezel, gene op het driedaagsch verblijf van

een mensch in de maag van een walvisch gemunt en...."

— „Ja aan die verhalen te twifelen dat heb ik nooit zonde geacht; maar aan andere, aan.... O, ik strijd er zoo dikwijls tegen...."

— „Mij dunkt," herneemt Willem, „dat men het volste recht heeft al de bijbelsche verhalen in twijfel te trekken die ons voorkomen in strijd met de waarheid te zijn, zoo dra men zekerheid meent te hebben dat er één enkel onwaar is."

Dat deed Anna zeer. Willem hakte er zoo ruw op in; maar toch.... ja.... zij was het eens met zijn volgende woorden:

— „Éene onwaarheid, één leugen maakt den persoon verdacht. Zie," besluit de student: „is de bijbel waarachtig het woord van God, niet geschreven maar ingegeven door den Éenige, dan beve de sterveling die er één letter aan te kort doet; maar — is het een werk van menschen, dan schifte men en oordeele met studie en verstand, en behoude al dat schoone en reine waarvan de weerklink in onze ziel wordt vernomen."

— „Maar wát is dan waarheid?" zegt Anna zacht.

— „Dat vroeg — volgens de geschiedenis — Pilatus ook," herneemt Willem terwijl hij te gelijker tijd het schoone meisje in die heerlijke oogen ziet.

— „En.... waaraan is ze te onderkennen, ook in den bijbel?" zegt Anna weer haastig.

— „Ik geloof dat de waarheid nooit verborgen is."

— „Niet!?"

— „Nee, wanneer u haar zóó wilt aanduiden: waarheid is alles wat volkomen rein is en goed, en voert tot het liefhebben van den eeuwigen oorsprong van alles, en van alle — alle menschen!"

— „Wie heeft u dat zóó gezegd."

— „Niemand — maar ik geloof dat men met Opzoomers lessen tot zulk een formule moet komen.”

Anna schrikt. Haar goede Marnix had eens aan de theetafel dien man een gevaarlijk mensch, een wolf onder de schapen genoemd: „Opzoomer?” herhaalt ze: „is dat die professor die aan niets, volstrekt aan niets meer gelooft....?”

Willem kweet zich dapper en besloot:

— „Hij gelooft jufvrouw Rooze, aan de zegepraal der waarheid, de waarheid die zijn oorsprong moet hebben in den Schepper van 't heelal. — Wil ik u eens zeggen wat de meeste menschen de waarheid noemen?”

Anna duizelde een weinig en stemde: „Ja!” terwijl ze hem aanzag.

— „Hetgeen zij zelf voor waar houden dat is in hun oog: DE waarheid... Heden anders dan morgen, maar, hoe ook veranderd altijd DE waarheid. Deze, in biljoenen vormen gekleed, is de subjectieve, en dunkt u niet dat we in godsdienst aan de objectieve die ik u noemde volkomen genoeg hebben?”

Willem Haverkist sprak zoo vrij, zoo vlug, zoo — men zou bijna zeggen — zoo brutaal overtuigd, dat hij andersdenkenden ligt kwetsen moest. Zijn oudere vriend de baron, had hem dit dikwijls onder 't oog gebracht; maar, een zoon van dominé Haverkist moest men niet te hard vallen. Nu echter had Willem — naar hij zich herinneren kon — niets gezegd wat afkeuring verdiende. Hoe zij beiden op dat discours gekomen waren wist hij niet meer, maar, dat beeldschoone meisje had hem tot spreken uitgelokt, en hij, de empirist, heeft zijn overtuiging moeten uitspreken. Ja, velen had hij reeds afgestooten met het uitspreken der meening dat de bijbel een menschenwerk was en zijn verhalen veelal fabelen of legenden der oudheid waren. Dikwijls had hij eenige dier legenden, zoo niet in een bespottelijk, dan

toch in een comisch daglicht gesteld, zonder te bedenken dat hij vaak anderen en ouderen vooral er mee kwetste in hun dierbaar geloof, het geloof waarin zij immer hun steun en troost hadden gevonden. — Maar hij dankte nu den goeden baron in stilte; nú had hij toch niets gezegd, niets dat haar geschokt of haar in heur dierbaarste overtuiging kon beleedigd hebben. Ten minste....! O, te liegen dat verfoeide hij! Waarheid was godsdienst, en godsdienst was waarheid. Daarom sprak hij, wanneer men hem vroeg, steeds naar zijn innige overtuiging, al was zij die eens anderen niet, al was het zelfs mogelijk dat hij dwaalde, ofschoon hij van het tegendeel in den absoluten zin volkomen overtuigd bleef.

— „Ik hoop niet jufvrouw Rooze, dat ik wat te ver ben gegaan en mijn vluchtige woorden uw godsdienstig gevoel... uw....”

— „Nee mijnheer Haverkist... nee,” zegt Anna terwijl ze geheel in gedachten verdiept, al voortgaande hem weder van ter zij in de oogen ziet: „Ik twijfel niet zoo spoedig aan alles, omdat er hier en daar in den bijbel gevonden wordt wat ik niet gelooven kan.... Maar toch, u hebt gelijk: indien het eene onwaar is, dan kan het andere.... — Doch de hoofdzaak is bevredigend. Ja! die de waarheid liefheeft, zooals U haar noemde, die heeft godsdienst. Mijnheer Haverkist....” zij legt hem snel de hand op den arm, en beiden staan stil: „u onderscheidt een objectieve en een subjectieve waarheid.... Bij voorbeeld — nietwaar: 't is zeker dat de maan daar tusschen de wolken schijnt, maar of het nu licht of donker is in den tuin dat zijn subjectieve meeningen: Zie, dat geeft mij een zonderlinge klaarheid; de onomstootelijke waarheid hebben we te zoeken en op subjectieve meening ons niet te verlaten.

Willem ziet Anna aan, en .... hij krijgt inderdaad — wat Alexander straks heeft genoemd — hij krijgt kippevel; want, dat meisje zóo in vuur te zien, dat denkende, edele, onbegrijpelijk schoone kopje .... het was ....

Opeens bespringt Willem dat rare, brutale, onopgevoede, doorhakkerige — hij weet zelf niet welk onhebbelijk iets dat hem soms eigen is, want zijn hart bonst als een blok op den heipaal, en met eenigszins trillende stem valt hij in:

— „En evenzoo is het zeker dat er liefde bestaat, maar aan wien men die schenken zal... Anna! — Anna!! o vergeef mij, maar....”

Lomp, boersch, onhandig, kwa-jongensachtig, bespottelijk, ondoordacht, tegen alle regels, misschien tegen alle welvoeglijkheid in ....! Best mogelijk. Willem Haverkist was niet anders. Hij was er zelf „kapot” van, maar, dat „enorme meisje” had hem betooverd: in ’t rijtuig, bij de schilderijen, aan tafel, nú .... Enfin! men moest voor zijn opinies uitkomen! Willem bespeurt echter niet dat Anna, hevig ontsteld, doodsbleek geworden, hem zachtjes afweert.

Hij herneemt:

— „Ik weet het wel jufvrouw Rooze: u kunt niets zeggen.... O als ik te stout ben, vergeef mij. Ik begrijp zeer goed dat ik geen indruk op U kon maken zooals U op mij; nee, maar God weet het, ik meen het eerlijk en trouw. Toen ik u zag.... voor ’t eerst dezen morgen, toen....”

— „Mijnheer....!”

— „O toen dacht ik: was zij arm zooals ik, die engel! ze moest de mijne worden. Uw lief, uw hemelsch gelaat, uw....”

— „Mijnheer....! ik verzoek....”

— „Nee lieve dierbare jufvrouw Anna, al ben ik vermetel, dwing mij niet tot een naamlooze smart. O zeg mij

dan, dat geen ander, geen....” Willem wilde haar hand vatten, maar Anna heeft zich hersteld en weert hem af:

— „Niet verder mijnheer Haverkist; ons gesprek van daareven zou mij minder aangenaam zijn geweest als ik die zonderlinge wending had kunnen voorzien, vooral met het oog op ons uitblijven. De familie zal ons missen, er is niemand meer buiten.”

— „Anna, jufvrouw Anna! zeg mij dan één, één enkel woord. Is er....”

— „Ik verlang naar binnen te gaan; 't is koud geworden.”

— „Anna! slechts uw antwoord op de vraag: Is er geen ander die u bemint.... Anna....?”

En zij, terwijl ze sneller voortgaat en den breeden stoep nadert, even omziende:

— „Nee m'nheer Haverkist.”

Sneller treedt Willem aan haar zijde voort en dan:

— „Anna uw hart is dus vrij....?”

— „Dat heb ik u niet gezegd. Laat me mijnheer!”

— „Jufvrouw Anna, wát....? een ander wordt door u bemind?”

En, als zij snel de breede trappen opwipt en onder de colonnade en straks in de rijkverlichte vestibule verdwijnt, dan klinkt hem nog haar: „Ja!” als een vermorzelend en verpletterend kanonschot in de ooren. Zij bemint een ander, zij....? — Ja! antwoorden nog eens de hooge bordeskolommen. Ja! en hij valt op een ijzeren tuinstoeltje neer, en.... vliegt dan weer op, en den stoep af, het nabijzijnde donkere boschje in, en, hij beeft over zijn geheele lichaam. Is het van spijt? Is het van schaamte? Kinderachtig is het zeker, beroerd!.... O! maar zulk een engel, zulk een eeuwig lief, beminnelijk wezen!.... O God!.... En — Willem weet dat hij als een dolleman heeft gehandeld en nog doet misschien, maar hij is niet

anders. — Had ze hem dat handje dan niet op den arm gedrukt! Ja, maar dat was onwillekeurig, dat was.... Ha wat heeft zich de arme dominé's-zoon vermeten! Zij zal hem uitlachen, ze zal.... Neen, dat zal ze niet, die engel! — Jawel, dat zal ze zeker, en daar heeft ze recht toe! — Neen, nogmaals neen, dat zal, dat mag ze niet!

En Willem — met den arm tegen een boomstam geleund, stamp met den voet op den fulpen grond, en bijt zich de lip in bloed. Hij was een dolhoofd, maar zij — zij blijft een engel!

ACHTTIENDE HOOFDSTUK.

Twee dagen na den beschreven feestdag rijdt de koetskar van De Runt het groote hek van De Renghorst binnen. Joost houdt voor den stoep met de colonnade stil; springt van het rijtuig, maar ziet geen schel naast die drie glazen-deuren en vraagt: of m'nheer d'r moar uut wil kommen, dan kos ie zelf is kieken.

Een toesnellende tuinjongen beduidt den voerman dat hij het huis moet omrijden; de oprit was achter, dit woaren plezier-deuren.

De kamer van den baron Geereke bevindt zich naast de balkonkamer op de eerste verdieping. Door de vergissing van Joost weet de baron reeds welk bezoek hem te wachten staat, en, terwijl hij de smeerlooze groenachtige kap der koetskar weer om den hoek van het huis ziet verdwijnen, wrijft hij zich even het voorhoofd, legt haastig een verslag over proefnemingen met guano-bemesting op eigen landerijen ter zij — een verslag dat hem dezen morgen bezig hield en dat hij op het eerstkomend landhuishoudkundig congres hoopt uit te brengen — en verlaat dan snel zijn kamer om het kleine boudoir van zijn Kunira binnen te gaan.

— „Lieve, wat is er?” vraagt mevrouw die juist een brief aan de familie Ducouvée de Sauterne met het fijne goudlak verzegelt.

— „Ik geloof Kuni, dat m'nheer Lijning van De Runt er is.”

— „Lijning! — de oom? Wouter, je doet me schrikken.”

— „Hij komt den brief beantwoorden dien hij gisteren avond ontving. Nu geloof ik dat Jasper en Van Wall gelijk hebben en Dudolfs schrijven waar is. Ik zal voor De Runt niet meer geven dan mijn bod, vin-je wel Kuni?”

— „Wouter doe dat geheel naar je zin. Je wilt De Runt hebben. 't Is een illusie van je om dat alles naar dat plan te verfraaien en te verbeteren, en dus...”

— „Nu wij zullen zien beste. Maar...”

— „Maar?”

— „Zal ik dien oom nu meteen over die andere zaak...”

— „Geereke, waarachtig het zal mijn dood zijn.”

— „Nee lieve, dat geloof ik niet. Nadat ik zeer ernstig met onzen jongen gesproken heb — en hij was waarlijk kalm en verstandig — gevoelde ik diep dat het verkeerd zou zijn hem in deze liefde tegen te gaan, en vooral na alles wat ik hem 't vorige jaar te Parijs onder 't oog moest brengen. Als hij gelukkig wordt zullen wij het dan niet wezen Kuni?”

— „Mijn eenige jongen!” zucht mevrouw.

— „Ons eenig kind!” herhaalt Geereke: „Kunira, stel nu een dwazen trots ter zij. Had onze goede Ernst een meisje gekozen even schoon, even lief, even voortreffelijk als jufvrouw Rooze, en was zij bovendien van goeden adel, je weet het ik zou er mij zeer in verheugd hebben, maar nu — ik herhaal het met de volste overtuiging, nu het zóo is, nu dank ik God niet minder voor de keus van onzen jongen. Alles, alles vereenigt dat meisje in zich wat Ernst gelukkig kan maken. Haar schoonheid zal hem boeien, haar verstand zal hem leiden, haar talenten zullen hem...”

— „Ho! kun je je eigen kind nog meer vernederen?”

Er wordt geklopt.

— „Binnen!”

— „Mijnheer,” zegt Jozef, „die heer van De Runt is beneden en wou u spreken.”

— „Ik kom terstond Jozef.”

— „Kunira,” herneemt Geereke, „ik had besloten dien oom in 't belang van Ernst te gaan bezoeken, maar, nadat wij nader van hem hoorden, zag ik er tegen op. Nu hij hier is kan ik hem met de wenschen van Ernst bekend maken, en, moge het niet in den vorm zijn, ik vrees niet dat deze oom beleedigd zal wezen. Was hij fatsoenlijk man, ofschoon van burgerlijke afkomst, zonder eenige bedenking zou ik hem bezocht hebben, maar nú....”

— „Wouter.... lieve Wouter, doe het vandaag nog niet. Misschien komt Ernst nog tot andere gedachten, en dan....”

— „Ernst wordt stil en bleek Kunira.”

— „Ja ja, hij is afgetrokken en eet bijna niets. Ach dat hij dat meisje ontmoeten moest! O die kermisavond!”

— „Hij zag haar al vroeger Kunira.”

— „Ja, met die zaken ook! die boodschappen altijd. Goede God, dat ik nu gedwongen word voor mijn jongen een bete broods te bedelen terwijl....”

— „Lieve vrouw, dat zijn ondoordachte woorden. Als dat meisje Ernst gelukkig maakt is zij dan niet....”

— „Ja! als! Maar zie, als ik dan toegeven moet — ja moet, dan wil ik ook Geereke, dat die menschen ons vreemd zullen blijven! Versta-je: dat wil ik! Ik de eigen moeder van mijn eenigen jongen. Ze te zien verkies ik niet. Dat meisje moet afstand van haar familie doen — of anders, als je zonder dat à tort et à travers die fatale mesalliance wilt doorzetten, dan — enfin, dan kan Ernst een acte van eerbied passeeren, dan.... Ik leefde te lang. De goede God had mij eer moeten tot zich roepen! O!....”

— „Kuni, beste wijfje, spreek niet meer zoo heftig. Wij moesten dezen weg op. Misschien zeg je later dat het een goede weg was. Ik zal dien voogd voorloopig spreken en misschien zal hij wel te bewegen zijn om persoonlijk in geen nadere relatie met ons te treden.... op uitdrukkelijk verzoek van mevrouw Van Uland....?”

— „Ja! op mijn uitdrukkelijk beding!”

— „Kunira, zijn we niet allen kinderen van denzelfden Vader!”

— „Och Geereke, spaar nu mijn hoofd en volg maar weer je door en door verstandigen wil.”

En 't was verstandig van den braven echtvriend dat hij ging. Mevrouw Geereke was erg zenuwachtig.

Eenige oogenblikken nadat de baron het boudoir van zijn vrouw had verlaten, stond hij in het salon dat naar Hob-bema was genoemd, en verzocht hij mijnheer Lijning plaats te nemen.

Mijnheer Lijning die juist, even voor Geerekes binnen-treden een verguld knopspijkertje dat uit een der stoelen moest gevallen zijn heeft opgeraapt en in den zak gestoken, mijnheer Lijning was op zijn Zondags. In plaats van het roggebrood-kleurige jasje dat van de vezelige stropdas af tot aan het middellijf werd digtgeknoopt, droeg hij nu een zwart lakenschen rok — uit de voorwereld! had Jozef bij het binnenlaten gedacht: zoo nauw om de magere armen, zoo dol-puntig en zoo vet en kaal bovendien, dat j'em 'en cent zoudt geven. — Toch was Lijning ook met het verdere zwart aan zijn mager lichaam op z'n Zondags voor wien hem gewoonlijk als roggebrood zag.

Lijning zal zich zetten, als de baron eerst.... „Nee ik vraag wel excuus mijnheer de baron.”

— „Geen complimenten als ik u verzoeken mag mijnheer Lijning.”

Lijning rondziende, terwijl hij zich zet:

— „O dat is overheerlijk! wat een prachtige collectie schilderijen mijnheer de baron! dat is een museum. Ja ja! daar steekt een kapitaaltje in — kolossaal! O als u daar liefhebber van zijt, ik heb nog een paar echte De Witjes en een Rembrandt van Rijn, als ik u soms....? U bent een kenner. Prachtig!”

— „Veel goedheid m'nheer Lijning. U hebt zeker mijn brief ontvangen.... 't is jammer....”

— „O dat maakt niets mijnheer de baron, nee dat is niemendal. Maar allereerst moet ik u duizendmaal bedanken; duizendmaal voor den overheerlijken dag dien mijn nichtje bij u doorgebracht heeft. Zij heeft een overgroot plezier gehad. Hoe gaarne zouden wij u die beleefdheid eens reciprocereen mijnheer de baron, maar mijn arme ongelukkige vrouw....”

— Wanneer Kunira of de Van Breelands dit eens gehoord hadden! denkt Geereke en zegt:

— „'t Gezelschap van uw lief nichtje was ons bijzonder aangenaam.”

— „Och kom, dat verheugt mij en dat zal haar tante, mijn arme vrouw, ook genoeg doen mijnheer de baron. Anna is een goed kind! Zij aardt als 't ware geheel naar mijn dierbare ongelukkige vrouw en haar eigen moeder die zusters waren, de freules Mooreel. Door en door oude adel.... maar....”

De baron wendde zich naar de deur: 't was hem alsof hij er iets hoorde.

Lijning meende dat de uitweiding over Anna's familie den baron verveelde en vervolgde:

— „Maar.... Ja, wat ik zeggen wilde, de zaak waar-

over ik u spreken kwam is een andere. — 't Maakt niets uit, niemendal; maar ik zeg altijd: twee woorden doen meer dan dertien brieven; dat zal de baron nog beter dan ik bij ondervinding hebben. — Ik zeg tegen mijn goede vrouw: ja.... wát er ook tegen is, ik ga zelf naar den baron, want het is een misverstand, precies als van die uitwegen mijnheer de baron. Toen ik 't begreep toen was die zaak gezond, niewaar? En dat was door de eer van uw eigen bezoek."

— „Ik heb uw inschikkelijkheid zeer op prijs gesteld mijnheer!"

— „Spreek daar niet van baron. Foei! Maar nu is het een gekker geval...."

Geereke kijkt weer naar de deur, en Lijning vervolgt wat sneller:

— „Zie, eerst doet lord Brice mij vragen of De Runt te koop is. Op een, waarschijnlijk verkeerd begrepen antwoord van mijne zijde, laat hij mij voor 't weinige dat ik van de oude heerlijkheid bezit een bod doen. Te gelijker tijd vereert de baron Geereke mij met een bezoek en geeft zijn wensch te kennen eigenaar van het door mij gekochte kasteel te worden."

— „Althans...." zegt Geereke.

— „Jawel, jawel mijnheer de baron. Althans, nadat u had meenen op te maken dat ik.... jawel.... enfin! Maar inmiddels ontvang ik een nader schrijven uit Rotterdam, welken brief van den heer Smit namens lord Brice u gelezen hebt. Het was billijk dat ik mijn geëerden buurman — 't zij met verschooning gezegd mijnheer de baron — de voorkeur verzekerde tot dien prijs. — Vast besloten De Runt te verlaten, kocht ik elders een kleine woning, en, vast overtuigd dat u eigenaar van De Runt wilde wezen — ik speel open kaart — schreef ik lord Lidson

Brice dat ik het kasteel met de mij behorende gronden reeds verkocht had. Zie, dat was een korte maatregel om niet opnieuw in geschrijf te komen — verstaat u — ik gunde u zoo gaarne het grootsche kasteel en . . .”

— „Maar ik had niets gekocht mijnheer Lijning, en heb u zelfs nader geschreven dat ik van den koop geheel en al afzie. Ik zou mij op de voorkeur bedenken, dit was de afspraak, maar de koopprijs was zoo verbazend hoog, dat ik u voor die voorkeur moest bedanken.”

Lijning ziet naar den grond, maar Geereke meent toch dat een paar fonkelende grijze oogen hem aangeluren over den rand der blauwe brilleglazen heen.

— „Ja, ja juist!” sist Lijning: „daar zit 'm de fout mijnheer de baron; als men met groote lui, met edellieden te doen heeft, dan meent men dat een half woord zoo goed is als twee. Vier dagen na mijn schrijven aan den heer Smit ontving ik van ZEdele het u bekende plattegrondje terug, met een brief waarin hij meldt onmiddellijk na mijn afwijzing op last van zijn lordschap naar Silezië te hebben getelegrapheerd: dat zijn lastgever, met aanneming van condities, de kooper van een Riddergoed was in de nabijheid van . . . Rada . . . gu . . . Ja, hoe die naam was dat ben ik vergeten.”

— „Dus na het geven van de voorkeur aan mij hebt u lord Brice afgeschreven, en moet die fameuze koopprijs u nu ontgaan.”

— „Dát, dát is het mijnheer de baron.”

— „U die meer zaken hebt gedaan, zult moeten bekenen dat het zeer verkeerd was . . .”

— „Nee, nee mijnheer de baron, nee! Niet als men met een baron Geereke van Uland te doen heeft. Een edelman die . . .”

— „Ik mag dit niet als een compliment aannemen. Zoo

langzamerhand kreeg ik een weinig begrip van gemiddelde waarde. Uw eisch liep twintig duizend gulden boven de gewone of zooals ik u zeide boven mijne taxatie, en een-en-dertig duizend gulden boven de koopsom door u betaald."

— „Zes-en-vijftig duizend was mij door lord Lidson Brice geboden; u hebt het gelezen mijnheer de baron."

Geereke had het gelezen.

Dat Lijning een geschrift van zich zelf in het couvert had gedaan 't welk door Geert Holmena mee naar Rotterdam genomen en daar door hem op de post was bezorgd, dit wist Geereke natuurlijk niet, maar, dat het een raar handje was geweest, en dat hij — na neef Dudolfs schrijven uit Groningen — vrijheid meende te hebben om van die gansche lord-geschiedenis niets te gelooven, dit stond bij hem vast.

— „Het spijt me mijnheer Lijning dat — vergeef mij — een onverklaarbare onvoorzichtigheid u van zulk een groote winst moest berooven, maar het is inderdaad geheel buiten mijn schuld. Gaarne beken ik dat het mij aangenaam zou wezen De Runt in eigendom te bezitten, doch ik hecht niet zoo aan de wereldsche goederen dat het tegendeel mij ongelukkig zal maken. — Ik wenschte het onderhoud over deze zaak te besluiten, met u voor 't laatst mijn bod te herhalen: Ik geef u zes-en-dertig duizend gulden, op deze voorwaarde evenwel, dat ge u op ditzelfde oogenblik decideert, en nog heden de akte notarieel gepasseerd wordt. Over acht dagen ontvangt u de kooppenningen, en terwijl ik u gaarne toesta eenige kamers tot het voorjaar te blijven bewonen, zoo zal het mij als eigenaar vergund zijn zoo spoedig met verbouwing of veranderingen te doen aanvangen als mij goeddunkt."

Lijning had nog nooit in zulk een klem gezeten. Een winst van een-en-dertig duizend gulden waarop hij had

gehoopt — ja gerekend, ging hem den neus voorbij, en 't was nu de vraag of hij er met een van elf duizend zou tevreden zijn.

— „Maar mijnheer de baron, u beseft....”

— „Dan zal de zaak als afgesprongen moeten beschouwd worden mijnheer Lijning!”

— Die verdoemde kerel! denkt Lijning en sist:

— „Sust, sust! mijnheer Geereke van Uland; een burgerman is niet zoo sterk als UEdele. Ik heb plichten; ik heb een vrouw; ik ben rekenschap aan minderjarigen verschuldigd.”

Geereke doet zich geweld aan:

— „Mag ik u een vraag doen mijnheer Lijning?”

Lijning prikt met zijn oogen in den grond:

— „Als 't u beliest mijnheer de baron.”

— „U spreekt van een minderjarige.”

— „Juist, juist.”

— „Bedoelde u — en ook vroeger reeds — met die minderjarige, jufvrouw Rooze waarover u voogd is?”

Lijning bijt zich een schilfer van een slechte kies. Maar hij is er:

— „O pardon, nee pardon mijnheer Van Uland. Nee. 't Geen ik bedoel dat is zoo half en half een liplapsche geschiedenis. Een vóorkind van een neef van me in Bezoeki.... op.... in.... Och die namen; ja, als het van Anna was! ja! God gaf het!”

— „Uw nichtje heeft geen fortuin....?”

— „Zóoveel als hier op m'n hand ligt mijnheer Van Uland.”

Die man loog, of — Alexander van Wall was niet goed ingelicht. De hoofdzaak was Geereke echter onverschillig. Niet de bijzaak of die voogd hem bedroog. Ernst behoefde geen fortuin; maar dien man wil Geereke kennen.

De baron hoort opnieuw gerucht buiten de deur.

Lijning verneemt dit ook; ruikt eensklaps lont, en zegt verwonderlijk snel:

— „God! zoo'n engel baron!”

— „Nu jufvrouw Rooze niet bij de zaak geïnteresseerd is,” herneemt Geereke schijnbaar zonder acht op dien laatsten uitval te slaan, „nu blijft mijn bod onveranderlijk vast en ik wenschte uw antwoord: Ja of nee!”

Lijning berekent haastig. In publieke veiling zou het nooit zoo hoog meer loopen. Het bod was minstens twaalf duizend boven sloopers waarde. — Die Geereke scheen onveranderlijk vast besloten te zijn. En — er was nu een andere kans, een vrij wat betere misschien:

— „'t Is een grove teleurstelling mijnheer de baron, voor een burgerman die vertrouwde — ik wil zeggen die ter goeder trouw en met een goede bedoeling zich vergistte. Maar zaken zijn zaken! Mijnheer de baron heeft volkomen gelijk; een man van zaken mag zich niet vergissen. Ik had moeten refuseeren vóór dat u geaccepteerd hadt. Zie, au fond moet ik zeggen dat ik plezier in u heb. Mijnheer de baron doet alles even flink, zoo iets gedecideerd, ja dat mag ik zoo graag, ja.... maar....”

— „En dus.... mijnheer Lijning?”

— „Maar — het was toch niet in ernst uw laatste woord mijnheer Van Uland?”

— „Het allerlaatste. Stemt u toe?”

Daar gaat de deur open.

Mevrouw Geereke komt binnen; werpt de deur achter zich dicht; nadert haar echtgenoot haastig, en, zonder Lijning te groeten, zegt ze:

— „Lieve, ik wacht je. Kun je dit onderhoud met mijnheer —” zij ziet vluchtig naar Lijning die is opgestaan en de vrouwe van De Renghorst van onder zijn brilleglazen

meet — „kun je dit onderhoud niet afbreken. Er is.... ik heb....”

Mevrouw Geereke heeft zich vergist. Zij meende dat het laatste door Wouter gesproken woord een gansch andere overeenkomst betrof. De goede Kunira had erg zenuwachtig staan luisteren, en de klanken ernst en toestemmen, misschien wat luider gesproken, hebben de moeder naar binnen gedreven. Het kon — neen het kon niet!

De baron geeft geen blijk dat hij zijn vrouw heeft begrepen.

— „Mijnheer Lijning: Mevrouw Geereke,” zegt hij, en dan: „Juist toen je binnenkwaamt lieve, dacht ik het antwoord van mijnheer te hooren op mijn bod voor De Runt.”

— „Zoo.... Geereke!”

— „Het verheugt mij bijzonder,” zegt Lijning, „de eer te hebben ook persoonlijk kennis met mevrouw Van Uland te maken. Mijn lieve nichtje heeft mij zooveel van haar verteld; ja, ik mag zeggen: zij dweept met u; dwepen dát is het juiste woord.”

— Welk een horreur is die man, denkt de baronesse terwijl ze Lijning vluchtig beschouwt. Zijn vleierende woorden verraden zoo juist den schaamtelooszen toelag. Ja 't moet een conspiratie, een schandelijke intrige zijn. Wie weet of datzelfde meisje niet een geslepen huichelaarster, een zedeloos schepsel is, die.... Maar neen, een koorts moet haar deze denkbeelden door 't hoofd jagen. Alexander had immers de ouders van dat meisje gekend. Maar toch.... die Lijning, die man.... dáar. O wat afschuwelijk mensch!

Haastig haar echtgenoot naderend zegt ze zacht en snel:

— „Geen woord over dat andere. It might turn bad.” En

dan, zonder dien man te groeten, verlaat zij in allerijl de kamer.

Zij trilt en beeft over al haar leden. — Nee, nee! in dien poel mag haar eenige jongen niet verzinken. Zou hij oom zeggen tegen zulk een mensch....! Nog is het tijd. Aan moeders smeekbeden zal Ernst het oor leenen. Anna's echtgenoot worden, dát zal hij niet. Neen, dat zal hij in der eeuwigheid niet!

EINDE VAN HET EERSTE DEEL.
